NIKOLAI PAVLOV

ancora rămîne în adînc

EDITURA MILITARĂ

1

Expresul gonea, lăsînd în urmă gări tăcute și pustii. Luminile ferestrelor sfîșiau încercuirea compactă a nopții.

Într-unul din compartimentele de clasa întîi, călătoreau căpitanul de rangul trei Boev și o femeie tînără, purtînd o pălărioară din împletitură roșie.

Intrase în compartiment îndată ce trenul se pusese în mișcare. Sprijinită cu spatele de ușă, rămăsese mult timp nemișcată, cu ochii întredeschiși, ca și cum ar fi vrut să-și tragă puțin răsuflarea. Depusese pe podea un geamantan voluminos, împestrițat de etichete multicolore. Apoi, femeia contemplase portbagajele goale și pe ofițerul instalat la fereastră.

Se așteptase probabil ca acesta să-i dea o mînă de ajutor, așa cum se cuvine să procedeze orice bărbat binecrescut. Dar Boev nu o învrednicise nici măcar cu o privire.

Atunci își ridicase singură geamantanul, trîntindu-l demonstrativ în plasă, și rămăsese cu spatele la tovarășul ei de drum, mulțumindu-se să-l studieze prin oglindă.

Părea un om deosebit, și constatarea asta o făcuse să-și recapete buna dispoziție. Se simțise întotdea-

una atrasă de bărbaţii cu profil vulturesc şi pometi uşor proeminenţi.

„O să fie amuzant", îşi spusese în gînd, aşezîndu-se în cele din urmă în faţa căpitanului.

Nici atunci Boev nu păruse să-i remarce prezenţa. Chipul lui palid păstra o expresie rece, impasibilă, deşi din cînd în cînd puteai surprinde o scînteie vie animîndu-i privirile.

„Binecunoscutul procedeu", îşi continuă femeia firul gîndurilor în timp ce scotea din geantă pachetul de ţigări.

Ţăcănitul metalic al brichetei îl făcuse să tresară, amintindu-i că e şi el fumător. Se căută prin buzunare, găsi pachetul apoi scăpără chibritul şi flacăra fremătă îndelung dinaintea chipului său învăluind vîrful ţigării.

Două unde de fum se încrucişau în tăcere în compartiment.

Pentru că slăbise în ultimul timp sau poate datorită uniformei militare, căpitanul de rangul trei Boev părea mult mai înalt decît era în realitate. Iar ochii uşor adînciţi în orbite trădau suferinţa sau pur şi simplu o mare oboseală. Trecuse cîtva timp de cînd se urcase în tren şi totuşi ecoul larmei din gara Sofia îi stăruia încă în urechi, după cum încă mai vedea forfota zorită a călătorilor şi zecile de chipuri necunoscute într-un du-te-vino ameţitor, pe peroane.

Aproape nu-i venea să creadă că are în buzunar ordinul de numire în flotă, că e liber şi că se întoarce în oraşul pe care odată îl îndrăgise atît de mult.

Mai auzea şi acum, închizînd ochii, bocănitul saboţilor răsunînd pe culoarele închisorii.

I se părea că pînă și hainele noi pe care le îmbrăcase la baie, în ziua eliberării, păstrau un miros de mucegai. Parcă tot corpul îi fusese definitiv contaminat de umezeală și aer stătut.

Și cum ar fi putut uita ultimele zile petrecute în închisoare ? Niciodată nu fusese atît de trist și în același timp atît de fericit. Îndoială și speranță, bucuria de a contempla un petic de cer, decupat pe ferestruica celulei, și deznădejdea renăscînd mereu dinaintea ușii groase de stejar, prevăzută cu vizor. Se regăsea din ce în ce mai greu — biată ființă dată de mult uitării.

Cînd a fost chemat la cancelaria directorului închisorii, Boev intrase examinîndu-i aproape cu ostilitate pe cei de față, iritat că-i tulburaseră dintr-o dată existența cenușie, monotonă.

— Salutare ! auzise o voce lîngă el și, înainte să răspundă, fixase îndelung cu privirea mîna întinsă spre el.

— Cu ce v-aș putea fi de folos ? întrebase în cele din urmă Boev, examinînd mai atent chipul buhăit al civilului care-l salutase. La prima vedere, aducea destul de bine cu un chefliu abia întors de la o petrecere nocturnă, dar cînd îi întîlnise privirea aceea învăluindu-l neașteptat de cald, se tulburase regretînd totodată aprecierile sale pripite.

— Stați jos, Boev. Avem ceva mai mult de discutat, spusese civilul, împingînd spre el un pachet de țigări.

Boev luase loc pe scaunul care-i fusese indicat și, pînă la sfîrșitul convorbirii, nu mai privise pe nimeni în jur, parcă preocupat de țigara pe care și-o aprinsese și din care trăgea adînc, în piept.

— Cum vă simțiți ? întrebase după un timp civilul, ridicîndu-se în picioare.

— Admirabil, sunase ironic răspunsul lui Boev.

— Să ai tăria să rezişti vreme de zece ani,... e ceva ! continuase instructorul judiciar. Asta trădează existența unui suport moral. Dar să trecem la fapte concrete. Ei bine, ați înaintat un memoriu la Comitetul Central.

— Al zecelea, în ultimii cinci ani.

— Mă refeream la ultimul.

— Nu se deosebeşte cu nimic de celelalte.

— Să zicem că așa stau lucrurile, dacă asta poate avea vreo importanță. Sînteți condamnat la închisoare pe viață, învinuit de a fi acționat ca agent provocator într-un detașament de partizani, după care, infiltrîndu-vă în flota maritimă militară, ați pus la cale trecerea în ape străine a navei ce vi se încredințase.

— Da, trădător, renegat — așa sună acuzația !

— Și sînteți de zece ani în închisoare.

— Zece ani, o lună, două zile şi paisprezece ore.

— Nu este întotdeauna ușor să stabileşti adevărul,... completase instructorul după o scurtă tăcere.

— Eu nu am făcut altceva decît să repet mereu, așa cum îmi dicta conștiința, adevărul şi numai adevărul. Se vede că au un cuvînt mai greu de spus cei aflați în libertate.

Instructorul tăcuse. Îi înțelegea durerea și se ferea să i-o sporească cu vorbe de prisos. Deschisese dosarul lui Boev şi, cu dezinvoltura unui adevărat expert, începuse să compare datele, cînd adîncindu-se în lectura filelor îngălbenite, cînd scrutîndu-i chipul. În tot acest răstimp, Boev rămăsese impa-

sibil, inexpresiv — un chip de bărbat călit sub vitregia vieții. Dăduse răspunsuri mecanice, stereotipe, deși în sinea lui era ferm hotărît să nu renunțe la luptă.

Era aproape de amiază, cînd instructorul întorsese și ultima filă din dosar. Își turnase un pahar cu apă, după care ridicîndu-se se îndreptase spre fereastră și urmărise un timp cu privirea un grup de copii jucîndu-se afară.

E cu putință oare să nu fi murit totul în omul ăsta ? Și ce să-i fi rămas ? Timpuri...

— Dacă ați primi un răspuns favorabil la memoriul acesta, cu ce v-ați ocupa ? întrebase pe neașteptate instructorul.

— Sînt marinar, răspunsese Boev, ridicîndu-se.

Era limpede că interogatoriul luase sfîrșit.

Apoi totul s-a derulat ca într-o poveste.

Și pentru a alunga gîndurile, care reveneau la aceleași întîmplări, acum de domeniul trecutului, Boev încercă să-și rememoreze fiecare amănunt din această ultimă zi atît de plină, atît de bogată în impresii și evenimente...

Îl chemaseră la minister. Era singur în anticamera amiralului.

În așteptare, pentru a-și umple timpul, Boev începuse să examineze, cu real interes, tablourile de pe pereți. În timp ce zăbovea în fața lor, își amintea de vechea sa pasiune de a colecționa copii după pînzele celebre. Trecînd prin dreptul unei oglinzi se oprise acolo aproape împotriva voinței sale și contemplase uimit imaginea reflectată : un bărbat cu părul încărunțit, iar cîrlionții de odinioară, acum răvășiți, în dezordine.

În sfîrșit își făcuse apariția aghiotantul și-l poftise să intre. În cabinetul spațios îl întîmpinase însuși amiralul cu un surîs puțin stingherit — ca și cum ar fi vrut să se scuze pentru ceva — strîngîndu-i mîna și invitîndu-l să ia loc.

— A venit vremea să ne reîntîlnim.

Boev, tăcut, nu-și dezlipea privirea de pe chipul brăzdat al amiralului. Se schimbase și el în acești zece ani.

— Pînă la urmă tot adevărul învinge, continuase acesta, chiar dacă uneori se plătește așa de scump.

Apropiindu-se de măsuța din fața biroului său, turnase coniac în două pahărele de cristal, pregătite dinainte.

— Pentru noua noastră întîlnire !

Clinchetul cristalului acoperise vorbele de prisos și ezitarea celor doi.

— Am depus un memoriu,... începuse Boev, dar înainte să-și ducă gîndul pînă la capăt, amiralul îl întrerupsese :

— Știu. Eu personal am făcut tot ce mi-a stat în puteri ! Mai știu că toți acești ani pierduți nu se pot întoarce. Important e să rămînem oameni și, dacă e cazul, să ne mulțumim și cu puțin. Așa că, tovarășe căpitan de rangul trei, ordinul e semnat și, dacă doriți, puteți porni spre bază chiar astă-seară.

Lui Boev începuse să-i tremure în mînă foaia cu indicații. Ar fi vrut s-o citească, dar nu reușise, pentru că în ciuda străduințelor sale, literele îi jucau dinaintea ochilor. Îi stăruiau în minte ultimele cuvinte ale amiralului pe care le repeta întruna, străduindu-se să le pătrundă mai bine sensul. Bucurie și amărăciune i se contopiseră deopotrivă în suflet,

nu-şi mai găsea cuvinte de recunoştinţă, nici nu îndrăznea să ceară amănunte despre viitoarea sa activitate. Auzise doar atît :

— Uniforma vă aşteaptă la croitorie. Aghiotantul o să vă însoţească pînă acolo. Sper să nu ne dăm uitării unul pe altul. În viaţa fiecărui om există şi zile bune.

Boev îşi luase rămas bun, precipitîndu-se spre ieşire. Aghiotantul îl aştepta în anticameră.

— Pot să iau o ţigară de la dumneavoastră ? îi întrerupse gîndurile tînăra femeie.

— Vă rog ! şi Boev îi întinse pachetul, dar, observînd că femeia nu dă curs invitaţiei, îşi dădu seama, cu mîna încă întinsă, că pachetul era gol. Se scuză scurt, scoase un altul şi-l puse pe măsuţa compartimentului, în faţa tovarăşei sale de călătorie.

— Lucraţi cumva la Varna ? se interesă ea.

— Nu ştiu..., răspunse fără să vrea Boev.

— E secret ?

Trenul intră cu zgomot într-un tunel, curmînd discuţia. Boev se lăsă din nou furat de gînduri.

Revăzu scena cînd ieşise de la croitorie îmbrăcat ca ofiţer de marină. Aghiotantul îşi luase rămas bun, urîndu-i sănătate şi plecase spre minister. Rămas singur pe trotuar, simţise mantaua apăsîndu-i umerii. Pînă şi chipiul parcă îi stătea nefiresc pe cap. Îşi pierduse obişnuinţa de a purta uniforma cu dezinvoltură.

O luase încet de-a lungul străzii. Mulţimea forfotea fără să-l bage nimeni în seamă.

Boev scosese o ţigară, dar răzgîndindu-se în aceeaşi clipă o rupsese şi o aruncase la primul coş de gunoi.

Își adusese aminte că era ofițer, supus din nou unui riguros regulament pe care n-avea dreptul să-l nesocotească. Își simțea gîtul uscat.

Trecuse fără să se oprească prin dreptul mai multor cofetării. N-ar fi vrut să intre în vorbă cu nimeni în acele clipe. Dorea să poată discerne de unul singur ce e bine și ce e rău, să-și dovedească sieși că e liber și poate spune oricui : „Iată-mă, trăiesc, exist !“

Nici nu-și dăduse bine seama cum ajunsese într-un părculeț. În mijloc o fîntînă frumos ornamentată te îmbia susurînd. Se apropiase de ea și se aplecase spre șuvoiul de apă rece. Îl încerca o sete nepotolită. Băuse îndelung cu înfrigurare, fără să se ferească de stropii care-i udau reverele mantalei.

Cînd se ridicase, avea ochii umezi. Zîmbea blînd în timp ce-și scutura cu mîna picăturile aninate de uniformă. Abia atunci văzuse o fetiță care aștepta în spatele lui. Boev o luase în brațe, aplecînd-o deasupra fîntînii.

— Hai, bea ! îi șoptise. E atît de bună apa, știi, e atît de bună !

Copila se desprinsese din brațele lui și alergase la mama ei, mirată de gestul neașteptat al necunoscutului. Boev începuse să rîdă. Ştrengărița aceea îi amintise de zilele fericite de care avusese parte și el în viață.

Plamen, fiul lui, era la fel. Îi plăcea să se cațere în copaci, pe bănci, să dea drumul pe ascuns la cișmelele de pe străzi sau din parcuri. Boev nu-l oprise niciodată, dar nici nu-i îngăduise să întreacă măsura.

Plamen, așa mic cum era, îl înțelegea din priviri.

„Cum o fi arătînd acum ?“ se întrebase și pornise grăbit la drum. Cotind la prima intersecție, intrase în Poșta Centrală. Oamenii așteptau răbdători în fața ghișeelor. Boev se oprise în fața unei mese, luase cîteva formulare de telegramă și se pregătea să întindă mîna după unul din tocurile împrăștiate în jurul călimării, dar în ultima clipă ezitase. Nu avea cui să anunțe sosirea pentru a doua zi. Își dăduse seama că nu cunoștea nici o adresă, cît despre mama sa, de ce s-o tulbure inutil, înainte să ajungă el însuși acolo, în sat.

Cîndva avusese și el familie, prieteni, dar acum !

Mototolise formularele de telegramă pe rînd și în loc să le arunce la coșul de hîrtii, le strecură în buzunar. Părăsise localul poștei fără să se uite la nimeni.

„Poate e mai bine așa ! Sînt sigur că adevărații mei prieteni nu m-au uitat. La ce bun să mă supăr pe cineva ? Nici eu n-am căutat pe nimeni în toți acești zece ani. De ce aș fi făcut-o ? Să le dau oamenilor griji în plus ? Mai bine să te considere mort, decît să te compătimească !“

Ușa compartimentului se închise cu zgomot și Boev se întoarse. Era tovarășa sa de călătorie.

În tot vagonul nu se mai aflau decît doi bătrîni.

— Interesantă călătorie de nuntă, rosti ea sprijinindu-și capul de geam.

— Interesant, într-adevăr ! aprobă în cele din urmă Boev. Călătorie de nuntă, dar unde-i cealaltă jumătate ?

Femeia izbucni într-un rîs molipsitor și se așeză lîngă el.

— Păi, eu nici nu sînt măritată.

— Atunci, doar gluma e interesantă.

— Nu, eu mă refeream doar la un bărbat interesant care din păcate e total lipsit de interes ca tovarăș de drum.

— E cumva vorba de mine ? întrebă Boev privind-o pentru prima oară de la începutul călătoriei cu mai multă atenție.

— Aveam cu totul altă impresie despre marinari, în special despre ofițeri, continuă ea ignorîndu-i întrebarea. Oameni hotărîți, cu fler, isteți. Întotdeauna m-a încercat un sentiment de nostalgie gîndindu-mă la acest mediu puțin neobișnuit.

— Nu e prea devreme pentru mare ?

— Și da, și nu,... răspunse cu ochii pe jumătate închiși. Iubesc marea în timpul verii, iar pe marinari în toate anotimpurile. Desigur nu marinari ca dumneavoastră.

— Depinde, poate de caracterul fiecăruia, încercă Boev să se apere.

— Dumneavoastră, bărbații, sînteți niște ființe bizare. „Depinde de caracterul fiecăruia"... Nu credeți că și femeile au caracter ? Altminteri, dacă nu admiteți una ca asta, și ele, la rîndul lor, sînt îndreptățite să vă considere pe voi, bărbații, lipsiți de caracter.

— Mă predau ! ridică Boev mîinile într-un gest comic. Nu am argumente să vă combat raționamentul.

— Mă bucur. Întrevăd speranța unei înțelegeri, și femeia oftă, camuflîndu-și căscatul cu mîna.

Profitînd de pauză, Boev își consultă ceasul. Întîlnind privirile obosite ale vecinei de compartiment se hotărî să pună capăt discuției.

— N-ar fi timpul de odihnă ?

— Minunată idee, exclamă ea, prefăcîndu-se că nu remarcă tonul indiferent cu care îi fusese adresată întrebarea.

— Sînteți obosită. V-ar prinde bine puțin somn.

— Pur și simplu ați devenit înduioșător, comentă ea ridicîndu-se. Luînd cîteva țigări din pachetul lui, se întinse pe bancheta din față.

Trecuse de miezul nopții. Picături mari de ploaie băteau în geamul compartimentului, dar nici Boev, nici tovarășa lui de drum nu le mai auzeau.

2

A coborît din tren ultimul. Larma călătorilor se stingea treptat și peronul rămăsese pustiu. Boev nu se grăbea. Aștepta să se îndepărteze toată lumea, apoi se opri în fața unei grădinițe cu flori.

Gara era aceeași, strada neschimbată, pînă și mirosul algelor venind dinspre mare rămăsese ca odinioară. Toate amănuntele astea îl tulburau și-i aminteau că există.

Cu geamantanul său mic în mînă, Boev se îndreptă spre mare. Pe măsură ce se apropia, vuietul ei devenea tot mai clar și mai atrăgător. Grăbi pasul, ca și cum marea i-ar fi putut istorisi viața orașului sau a navelor, în timpul ultimilor zece ani.

Mai rămăsese pe aici vreo urmă a trecerii sale sau, uitat de toți, avea s-o ia de la început ?

În închisoare se gîndise deseori la mare. Uneori se visa înotînd, luptîndu-se cu valurile. Apoi se trezea închis între patru pereți.

„Mare, mama mea dragă“, șopti el. Își lăsă valiza pe țărmul înalt și păși prin nisipul fin. Un val i se sparse la picioare stropindu-l. Boev se aplecă și răscoli cu mîna nisipul ud. Spălîndu-și degetele în apa rece, avu impresia că dă mîna cu un prieten vechi și credincios.

Pe nesimțite două lacrimi i se rostogoliră pe obraji, pierzîndu-se în reverul mantalei.

Răcoarea nopții îi pătrundea pînă-n oase, dar Boev nu-și încheie tunica, nu-și strînse mantaua. Ar fi vrut să se contopească cu marea atotputernică, să uite îndelunga despărțire, să alunge temerile pentru zilele ce vor veni. Porni de-a lungul țărmului. Cu toate schimbările pe care ochiul lui ager nu le putea ignora, coasta rămăsese aceeași, așa cum același era tumultul mării. Se opri, ascultîndu-i vuietul și deodată retrăi o clipă de demult, de neuitat.

Cărarea era mai largă, băncile joase de lemn fuseseră înlocuite cu bănci noi și grele, copacii crescuseră cîștigînd în frumusețe.

„Atunci castanii erau tineri ca și noi, erau trei la număr, tot ca noi. Țărmul era invadat de tufișuri de plante acvatice. Nu era prea frumos, dar de aici se putea contempla nemărginirea mării. Necunoscutul ne atrăgea dincolo de amăgitoarea linie a orizontului, iar acum ?...“

Se apropie de castanul înălțat la marginea apei. Îi atinse trunchiul și tresări. Era același.

Venise aici întîmplător sau o forță mai presus de sine îl conducea să revadă locurile astea pline de amintiri ?

Se așeză pe o bancă nedezlipindu-și mîna de pe trunchiul castanului.

Vedea și astăzi, parcă, luna scăldîndu-se în mare, iar la cazinou o mulțime de ofițeri tineri și fete cu chipuri luminate de zîmbet.

Era ultima zi de școală. Fiecare își primise numirea. Balul se apropia de sfîrșit. În zorii zilei, cînd toți au început să se retragă, Boev, Jelev și Stancev au pornit spre țărmul mării. Mergeau în tăcere. Deși rămîneau în același oraș, simțeau că totuși se despart. De acum înainte fiecare pornea pe drumul său, iar ei se obișnuiseră să fie împreună. Îi legau atîtea tainice neliniști comune. Chiar plimbarea pe care o făceau nu era o simplă plimbare. Ea ascundea nevoia fiecăruia de a mai zăbovi puțin în preajma celorlalți. În cele din urmă se opriră la locul lor preferat, lîngă castani. Nici unul nu vorbea. Nu și-au urat nimic. Tăceau cu privirile rătăcind peste valurile mării.

Noaptea se stingea. Stancev scoase briceagul și începu să scrijeleze în trunchiul castanului :

12 octombrie 1947.

Petăr

Dimo

Nikolai

totdeauna împreună.

Se îmbrățișară și se despărțiră.

„Petăr, Dimo, Nikolai“ — repetă Boev cele trei prenume și, odată cu bucuria pe care o retrăia, simți cum sporește amărăciunea.

De ce își amintea toate astea tocmai acum ? Îl cuprinse frigul și inima i se strînse dureros. Înfiorat

își trecu mîna peste scoarța scrijelită a castanului, ca și cum ar fi vrut să alunge valul de gînduri întunecate, să se elibereze de obsesia unei dorințe care în ultimele zile nu-i dădea pace. Un surîs amar îi înflori pe buze.

Ridică geamantanul și porni grăbit spre oraș.

3

Pitulată printre uriașe blocuri de locuințe, casa tușei Nikolița amintea de o jucărie veche de copil. Curtea dispăruse, la fel și grădina cu pomi fructiferi și banca din fața porții, unde se adunau la taclale femeile din cartier. Constructorii nu se atinseseră încă de casă, pentru că femeia era văduvă, lipsită de ajutor, așa că un an, doi avea să mai dureze. Deși își petrecea mai tot timpul la vie, tușa Nikolița era mîndră de respectul care i se arătase și spre seară, cînd ajungea acasă, aproape totdeauna invita ba pe unul, ba pe altul din meșteri să-i cinstească.

Odată a stat la vie mai bine de o săptămînă. Cînd s-a întors, nu și-a mai recunoscut casa. Era tencuită, zugrăvită și semăna cu blocurile din jur.

„Buni oameni mai există pe lumea asta, tare buni", oftase bătrîna și se oprise în curte. Nu s-a mișcat de acolo pînă n-a coborît și ultimul meșter de pe schelă. N-avea cuvinte să le mulțumească tuturor, se agita întruna și doar ochii trădau adevăratele dimensiuni ale bucuriei care o încerca.

Încă nu se luminase de ziuă cînd Boev se înfundă printre blocurile de locuințe. Mai să se rătăcească.

Era sigur că undeva, pe aici, trebuia să fie casa în care locuise cîndva... Se tot învîrti căutînd pe cineva să-l îndrume, dar străzile erau pustii.

Convins că și casa tușei Nikolița fusese dărîmată ca toate celelalte, porni mîhnit înapoi, dar tocmai atunci îi răsări în față clădirea singuratică, renovată. Era aceeași, atîta doar că lipseau copacii și brazdele de flori.

Ferestrele erau întunecate, ușa încuiată. Boev privi în jur, ezită, apoi apăsă pe butonul soneriei. Așteptă încordat.

Auzi un lipăit moale de papuci. Becul de afară se aprinse și, nu după mult, în pragul ușii apăru tușa Nikolița, somnoroasă, cu un palton vechi și uzat pe umeri. Cercetă nedumerită musafirul matinal și, înainte de a-l întreba pe cine caută, înaintă, îl examină încă o dată și exclamă :

— Doamne, să-mi cred ochilor ?

— Bună dimineața.

— Petăr !

Bătrîna îi atinse mai întîi hainele, apoi își lăsă capul pe pieptul lui, izbucnind în hohote, ca și cum l-ar fi întîmpinat pe propriul ei fiu.

Ușa se trînti în urma lor. Se așezară față în față în camera de toate zilele.

— Am trăit să te văd iarăși, fiule, bolborosea, privindu-l de parcă venea de pe lumea cealaltă.

Boev își pierduse graiul de emoție.

I se părea c-o are în față pe mama lui, îmbătrînită de grijile pe care mai ales el i le făcuse.

În privirea umbrită de tristețe a tușei Nikolița jucau acum luciri de bucurie. Fiecare se străduia să găsească cuvintele cele mai potrivite să-și expri-

me bucuria revederii, însă tăceau, cum se întîmplă de obicei după o îndelungată despărțire.

Tușa Nikolița nu-și mai dezlipea ochii de pe el :

— Ți-au dat drumul ! Am trăit s-o văd și pe asta. Speram eu să se întîmple. Ședeam seara în fața ușii și mi te închipuiam mergînd pe stradă.

Boev simțea că o să-i fie peste puteri să reziste, dacă vor ajunge la amintiri, la viața lui.

Cu toate astea tare ar fi vrut să știe ce s-a întîmplat cu Plamen și care dintre prietenii lui mai era în oraș.

Înțelegea însă că nu putea afla totul dintr-o dată, prea era obosit de drum, de primele impresii, așa că în loc să prelungească discuția, întrebă :

— Stai singură ?

— Singură... Nu te-ai schimbat. Doar puțin părul, își continuă tușa Nikolița gîndurile, dar nici Boev nu se lăsă bătut.

— Ana ce mai face ? A crescut și s-a măritat, desigur.

— E mult de-atunci. S-a măritat cu prietenul tău, Dimo Jelev. Știi doar că încă de atunci erau împreună. E doctoriță. Au primit un apartament.

— Și dumneata ?

— Lasă-mă pe mine. Eu aici vreau să mor, la mine acasă, dar înțelegînd că nu despre asta era vorba începu din nou : Și de ce să vii așa, în toiul nopții ? Ce, ziua nu-ți ajunge ? Să vii cînd sînt străzile pline de oameni, să vadă că ești viu, adăugă cu glasul tremurat ca și cum ar fi învinuit pe cineva.

— E timp destul. O să mă vadă. Și eu vreau să văd lume multă, dar nu se poate așa, deodată.

— Să-i întîlnești, să-i întîlnești, dar așa cum se cuvine. Le spuneam eu că ești nevinovat, dar ei tăceau. Pînă și ginerele meu...

— Tușă Nikolița, să lăsăm ce-a fost de-o parte. De vreme ce ne-am revăzut, tare m-aș bucura să știu că putem fi împreună și de-acum înainte.

Bătrîna îl privi uimită, dar și bucuroasă de vorbele lui. Ani de zile nimeni nu dorise să rămînă la ea, în căsuța aceea veche și joasă. Oare se vor însufleți din nou odăile, ferestrele vor prinde strălucire ? Și ca să se încredințeze că a auzit bine întrebă :

— Vrei să locuiești la mine ?

— Dacă nu te încurc.

— Auzi vorbă ! Mai degrabă eu să nu te încurc. Camera ta e liberă. De cînd te-au ridicat, pe altcineva n-am îngăduit în casă. Stai aici. Au rămas și desenele pe care le-ai făcut pe pereți. Ți-aduci aminte ? Și, grăbită, deschise ușa din dreapta.

Camera era aceeași. Numai că în locul mobilierului de dormitor se afla un pat de fier de o persoană, iar unde fusese patul copilului, acum nu era nimic decît o pătură veche, decolorată.

Boev nu intră. Își aminti ultima zi petrecută în cameră.

Îl aduseseră acasă pentru percheziție. Copilul dormea, soția abia revenise din schimbul de noapte de la spital. Nimeni nu știa de arestarea lui. Cînd Elisaveta înțelesese adevărul, rămăsese la fel de calmă ca și pînă atunci. Privea pe fereastră, de parcă n-ar fi fost vorba de soțul ei, ci de un necunoscut.

Pînă atunci, niciodată nu cîntărise prea serios purtarea soției sale, socotind orice bănuială jigni-

toare. O iubea și ar fi fost un lucru de neiertat s-o insulte fără temei. Indiferența ei însă îl rănise mai tare decît acuzația ce i se aducea. Pentru prima dată, după atîția ani, îi privise mai atent chipul și ochii aceia, de la care aștepta înțelegere, de la care spera să primească puterea de a rezista pînă la capăt. Dar ochii ei erau reci, nepăsători.

Propria lui privire îl înspăimîntă. Își aduse deodată aminte de discuția de la comandamentul flotei, referitoare la comportarea Elisavetei. O apărase cu conștiința curată împotriva calomniatorilor care se legau de prea desele ei gărzi de noapte. Își aminti și de bărbatul elegant cu mustață neagră, pe care aproape în fiecare seară îl întîlnea pe strada lor. Trebuia să intervină această ultimă zi, pentru ca, intrînd în cameră, să înțeleagă adevărul.

Nu cumva avea și el o vină ?

O vedea parcă și acum stînd lîngă fereastră cu silueta ei zveltă, cu cocul înalt și întunecat dezgolindu-i provocator gîtul și degetele lungi și fine mîngîind cu calm pervazul. Cînd se aplecase deasupra copilului să-l sărute de rămas bun, ea se întorsese urmărindu-l în tăcere. Nici nu-l îmbrățișase la plecare. Nici o lacrimă nu-i umezise ochii. Nemișcată, lîngă fereastră, murmurase ca pentru sine.

— Nu te gîndi la noi. O să ne descurcăm într-un fel.

Puțin după asta îi parvenise comunicarea de divorț și de atunci nu mai știa ce se întîmplase cu ai lui.

Ca și cum i-ar fi descifrat gîndurile, tușa Nikolița se opri dinaintea lui și-i spuse :

— Poți să stai și în camera mea. E mai luminoasă, mai mare. Mie îmi ajunge holul.

Zăbovind în faţa uşii, Boev nu răspunse pe loc. Camera asta îi trezea amintiri despre tot ce avusese mai drag şi mai pur în viaţă. Soţia lui nu mai era aici, nici copilul, cu toate astea camera rămăsese în continuare camera familiei Boev. Chiar aşa, despărţiţi, el retrăia amintirile şi astfel simţea cum prinde puteri, cum dobîndeşte încredere, că are pentru ce lupta, că a lăsat prin viaţă o urmă pe care nimeni n-o mai poate şterge.

Acum revenise la vechea locuinţă singur.

Aici era la el acasă şi de aceea propunerea tuşei Nikoliţa şi temerile ei i se păreau nefireşti.

— Nu, rămîn aici ! rosti după un timp. Îşi ridică geamantanul şi-l aşeză lîngă pat.

4

Înviorat de cafeaua tare pe care i-o pregătise tuşa Nikoliţa, Boev intră la Comandamentul flotei odată cu ofiţerii grăbiţi la program. La poartă, arătă recomandarea şi se îndreptă spre cancelarie, unde urma să-l întîlnească pe secretarul consiliului politic. Mergea încet, străduindu-se să-şi ascundă emoţia. Nu-i plăcea să fie protocolar cum se impunea la astfel de întîlniri şi încerca să le accepte ca pe un lucru firesc.

Pe coridor se lovi de cîţiva ofiţeri cu capul descoperit. Îşi cerură scuze şi trecură mai departe, fără să-i acorde nici o atenţie. În faţa biroului secretarului consiliului politic nu era nimeni.

Boev prinse cîteva frînturi dintr-o conversație care se desfășura înăuntru și preferă să mai aștepte la ușă decît să intre și să fie rugat să aștepte afară. Coridorul era în penumbră și-i putea observa liniștit pe toți cei care se perindau. Trecuseră deja mulți ofițeri fără să poată descoperi nici o figură cunoscută. Ca și cum, în zece ani, toți cei cu care lucrase dispăruseră.

În cele din urmă ușa se deschise și ieși un ofițer cu înfățișare tinerească, cu epoleți de locotenent major, roșu la față și nervos.

— E liber ? se informă Boev, dar locotenentul major dădu plictisit din mîini și coborî în fugă scările. Boev mai ezită cîteva momente după care bătu la ușă.

Secretarul consiliului politic, înalt, bine făcut, căpitan de rangul unu, cu părul cărunt și ochi cenușii, pătrunzători, stătea în picioare, ascultînd cu un calm oficial raportul.

Apariția lui Boev nu-l surprinse. Îl aștepta.

— Noroc, îi întinse mîna, indicîndu-i o canapea pe care să ia loc. În sfîrșit, ai ajuns.

— Cu trenul de noapte, tovarășe căpitan de rangul unu.

— Bine, foarte bine, adăugă acesta bătînd darabana cu degetele pe biroul proaspăt lăcuit. Iată-te din nou în serviciu după zece ani. Între timp multe s-au schimbat.

Poate ai anumite pretenții de ridicat. Nu contest că ai avut de suferit, dar cred că ești de acord că, în toți acești ani, flota noastră a evoluat cu cîteva grade. E greu să sari dintr-o dată în vîrf. Ești activist de partid și înțelegi că pentru noi rangurile

și funcțiile nu au atîta importanță. Deviza noastră rămîne modestia. Recomandarea dumitale este clară, eu însă cred că ar fi în interesul dumitale să muncești pe navă în mijlocul marinarilor, să-ți recapeți moralul marinăresc. După aceea vom mai reflecta.

Vreau ca lucrurile să fie cît se poate de limpezi de pe acum — nici un fel de drepturi în plus față de ceilalți. Ești egal cu toți ofițerii. Nu te descurci la locul de muncă, ești singurul vinovat. Și mai ține minte ceva : la noi ritmul s-a accelerat. Nimeni nu va dispune de timp să se ocupe de dumneata, să te aștepte pînă ce afli sau pînă ce te obișnuiești cu situația. Descurcă-te singur și, pe cît posibil, repede !

Boev asculta. I se părea că secretarul consiliului politic nu vorbea din inimă. Parcă ar fi citit dintr-o carte. Dealtfel Boev nu solicitase niciodată „o funcție". Singura lui dorință fusese să revină în flotă indiferent unde ar fi fost locul său de muncă.

Încercă să spună ceva, dar căpitanul de rangul unu Penkov continuă pe același ton.

— Deocamdată o să fii locțiitor politic pe una din navele noastre mai mari. Străduiește-te să ajungi fruntaș. O să ai în jur oameni încercați, o organizație de partid și de tineret bine consolidate. Ai ce vedea și ce învăța de la ei. Uită prin ce ai trecut pînă acum și apucă-te de treabă.

Boev nu comentă. Ascultase recomandările ca și cum n-ar fi fost vorba despre el. Nimic din vorbele acestuia nu aflase răsunet în sufletul său. Simțea doar nevoia să părăsească cît mai grabnic încăperea.

Nu-și dorise o primire festivă, nici o atenție ieșită din comun, avea nevoie însă de cîteva cuvinte calde, să vadă că-l reprimesc ca pe un om, nu ca pe o

entitate de serviciu capabilă să ducă la bun sfîrşit o activitate sau alta.

— O să fii mulţumit, continuă secretarul, şi poate ar fi mai avut ceva de adăugat, dacă n-ar fi năvălit înăuntru un căpitan de rangul doi firav care, văzînd un ofiţer necunoscut, se zăpăci de-a binelea.

— Ce-i, Vasilev ?

— Accident, articulă el, sufocîndu-se.

— Unde ? Cînd ?

Secretarul consiliului politic ieşi de după birou şi se opri în faţa lui, privindu-l întrebător.

— Pe crucişător. Au luat foc magaziile de muniţii în largul mării. Vasul e în afară de pericol, dar a pierit un marinar.

Sună telefonul. Secretarul consiliului politic ridică receptorul.

— La ordin, tovarăşe amiral. Vin imediat ! Înşfăcînd un carnet de pe birou ieşi fără să se mai uite la cei doi.

Boev porni spre uşă ezitînd. Ar fi trebuit să afle ce vas n-avea locţiitor politic. Era cît pe ce să-l întrebe pe căpitanul de rangul doi, dar acesta, complet dezorientat de evenimente, îi ignora cu desăvîrşire prezenţa. Aşezase receptorul în furcă, repetînd întruna.

— Nu trebuia tocmai acum... Tocmai acum...

Îşi trecuse degetele prin părul răvăşit şi pornise grăbit de-a lungul coridorului.

Rămas singur, Boev cercetă interiorul, portretul lui Lenin, care atîrna pe peretele din spatele biroului, îşi puse chipiul şi se îndreptă spre ieşire.

5

În dimineaţa aceea, în cabinetul medicului de gardă domnea o linişte neobişnuită. Mobilierul sclipea de curăţenie, iar în spatele paravanului, într-un colţ, se auzea monoton zbîrnîitul sterilizatorului de instrumente.

Pendula bătu tacticos de opt ori, anunţînd începutul unei noi zile de muncă. Uşa cabinetului se trînti cu zgomot şi intră sora de gardă din schimbul de noapte cu halatul descheiat. Se opri lîngă masa de pansamente, îşi apăsă tîmplele cu mîinile ca şi cum ar fi vrut să alunge un gînd supărător. Aşezată apoi în faţa oglinzii îşi contemplă îndelung faţa ofilită, umbrele întunecate din jurul ochilor. Ţinea un pieptene în mînă, dar întîrzia să se pieptene. Îşi adună părul, uşor răvăşit, peste urechi. Aranjă apoi casoleta. Cine ştie cît ar mai fi stat aşa dacă n-ar fi apărut doctoriţa Ana Jeleva. Ochii ei, de un albastru-verzui, trădau o lumină neobişnuită. Era neliniştită. Ba îşi deschidea şi încheia nasturii mari de os ai paltonului tivit cu blană de dihor, ba îşi adîncea mîinile în buzunare ca şi cum ar fi căutat ceva.

— Eli, de ce mai eşti aici ? o întrebă pe soră, mirată de prezenţa ei la ora aceea.

— Abia am predat garda.

— Eşti obosită ? se interesă Ana cuprinzînd-o pe după umeri.

— Puţin.

— Eu simt că m-am născut din nou.

— Se vede. Iar ţi s-au făcut complimente.

— De data asta te înşeli. Ana o întoarse cu faţa spre ea. Am fost la directorul spitalului. Sînt chemată la Sofia. Cercetările mele despre maladiile psihice interesează Consiliul academic. Îţi dai seama ce înseamnă asta ?

— Cred că da.

— Eu cred că nu.

— Fie. Tu eşti mai deşteaptă, vezi lucrurile mai bine decît mine.

— Nu te supăra. Astăzi sînt aşa de... Pentru mine este un eveniment excepţional. Imaginează-ţi, tot Consiliul academic e adunat, iar eu apar în faţa lui să-mi susţin teza. După asta...

— După asta o să te transfere la Sofia, titluri ştiinţifice, situaţie...

— Nu, Eli, nu asta mă preocupă, ci recunoaşterea muncii, lucru pentru care orice cercetător ştiinţific se luptă. Nu munceşte fiecare cu scopul de a lăsa ceva în urma sa ? Nici în vis n-am sperat ca lucrarea să intereseze aşa de repede.

— Te invidiez. Eşti o femeie fericită.

— Eli !

— Vorbim noi mai tîrziu. Acum mă simt obosită. Mă duc la coafor. Dacă Plamen întreabă de mine, spune-i că mă întorc repede acasă.

Îşi luă poşeta, scoase sterilizatorul din priză şi ieşi.

Ana rămase o clipă rezemată de perete. Obrazul îmbujorat radia un farmec ascuns, iar buzele pline fremătau uşor. Întreaga ei fiinţă trăda mulţumirea pe care nu se ruşina s-o recunoască în faţa celorlalţi, de vreme ce visurile ei se materializaseră.

Îi venea greu să-și imagineze viața în afara muncii sau lipsită de Nikolai și de sprijinul acestuia. Se măritase cu Jelev cu șapte ani în urmă, dar viața ei abia de doi ani începuse.

Tot ce fusese înainte se estompa, rezumîndu-se doar la obligațiile zilnice de familie. Între ea și Jelev nu mai era loc pentru sentimente.

Avea vreo vină dacă el se îndepărtase de ea cu veșnicele lui absențe și întîrzieri, pentru care unica explicație rămînea serviciul ?

Nici la nașterea copilului n-a fost emoționată, n-a dat frîu liber sentimentelor. Încerca doar un fior de mîndrie la gîndul că e mamă și i se părea caraghios cînd venea vorba de îndatoririle de tată ale lui Dimo.

Tușa Nikolița o învinuia că n-are inimă, dar ea se amuza pe socoteala dojenilor ei, gîndindu-se la universitate, la marea ei pasiune pentru munca de cercetare.

În ochii ei, Dimo era o sursă de mijloace materiale, un tată și un tovarăș de viață bun, fapt pentru care îi era recunoscătoare. Mai mult nu și-l putuse apropia.

„Așa or fi stînd lucrurile sau îmi caut argumente cu care să mă justific în fața propriilor mei ochi ? Oare astăzi nu m-am regăsit ? își spuse ea, cu ochii pe jumătate închiși. Comunicarea a sosit la timp. Simțeam că mă înăbuș. Nikolai o să-mi ierte gîndurile astea pentru că mă iubește. Adevărul e că intrasem într-un impas, pe cînd acum... Dimo va înțelege că nu numai el, în familia noastră, are o datorie de împlinit. Timpul va decide care din noi

amîndoi e mai valoros. Oricum, așa nu se mai putea trăi. El nici n-a văzut cît sînt de încurcată, grozav de încurcată. Și nici nu va băga vreodată de seamă pentru că n-a încercat să se apropie de sufletul meu...“ Își aminti ultima lor discuție, în urmă cu două luni.

Era miezul nopții. Stăteau culcați unul lîngă altul.

— Ana, așa nu mai merge, spusese el sprijinindu-și capul pe braț.

Ea tăcuse.

— Nu sînt nici eu de piatră. Știu că se poate și altfel.

— Eu atîta sînt în stare, răsunase vocea ei înăbușită.

— Te-am cunoscut însă și altfel.

— Te-ai înșelat.

— Dacă te simți obosită, ia-ți un concediu. Odihnește-te.

— Preocupă-te mai bine de persoana ta.

— Avem un copil. Trebuie să ne gîndim și la el.

— Pe Svetla las-o în pace.

— Iartă-mă, dar îmi doresc o familie.

— Mai mult nu pot să dau.

— Ești datoare.

— Față de cine ?

— În primul rînd față de tine însăți.

— Adică ?

— Să lași la o parte tot ce e în afara casei noastre și să ții o dată pentru totdeauna seamă de faptul că eu nu lucrez de capul meu.

Ana îl asculta, dar cu fiecare clipă care se scurgea, se simțea tot mai departe de el.

Oare mai cunoștea el și alte noțiuni afară de „datorie, ești datoare, obligațiile tale sînt astea și astea...“ Se gîndi la Nikolai, la munca lui și răspunse :

— Bine, dacă asta e ceea ce dorești, o să mă sacrific. Se întoarse cu spatele și nu mai rosti nici un cuvînt.

„Comunicarea a sosit la timp. O să mă sacrific. Numai să reușesc. Trebuie. Odată ce Nikolai e alături de mine...“

— Ți-e rău ? auzi o voce.

Deschise ochii, dar n-avu putere să se miște. În fața ei, doctorul Stancev o privea cercetător.

— Să-ți dau un pahar cu apă ?

— Nu, nu, n-am nimic. Numai așa,... zise Ana.

Obrajii i se împurpurară, dar nu-și dezlipi ochii de la el.

— Ana, se întîmplă ceva cu tine.

O trase spre el.

— Ai auzit ?

— Da.

— Și ?

— Te felicit.

— Asta e tot ?

Stancev surîse, o sărută pe ploape, strîngînd-o la piept. Ana parcă asta așteptase.

— Dacă n-ai fi fost tu, se ducea totul de rîpă. Adu-ți aminte cîte nopți albe am petrecut în cabinetul ăsta. Eu mă îndoiam de toate și tu mă încurajai. Cîteva cuvinte de-ale tale erau suficiente să mă facă s-o iau de la început cu puteri noi.

— Ana, ești prea agitată. Liniștește-te.

— Nu, nu, mai stai puțin. N-am pe altcineva cu care să-mi pot împărți bucuria. Nu mă privi așa Știi mai bine decît mine.

— Liniștește-te, Ana.

Stancev o mîngîie pe păr.

— Simt că o să mă părăsească puterile înainte să ajung la ceea ce e mai important. Nervii mei sînt întinși la maximum. Dar dacă mă invită să-mi comunice că nu e cazul să-mi continui cercetările ?

— Ai reușit, de aceea te invită, o încurajă Stancev. O să te duci să le expui observațiile tale, le vor accepta și din nou la treabă. Ăsta nu e decît începutul. Păstrează-ți forțele. Te așteaptă multe eforturi.

— Și pe tine.

— Exagerezi, partea mea se rezumă la încurajare. Ești ca un copil mare. Uneori ai nevoie de un sfat, de un cuvînt cald. E tot ce pot să-ți ofer.

— Unde fugi ? tresări Ana văzînd că Stancev își îmbracă mantaua.

— Pînă la bază. A murit un marinar. Vor o expertiză medicală urgentă.

— Te întorci, nu-i așa ?

— După ce termin.

— Te aștept aici. Indiferent cînd termini, întoarce-te la spital.

— Bine. Dar acum ieși puțin afară, în aer liber. Bolnavii tăi au nevoie de un doctor calm, adăugă el. Luînd-o de mînă, deschise ușa și-i făcu loc să treacă înainte.

Undeva, pe coridor, răsunau ritmic cîrjele unui bolnav.

6

Doctorul din flota militară maritimă, Nikolai Stancev, cu epoleți de căpitan de rangul trei, de obicei un om blajin și vesel, în ultimul timp nu mai semăna cu el însuși.

De unde pînă atunci trecea drept un camarad sociabil, de la o vreme se izola, petrecîndu-și serile mai mult acasă, motiv de mirare atît pentru prieteni, cît și pentru colegii de spital.

Unii se gîndeau că e de vină vîrsta — flăcău la treizeci și opt de ani — alții credeau că e prea plin de sine fiindcă i se dusese vestea în tot orașul ca doctor priceput, iar o a treia categorie, cei mai apropiați de el, își dădeau seama că trecea printr-un impas, dar din delicatețe evitau să-l plictisească cu întrebări nepotrivite.

Stancev le era recunoscător tuturor, deopotrivă, pentru că îl scuteau de neplăcerea de a furniza el însuși explicații fără rost.

În ciuda ordinului contraamiralului, în dimineața aceea n-a pornit imediat spre bază. O căută pe Ana în secție, ca și cum ea ar fi trebuit să-i încuviințeze plecarea. O găsi în camera de gardă.

Era nemulțumit de discuția pe care o purtaseră. Dorise să fie primul care să-i aducă vestea de la Sofia. Cînd colo, directorul i-o luase înainte.

Revenind zi și noapte asupra cercetărilor și observațiilor Anei, nu se gîndise niciodată că ar putea interveni despărțirea. Se simțea așa de atașat de ea, încît nici nu putea să-și închipuie ce s-ar întîmpla dacă, în urma chemării la Consiliul academic, ea s-ar stabili la Sofia.

Părăsind spitalul, își simțea sufletul pustiu. În sinea lui protesta împotriva felului bizar în care e alcătuită viața. Îi aparținea Anei cu tot sufletul și, cu toate astea, în loc să-l bucure succesul ei, suferea. Petrecuseră aproape doi ani nedespărțiți, dar abia acum parcă se cunoscuseră cu adevărat. Dacă rămînea la Sofia avea să-l uite ?

Nu era o naivitate din partea lui să gîndească astfel ? În dreptul cărării care șerpuia paralel cu țărmul mării, Stancev încetini pasul. Era locul lor preferat de plimbare după munca istovitoare de la spital.

Într-o noapte, cu aproape cinci ani în urmă, cînd luna tocmai asfințea după deal, ieșiseră din nou la țărm. Tăcerea îi îndemna să înregistreze fiecare pas și vuietul odihnitor al valurilor.

Aveau atîtea de vorbit și tăceau. Era plăcut să fie împreună.

Dinspre mare adia un vînt rece și Ana începuse să tremure. Stancev nu spusese nimic, o strînsese doar lîngă el și continuaseră să meargă așa. Îi apucaseră zorile. A doua zi Stancev lipsise de la serviciu. I se părea că se va petrece un lucru imposibil de îndreptat.

Prietenia lui față de Jelev nu se putea compara cu sentimentul pe care îl încerca față de Ana. Cu toate astea nu voia să renunțe nici la unul, nici la celălalt. Scrisese cîteva rapoarte, solicitînd schimbarea locului de muncă, dar nu le-a mai înaintat. Ceva mai presus de voința lui îl făcea să aștepte, să ezite.

Cînd în aceeași zi, după-amiază, Elisaveta îi comunicase acasă că Anei i se făcuse rău din pricina surmenajului, alergase într-un suflet.

Era în pat, palidă și neajutorată. Numai în ochi pîlpîiau aceleași luciri vesele.

Îi luase mîna într-a sa și ea zîmbise dureros.

— Eu sînt de vină, șoptise el.

— Trece.

— Nu mi-am dat seama cît ești de obosită.

— Nu te teme. Dacă sîntem împreună, o să mă refac. Totul va fi ca mai înainte.

Stancev o ascultase și simțea fiecare vorbă a ei picurîndu-i în suflet tristețe.

„Trebuia să plec, trebuia... Iartă-mă, frățioare, dar inima nu întreabă...“ Se gîndea la Jelev, în timp ce o mîngîia pe mînă. Nu era în stare să se îndepărteze de patul ei.

Dinspre mare se porni un vînt care antrena zăpada și-i biciuia obrazul. Abia acum își dădu seama că-și uitase mănușile.

Se opri la debarcader urmărind cu privirea vedeta care se depărta în larg.

Pînă la cursa următoare mai avea timp destul. Se învîrti ce se învîrti pe țărm și, negăsind un loc mai potrivit, se adăposti lîngă peretele unui șopron. În situația în care se afla n-ar fi acordat atenție celor din jur, dar chiar în fața lui se opri un om. Ce surpriză să te întîlnești exact cu cel la care te aștepți cel mai puțin !

— M-am schimbat mult, nu-i așa ? rosti Boev după o scurtă tăcere observîndu-i tulburarea.

— Nu-mi vine să-mi cred ochilor, articulă în cele din urmă cu greutate Stancev.

— Crezi nu crezi, iată că trăim și clipa revederii, surîse Boev.

Se îmbrățișară. Ochii îi străluceau.

Primul își reveni Stancev. Îl luă de braț pe Boev, îl trase mai departe de zgomotul mării.

— Lasă-mă să te privesc, surîse el, oprindu-se lîngă unul din depozite. Așadar ți-au dat drumul ?

— După cum vezi. O iau de la început.

— Și mai îmbătrînit.

— Anii sînt de vină. Trec și nu ne întreabă dacă sîntem sau nu de acord, glumi Boev. Dar ce să vorbim despre mine. Tu ce-ai mai făcut ? Ce drum ai urmat ?

Stancev se însufleți. Ce-ar fi putut să-i spună cînd în ultimii zece ani se gîndise numai la sine, iar din amintirile lui palide, numai rareori se desprinsese chipul lui Boev.

— Ești doctor, nu-i așa ?

— Oamenii se îmbolnăvesc și trebuie să-i vindece cineva, răspunse Stancev indirect la întrebare.

Nu-i ardea de povești. Important era că sînt din nou împreună, ca și cum dintr-o dată se umpluse un gol în viața lui.

Sosirea vedetei le întrerupse discuția.

Se priviră și porniră amîndoi spre debarcader. Săriră pe micul vas plutitor, ca o coajă de nucă printre cargoboturi uriașe, se instalară lîngă cîrmă și începură să fumeze.

— Marea e calmă, șopti Boev. Dacă n-ar fi ceață ar fi minunat.

— E iarnă, constată Stancev, dar nu era decît ecoul gîndului său. De fapt înregistra părul cărunt al lui Boev, fața lui brăzdată.

Motorul prinse viteză și vedeta își luă avînt. Deasupra țipă un pescăruș luîndu-și zborul spre oraș.

7

Înaintînd dinspre mare, ceaţa învălui portul şi vasele nu se mai văzură. De undeva, din depărtare, retezat parcă de o secure nevăzută, răzbătu un şuierat scurt de sirenă.

În picioare, pe puntea de comandă, căpitanul de rangul doi Jelev încerca din nou să descopere conturul debarcaderului. Pe faţa sa palidă, subţiată de nelinişte, se prelingeau picăturile de apă, dar el nu mai era capabil să le simtă alunecarea neplăcută. Cu degetele încleştate de balustrada punţii, Jelev n-avea decît un singur gînd : cum să abordeze mai repede.

Cheiul bazei apăru dintr-o dată şi uruitul motoarelor amuţi. Lanţurile ancorei zornăiră. Zgomotul ca şi comenzile grăbite ale boţmanului îl treziră brusc la realitate pe căpitanul Jelev, care îi fixă cu privirea pe ofiţerii îngrămădiţi pe chei. Printre ei recunoscu doar statura impunătoare a secretarului consiliului politic. Cunoştea foarte bine motivul prezenţei sale.

Vasul se mai balansa încă şi ofiţerii de pe chei se îndreptară spre puntea de ieşire. Jelev se grăbi să-i întîmpine. Păşea neatent, pe scară, peste covertă, apropiindu-se îndîrjit de ei.

Bine făcut, parcă se frînsese şi făcea eforturi mari ca să poată ţine capul sus şi să privească înainte. Raportul a fost scurt. Nu mai reţinea decît cîteva din ultimele sale cuvinte :

— S-a produs un accident...

— Conduceţi-ne la marinarul care a murit, ordonă secretarul consiliului politic, făcîndu-i loc.

Grupul de ofiţeri trecu pe lîngă cordonul de marinari şi se îndreptă spre tambuchiul care ducea la cabinele superiorilor.

Înainte de a intra, Jelev ezită cîteva clipe, străduindu-se să-şi învingă slăbiciunea care-l copleşea şi puse piciorul pe scară. Obscuritatea locului îl făcu să tresară. Să fie asta ultima dată cînd trece pe aici ? Ar fi vrut să se întoarcă, dar imediat după el venea secretarul consiliului politic.

„Cercul s-a închis, căpitane, îşi spuse el. Oriunde te-ai întoarce nu vei afla ieşire.“

Brusc îl cuprinse o linişte inexplicabilă, vecină cu indiferenţa. Ţinea buzele strînse ca înaintea unei confruntări hotărîtoare, iar privirile deveniseră reci, de nepătruns.

De la punctul medical venea un miros de iod şi amoniac. Primul intră secretarul consiliului politic. Ridică cu o mînă nesigură marginea cearşafului cu care era înfăşurată victima. O faţă palidă, de ceară, brăzdată de vinişoare, un neg mare în stînga nasului, lipit parcă pe pielea întinsă, buzele crăpate, întredeschise, ca şi cum încă s-ar fi străduit să transmită ceva.

Secretarul consiliului politic îl privi întrebător pe medicul navei, şi acesta nu întîrzie să-i furnizeze explicaţiile necesare.

— Intoxicare cu gaze de praf de puşcă. Am făcut tot ce ne-a stat în putinţă.

— Dar marinarul care a tras în magaziile cu muniţii ale navei unde se află ? fu întrebat Jelev.

— Sub arest ! replică acesta scurt încercînd să nu se uite la mortul întins pe pat.

Ar fi vrut să poată crede că totul nu era decît unul dintre numeroasele exerciţii, cînd nimic nu-l

împiedica să-i strige : „Hai, scoală ! Exerciţiul s-a terminat !“ Chipul palid îl paraliza, n-avea puteri să se mişte.

— Cu celălalt e ceva mai complicat — cuvintele medicului loveau aspru ca răpăitul unei tobe — parcă nu mai are grai. Nici nu ne vede.

Secretarul consiliului politic se apropie din nou de cadavru şi-i acoperi faţa.

— Un erou ! rosti ca pentru sine.

Eliberat acum de tensiunea primei impresii, intră în vorbă cu medicii şi cu procurorul militar pe tonul său obişnuit, de serviciu :

— Apucaţi-vă de treabă. Autopsia să se facă la spital. Rezultatele să fie gata pînă mîine la ora nouă pentru raportul către comandantul bazei. E clar ? A murit un om în timp de pace ! Iar noi, se adresă el celorlalţi ofiţeri, să mergem în cabina comandantului navei.

Şi de data asta porni cel dintîi.

Coverta strălucea. Pe navă domnea acea linişte care urma de obicei reviziei de seară. Numai pufăitul trenului trecînd grăbit prin apropiere şi larma care răzbătea de pe celelalte nave anunţau că e încă ziuă şi că viaţa decurge normal peste tot în jur.

Pe un bac un marinar descurca nişte odgoane împletite, iar de pe nava alăturată un altul îi striga :

— Cît pe ce să vă duceţi lîngă peşti, hai ?

— Simplu ca bună ziua.

— Iar el s-a azvîrlit asupra magaziilor de muniţii ?

— Nu-i de glumă ! De necrezut !

— Măi să fie.

— A scos lada de-acolo şi obuzele fumegau !

— Şi a murit, nu ?

— Lasă acum, îi făcu semn cu mîna marinarul.
— O să-ţi povestesc altă dată.

Văzîndu-i pe ofiţeri îşi adună odgoanele încă nedescurcate şi dispăru în spatele construcţiei.

*

În cabina căpitanului de rangul doi Jelev era zăpuşeală. Deschizînd luminatorul, secretarul consiliului politic se lăsă greu pe scaun. Ofiţerii continuau să stea în picioare. Toţi îşi dădeau seama că acesta era numai începutul, dar sperau că ceea ce avea să urmeze se va termina în cadrul aceleiaşi zile, cît timp oamenii se aflau încă sub impresia proaspetelor evenimente.

— Mda, eroi au existat întotdeauna şi vor mai exista, rosti în cele din urmă secretarul consiliului politic. Jelev — acesta făcu un pas înainte — numai datorită unei întîmplări fericite nava continuă să existe. Cine e vinovat se va afla la anchetă. Am prevăzut cele întîmplate. Au fost destule semne, dar nu le-ai dat importanţă. Păcat. Concediile pe vas se suspendă pentru o perioadă nelimitată. Acordaţi tot sprijinul organelor de instrucţie.

Îşi trecu mîna nervos peste obraz, se ridică şi se opri în faţa lui Boev care stătea lîngă uşă zăpăcit şi nebăgat în seamă de nimeni.

— Ei, Boev, ce părere ai ? Prima dumitale zi pe vas e cam dificilă. În pofida realizărilor, fermitatea morală a personalului încă mai lasă de dorit. Ca locţiitor, în această direcţie să-ţi canalizezi eforturile. N-o să dai greş.

— Am înţeles, tovarăşe căpitan de rangul unu, zise Boev, în timp ce obrazul stîng începuse să-i

tremure. Nici el nu știa dacă adevărata cauză era emoția sau nervozitatea.

— Vi-l prezint pe noul locțiitor politic al navei, se adresă secretarul consiliului politic ofițerilor. De acum, n-aveți de ce să vă mai plîngeți. Puneți-l în temă, iar dacă se ivesc probleme de clarificat, raportați-mi, încheie el și plecă.

Toți ieșiră să-l conducă. Boev rămase singur în cabină. Ziua aceasta îi adusese destule surprize. Întîlnirea cu Stancev îi umpluse sufletul de bucurie, făcîndu-l să se simtă ca acasă, dar niciodată n-ar fi presupus că soarta îl va aduce pe aceeași navă cu Dimo Jelev. Era o întîmplare bizară, ca și cum cineva ar fi aranjat dinadins lucrurile, dar n-avea timp să chibzuiască, să se piardă în presupuneri. Își aminti de ziua aceea, cînd în zori, lîngă castanul de pe țărmul mării ei, trei prieteni, depuseseră în tăcere jurămîntul de credință și se despărțiseră, pornind fiecare pe drumul său. Parcă revedea fața palidă a lui Jelev la ultima lor întîlnire, în cabinetul de instrucție, și privirea plină de neîncredere cu care îl fixa.

Nici azi Boev nu reușea să-și explice ce se întîmplase cu Dimo. Să fi fost victima unei convingeri sincere că Peter era un dușman, sau procedase așa din simplă comoditate ? Ani de-a rîndul își pusese această întrebare și cu toate că niciodată nu avusese certitudinea răspunsului, se simțea dezgustat nu atît de Jelev, cît de atitudinea lui.

„Comandant de navă. S-a ridicat, nu glumă...“

Nu-și putea imagina existența sa mai departe grevată de o asemenea colaborare. Era gata să pornească după secretarul consiliului politic, să pro-

testeze împotriva acestei dispoziții, care îl rănea încă din prima zi a întoarcerii sale. Depășind primul imbold, hotărî să se liniștească, să cîntărească lucrurile la rece.

Boev se duse la birou și se așeză. Se simțea obosit și balansul ușor al navei îl toropea, făcîndu-l să uite de toate, afară de satisfacția de a se afla din nou la bordul unei nave, pe mare. Ușa cabinei se deschise și în prag apăru Jelev. Nu se aștepta să-l întîlnească aici pe Boev.

Îl revăzuse mai devreme ca prin vis, însă după ce ieșise cu secretarul consiliului politic pe covertă încercase să se convingă că era victima unei închipuiri, a unei glume aproape sinistră în conjunctura aceea. Dar acum, Boev ședea pe scaunul lui cu ochii pe jumătate închiși.

„Oare nu era altă persoană? Să fi fost doar o coincidență de nume și înfățișare? Cum era cu putință ca după atîția ani Petăr Boev... ?“ își repetă el în gînd.

„Dușman... dușman... dușman“, cuvîntul ăsta îl chinuia șfichiuitor ca un bici și nu putea născoci nimic care să-l ajute să-și păstreze calmul. Ca să-i atragă atenția, Jelev împinse ușa cu piciorul și o închise. Acum erau singuri.

Boev ridică privirea și-l examină îndelung, ca și cum ar fi vrut să-i citească gîndurile, să-l cunoască mai bine.

Spre surprinderea lui Jelev, surîse și se ridică de pe scaun :

— Scuză-mă, mă supără capul. Ai desigur treabă, iar eu...

— Nu face nimic, stai cît dorești, răspunse mecanic Jelev. Treaba nu se termină niciodată, adăugă

el și se apucă să scotocească prin dulap fără rost, parcă ar fi căutat un loc să se ascundă de oameni, de el însuși.

I-ar fi plăcut să rămînă singur, dar mereu îi ieșea cîte cineva în față, amintindu-i că există, că nu fusese uitat.

— Nave noi, se străduí Boev să înceapă vorba.

— Îmbătrînesc și ele ca și noi. Anii trec și rugina nu iartă pe nimeni.

— Ce mai face Ana ?

— Trăiește, răspunse Jelev înțelegînd că de fapt amîndoi se gîndesc la cu totul altceva. Vorbeau numai ca să umple clipele de tăcere neplăcută.

Încercă să și-l amintească pe Boev așa cum fusese cu zece ani în urmă, dar chipul lui de atunci refuza să prindă contur, în timp ce chipul de astăzi îl invita cu reproș : „Privește-mă bine ! Tu ești vinovat de tot ce mi s-a întîmplat !“

Jelev închise dulapul. Era stingher ca și cum întîmplător intrase în cabină. Îl privi la rîndul lui pe Boev și-l întrebă pe neașteptate :

— Tu ai cerut să vii pe nava asta ?

Boev nu se grăbi să răspundă. Intuind subtilitatea întrebării, se hotărî s-o evite :

— În ce cabină o să stau ?

— Te-ai grăbit. Să fi întîrziat o săptămînă, două...

Încerca să-l provoace, să isprăvească totul, o dată pentru totdeauna. Nu-i plăcea să amîne, nu era obișnuit să lase lucrurile la voia întîmplării.

— Totuși mă bucur că ai rămas în viață, adăugă el dintr-o dată.

— Mai avem mult de trăit Dimo, zise Boev oprindu-se lîngă ușă. Pînă la urmă, îmi găsești și mie o cabină ?

— Bine, bine, vino. Cabina ta e a treia de aici. Odihneşte-te. Văd că eşti obosit.

Se auziră paşi grăbiţi pe coridor şi doctorul Stancev apăru în pragul uşii. Văzîndu-i împreună, se repezi după ei în cabină îmbrăţişîndu-i.

— Mi-a ieşit sufletul de cînd vă caut şi, cînd colo voi eraţi aici. O să aveţi destul timp de poveşti. Acum, ascultaţi-mă, pentru că trebuie să plec, mai spuse trăgîndu-şi răsuflarea. Să sărbătorim ziua de azi. Fără obiecţii. Nici nu visam noi asemenea întîlnire. Sîntem iarăşi toţi trei la un loc. Vă daţi seama ce înseamnă asta? Astă-seară la şapte, la mine, acasă. Punct. De rest mă ocup eu.

Se uită la chipul abătut al lui Jelev şi-l bătu pe umăr :

— Sus capul! O s-aranjăm într-un fel şi povestea cu marinarul tău. Le strînse mîinile şi ieşi în fugă.

Boev îl urmă.

Rămas singur, Jelev îşi lipi fruntea de geamul luminatorului într-o încercare desperată de a-şi păstra cumpătul. Nu cumva visa?

Aseară parcă ieşiseră de la Şcoala de Marină Militară. Rămăseseră pe aceeaşi navă şi seară de seară erau împreună ca şi pînă atunci. Deşi Boev se însurase, nu-l excluseseră dintre ei.

Anii treceau pe nesimţite cînd s-a abătut asupra lor acea nefericită zi de noiembrie.

Îşi amintea foarte bine.

Dimineaţa în zori sosiseră pe navă doi colonei şi-l invitaseră în cabina comandantului. Figurile severe ale oaspeţilor îi stîrniseră îndoiala. În timp ce unul dintre ei răsfoia de zor un dosar, celălalt se pregătise de scris.

— După cum vi s-a adus probabil la cunoştinţă, tovarăşe locotenent major, căpitanul-locotenent Boev este învinuit de trădare de patrie. Încă de cînd făcea parte din detaşamentul de partizani a fost în legătură cu duşmanii şi acest lucru a continuat şi aici. Vorbiţi-ne despre prietenia dumneavoastră cu dînsul, zise cel mai vîrstnic, după care două perechi de ochi îl fixară atent.

Jelev îi privea hipnotizat şi pînă la sfîrşitul convorbirii nu-şi putuse veni în fire. Încercase să spună ceva, vorbele i se opriseră în gît, îşi trecea nervos degetele prin păr.

— Nu vă emoţionaţi, spusese colonelul. E vorba de clarificarea activităţii sale. Ştim că sînteţi un tînăr patriot, că nu veţi face niciodată pact cu duşmanul, dar întrucît sînteţi prieten cu Boev, ne puteţi furniza ceva mai multe date despre viaţa lui personală, despre activitatea desfăşurată împreună. Argumentele de care dispunem sînt suficiente pentru demascarea trădătorului. Vorbiţi şi nu uitaţi că partidul nu greşeşte, după cum nici nu-i iartă pe laşi.

— Amintiţi-vă bine, interveni şi celălalt colonel.

Îl copleşise un sentiment de dezgust mai puternic decît tulburarea din primele momente.

Tot ce auzise i se părea monstruos. Nici prin gînd nu-i trecuse să pună la îndoială informaţiile celor doi.

„Trădător, renegat. Cum era posibilă atîta făţărnicie ? Şi cum am putut avea încredere în el ? Cu cîtă abilitate a reuşit să se camufleze atîta timp. Să nu fi existat partidul, toţi am fi plătit pentru el. Toţi". Şi se imaginase imediat în închisoare alături

de Boev. „Ați venit la timp", ar fi vrut să le spună Jelev. Dorea din răsputeri să vină în ajutorul cercetărilor. Dar de unde să înceapă și cu ce ?

— S-a întîlnit cu persoane necunoscute ? urmase încă o întrebare.

— Păi, ce să vă spun. S-a întîlnit.

— Cu cine și unde ? se ridicase în picioare un colonel.

— Fugea de noi întotdeauna și nu ne făcea cunoștință. Se duceau spre mare.

— Vouă nu v-a spus nimic ?

— Critica, critica, continuase Jelev mai mult pentru sine. Începuse apoi să povestească amintindu-și fiecare cuvînt rostit de Boev.

Cînd se trezise cu paharul de apă în față, privise în jur buimăcit, ca și cum atunci îl deșteptaseră din somn. Înainte să bea, adăugase :

— Eu însă nu știam cine este dușman. Iar acum de vreme ce l-ați descoperit...

Iscălise procesul verbal de anchetă, copleșit de un sentiment de mîndrie, la gîndul că rămăsese cinstit, că partidul îi arătase toată încrederea.

La confruntare se simțise liniștit. În ochii lui, Boev nu mai era un vechi prieten, ci doar un dușman care știuse să-și ascundă cu îndemînare conspirația.

— Dimo, adu-ți aminte cum am trăit noi în ultimii ani. Nu ascund că am criticat uneori. Nu te grăbi să mă învinuiești. Gîndește-te. Tu mă cunoști cel mai bine, spunea Boev, dar vocea lui descrește treptat, pînă cînd în cele din urmă se stinsese complet. Ochii îi erau la fel de sinceri, așteptînd verdictul cu demnitate, fără să se roage.

— Nu e demn să ne implici şi pe noi. În faţa partidului sîntem egali. Nu spera îndurare de la nimeni, de vreme ce eşti vinovat. Cu atît mai puţin de la mine. Regret un singur lucru — că nu te-am descoperit mai de mult. Jelev nu-l mai învrednicise cu nici o privire, aşa că nu observase tresărirea dureroasă care înfiorase faţa lui Boev, ochii lui umezindu-se. Nu-l încercase nici măcar un sentiment de compasiune.

Amintiri...

I se strîngea inima. Cum de a uitat de accident, de marinarul mort ? Sosirea lui Boev schimbase totul ? Nici o regulă sau lege nu mai avea putere ? Jelev rămase singur cu sine însuşi.

„În faţa partidului sîntem egali. Nu spera îndurare de la nimeni de vreme ce eşti vinovat", îşi aminti din nou cuvintele sale şi nu avea forţă destulă să chibzuiască. Se înăbuşea de căldură. Cu o singură mişcare, îşi dezbrăcă tunica, cufundîndu-şi capul sub jetul rece de apă de la robinet. Parcă i se umflase creierul şi nu mai încăpea în ţeastă.

Îl dureau ochii.

8

— I-au dus, strigă marinarul Jordanov în timp ce cobora scara cazărmii. Se izbi cu capul de hamacul din faţă, mai mai să cadă jos de durere.

— Unde ?

— Pe cine ? se repeziră în fugă marinarii făcînd cerc în jurul lui.

— Pe amîndoi, răspunse cu un glas lipsit de vlagă și începu să se ocărască de unul singur.

— Să fi fost marinar de ieri mai treacă-meargă, dar cînd mai am puțin și-mi închei cariera, cum să mă pocnesc în felul ăsta, și unde ? Tocmai pe scara asta, fir-ar ea să fie de afurisită !

— Matahală, așa îl porecliseră de la început și așa îi rămăsese numele, se pare că te-au reținut și pe tine, apăru în fața lui sergentul de marină Spasov.

— Hai și spune odată ! Doar nu vrei să-ți scoatem vorbele cu cleștele, se amestecă și sergentul de gradul doi Kralev.

— Ce vreți de la mine ? își reveni Matahală în cele din urmă și, măsurîndu-i cu privirea, se ridică cît era de lung. V-am spus că pe amîndoi.

— Împreună ?

— Pe Maleev cu salvarea, pe Poet pe jos, sub pază.

— E o poveste..., dădu din mînă Kralev și se urni cu greu spre celălalt capăt al cazărmii.

— Unul în groapă, celălalt la închisoare, adăugă un marinar cu părul roșcat, scuipînd într-o parte.

— Ce mîrșăvie.

— Măi, da, ăsta, Poetul, era să mai intre la zdup, dar nu știu ce s-a întîmplat, că..., turuia un marinar mărunt, smead la față, în timp ce se pieptăna.

— Cum adică, Fitilgiule ? întrebă Kralev apropiindu-se de el și strivindu-i mîna de marginea hamacului.

— Ah, nimic, nimic,..., șopti Fitilgiul, chircindu-se de durere. Privind speriat fața masivă a lui Kralev, adăugă : El, Poetul, era puțin nu știu cum, deosebit, de aceea eu... însă...

— Păi de, măi, nu e o tîrîtoare ca tine, îi strigă Matahală.

— Ia ascultă, tu să nu vorbeşti aiurea, că ştii ? se înfurie Fitilgiul, dar nu izbuti să ridice decît capul din hamac.

— Taci ! îl împinse Kralev. Tu să vorbeşti numai cînd ţi se dă cuvîntul.

— Dar voi, cum adică ? Din cauza lui a murit un om, puteam să fim toţi pe fundul mării, şi acum...

Kralev îi astupă gura cu palma lui mare şi îi şopti abia auzit :

— Încă un cuvînt şi te strivesc ca pe un vierme, atîta îţi spun, şi-l împinse spre perete.

În cazarmă se făcuse linişte. Mulţi ar fi vrut s-o destrame ca să nu mai fie nevoiţi să se gîndească la ziua aceea, dar nimeni nu se pricepea cum şi de unde să înceapă.

În cele din urmă, Spasov se puse în mişcare, trecu în revistă hamacurile din apropiere şi-l împinse cu piciorul pe Matahală.

— Dă-mi o ţigară !

— Hai afară !

— Dai o ţigară ?

— Ia !

Bricheta scăpără între degetele crăpate ale marinarului. Acesta îl servi mai întîi pe Matahală care luase şi el o ţigară.

Nimeni din cazarmă nu se luă după ei, dar nici nu-i dojeni.

— Aşadar i-au dus ? întrebă Spasov după o îndelungă tăcere.

— Pe amîndoi, repetă ca un ecou Matahală şi, muşcînd capătul ţigării, începu s-o mestece.

Difuzorul staţiei radio hîrîi. La scurt timp se auzi glasul gutural al ofiţerului de cart :

— Începeţi numărătoarea, începeţi !

9

Spre seară, ceaţa se retrăsese şi lumina bolnăvicioasă a asfinţitului învăluia baza.

După atîţia ani, Boev se afla din nou în cabina sa. Un mic birou, ziare, programul exerciţiilor pe peretele din faţa lui. Îl aşteptau atîtea întrevederi cu oameni necunoscuţi. Avea să cunoască viaţa uneia din cele mai mari nave, el, însă, nu se grăbea. Înregistra cu privirea fiecare amănunt din cabină şi asta îi făcea plăcere, îl bucura. Totul era pregătit ca pentru întîmpinarea unui oaspete, de parcă sosirea lui fusese aşteptată zile de-a rîndul.

Se aşeză pe cuşetă mîngîind cu mîna marginea albă a cearşafului, ademenitor prin prospeţimea şi curăţenia lui.

Tăcerea, neobişnuită la ora aceea pe bordul navei, îl făcu să se întoarcă încetul cu încetul la realitate. Nenorocirea care se abătuse asupra navei îi copleşise pe toţi. Numai el nu putea să se simtă complet angajat, să considere această grea încercare ca fiind şi a sa. Îşi aminti de marinarul decedat, de figura inexpresivă a Poetului, care amintea mai curînd de un copil incapabil încă să vorbească decît de un criminal.

Stancev îl strînsese de mînă şoptindu-i abia perceptibil :

— Neplăcut. Teribil de neplăcut. Nu merita un asemenea sfîrşit.

Se referea la cel mort sau la cel reţinut ? Sau poate la Jelev !

Amintirea lui Jelev îi întuneca bucuria, îl înrăia, cu toate că se opunea din răsputeri.

Boev ştia foarte bine că de primul pas depindea viaţa lui de-acum încolo. Împinse ziarele în sertar iritat de denumirile lor care îi adînceau şi mai mult neliniştea. Obrazul începuse din nou să-i tresară amintindu-i că mai presus de orice era el, Boev. În conştiinţa lui se contura tot mai precis gîndul că trebuia să întreprindă ceva imediat. Imediat.

Locotenentul major Ranghelov, secretarul comsomolului, intră pe neaşteptate în cabină. Faţa i se lumină văzîndu-l pe locţiitorul politic lîngă luminatorul deschis. Îl salută zîmbind :

— Credeam că n-o să vă găsesc, tovarăşe căpitan de rangul trei.

— Pînă la plecarea vedetei mai e destul timp.

— Da, însă...

— Aveţi nevoie de mine ?

— Nu... Putem lăsa şi pe mîine, ezită Ranghelov, dar din atitudinea sa reieşea clar că ceva îl tulbură. Aşa cum stau lucrurile, e necesar totuşi să fim întrebaţi, continuă el. Povestea nu e chiar atît de simplă. La urma urmelor, totul se bazează pe noi...

Cine ştie cît ar fi continuat cu explicaţiile, dacă Boev nu l-ar fi întrerupt :

— Nu vă neliniştiţi. Eu nu mă grăbesc. Vorbiţi ! Vă ascult.

— Apoi, cum să vă spun, tovarăşe căpitan de rangul trei. Situaţia e complicată. La noi s-a pe-

trecut o ilegalitate. În decurs de doi ani, completarea personalului cu marinari tineri a fost foarte slabă. Pe de altă parte, ofițerii de linie subapreciază munca politică, mai ales cea depusă de tineret. Sînt necesare mai multe eforturi din partea noastră. M-am bucurat foarte mult cînd am aflat că ați și sosit, pentru că, la drept vorbind, îmi era foarte greu de unul singur. Zi și noapte nu părăsesc nava și vedeți care sînt rezultatele. Unde dai și unde crapă. De cîte ori n-am raportat că Poetul trebuie îndepărtat. Eu vorbeam, eu auzeam.

Ranghelov tăcu puțin, avînd impresia că Boev nu-l ascultă. Crezuse că vorbele lui vor avea efect, de aceea își și deșertase sacul așa, dintr-o dată, însă privirea pătrunzătoare a lui Boev îl tulbură, determinîndu-l să treacă direct la miezul problemei.

— Trebuia să aibă loc o crimă pentru ca toată lumea să se trezească. Tăcu din nou.

— Spuneți, spuneți ! îl îndemnă Boev, încercînd să-i surprindă privirile, dar Ranghelov fixa un colț al cabinei. După ce-și trecu mîna peste gură, continuă :

— Trebuie intervenit cu o mînă sigură ca să se trezească toți la realitate. Desfăcu pachetul pe care pînă atunci îl plimbase dintr-o mînă în alta. Iată, priviți ! Două comunicări urgente. Prima se referă la fapta eroică a lui Maleev, a doua la crima lui Radev. Și iată și o listă cu adunările pe care trebuie să le organizăm pe navă : adunări generale și pe echipe. Cazul acesta i-a cutremurat pe toți și o să le arate...

— Stați ! îl întrerupse Boev, întîlnindu-i de data asta privirea. După dumneata cine este vinovat ?

Ranghelov nu răspunse imediat.

Obrajii i se acoperiseră de pete roşii, trădîndu-i tulburarea. Îşi umezi buzele şi, după un moment de tăcere, spuse :

— Toţi sîntem vinovaţi.

— Toţi ?

— Adică, mă rog, se ştie că nu chiar toţi, dar dacă analizăm problema ca adevăraţi comunişti, fiecăruia îi revine o parte de vină, oricît de mică.

— De fapt ce doriţi de la mine ? îl întrebă din nou Boev fără a părea că acordă o importanţă prea mare ultimelor cuvinte ale locotenentului major.

— Să-mi aprobaţi propunerea, tovarăşe căpitan de rangul trei, şi să mă autorizaţi să acţionez.

— Corect, comentă ca pentru sine Boev. Trebuie acţionat.

Se ridică şi, după ce opri paginile referitoare la Maleev, rupse restul în bucăţi, aruncîndu-le la coşul de gunoi.

Ranghelov stătea şi-l privea nedumerit.

Ar fi vrut să spună ceva, dar nu găsea cuvintele potrivite. Rămăsese mut de uimire şi nu se mişcase din loc.

— Să multiplicaţi comunicarea urgentă referitoare la Maleev şi s-o distribuiţi la fiecare cazarmă. Marinarii nu trebuie să-l uite.

Spusese, după părerea lui, tot ce era absolut necesar. Se îndreptă spre luminatorul deschis şi nici nu băgă de seamă cînd Ranghelov ieşi din cabină.

Aruncînd foile la coş, renunţase parcă la o parte din el însuşi. Îşi lua acum rămas bun de la Boev, cel din închisoare, şi îl întîmpină din nou pe Boev marinarul.

Multe lucruri rămase tainic în conştiinţa lui acum se preschimbau în realitate. Se străduí să pătrundă mai adînc în acel Boev pe care îl vedea născîndu-se din nou, să-i observe schimbările, să-i asculte dorinţele, dar nu simţea altceva decît durere. Nava se legăna uşor, transportîndu-l în lumea viselor.

Larma marinarilor de pe punte şi clipocitul apei îi şopteau parcă „Bun venit", iar el se străduia să înţeleagă mai adînc bucuria reîntoarcerii la viaţă.

Dintr-o dată se simţi cuprins de dorinţa grozavă de a întîlni pe cineva, de a sta de vorbă. Îşi potrivi chipiul şi, aşa cum era, numai în veston, părăsi cabina.

10

Pe stradă trecea un tractor uriaş cu macara şi, din cauza uruitului, geamurile ferestrelor zăngăneau. Vaza cea mică cu ghiocei proaspăt culeşi tremura parcă ar fi prins viaţă.

Ana tresări speriată de zgomot şi deschise ochii. Se întinsese pe patul de consultaţie şi nici nu băgase de seamă cînd o furase somnul şi cînd îşi azvîrlise paltonul pe jos. Era înţepenită toată.

„Coşmaruri, gîndi ridicîndu-se. Am adormit fără să vreau." Se dezmorţi şi încercă să vadă cît era ceasul, dar privirea i se opri la ghiocei, amintindu-i de visul întrerupt.

Se trezise tocmai în clipa cînd Dimo o îmbrăţişa, oferindu-i ghiocei albi ca cei pe care îi avea în faţă. Era vesel ca odinioară, îmbrăcat cu bluza lui albă

de vară, purta mănuşi. Îşi aminti doar ultimele lui cuvinte :

— Am venit să ne împăcăm. Plec departe. Poate pentru totdeauna...

„Vise“, îşi spuse ea apatică, străduindu-se să se gîndească din nou la plecarea ei la Sofia, la Nikolai, la tot ce trebuia rezolvat înaintea plecării, însă nu era în stare să se concentreze. În minte îi reveneau întruna visul, Dimo, ghioceii, acele ultime cuvinte.

Nu-l văzuse de douăzeci de zile şi nu-i simţea lipsa. Absorbită complet de activitatea ei, adeseori îl uita cu desăvîrşire. Îşi amintea de existenţa lui cînd se ducea s-o ia pe Svetla de la creşă.

„Nu cumva nu e firesc ? se întreba ţinînd în mînă ghioceii. Ce-aş putea face în plus ? El are un scop în viaţă, eu am altul. ...Copilul ne leagă, dar...“ Ana tresări la gîndul nou care îi venise în minte şi nu îndrăzni să-l ducă pînă la capăt. „Prostii ! se dojeni singură. Am dormit prost. Mi-e capul greu“. Începu să răsfoiască manuscrisele şi documentele aduse de acasă. Intenţiona să mai lucreze pînă la întoarcerea lui Stancev de la bază.

În cabinet se strecură încet, ca-ntotdeauna, Elisaveta. Îşi pusese fularul peste reverele mantoului şi pieptănătura cea nouă îi dezgolea gîtul alb, rotund. Masajul pe care şi-l făcuse la salonul de coafură o înviorase.

Numai în ochi îi plutea aceeaşi indiferenţă.

— Eli, cu ce ocazie ? o întrebă mirată Ana, văzînd-o lîngă uşă.

— Te-am căutat acasă.

— Ai întinerit, exclamă Ana apropiindu-se de ea şi examinînd-o atent. Dacă aş fi bărbat, m-aş îndrăgosti de tine.

— Te-am căutat acasă, repetă Elisaveta. Plamen e bolnav. N-am vrut să chem alt doctor. Poţi să vii după ce termini ?

— Ce întrebare ! se tulbură de cuvintele ei, Ana. Să-mi duc copilul acasă şi vin direct la voi.

— O să te aştept ! zise Elisaveta, ieşind la fel de încet cum intrase.

Vizita Elisavetei o nelinişti, dar nu pentru mult timp. Nimic nu-i putea umbri bucuria, nimic nu-i putea reteza aripile. Nu suporta poveştile sentimentale.

Se aşeză inconştient în faţa oglinzii. Faţa ei păstrase culorile tinereşti, avea pielea întinsă şi fină. Bustul sculptat parcă, picioarele lungi îi dădeau un farmec deosebit.

Ana se contempla nu fără satisfacţie. Îşi simţea superioritatea, se mîndrea chiar, fără să exagereze, ceea ce o făcea şi mai atrăgătoare.

„Sofia !“ oftă ea. Amintindu-şi de ceva se îndreptă spre secţia ei, dar la uşă se întîlni cu doctorul Stancev. Era agitat, puţin încurcat.

— Eşti încă aici ?

— Ţi-am spus că te aştept, răspunse Ana.

Observîndu-i tulburarea se opri lîngă el, măsurîndu-l cu privirea :

— Ce ţi s-a întîmplat ?

— Nimic. Sînt obosit. A fost o zi groaznică.

— Cadavrul a fost groaznic ?

— Ei, cadavrul,... cadavru ca oricare altul. Omul a murit şi gata. Uneori însă învie şi morţii, adăugă privind-o cu ochi febrili.

— Nikolai, tu nu eşti în apele tale.

— Pentru că sînt şi eu o dată emoţionat ?

— Nu, ochii tăi sînt alt fel şi ai mîinile reci.

— Uneori îngropăm oamenii de vii. Îi plîngem, le punem o cruce şi gata. Vine însă o zi cînd ei învie şi ne dăm seama că nu pe ei trebuia să-i plîngem, ci pe noi care şi azi sîntem neîngropaţi. Atunci i-am plîns, acum îi întîmpinăm, mîine e rîndul altora să plîngă şi tot aşa ni se duce viaţa numai în lacrimi, pentru că n-am ştiut să trăim.

— Te rog, Nikolai, eşti bolnav de-a binelea. Priveşte-mă, priveşte-mă în ochi.

— N-am nimic, Ana, dar mă doare sufletul. S-a înapoiat. Îl ştersesem din registru şi el s-a înapoiat.

Ana stătea în faţa lui privindu-l speriată.

— Îl ţii minte pe Petăr Boev ? Fusese chiriaşul vostru cu ani în urmă.

— Ei, şi ?

— S-a întors de pe lumea cealaltă.

— Petiu ?

— Căpitanul de rangul trei Petăr Boev.

— Nu e cu putinţă, şopti Ana.

Fără să ştie de ce, se îndepărtă de Stancev şi se opri lîngă fereastră. În clipa aceea nu era capabilă să discearnă ce sentiment o încearcă mai intens : frica sau bucuria pentru vestea aflată.

Înţelegea numai că era mai emoţionată decît se cuvenea.

— Elisaveta a fost pe aici puţin mai înainte, îl legă ea inconştient pe Boev de fosta lui soţie.

— Ei, nici un cuvînt, o opri Stancev. N-avem dreptul...

Rămasă lîngă uşă, Ana nu mai ţinea minte încotro o pornise. Amintirile o năpădiseră ca un torent dezlănţuit peste capul ei. Se străduia să-şi reprezinte chipul lui Boev. Retrăia vise din copilărie, legate de acest ciudat ofiţer de marină, pe

care îl aprecia în mod deosebit. Ar fi vrut să-l vadă, să se ducă imediat la el, dar se rușina de Stancev. Reveni la masa de lucru, selecționă o parte din documente și i le dădu acestuia.

Amîndoi ar fi vrut să vorbească despre Boev, dar tăceau, temîndu-se să nu rostească vorbe de prisos.

11

La baza navelor militare se poate ajunge pe două căi : fie cu vedeta care face curse la ore fixe și este destinată în exclusivitate militarilor, fie prin sectorul șantierului de construcții de vapoare, fără mijloace de transport.

În seara aceea, căpitanul de rangul doi Jelev pierduse toate cursele vedetei. Nu pentru că ar fi fost prea ocupat cu soluționarea unei probleme ce nu suferea amînare, ci pentru simplul motiv că, pînă în ultimul moment, nu se putuse hotărî dacă să coboare pe țărm sau să rămînă și peste noapte la bază.

Așteptase pînă ce pe navă nu mai rămăseseră decît marinarii de gardă și abia atunci își îmbrăcase mantaua. Cînd șeful de cart de la ieșire se pregătise să-l salute, îi făcuse semn cu mîna să tacă și coborîse pe nesimțite. Nici el nu știa bine dacă fugea sau era grăbit să ajungă acasă.

Simțea nevoia să fie singur, să meargă întruna, fără nici o țintă, fără nici un gînd.

Burnița îl izbea în obraz și inconștient își ascunse fața în gulerul mantalei. În dreptul vaselor în con-

strucţie Jelev încetini paşii. În ciuda frigului, pe şantier munca clocotea zi şi noapte.

Agăţaţi de bordurile înalte ale noilor vapoare, sudorii semănau cu nişte viespi întărîtate, încăpăţînîndu-se să înfrîngă cu veninul lor uriaşul monstru de oţel. Zbîrnîiau, se deplasau de la un capăt la altul, dar el stătea liniştit, netulburat.

„Viaţa nu e tot un monstru uriaş şi noi, oamenii, nişte viespi nemulţumite ? O înţepăm, adunăm aşchii din trupul ei, le sudăm la foc şi murim ca nişte efemeride după ce ne-am irosit şi ultimele puteri.

De ce ? Nu !

Nu se cuvine să cedezi fără luptă. După mine, altul va veni să-mi ia locul. O să fie mai vrednic ? Cine poate spune ? Şi care e partea mea de vină ? Că n-am prevăzut ? Că n-am pătruns în magazie în locul lui Maleev să cad la datorie ? Atunci cel puţin aş fi fost considerat erou sau tot vinovat ? Depinde cum bate vîntul.

Asta e, Boev, multe lucruri depind de direcţia vîntului. Cînd s-a stîrnit, te-a smuls şi te-a luat cu el, dar tu ai înviat. Pretinzi despăgubiri ? Gîndeşte-te bine, omeneşte, şi ţine minte un singur lucru — discuta el în gînd — pînă aici am ajuns fără minciuni sau trădare şi am să plec cu demnitate. Îţi cunosc caracterul, dar şi tu îl cunoşti pe al meu. O să ne vină greu la amîndoi.“

Parcă împins de o forţă interioară, de neînvins, o luă grăbit spre casă. „Eu, cel puţin, am o casă, o soţie, un copil. Orice mi s-ar întîmpla, am unde să mă retrag, să-mi vin în fire, am de unde porni mai departe. În pofida tuturor, Boev, am un punct de

sprijin. Da, în pofida tuturor", discuta Jelev cu adversarul său invizibil şi pe obraz îi înflori un zîmbet, trădînd hotărîrea lui fermă de a lupta pînă la capăt.

Nici nu băgă de seamă cînd ajunse pe strada principală. Se opri dinaintea vitrinei celei mai mari cofetării din oraş. Stătu pe gînduri, apoi intră şi cumpără cîteva cutii de bomboane, două ciocolate şi alte bunătăţi, care-i atrăseseră atenţia. Voia să-i facă fetiţei o bucurie, mai ales că n-o văzuse de mult.

Ajunse pe nesimţite în dreptul blocului unde locuia. Scara mai mirosea încă a vopsea proaspătă, iar becurile sclipeau de curăţenie ca înainte de sărbătoare.

Jelev urcă treaptă cu treaptă examinînd numele de pe uşi. La etajul trei se scotoci cîtva timp în căutarea cheii, fără să-şi dezlipească privirea de pe tăbliţa lăcuită :

FAMILIA
DIMO ŞI DR. ANA JELEV

Avea cheile în mînă, dar preferă să sune la uşă. I-ar fi plăcut să-i deschidă Ana, aşa cum făcea cu ani în urmă. Să-i întîlnească privirea, grea de aşteptare, şi zîmbetul acela care-i arăta că e binevenit şi că cineva îi simţise lipsa.

Se strădui să uite întîmplările zilei şi apăsă din nou pe sonerie, dar în afară de sunetul ei melodios nu mai auzi nimic altceva.

Vizorul îl fixa cu ochiul lui mort şi el suna în continuare, ca şi cum soneria ar fi fost vinovată de toate neliniştile şi supărările lui.

Se dezmetici. Introduse cheia în broască şi intră. Nu se opri ca altădată în vestibul, ci pătrunse direct în hol. Toate erau la locurile lor ca înainte de plecarea lui, ca-ntotdeauna. Doar plapuma aruncată neglijent pe canapea destrăma armonia pe care el se obişnuise s-o considere parte din viaţa sa. Călcă în vîrful picioarelor şi trase draperia dinspre dormitor. Îl tulbură răceala cuverturii întinse pe pat, simetria pernelor neclintite din loc zile în şir, pătuţul copilului pitulat într-un colţ ca un orfan.

Păpuşa cu părul smuls de mult şi aruncat la gunoi îl privea cu ochi inexpresivi.

Răceală, tăcere şi o durere surdă i se cuibăriseră în suflet. Lăsă cumpărăturile pe masă şi obosit se apropie de canapea. Abia acum simţi că era la capătul puterilor.

Cînd în urmă cu cîteva minute pătrunsese în bloc, nu observase că la cîţiva paşi după el venea Ana. Strîngîndu-şi geanta sub braţ, se grăbea cu paşi mărunţi spre casă. N-avea decît un singur gînd — să ajungă mai repede să se odihnească în linişte. Pe palierul etajului lor se opri neliniştită, constatînd că uşa apartamentului era larg deschisă. Se gîndi în primul moment la o nenorocire, dar de cum îl văzu pe Jelev întins pe canapea, o grimasă de plictiseală îi contractă faţa.

Tocmai în seara asta n-avea nici un chef să-l întîlnească. Jelev îi auzi paşii şi tresări. Ar fi vrut să se ridice, s-o întîmpine, dar picioarele refuzau să-l asculte.

Mai bine așa. Oricum o să vină. O să-i povestească totul. Poate nu e chiar așa complicat cum și-a închipuit. Împreună ar putea găsi o soluție mai potrivită. Își ridică capul.

Ana intră în hol cu paltonul pe ea, ca și cum n-avea intenția să rămînă. Îl privi cercetător. Înainte să apuce el s-o salute, îi spuse :

— De cînd obișnuiești să lași ușa apartamentului deschisă ?

La început Jelev nu înțelesese, apoi găsi de cuviință că n-avea ce să-i explice. O privi din nou și o întrebă la rîndul lui :

— Unde-i Svetla ?

— A rămas să doarmă la creșă.

— N-am văzut-o de mult. Ce face ?

— A uitat că are tată.

— Cel puțin tu să-nțelegi că uneori n-am încotro, zise Jelev ridicîndu-se și împingînd cu mîna ciocolata de pe masă.

— Vrei să spui că n-ai niciodată încotro, completă ea ironic. Peste două zile o să vezi tu de copil. Eu plec.

Cuvintele ei îl surprinseră pe Jelev, dar nu spuse nimic. Își trecu mîna peste buzele uscate, se duse la chiuvetă, deschise robinetul, dar nu bău apă, nici nu se spălă. Cît se bucurase s-o vadă ! Toată casa devenise parcă mai luminoasă și mai mare și iată că nici două cuvinte nu erau în stare să schimbe între ei ca oamenii.

Nu cumva nici aici n-avea loc ?

„A hotărît... Să fi știut ce era în sufletul lui, nu s-ar fi purtat așa. Ea îl înțelege și respectă pe cel de alături. Sînt vinovat față de ea, dar să aștepte, să mai aștepte puțin“. Jelev se simți iar copleșit de

bucuria calmă de a fi împreună, o seară întreagă, numai ei doi. „Am să-i explic, am să-i explic totul şi mă va înţelege". Încurajat de propriile sale gînduri se întoarse spre ea :

— Ana, poate mai amîni o săptămînă.

— În nici un caz, ripostă ea cu vădită iritare.

— Nu te înfuria. Eu doar aşa... aveam ceva în vedere. Atunci să apelăm la mama ta.

— Nici una ca asta nu se poate. Ai grijă de copil, să vezi şi tu ce uşor este.

— Dar, Ana, eu... Deocamdată îmi vine mai greu ca oricînd. Măcar să se fi limpezit lucrurile... Ce-ai zice dacă ar rămîne la creşă ?

— Bineînţeles, ce-i trebuie părinţi ?... replică Ana fără să-şi poată preciza prea bine ce anume îi declanşase înverşunarea.

— Bine, du-te ! O să mă descurc eu, se hotărî să încheie Jelev diferendul, preocupat de lucruri mai importante.

Ar fi vrut să-i încredinţeze marea sa nelinişte. Neştiind de unde să înceapă, se duse la bucătărie. Cu puţin înaintea lui intrase Ana acolo. Întoarsă cu spatele, desfăcea un pachet.

— Am o veste pentru tine, zise el.

Surprinsă de vorbele lui, îl privi mirată, dar nu-i puse nici o întrebare.

— O noutate, chiar dacă e lipsită de bucurie. Astăzi s-a întors Petăr Boev din închisoare. Cred că ţi-l aminteşti, a fost chiriaşul vostru. E pe nava mea locţiitor politic !

— De aceea vezi totul în negru ! rosti Ana.

Jelev tresări sub răceala privirii ei. Parcă acum o vedea pentru întîia oară.

— Ţi-e teamă, nu-i aşa ? adăugă ea.

Cuvintele îl învinuiau. Propria lui soție îl condamna, numindu-l fricos. Era contrariat.

Chipul ei îi juca în fața ochilor. În urechi îi răsună un rîs mustrător, neașteptat. Jelev nu-și mai aducea aminte ce a urmat. Durerea copleși rațiunea. Să fi rostit Boev asemenea cuvinte, l-ar fi uitat, dar Ana... înaintă, ridică mîna,... dar n-o lovi. Mîna coborî încet. Lăsă capul în jos și ieși trîntind ușa după el. Se îndepărtă grăbit de casă cu senzația că rîsul Anei îl urmărește întruna.

12

Oare pentru a cîta oară se întorcea acasă Stancev ? Pentru că n-avea bunul obicei să-și noteze în prealabil ce anume trebuie să cumpere, cînd ajungea extenuat în bucătărie constata cu stupoare că mai avea nevoie de încă multe lucruri. Atunci se repezea din nou la magazin.

La el acasă se adunau deseori prieteni, beau, se distrau, dar niciodată nu fusese atît de risipitor ca în seara aceea.

Oriunde intra se interesa ce au mai bun, informînd-o pe vînzătoare că e o ocazie excepțională și rugînd-o să-l ajute.

— Doctore, nu cumva te însori de alegi atîta ? se informă discret una din vînzătoarele de la magazinul alimentar, însă el îi făcu semn cu mîna din ușă, strigînd :

— La toamnă, cînd o fierbe vinul nou...

Stancev puse masa în hol și lăsă numai trei scaune în jurul ei. Voia să reconstituie serile tainice ale celor trei prieteni legați prin jurămînt. Își aminti de nunta lui Boev.

Se făcuse ziuă pînă să hotărască : nici o schimbare din viața unuia dintre ei nu trebuia să le altereze prietenia. Apoi băuseră și, spre ziuă, cînd străzile începuseră să se însufleţească, îi dăduseră drumul să meargă la logodnică.

Obosit de atîta alergătură prin magazine, Stancev se așeză, își turnă un coniac. Ciocnind cu sticla rosti :

— Noroc, prieteni. Iertați-mă că beau fără voi, dar mi s-a uscat gîtul.

Trecuse de mult ora fixată pentru întîlnire și nu mai venea nimeni. La început Stancev se gîndi că au fost reținuți pe navă, dar cînd se făcu opt, se neliniști serios. Tot felul de gînduri alarmante îi veneau în minte. Se învîrti prin cameră, mută din loc cîteva farfurii care parcă nu stăteau bine cum le pusese. Nu mai rezistă. Își îmbrăcă mantaua și porni spre cabina telefonică din apropiere.

Nici nu apucase să treacă strada cînd îl văzu pe Boev venind pe trotuarul din față. Se opri în întuneric. Boev trecu pe lîngă el fără să-l observe.

„Ce nu fac anii", gîndi Stancev ajungîndu-l din urmă și petrecîndu-și mîna pe sub brațul lui.

— Haide, omule. La cîte nu m-am gîndit ! Ți-ai pierdut simțul marinăresc al punctualității. Haide ! Îl tîrî pe scări ca și cum el era ultimul musafir lipsă la apel.

Cînd intrară în holul gol, Boev se opri și-l privi mirat :

— Nu cumva sînt primul ?

— Da de unde. Primul sînt eu, tu eşti al doilea, şi-l aşteptăm numai pe-al treilea. N-aţi plecat împreună de la bază ?

— Nu. El a rămas pe navă, răspunse Boev şi începu să admire curios masa bogată. Ca-n basme...

— Păi, sînt mostre de prin magazinele noastre, rîse Stancev. Mă mir de Jelev. În privinţa ta, hai, treacă-meargă, ţi se poate trece cu vederea întîrzierea. Eşti încă de capul tău, dar el... O întîmplare măruntă l-a dat peste cap. Marinarul avea inima slabă, n-a rezistat tensiunii şi s-a dus. Jumătate din culpă se şterge.

— Dar cealaltă jumătate ?

— Se aranjează şi asta. L-am crezut mai cu picioarele pe pămînt şi cînd colo... Nu, în noaptea asta nu vă dau pace, se supără de-a binelea Stancev. Nişte slujbaşi. Cum aţi putut să vă contaminaţi ? Ne întîlnim după atîţia ani şi voi treceţi cu atîta uşurinţă peste toate. În sănătatea ta ! Ridică al doilea pahar cu coniac, ciocni cu Boev. Şi acum trebuie să vă port de grijă ca o doică. Stancev îşi luă din nou mantaua, dar Boev îl opri luîndu-i haina din mîini.

— Dimo nu vine astă-seară.

— Ţi-a spus el ?

— N-am vorbit despre asta, dar de vreme ce sînt eu aici, nu vine el, explică Boev, privind pe geam.

— Tu sau eşti nebun sau eşti pe cale să devii.

— Să lăsăm glumele, Nikolai, îl întrerupse Boev. Lucrurile stau puţin mai altfel.

— Nu înţeleg nimic.

— Nici nu-i nevoie, dar dacă s-a întîmplat una ca asta, trebuie să ştii şi tu, adăugă Boev.

Bău o gură de coniac de-a dreptul din sticlă apoi se așeză și îi povesti lui Stancev tot ce nu aflase acesta pînă atunci.

Cînd isprăvi, trecuse de miezul nopții.

Doctorul Stancev stătea în continuare rezemat de perete, fără să scoată o vorbă. Era uluit de tot ce auzise și nu știa ce să creadă.

Nu putea admite ideea că unul dintre cei trei nu mai exista, că un scaun avea să rămînă gol pentru totdeauna. Ar fi vrut să mai asculte o dată cele întîmplate, să-și poată forma o convingere, dar Boev isprăvise deja și se apucase de băut.

— Și acum ? rosti Stancev în cele din urmă.

— Acum vine greul, răspunse ca un ecou Boev. Sîntem pe aceeași navă, marinari, dar în același timp oameni care nu uită atît de ușor.

— Petio, tu ai suferit mai mult. Viața te-a învățat să urăști, dar și să ierți.

— Vorbe, Nikolai, vorbe mincinoase, frățioare ! Iartă numai cel slab sau cel foarte puternic. Iar noi nu sîntem nici una, nici alta.

— Atunci, dacă asta te liniștește, înlătură-l din calea ta, spuse într-o doară, ironic, Stancev.

— Problema e că nu asta mă liniștește. Deocamdată nici eu nu știu ce vreau, ce-mi trebuie. Merg și parcă visez. Vreau să scap de coșmaruri, dar ele mă urmăresc, nu mă lasă să-mi vin în fire. Mă întreb : eu sînt ăsta sau mi se pare ?

— Atunci de ce nu vii la noi la spital ? Să te trimitem la odihnă. Stai prost cu nervii.

— Te-nșeli. Voi, doctorii, credeți de pomană că puteți veni de hac tuturor durerilor. Există și suferințe fără scăpare sau foarte greu de vindecat.

Boev se ridică să plece, dar Stancev îl opri :

— Încotro pe o vreme ca asta ?

— Trebuie să plec.

— Rămîi la mine.

Boev nu se împotrivi. Clătinîndu-se puţin, se duse în dormitor, luînd cu el şi paharul de porţelan plin cu apă. Cînd observă în mîna lui proteza dentară, Stancev tresări fără să vrea.

Nu mai era Petio pe care îl cunoştea din anii tinereţii, ci altcineva, un om cu totul diferit.

„Nu va ierta niciodată“, gîndi Nikolai şi stinse lampa.

Pe acoperişul vecin ţipau pescăruşii.

13

Cartierul Zevkovo era renumit pînă nu de mult pentru nopţile zgomotoase. Dintotdeauna, acolo locuiau pescarii oraşului. Gălăgioşi din fire, însufleţeau cartierul cu cîntecele lor, cu încăierările şi nesfîrşitele istorii pescăreşti despre femei frumoase din ţări depărtate. Deşi cartierul se schimbase şi în multe locuri răsăriseră blocuri noi, cu vitrine şi restaurante luminate, chiar şi acum, seara, plutea deasupra străzilor un miros de peşte prăjit şi usturoi.

La începutul cartierului, în faţa pieţii mici, se înălţa o casă masivă cu două etaje şi o mansardă enormă. Proprietarul, pe vremuri posesorul unui mic vas pescăresc, locuia la primul etaj. Cu chiria de la etajul al doilea şi cu banii pe care îi primea lunar de la fiii săi, şase la număr, îşi petrecea liniştit ultimele zile de viaţă.

Cu zece ani în urmă, cînd într-o seară tîrzie se opriseră în faţa casei trei căruţe pline de bagaje, el rămăsese în curte pînă se transportase şi ultima legăturică. Pe vremea aceea însă se mai ţinea bine. Nici mobila, nici celelalte lucruri, nimic nu-l impresionaseră mai mult decît frumuseţea noii chiriaşe. Ochii mari şi întunecaţi, gîtul fin şi buzele care păreau tot timpul că cer ceva.

De atunci Elisaveta rămăsese să locuiască aici, departe de vechea locuinţă, de oamenii care treceau pe lîngă ea fără s-o salute, fără respect. Aici o instalase prietenul ei şi ea se bizuia pe el.

Curînd îşi uitase înfrîngerile. Ocupată cu serviciul, cu îngrijirea copilului, încrezătoare în marea dragoste ca o elevă de liceu, se bucura de viaţă, aşteptînd ca fiecare zi să-i aducă tot alte prilejuri de încîntare. Uneori, seara, cînd era singură, se aşeza lîngă pătuţul copilului adormit şi, fără să ştie cum, se întorcea cu gîndul la trecut. Plamen semăna cu tatăl său şi asta o forţa să-şi amintească de el mai des. Se întrista, dar nu pentru mult timp. Din fotografia de pe masă îi zîmbea celălalt pe care-l dorea în fiecare seară. Într-o zi găsise un bilet.

„Plec. Nu mă mai aştepta".

La început crezuse că e o glumă. Încă nu se dezmeticise bine şi alergase la locuinţa lui, dar acolo nu găsise pe nimeni. Nu întrebase unde era, nici nu arătase că-l caută.

Mîndria ei fusese rănită, la fel credinţa ei în viaţă, şi aşa, ca un pescăruş cu aripile frînte, se înapoiase la copil. Plînsese toată noaptea, iar în zori îşi udase faţa cu apă rece, îmbrăcase hainele ei cele mai frumoase şi plecase la lucru ca la sărbătoare.

De atunci nu mai credea pe nimeni. Erau şi nopţi cînd nu rămînea singură, dar de cele mai multe ori se izola, avînd grijă doar de copil.

Nu-i vorbea de tatăl său, nici despre ea.

Se ferea s-o vadă băiatul abătută. Bea, ascunzîndu-se de Plamen, se apucă de fumat.

Zilele treceau ca nişte musafiri nepoftiţi, părul încărunţi uşor şi în jurul ochilor îi apărură umbre.

Se înnoptase de mult în oraş, iar Elisaveta stătea lîngă patul lui Plamen, ţinîndu-i mîna în poală. Avea febră mare. Ochii i se închideau de toropeală.

— Te mai doare ? întrebă ea încet.

Plamen întoarse capul la perete şi nu răspunse. Pentru a cîta oară îi punea aceeaşi întrebare ?

Auzind paşi pe coridor, Elisaveta ieşi s-o întîmpine pe Ana. O surprinse înfăţişarea ei, ochii umflaţi şi urmele de lacrimi proaspete.

— Am întîrziat, dar ştii şi tu cum e uneori...

Nu-şi isprăvi vorba şi, fără să mai stea cu Elisaveta, se îndreptă spre copilul bolnav şi-l atinse pe frunte. Abia acum îşi dădu seama că nu se mai putea ţine pe picioare.

Palidă, cu buzele tremurînd, se clătină şi abia reuşi să ajungă în camera vecină unde alunecă în braţele Elisavetei.

— Ana, Ana,... şoptea aceasta speriată, străduindu-se să-i ascundă băiatului ceea ce se întîmpla. Vino-ţi în fire ! Ai obosit. De cîte ori ţi-am spus că acţionezi fără judecată !

Îi stropi faţa cu apă, punîndu-i la îndemînă amoniacul pe care îl avea în casă de cine ştie cînd.

Ana îşi reveni. Acoperindu-şi faţa cu mîinile, începu să plîngă. Elisaveta, lîngă ea, o îmbrăţişă.

Deşi era mai mare doar cu trei ani decît Ana, avea întotdeauna o purtare protectoare faţă de ea.

— Te-a jignit doctorul Stancev ? şopti ea. Nu pune la suflet. Aşa sînt bărbaţii. Nu cunosc respectul. Uneori le încredinţăm totul pentru simpla favoare de a-şi petrece puţin din timpul lor în preajma noastră. Nu fi copil. Să nu-ţi pese de nimic. Cînd o să te întorci de la Sofia, o să se tîrască la picioarele tale.

Şi atunci...

Ana se ridică încet. Îşi încheie neatent paltonul.

— Iartă-mă, dar acum nu mă simt în stare, rosti ea cu greutate.

— Nu te nelinişti. Dacă starea lui se agravează, chem pe altcineva. Mîine îl aduc la spital.

Ana oftă, hohotind.

— Îl urăsc, şopti ea. Niciodată nu l-am iubit şi...

— Taci, o întrerupse Elisaveta. Nu trebuie...

Porniră spre uşă. Ana se opri. Privind îndelung cearcănele Elisavetei. o întrebă pe neaşteptate :

— Nici ţie nu ţi-e uşor, nu-i aşa ?

Elisaveta nu răspunse. Ana continuă :

— Mai bine să-ţi fie greu de una singură decît să simţi cum te ofileşti fără să te înţeleagă nimeni.

— Linişteşte-te. Mai e timp. O să stăm de vorbă, rosti Elisaveta cu vocea nealterată de emoţie. Doar ochii sclipeau mai întunecat şi deveniseră mai adînci.

— O să te întorci la el ? o întrebă din nou Ana.

— La cine ?

— La Boev, fostul tău soţ.

— Ana, o răsuci Elisaveta spre ea, gata să ţipe, dar îi dădu drumul imediat. În noaptea asta ai înnebunit.

— E aici, în oraș. I-au dat drumul, spuse Ana. De ce nu sînt și eu tare ca tine, de ce n-am inima ta ?

Alergă în stradă, topindu-se în întuneric spre țărmul pustiu al mării.

Elisaveta rămase în ușă. Nu-i venea să creadă că înțelesese bine, dar cuvintele pe care le auzise îi mai izbeau încă timpanele.

— Mamă, dă-mi apă, dar ea n-auzea glasul lui Plamen.

„S-a întors, și eu ?...“

Un vînt rece șuieră prin ușa întredeschisă și strînse preșurile.

Deși nu mai vorbeau de mult, Boev încă nu reușise să adoarmă. Somnul îl cuprindea cu greu, mai ales acum cînd băuse puțin și se afla în pat străin. Se gîndea la el și la Stancev. Amîndoi erau singuri, dar pe cînd Stancev se putea oricînd lipsi de singurătate, în cazul lui nu mai era nimic de făcut.

Încă puțin și începea a doua zi de cînd se întorsese. Nu se putea obișnui totuși cu noua lui situație. Nici urmă din fermitatea care îl caracterizase timp de zece ani. Le era recunoscător tușei Nikoliță și lui Stancev pentru statornicia sentimentelor lor, dar asta nu-l făcea mai fericit, cu atît mai mult cu cît ghicea în comportarea lor frumoasă și o undă de compasiune. Niciodată n-o să-l înțeleagă pe deplin, pentru că niciodată n-au trecut prin ce trecuse el.

— Ești un om fericit, Nikolai ! rosti Boev după o pauză, însă Stancev oftă prin somn, își îndepărtă plapuma de pe față și începu să sforăie încet.

Boev se rezemă în cot. Nu-i era somn. Se ridică şi se îmbrăcă. Nu dorea să-şi tulbure şi prietenul cu insomnia lui.

În stradă îl învălui răcoarea şi cerul senin, în care avea senzaţia că ar fi putut să se oglindească dacă n-ar fi fost atît de departe.

Primii paşi erau nesiguri, parcă ar fi stat în cumpănă încotro să se îndrepte la o oră atît de matinală. Dar cînd coti spre cartierul Zevkovo, grăbi pasul cercetînd din ce în ce mai atent numerele caselor. Se opri. Privirea i se fixase asupra casei cu două etaje şi mansardă. Ca şi cum aici s-ar fi aflat închisă fericirea lui, iar el nu ştia cum să ajungă pînă la ea.

„De nouă ani trăieşte acolo, îşi aminti vorbele tuşei Nikoliţa. Etajul II cu mansardă. Cînd e vremea frumoasă, acolo îşi face Plamen lecţiile. E înalt cît tine. Îţi seamănă. Nici nu s-ar putea altfel."

Boev nu mai suportă să-şi amintească şi alte lucruri. Se sprijini cu spatele de trunchiul teiului scund şi simţi un val de căldură năpădindu-l, cînd una dintre ferestre se lumină.

„Şi totuşi ei există. Am un fiu." Zîmbi şi închise ochii. Lumina din fereastră îi pătrundea în suflet înălţîndu-l. Începu să respire mai uşor, uitînd gîndurile negre de pînă atunci. La numai cîţiva paşi de el, fiul său dormea. Poate visa frumos, poate visa că are un tată, că sînt împreună şi că îl ascultă povestindu-i despre mare şi furtuni.

Boev îl vedea parcă în faţa ochilor şi întinse chiar mîna să-l mîngîie. Ar fi stat nopţi în şir lîngă pătuţul lui, numai să-l privească, să se bucure de fiinţa lui.

Ușa mansardei se deschise și Elisaveta apăru în prag. Boev clipi din ochi instinctiv și nu se clinti din loc. Era la fel de bine făcută, cu bărbia ușor împinsă înainte, dar pieptănătura o făcea să pară schimbată față de imaginea pe care o păstrase el în amintire, în suflet. Și totuși era ea.

— Să-ți sting lampa ? îi auzi Boev glasul.

— Lasă, și așa n-am să mai dorm. M-am plictisit, ajunse pînă la el o voce de copil care-i strînse inima. Era vocea lui Plamen.

— Nu te ridica din pat. E răcoare.

— Doar pînă la fereastră.

— Mă întorc repede.

— O să-mi cumperi creioane colorate, nu-i așa ? continuă glasul copilului.

— N-am să uit.

Boev mai văzu o mînă străduindu-se să curețe gheața din geam și pe Elisaveta dispărînd după colț.

Trăiau fără să-i bănuiască prezența atît de apropiată. Plamen o să-l recunoască ? Va înțelege sau nu ?

Boev se simțea irezistibil atras de fereastra luminată, de mîna aceea care doar cu cîteva clipe mai devreme conturase un cerc pe geamul înghețat.

Privi în jur, ajunse la poartă, dar în loc să intre în curte, o luă pe trotuar în direcția opusă celei pe care o luase Elisaveta. Între el și fiul său stătea ea. Iar pentru ea, Boev nu mai exista. De aceea și Plamen i se păruse atît de departe și de greu de atins. Boev știa că mama fusese totul pentru băiat și simțea cum i se cuibărește în suflet regretul că ea era ființa iubită, în timp ce el fusese uitat. Însă copiii sînt copii. Ei n-au nici o vină.

14

Cerul era senin şi străveziu ca faţa unui lac. Scăldate în ploaie, casele şi străzile păreau înălţate din adîncurile mării. Dornici de vreme frumoasă, oamenii invadaseră străzile ca într-o zi de sărbătoare şi fără grabă se străduiau să profite cît mai mult de razele soarelui de martie strălucitor, să simtă adierea primăverii care îşi anunţa sosirea.

Numai la comandamentul flotei, larma dimineţii se stinsese. Ofiţerul de serviciu scria ceva în încăperea punctului de control, doi marinari străjuiau uşa sălii de şedinţe pe care unii o denumiseră „clubul ofiţeresc pentru directive organizatorice şi reparaţii psihice".

Şi astăzi — adunare. Începuse de la prima oră de program, iar acum, deşi trecuse de zece şi jumătate, încă nu se dăduse pauză şi nici nu ieşise nimeni din sală să spună despre ce era vorba. Din cînd în cînd mai răzbăteau frînturi de fraze înflăcărate, dar nu puteai înţelege nimic.

Marinarii stăteau tăcuţi în hol, ca şi cum păstrau liniştea special, ca să afle ce se petrece înăuntru. Brusc se iscă gălăgie, uşa se dădu la perete şi ofiţerii, unul după altul, invadară scara, dispărînd răzleţiţi în grupuri mici prin cancelarie sau pe stradă.

La urmă ieşiră şi Boev şi Jelev. Mergeau împreună fără să se privească, fără să schimbe o vorbă. Amîndoi erau cufundaţi în gînduri, fiecare ignorînd prezenţa celuilalt.

Aproape tot timpul consfătuirii, contrar obiceiului, Jelev nu ascultase ceea ce se vorbea.

Îl copleșiseră aducerile aminte. Tare ar fi vrut să descopere adevăratul motiv al încordării relațiilor dintre el și Ana.

Pînă seara trecută, nu se certaseră niciodată. El obișnuia să cedeze.

Venea acasă să se odihnească, să se bucure de liniștea și căldura căminului său.

E adevărat că de cele mai multe ori discutau despre lucruri lipsite de însemnătate. O plimbare, o vizită, nu se plîngeau niciodată unul altuia de munca pe care o desfășurau sau de viață.

Iar acum, dintr-o dată, certuri, înrăire, chiar ură.

„Nu, a fost o întîmplare. Sînt zăpăcit de ultimele evenimente și de aceea privesc totul dintr-un unghi nefavorabil. Ana este o femeie minunată. Ce mă făceam fără ea ? Dar copilul ? Nu îmi umplu ei toată viața ? Ce sens ar avea să trăiesc fără ei ? Trebuie să mă duc acasă chiar astă-seară. Sînt sigur că mă așteaptă. O să fie și Svetla. Cu ea mă simt întotdeauna mai liniștit. Svetla e a mea, numai a mea și nimeni nu mi-o poate lua. E o neînțelegere. O să mă ierte așa cum am iertat-o și eu de atîtea ori. De fapt nici n-am lovit-o. Am ridicat doar mîna... Maleev, însă, s-a dus..."

Jelev se trezise la realitate abia cînd fusese invitat să dea explicații despre accident și despre moartea marinarului.

S-a ridicat, dar nu s-a dus la pupitru așa cum făcuseră ceilalți ! Secretarul consiliului politic încruntase din sprîncene, tușise în semn de nemulțumire, dar păstrîndu-și stăpînirea de sine, repetase întrebările la care solicita explicații.

În ciuda liniştii apăsătoare, Jelev nu răspunsese pe loc. Gîndurile îi zburau la ultima ieşire în larg...

Ploua torenţial. Nava înainta tot mai mult în larg. Obiectivele de învăţămînt erau atinse unul după altul, dar totul i se părea mediocru, insuficient. Repaus — oamenilor şi motoarelor. Îşi amintea perfect cum s-a întîmplat totul. Stătea la puntea de comandă cu ţigara aprinsă, ascultînd atent cîntecul adus de valuri. Cînta maistrul Maleev. Ploaia răpăia pe covertă prelingîndu-se în şuviţe subţiri pe plasele de cules mine şi se scurgea apoi în ritmul muzicii.

Atunci se întîmplase nenorocirea. Glasuri alarmante, semnalul de incendiu... Alergase şi ajunsese printre primii lîngă magaziile de muniţii. Un fum iute îl izbise în faţă. Nu se vedea nimic, şi mintea îi lucra febril.

„Dacă explodează obuzele, se duce nava la fund.“

— Unitatea de salvare! Aspirant Pencev..., dar nici nu terminase ordinul şi maistrul militar de gradul doi Maleev dispăruse în tambuchiul fumegînd. Se întorsese lovindu-se de marinarul Radev — palid ca un mort — poreclit Poetul navei.

— Automatul s-a descărcat. Nu-mi dau seama cum,... repeta ca şi cum şi-ar fi pierdut minţile. Apoi, cu capul în piept, nu mai scosese nici o vorbă.

Jelev, sufocat de funingine şi fum, stătea lîngă tambuchiul magaziilor de muniţii şi ordona lăsarea bărcilor la apă, îmbarcarea marinarilor şi îndepărtarea lor de navă pînă la o distanţă unde gradul de pericol era nul.

Pentru prima oară nimeni nu-i executa ordinele. Jelev înţelegea că n-avea dreptul să rişte viaţa în-

tregului echipaj și, cu toate că efortul oamenilor îl bucura, strigă cu o voce aproape neomenească.

— Comandanții bordului de serviciu la mine! Ordon!

Acestea fuseseră ultimele lui cuvinte. Din tambuchiul magaziilor de muniții apăru o ladă fumegînd cu obuze. Marinarii o apucară și în cîteva clipe dispăru în adîncul mării.

Cu ultimele eforturi îl tîrîră pe Maleev pe covertă.

— Altceva n-a mai rămas, șopti el abia auzit și se destinse fără vlagă în brațele tovarășilor săi.

La început Jelev nu înțelesese că acesta era sfîrșitul. Se repezise la el, străduindu-se îndelung să-i surprindă privirea, să-i audă glasul.

Din magaziile de muniții răbufniră ultimii vălătuci de fum și el tot mai ținea în brațe corpul marinarului. În ochi i se descifra o mînie neputincioasă. Se ridică și, în loc să dispună ridicarea trupului lui Maleev, strigă:

— Cu toată viteza înainte...! ca și cum acesta ar fi fost îndemnul pentru întoarcerea vieții în corpul mort al marinarului.

Fața i se albise, iar mîna căuta febril un sprijin în speteaza scaunului din față.

Nimeni dintre cei care luaseră cuvîntul nu cunoștea adevărul, dar trăgeau concluzii, generalizau. Se sprijineau unii pe alții ca niște adevărați prieteni și fascinați de cuvinte subliniau gravitatea accidentului, uitau obiectul discuțiilor și se pierdeau în amănunte și argumente.

Boev asculta și, cine știe de ce, scena îi evoca lui Jelev ancheta celor doi colonei în urmă cu zece ani.

„N-am fost şi eu la fel ? De ce uită oamenii unii de alţii ? Nu cumva nu există adevărată tovărăşie sau prietenie ? Ce-i face să vadă doar accidentul, ignorînd cu desăvîrşire omul ?

Lipsa de suflet a semenilor nu e mai dureroasă decît necazul prin care trec. E groaznic să fii singur şi toţi în jur să nu încerce decît să te umilească pentru ca apoi să-ţi dea mai uşor lovitura capitală. Şi, fără voie, Jelev îl privi pe Boev. Dacă el, cel puţin, ar fi fost alături de mine...“

În clipa aceea simţea nevoia să fie ajutat. Ar fi dat orice numai să ştie că se poate bizui pe sprijinul lui Boev. Un singur cuvînt era suficient ca să fie iarăşi stăpîn pe sine, să prindă puteri, să se poată împotrivi, însă Boev tăcea, nu-i arunca nici măcar o privire. Cu capul plecat, ascuns în spatele ofiţerului din faţă, mîzgăli la repezeală două foi din carnetul său şi le trimise din mînă în mînă secretarului consiliului politic. Jelev se dojeni pentru iluziile pe care şi le făcuse. I se păru că vede pe faţa lui Boev înflorind un surîs răutăcios. La ce se putea aştepta din partea lui ?

„N-a ezitat să mă lovească !“ gîndi febril şi îşi înălţă capul. Toţi cei prezenţi în sală se întoarseră spre el.

— Am spus instructorului tot ce am avut de spus. Nu mai am nimic de adăugat, rosti el.

— Dumneata te afli aici în faţa activului de partid care vrea să te asculte.

— Nu sînt în stare să adaug nimic. Aţi citit declaraţiile mele. Cred că şi organele de cercetare sînt partinice.

— Aşadar, refuzi să răspunzi ?

— Refuz să reiau de o mie de ori unul și același lucru. Dacă cineva încearcă o satisfacție obligîndu-mă să repet la nesfîrșit întîmplarea, regret, dar nu i-o pot oferi.

La ieșirea din sală, secretarul consiliului politic îl opri pe Boev și-i spuse :

— Mîine, la zece, vino la comandament. Deocamdată sînt chemat la comandant. Și trecu mai departe.

Boev nu observă privirea încărcată de ură a lui Jelev, care se gîndea la însemnările trimise din mînă în mînă secretarului consiliului politic și la faptul că Boev nu manifestase nici cea mai vagă dorință de a le comunica în fața întregului activ. El nu putea vorbi, nu avea dreptul, după o singură zi de serviciu, să generalizeze, să ofere soluții.

Boev scrisese despre moralul echipajului, despre suferința lui Maleev și a celorlalți marinari, despre soarta comandantului. Discutase cu foarte puțini, dar nu era greu să-ți dai seama ce gîndește majoritatea. Moralul echipajului era deosebit, ceea ce-l tulbură și-l făcu să scrie ce credea fără să țină seama că se referea și la persoana lui Jelev.

Iar acum Jelev fusese invitat la o discuție. Ce folos ?

Îl ajunse pe Jelev din urmă la ieșirea din comandament. Amîndoi porniră spre chei. Nu se grăbeau, mergeau în tăcere. Aveau multe să-și spună, dar nu se pricepeau să înceapă.

— Te-a găsit Nikolai ? îl întrebă Boev după o lungă tăcere. Vrea să-ți ușureze situația. O să consemneze în certificat că marinarul avea inima șu-

bredă, deşi nu chiar aşa stau lucrurile. Ai accepta un astfel de serviciu ?

Jelev se opri deodată privindu-l scrutător.

— Depinde de la cine vine !

— Nu e mai corect să fie recunoscut adevărul de la început, oricît ar fi de dureros ?

— Hm, adevărat..., izbucni Jelev într-un rîs răutăcios. Fiecare poartă în el cîte un adevăr. Dar ce să-ţi mai explic ? L-ai auzit şi tu. Nu-ţi ajunge ?

— Aici e vorba de viaţa unui om. Dacă mai există în tine un sîmbure de demnitate, n-ai să accepţi un astfel de serviciu. Nikolai te iubeşte, dar ştii că uneori, din prea multă dragoste, pisicile îşi mănîncă puii.

— Ascultă ! Te rog cît se poate de prieteneşte, îi tăie vorba Jelev, amintindu-şi de însemnările şi de replicile schimbate pe coridor cu secretarul consiliului politic, fă ce ai de făcut, dar nu mă plictisi. Lasă-mă să-mi petrec liniştit ultimele zile în flotă. În ceea ce priveşte parabola cu pisicile, spune-o altora. Noi sîntem marinari. La revedere... ! Îşi îndesă chipiul peste ochi şi porni mai departe...

Tulburat de tonul lui brusc, Boev nu se luă după el. Îşi încetini pasul şi surprinse întîmplător cu privirea un pescăruş balansîndu-se pe o geamandură plutitoare. Voia să se menţină în echilibru, dar geamandura se mişca, speriindu-l. Pescăruşul îşi lua zborul, descria cîte un cerc deasupra valurilor şi iar venea să-şi reia jocul.

„N-o fi la fel şi cu oamenii ? se gîndea preocupat de dorinţa de a se elibera de sentimentul neplăcut de apăsare pe care vorbele lui Jelev i-l declanşase. Te zbaţi să păşeşti pe pămînt viguros, fără salturi

acrobatice, te deplasezi, zbori, alergi mereu în căutarea unui sprijin, o punte de granit care să-ţi asigure liniştea pe viaţă. Deseori crezi că ai dat în sfîrşit de un teren solid, ca să descoperi, puţin după aceea, că de fapt nu e decît o piatră sfărîmicioasă, lesne spulberată şi de apă, şi de vînt, şi de soare, şi chiar de vorbele oamenilor... Să fie totul vremelnic pe lume ? De ce să ne gîndim numai la veşnicie, luptîndu-ne pe viaţă şi pe moarte, umilindu-ne unii pe alţii, pentru ca apoi, după ani şi ani, cînd ne întoarcem, să ne trezim la capătul puterilor, cu sufletul copleşit de amărăciune".

Sirena unui vapor, care pornea în larg, îl făcu să se trezească la realitate. Se strădui atunci să nu se mai gîndească la trecut, la ziua de ieri. Încercă să-i găsească o justificare lui Jelev, liniştindu-se şi pe sine. Avea el dreptul să scormonească rănile uitînd de părţile sănătoase ?

— Mi-e dor de mare, de mare — încercă să-şi abată gîndurile în altă parte şi privi din nou spre geamandură.

Pescăruşul plecase, iar geamandura se legăna în mijlocul valurilor ademenind alţi pescăruşi cu faţa ei lucioasă.

15

Orbit de razele strecurate prin fereastră, Stancev îşi miji ochii. Îşi şterse mîinile cu prosopul încet, cu gesturi profesionale. Îl examină pe Pla-

men gîndindu-se la Boev și Elisaveta. Parcă ieri se petrecuse totul.

Se cunoscuseră la un spectacol la Casa Flotei Naționale, apoi nunta, obișnuitele petreceri de sîmbătă seara, se născuse Plamen, pe urmă...

Tot ce a urmat fusese atît de neprevăzut și inexplicabil, încît nu știa cum ar fi rezistat el în locul lor. Ca și cum ar fi avut și el o vină în multe din întîmplările de atunci, îi venea greu să discute despre ele cu Boev sau cu Elisaveta.

Venise la ea acasă să vadă copilul, să vorbească despre boală, dorea să-i anunțe și întoarcerea lui...

Mîinile i se uscaseră de mult și el continua să se șteargă încercînd în același timp să pună ordine în gîndurile care-l frămîntau.

Elisaveta stătea în fața lui tăcută, parcă mai mărunță. În mintea lui stăruia imaginea unei făpturi pline de contradicții și tocmai de aceea se simțea atît de contrariat.

Întinzîndu-i șervetul, Stancev îi întîlni fără voie ochii covîrșiți de tristețe.

— Trebuie transportat la spital ?

Nu răspunse imediat.

— Dacă are pneumonie, spune-mi. Nu sînt locuri, dar directorul a aprobat să se introducă paturi suplimentare.

— Copilul poate rămîne acasă. O răceală ceva mai severă, dar o să-i treacă.

Pe chipul ei fremătă un zîmbet amar.

Tocmai se pregătea să-i mulțumească pentru consultație, cînd soneria o făcu să tresară.

Strîngîndu-și capotul la piept, ieși pe coridor, de unde se auzi o convorbire pe șoptite.

— Te-am căutat la serviciu. În ultimul timp mă eviți, însă astă-seară nu te las. Ne adunăm la „Moară", rostea o voce joasă și autoritară de bărbat.

— Copilul e bolnav, răspunse slab Elisaveta.

— Nu-mi pasă ! Ai să vii. Lasă-l la aia, cum îi spune, baba chioara. Vreau să fim împreună astă-seară.

— Nu trebuie, zise abia auzit Elisaveta.

— Ți-am spus. Astă-seară nu te las.

Stancev nu se mai putu reține. Deschise ușa și sub lumina slabă a lămpii din coridor văzu un bărbat între două vîrste, îmbrăcat îngrijit, dar beat, cu o privire insolentă.

Amîndoi stăteau față în față, îndîrjiți, studiindu-se.

Stancev avea impresia că vorbele necunoscutului îl murdăreau și pe el și era gata să-și apere cinstea prin toate mijloacele.

Înțelegînd ce-ar putea urma, Elisaveta îl apucă de mînă, șoptindu-i :

— Nikolai, lasă-l ! Nikolai !

— Clar, interveni musafirul. Altul mi-a luat-o înainte. Stricato !

— Afară ! țipă Stancev și-l lovi.

Cînd ajunse în prag, musafirul nepoftit fugea în stradă, uitînd de Elisaveta și de prietenii care-l așteptau la „Moară".

În colțul coridorului, Elisaveta plîngea înăbușit. Încurcat, se apropie de ea. Fără să știe ce să-i spună îi șterse lacrimile și o mîngîie.

— Liniștește-te ! Se aranjează toate.

— Vreau să se facă băiatul bine. Altceva nu-mi doresc.

— Eli, trebuie să mai vorbim. Au trecut mulţi ani de atunci..., reluă Stancev încurcat.

Elisaveta îl opri :

— Lasă ! Ştiu ce vrei să-mi spui. S-a întors, dar sîntem ca şi morţi unul pentru celălalt. Nu trăiesc decît pentru Plamen. Îţi mulţumesc pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

Intră în dormitor.

Rămas singur, Stancev îşi îmbrăcă mantaua şi, fără s-o mai încheie, ieşi în stradă. Simţea o durere chinuitoare sfîşiindu-i pieptul. Îl silea să uite de sine, să se gîndească la ceilalţi.

Soarele coborîse dincolo de culme şi deasupra oraşului sufla un vînt rece, pătrunzător. Îngheţaseră băltoacele şi trotuarele.

„Am să-i vorbesc, trebuie neapărat..., se convingea de unul singur. Anii îi schimbă pe oameni. Cine nu greşeşte ?“

Stancev îşi privi ceasul şi grăbi paşii. Cînd se apropie de locuinţa scundă a tuşei Nikoliţa, îi încetini. Ana îi spusese că are nevoie de el şi pornise spre ea fără să mediteze asupra consecinţelor.

De un an chipul Anei îl urmărea zi şi noapte. Orbecăia într-un fel de labirint şi cu cît pătrundea mai adînc, cu atît se încurca mai tare.

Oprindu-se la colţul unui bloc, privi în jur ca un tîlhar. Sări peste cîteva straturi de flori şi se pomeni pe trepte. Uşa se deschise şi pătrunse înăuntru neobservat.

Palid, cu inima tremurînd, abia reuşi să întrebe :

— Am întîrziat mult ?

— Asta nu e lucrul cel mai important, şopti Ana luîndu-i mantaua de pe umeri, de vreme ce ai venit

și sîntem singuri. Se ghemui la pieptul lui, acoperindu-i fața cu sărutări.

Stancev se pierdu în fața manifestării ei năvalnice. O îmbrățișă și începu și el să o sărute. Voia să uite de lumea din jur, dar în locul Anei vedea întruna chipul plîns al Elisavetei, copilul bolnav, necunoscutul beat. Se străduia să-i raporteze la ei amîndoi, dar era neajutorat, subjugat de forța Anei, de uitarea ei de sine.

Îmbrățișînd-o, îi întîlni privirea. Nu aceștia erau ochii ei. Pupilele mărite ca și cum ar fi trecut printr-un moment de mare teamă, cearcănele întunecate — cercuri necunoscute pe fața ei palidă și delicată.

— Plec în seara asta, rosti ea arborînd un ton serios.

— În seara asta ?

— Nu pot să mai rămîn aici, continuă ea agitată. Nikolai, ai încredere în mine ?

— Ce întrebare e asta ?

— Nu trebuie să ai încredere în mine.

— Ana, ce s-a întîmplat ?

— Nimic deosebit. Am împărțit vina pe din două.

— Spune odată. Nu mă mai chinui.

— E trist cînd omul înțelege singur un adevăr.

Gîndindu-se că poate Ana a aflat de situația grea prin care trecea, Jelev își făcu reproșuri pentru tăcerea sa de pînă atunci. Dorise s-o scutească de emoții inutile înainte de clarificarea situației.

— Tu n-ai nici o vină.

— Am fost oarbă.

— Nu se spun chiar toate lucrurile.

— Dar nici nu se dăruiește totul.

— Înțeleg, sînt vinovat.

— Asta nu e suficient. Tu m-ai îndemnat să am încredere în mine, iar eu ca o proastă...

— Ana...

— Jocul ăsta nu poate continua la nesfîrşit. A fost de-ajuns un singur moment ca să înţeleg ce reprezint eu de fapt. Nu-mi rămîne altă soluţie decît să restitui ce mi-am însuşit pe nedrept. Tu mi-ai dat tot : gînduri, cercetări, iar acum, cînd ştiu bine că sînt un nimic, trebuie să plec la Sofia.

— Dar asta e nebunie curată ! interveni Stancev. Vino-ţi în fire, Ana !

În braţele lui, cu privirea în pămînt, murmură abia auzit :

— Nici acum nu-i prea tîrziu. Te-am chemat să-ţi spun hotărîrea mea. Am să declar în faţa Consiliului academic că cercetările îţi aparţin şi că eu doar te-am ajutat. Nu obiecta ! Mi-eşti foarte drag şi ştiu ce am de făcut. N-am pe nimeni afară de tine şi nici n-o să am vreodată. Crede-mă !

Se lăsă copleşit de emoţie, îşi simţea mintea ceţoasă. Nu făcea decît s-o mîngîie, repetînd întruna :

— Ana, Ana, la ce bun toate astea ? N-ai înţeles pînă acum că tu şi cu mine sîntem una şi aceeaşi fiinţă, un întreg perfect ? Ana, scumpa mea, şterge-ţi lacrimile şi zîmbeşte aşa cum numai tu ştii să zîmbeşti. Te iubesc, Ana...

Vorbea fără şir, uitînd de marinarul mort, de Jelev, de Elisaveta şi Boev... În clipa aceea nu mai exista nimeni pentru el în afară de Ana.

— Fericirea mea,... bucuria mea...

Trezită parcă din somn, Ana i se ghemui şi mai tare în braţe şi începu să-l sărute pătimaş. Apoi, îndepărtîndu-l de lîngă ea, îi spuse :

— Poţi să te duci. E timpul...

Stancev plecă ameţit, derutat. Porni pe aleile grădinii. Nu vedea nici oamenii din jur, nici siluetele copacilor, nici blocurile noi. Cînd auzi pe cineva strigîndu-i numele, se opri mirat şi privi în jur. Înaintea lui se afla Boev.

— Încotro prin părţile astea? Mă căutai? întrebă el, luîndu-l de braţ şi făcînd cale întoarsă.

— Da de unde, am fost la un bolnav, răspunse Stancev fără să ştie că Boev îl văzuse la ieşire şi-l aşteptase special la colţul blocului. Unde locuieşti? îl întrebă deodată.

— La vechea mea gazdă. Tuşa Nikoliţa m-a primit şi fără hotărîre judecătorească, încercă să glumească Boev, însă tăcu, observînd-o pe femeia care tocmai ieşise din casă şi mergea grăbită pe aleea din faţă.

Şovăi, însă asemănarea era izbitoare şi întrebă:

— N-a fost Ana?

— Ba da, de bună seamă a căutat-o pe maică-sa, răspunse Stancev, însă simţi cum îi urcă fierbinţeala în obraji, cum cade singur în cursă.

Ajunseră la palier. Boev apăsă clanţa. Uşa era încuiată. Abia acum realiză că Stancev şi Ana fuseseră singuri în casă, dar se dojeni pentru gîndul său urît. Privind faţa ovală a lui Stancev brăzdată pe alocuri de riduri, se gîndi că-l cunoaşte bine, că numai în el se putea bizui în momente de cumpănă. Şi totuşi...

„Poate sînt incapabil să accept viaţa aşa cum este de fapt? Să mă fi prostit eu pînă într-atît în aceşti ani încît să nu-l mai pot înţelege pe cel mai apropiat prieten? Unde s-au dus optimismul şi în-

crederea în oameni ? Abia au trecut cîteva zile și simt că mă înăbuș în propria mea neputință."

Intră în odaia întunecoasă cu sentimentul că e singur, că va rămîne astfel pentru totdeauna.

Pipăi comutatorul cu degete tremurătoare, îl răsuci și rămase așa lîngă perete, clipind din ochi, palid și tulburat.

Stancev stătea în mijlocul camerei — un condamnat în așteptarea execuției. Pornind de la ideea că Boev înțelesese totul, se gîndea numai la Ana. N-ar fi suportat să-i murdărească numele, să o implice în povești care să-i șubrezească autoritatea de mamă.

Nu știa dacă să înceapă direct sau să mai aștepte. Starea lui Boev îi atrase atenția. Se lăsase să cadă lipsit de puteri pe scaunul cel mai apropiat.

Stancev se apropie în tăcere, îi luă mîna, pipăindu-i pulsul.

— Lasă, trece.

— Mergem direct la spital.

Boev zîmbi sceptic. În loc să fie de acord sau să se opună sfatului lui Stancev, începu cu o voce egală :

— Dimo pleacă. O să fie scos din funcție, judecat, va urma probabil închisoarea.

— S-a hotărît ?

— Crezi că e drept ?

— E dreptul lor.

— Îți pare bine ?

— Mie ? E ridicol ! Am uitat să mă bucur ! E trist și pentru el și pentru — flăcăul acela !

— Ai devenit aspru, izbucni Stancev, însă cuvintele lui nu avură nici un efect. Instinctul me-

dical îi spuse că Boev suferea de o profundă deprimare psihică.

— În certificatul de deces să scrii adevărul despre marinar, se sufoca Boev. Nu se poate altfel. Bagă de seamă : dacă nu orice greşeală constituie o infracţiune, în schimb, nu orice infracţiune poate trece drept greşeală.

— Profiţi cu uşurinţă de situaţie ca să te răzbuni.

— Nu oferi iluzii unui om cînd nu eşti în stare să-l ajuţi cu adevărat, zise Boev ducîndu-şi batista la gură.

Îi venea să vomite. Un spasm brutal, pînă atunci neîncercat, îi crispa trupul şi ar fi strigat de durere, dar pentru ca Stancev să nu înţeleagă adevărul, îşi apăsa cu disperare batista la gură.

Doctorul tăcea surprins de logica lui implacabilă. Pe de o parte îi accepta cuvintele ca pe un adevăr incontestabil, dar pe de altă parte se gîndea la Jelev şi la Ana, iar pentru Ana ar fi făcut orice. Se întoarse gata să argumenteze, dar întîlni privirea mîhnită a lui Boev şi renunţă la intenţiile sale.

— Am fost azi la Elisaveta, rosti ca pentru sine Stancev.

La început Boev nu înţelese bine, apoi tresări brusc şi-şi ridică privirea, fixîndu-l.

— Plamen e bolnav. O răceală puternică. Era speriată...

— Avea trei ani cînd am fost ridicat.

— Acum e bărbat.

— Creştea înalt încă de mic, continuă Boev.

— Îţi simte lipsa.

— Mai bine aşa. Ar fi fost şi mai nefericit fără mamă, îşi aminti el de dimineaţa precedentă. Pentru el poate nici nu mai exist.

— Greşeşti. Elisaveta s-a schimbat, încercă Stancev să conducă discuţia pe făgaşul dorit.

Fu surprins de răceala privirilor lui Boev. Faţa lui pălise, era aproape de nerecunoscut. Se apropie de Stancev şi-i şopti abia auzit :

— Toţi ne schimbăm, dar trădarea nu se uită niciodată. Lui Dimo şi oricui altcuiva i-aş fi trecut cu vederea, ei însă niciodată.

— Gîndeşte-te, băiatul trăieşte cu speranţa. Singur n-ai să poţi rezista.

— Aşa judecă cei din afară ? întrebă Boev. E uşor să stabileşti diagnosticul, să dai sfaturi, fără să pătrunzi cît de puţin cu privirea în sufletul omului. Tu, acum, zbori. Femeia ! Ce puţin trebuie să ne ofere ca să fim fericiţi.

Stancev tăcu. Vorbele lui Boev îl sileau să se gîndească la situaţia lui, să hotărască o dată pentru totdeauna pe cine apără şi împotriva cui. Dar pentru că orice durere îl impresiona, şi pentru că toţi îi erau dragi, ezita, străduindu-se să faciliteze o împăcare, să întoarcă timpul la zilele cînd erau lipsiţi de griji şi încrezători unul în celălalt. Toate se complicaseră...

— În privinţa Anei, ai grijă ! adăugă cu glas surd Boev.

Stancev îl privi surprins. Ar fi fost în stare să vorbească despre orice, numai despre Ana...

— Dimo are nevoie de ea, în momentul de faţă. Orice s-ar întîmpla, e soţia lui.

— Eşti bolnav de-a binelea, trecu la ofensivă, brusc, Stancev.

— Acum sînt sănătos pe deplin. Nu te încurca. Femei, pe lume, cîte vrei. Nu surpa ce a creat altul,

s-ar putea să-ţi pierzi vederile şi e tare greu fără ele.

— Eu o respect pe Ana şi nu-mi poate interzice nimeni...

— Ceva mai înainte îl respectai şi pe Dimo. Erai gata să te arunci în foc pentru el.

— Şi o să mă arunc.

— Luîndu-i nevasta.

— Ascultă, tu te-ai întors să te amesteci şi unde se cuvinte şi unde nu ?

— M-am întors pentru că am supravieţuit. Dar nu te aprinde. Ca să înţelegi adevăratele proporţii ale laşităţii, trebuie s-o încerci pe proprii tăi umeri.

— Eşti egoist.

— Tot ce se poate. Dar niciodată nu aş fi clătinat familia unui prieten.

— Învinuieşti fără să dispui de certitudini.

— Ce alte certitudini îmi mai trebuie în cazul tău ? Eşti străveziu ca apa unui lac. Înfrînge-ţi sentimentele ca să supravieţuiască omul din tine. Nu te afunda mai adînc pentru că e cumplit să pună stăpînire pustiul pe sufletul tău.

— Ce prooroc...

— Îţi spun doar adevărul.

— Mai bine păstrează-l pentru tine. Cît m-am bucurat revăzîndu-te, pentru ca acum să-mi pară rău că ne-am cunoscut. Eşti făcut să rănească, nu eşti în stare de dragoste.

— Să taci ! şuieră cu ultimele resurse Boev şi se încleştă de tăblia patului.

— N-ai suflet, asta e.

Stancev ieşi fără să-şi ia rămas bun, fără să mai închidă uşa în urma lui.

Un nou val de convulsii îi strînseră pieptul şi Boev se îndoi pe scaun ca pentru a evita o lovitură.

Tusea îl îneca şi nu mai era în stare să vadă sau să audă ce se întîmpla în jur. Se tîrî pînă la pat şi se întinse aşa cum era, îmbrăcat. Prin uşa deschisă un strop de lumină sfîşia întunericul. Vîntul şi frigul pătrundeau în odaie.

Îngheţată, tuşa Nikoliţa se opri mirată în faţa uşii deschise. O amăgise soarele de peste zi şi se dusese pînă la vie. Era însă o zi ca oricare alta. Pînă să facă ceva, o surprinsese amurgul printre straturi şi o pusese pe fugă înapoi, la oraş.

Nu dorea decît să-şi dezmorţească picioarele, să bea un pahar cu ceai fierbinte şi să se întindă în pat, lîngă sobă. De cum intră îl văzu pe Boev în pat, pe jumătate înfăşurat, cu picioarele atîrnînd la pămînt. Scăpă poşeta pe podea şi se opri speriată lîngă el.

— Petio, băiatule, şopti ea, descălţîndu-l.

El îi auzea glasul, dar nu putea scoate nici o vorbă, nu reuşea nici să-şi ridice pleoapele. Nikoliţa alergă afară şi începu să strige alarmată :

— Vanko, Vanko, vino repede, repede...

Abia cînd băiatul vecinilor se opri cu răsuflarea tăiată în faţa ei, continuă :

— Fugi la mătuşa Ana. Să vină repede. Avem un om bolnav în casă.

Cînd se întoarse la patul lui Boev, el era culcat pe spate cu privirile fixate în tavan.

— Am trimis după doctor, se mai destinse ea văzîndu-l că-şi revenise. E din cauza timpului. Amăgeşte omul şi pe urmă îl doboară la pat.

Boev îi luă mîna uscată în palme şi o mîngîie încet. Gestul lui o emoţionă. Fără să vrea îşi aminti

de ziua în care Boev o adusese acasă pe Elisaveta de la maternitate. El ţinea în braţe copilul înfăşat în scutecele albe, iar ea, sprijinindu-se de braţul lui, strîngea la piept un buchet mare de flori. Deşi nu era decît gazda lor, se bucura de fericirea chiriaşilor ca de propria ei fericire. Îi iubea ca pe copiii ei.

Acum, însă, avea dinainte un om doborît care nici nu pomenea de viaţa lui. Se strecura printre ceilalţi ca o umbră cu părul albit şi rar.

— Plamen e bolnav, repetă stins cuvintele lui Stancev şi tuşa Nikoliţa tresări. Du-te să-l vezi ! Nu spune cine te-a trimis. Vreau să ştiu dacă se simte mai bine. Mi-ar plăcea să-l văd, îşi duse Boev gîndul pînă la capăt, întorcîndu-se cu faţa spre perete.

16

Căpitanul de rangul doi Jelev ieşi din sala maşinilor şi, ajungînd la marginea prorei, înţelese că mai departe stăpînea marea.

Se înnopta şi el nu făcuse încă nimic deosebit la bordul navei. Cu cîteva zile în urmă nici nu ştia cînd trecea timpul, cînd se lăsa seara. Abia reuşea să prindă ultima vedetă. Era atît de absorbit de activitatea lui de fiecare zi, încît uita oraşul, chiar familia.

Aşezat lîngă luminatorul deschis, visa călătorii lungi, care ascut voinţa marinarilor, ţărmuri străine.

Iar acum trecea din cazarmă în cazarmă, dintr-o secţie în alta, schimba cîte o vorbă, dar se simţea deprimat, îi lipseau aerul şi cerul liber.

Îl apăsa liniştea de pe navă. Oriunde intra, toţi tăceau brusc. Unii chiar îl evitau sau, dacă-i răspundeau la întrebări, se grăbeau să se depărteze, să nu rămînă prea mult în preajma lui. Nu era în stare să aprecieze dacă îl compătimeau sau dacă purtarea lor trăda dispreţul, dar înţelegea cît se poate de bine că nu va rezista mult în condiţiile astea. Totuşi pe navă se simţea mai sigur de sine. Odată ce păşea pe punte, se detaşa de lumea înconjurătoare, se gîndea la alte lucruri, mai mari. Poate că asta îi dădea nota aceea de severitate şi sentimentul de forţă deşi de data asta ceva nu mai mergea cum trebuie. Se sprijini, nesigur, pe puntea de comandă.

Se temea de el sau pentru el ? Nu o dată dăduse piept cu moartea fără să manifeste nici cea mai vagă urmă de teamă, iar acum...

Dacă era vorba de răspunderea sa pentru moartea lui Maleev, niciodată nu şi-ar fi contestat partea de vină, dar lucrurile erau mai complicate, ceva îl silea să se autoanalizeze, să fugă de oameni, să pună la îndoială sinceritatea lor.

Sosirea lui Boev îl încurcase mai mult decît orice altceva. Niciodată nu-şi imaginase că se vor întîlni din nou, faţă în faţă, la bordul aceleiaşi nave, la distanţă de două cabine.

Jelev ar fi răspuns cu nepăsare dacă l-ar fi frămîntat numai teama de a fi demascat.

Un sentiment cu totul nou, chinuitor pusese stăpînire pe sufletul lui.

„Nu împroşcaţi cu noroi un om pe care nimeni nu-l cunoaşte mai bine ca voi. De la prietenii lui doare mai mult“, îşi reaminti el vorbele rostite de tuşa Nikoliţa cînd venea vorba despre Boev.

Recunoscuse de la prima lor întîlnire acea durere adîncă lucindu-i în ochi. Şi mai ştia că n-avea să dispară niciodată.

„Cu ce îi putem reda încrederea ? Cu nimic. Şi atunci ?... Decît să ne jucăm cu vorbe goale, mai bine se retrage unul din noi. El s-a întors. Acum e rîndul meu să plec. Voi face în aşa fel încît plecarea mea să nu fie însoţită de văicăreli şi rugăminţi.“

Se opri în faţa careului. Îşi aminti că Boev îl invitase în dimineaţa aceea la consfătuirea activului de comsomol. Intrase la el, îi explicase problemele de care urma să se ocupe consfătuirea şi-l invitase, da, îl invitase. Din cauza asta era şi mai stingherit.

„Vrea să-mi arate că a uitat totul. O fi sincer ?“

De la careu se auzi gălăgie. Consfătuirea se terminase. Venise tîrziu.

Ca să nu fie surprins la uşă, se îndreptă grăbit spre ultima cazarmă a echipajului în care nu intrase încă în ziua aceea. Din nou îl întîmpină aceeaşi linişte, obişnuită doar la orele tîrzii de noapte. Marinarii se prezentară la apelul de seară. Rămăsese unul singur culcat în hamac, îmbrăcat, cu faţa întoarsă spre bord.

Durerea acumulată pînă atunci se dezlănţui.

— Drepţi ! ordonă simţind cum renaşte în el vechiul Jelev şi marinarul sări surprins. Pentru nerespectarea ordinii interioare trei zile şi trei nopţi de arest.

Cu toate că ordinul sunase categoric, marinarul nici nu tresări. Rămase impasibil de parcă n-ar fi fost vorba despre el. Indiferența aceea vizibilă era mai crîncenă decît orice protest.

Jelev nu se simți în stare să mai adauge ceva. Se sufoca în propria lui neputință. Părăsi cazarma și, fără să-și dea seama, se apropie de prora punții superioare oprindu-se lîngă lanțul ancorei. Vedea dinainte ochii inexpresivi ai marinarului care parcă spuneau : „Cu asta tot nu se rezolvă nimic. Nu vă invidiez".

De fapt ce-a vrut de la el ? Să-și descarce nervii sau să restabilească ordinea pe nava sa, pe nava de care încă răspunde ? Care dintre porniri era mai puternică ? Și ce îl făcea să-și uite propria condiție ? Teama sau datoria ?

De la bordul punții interioare se auzi o comandă și Jelev se întoarse. Încovoiat, cu chipiul apăsat pe ochi, Boev trecea pe scara de ieșire. Pleca, se ducea în oraș, iar el ?

Urmărindu-i silueta îndepărtîndu-se, Jelev nu-l recunoscu pe marinarul pedepsit care se oprise în fața lui.

— Tovarășe căpitan de rangul doi, în seara asta sînt de serviciu. Să trec la arest începînd din acest moment sau de mîine ? întrebă el ocolindu-i privirea și fixînd cu ochii marea furtunoasă.

Jelev îi contemplă atent fața palidă, degetele mîinilor tremurînd ușor, ca și cum nu reușea să-și aducă aminte de el sau de sensul întrebării.

— Ești obosit ?

— Deloc.

— Atunci de ce ești așa de palid ?

— Nu pot să dorm. Ieri noapte am vegheat mortul şi de atunci mi-a pierit somnul. Să plec acum, tovarăşe căpitan de rangul doi, sau după serviciu ? repetă el întrebarea.

— Nici acum, nici după serviciu, rosti după o pauză Jelev şi scoase o ţigară. Du-te în cazarmă şi încearcă să dormi. Şi ţine bine minte : înainte de toate eşti marinar.

— La ordin. Am să încerc să dorm, rosti marinarul încet, străduindu-se să întîlnească privirile comandantului, însă Jelev trase adînc din ţigară şi se grăbi spre cabina sa.

17

În grădiniţa săptămînală de copii era mult zgomot. După cină, copiii se jucau în grupuri. Numai Svetla stătea în colţul ei, strîngînd la piept o păpuşică îmbrăcată în roz şi tăcea. Nici în seara aceea nu venise nimeni s-o vadă. Inima ei de copil se strînsese gata să tresalte de bucurie dacă ar fi auzit glasul mamei, gata să izbucnească în plîns la cea mai mică observaţie.

Preocupaţi de joacă, ceilalţi copii nu-i remarcaseră lipsa.

Svetla aşează păpuşa pe pat, se ridică pe marginea ferestrei şi contemplă strada, plină de lume şi maşini. Mama ei venea întotdeauna dinspre biserică, se oprea puţin la intrarea în clădire să-şi aranjeze părul sau haina, dar acum pălăria ei cochetă nu apărea din nici o direcţie. Bărbaţi şi femei treceau

prin fața porții de fier fără să se oprească. Pe aleea grădiniței era liniște și pustiu.

Deodată Svetla observă pe trotuarul din față un ofițer de marină care aștepta să treacă o mașină pentru a putea traversa strada. Inima i se opri de emoție. Își lipi nasul de geam și aștepta nerăbdătoare. Ofițerul mai privi o dată în jur, la stînga și la dreapta, traversă strada și intră în curtea căminului.

— Tăticule! strigă Svetla bucuroasă și năvăli afară pe ușă printre copiii surprinși. Uitase să-și pună papucii și fugea în ciorapi. Observîndu-l pe tatăl ei pe scări nu-l mai aștepta să ajungă pînă la ea, sări cele cîteva trepte care-i despărțeau și, aruncîndu-se în brațele lui, îl copleși cu îmbrățișările și sărutările ei.

Jelev o strînse în brațe, străduindu-se să-și mascheze bucuria întîlnirii. Voia să se comporte ca de obicei : duios și reținut.

— Svetla, de ce ești desculță ? strigă educatoarea în urma ei. Văzînd fața emoționată a lui Jelev tăcu, regretînd că-i făcuse observație în prezența tatălui.

— Aș vrea s-o iau acasă astă-seară, spuse Jelev fără să-i mai asculte scuzele.

— Dar tovarășe Jelev...

— Știu că regulamentul nu permite. Însă mîine plec și...

Educatoarea nu mai obiectă. O luă pe Svetla s-o pregătească de drum. Copilul se grăbea. Ba își băga amîndouă picioarele într-un crac al pantalonului, ba își punea jacheta și chiloțelul pe dos. Nu se uita la haine și n-auzea recomandările educatoarei,

preocupată să-i facă semne tatălui ei, zîmbindu-i fericită.

În cele din urmă, ieşiră în stradă. Svetla alerga înainte, învîrtindu-se în jurul copacilor, strigînd cît putea de tare :

— Ştiam că vii. Mi-a spus o păsărică. M-am uitat pe fereastră şi te-am văzut. Mergem la mama ? întrebă deodată.

— La mama !

— Nu-i la lucru ? Toată săptămîna m-a lăsat la cămin.

— E acasă. Ne aşteaptă.

Jelev o luă de mînă închipuindu-şi în acelaşi timp felul în care îi va întîmpina Ana, cum vor petrece seara ca de atîtea ori pînă atunci.

„Cînd e copilul cu noi, totul se uită, totul se iartă", gîndea plin de speranţe. Svetla se smuci din mîna lui şi se opri în faţa vitrinei luminate a unui magazin cu jucării.

Jelev se apropie de ea, dar oricît se strădui s-o convingă că e tîrziu şi că magazinul s-a închis, ea continuă să bată cu degetele în geam, arătîndu-i :

— Vreau păpuşa asta. Şi asta şi asta.

— Bine o să ţi le cumpăr.

— Toate jucăriile ? bătu ea din palme.

— Toate.

— Tot magazinul ?

— Tot, şopti el strîngînd-o la piept,

Svetla îl lovea în joacă pe umeri, repetînd întruna :

— Toate, tot magazinul, şi îşi rezemă capul de pieptul lui.

O maşină trecu în goană pe lîngă ei şi-i stropi cu zăpadă murdară.

Ajunseseră în faţa casei. Jelev se opri la intrarea blocului, privi strada tăcută. Cu greu îşi reţinu oftatul.

— Numai de-ar fi acasă. Azi a lucrat pînă la prînz.

Un albatros întîrziat bătu din aripi deasupra capetelor lor, ţipă şi zbură mai departe.

Din cauza reflexelor luminii pereţii scărilor străluceau ca oglinda şi Jelev avu impresia că se află într-un teatru uriaş unde urma să înceapă spectacolul.

Ce mult i-ar fi plăcut să poată retrăi cel puţin cîteva zile din primii ani de căsnicie alături de Ana, din viaţa lor liniştită de familie. Atunci ar fi fost poate mai îndrăzneţ, ar fi mers contra curentului, pe cînd acum era prea obosit ca să se mai poată gîndi la prezent sau la viitor. Măcar dacă l-ar fi înspăimîntat necunoscutul, dar pînă şi teama îl evita ca şi cum l-ar fi dispreţuit, considerîndu-l nedemn.

În faţa apartamentului Jelev îi făcu semn Svetlei să nu facă zgomot şi deschise încet uşa. Copilul se repezi în hol, apoi în bucătărie, dar nu găsi pe nimeni. Se opri în uşa dormitorului şi privi îndelung patul gol, păpuşa singuratică stînd în picioare în pătuţul de copil.

— Nu-i, oftă Svetla şi se aşeză pe marginea scaunului de parcă se pregătea din nou de drum.

Pe masă se aflau cutiile de bomboane şi ciocolatele pe care Jelev le adusese cu o seară în urmă. Îi dădu una, dar Svetla nu-i mulţumi cum obişnuia întotdeauna să facă, nici nu-l sărută, ci o puse pe raft întrebînd :

— Acum ce facem ?

— O să dormim, murmură Jelev și începu încet să se dezbrace. O să dormim, fetița mea. Mîine vine și mămica.

Svetla se ridică în picioare. Îl lăsă s-o dezbrace și s-o schimbe pentru culcare. Apoi se duse la pătuțul ei și începu să-și aranjeze pernele și jucăriile pe scaun.

Jelev nu mai putu rezista. O luă în brațe, o sărută pe obrajii îmbujorați și o culcă în pat lîngă el. Îi întîmpină răcoarea și mirosul de lenjerie proaspăt spălată. Înfășurată ca fluturele de mătase în gogoașă, Svetla nici nu se mișca, iar Jelev măsură fără să vrea cu privirea jumătatea goală a patului din dormitor. Își aminti de primul an cînd îl cumpăraseră. Și atunci jumătatea aceea stătea goală, nefolosită, pentru că pe vremea aceea și un singur pat li se părea prea larg. Nu-și puteau închipui viața unul fără celălalt. Iar acum, care era viața lui ? Mîine va sta pe banca de judecată și pe urmă nici el nu știa bine ce avea să se întîmple. Ea își urma traiectoria propriei sale vieți, poate uitase trecutul și acel sentiment care-i făcuse să se creadă o singură ființă, aducîndu-le fericirea.

— Tăticule, vreau să te iau de gît, îl împinse Svetla, strecurîndu-și mîna sub capul lui. Vreau să dorm acasă. Aici îmi place mai mult. Am să fiu cuminte. Te rog, tăticule.

— O să dormi, o să dormi, fetița mea, șopti el încălzindu-i picioruşele reci în palme.

„Și Ana avea întotdeauna picioarele reci", își aminti el și fără voie simți nevoia prezenței ei alături, dori să-i simtă pielea delicată, sîngele pulsînd, căldura plăcută urcîndu-i pe nesimțite în corp.

Svetla adormi ghemuită în el. Răsuflarea ei fierbinte îl gîdila pe gît și se simți deodată uimit de legătura puternică dintre el și făptura aceea micuță. Viața lui căpătă parcă un sens nou, independent de evenimente. Îi sărută mînuța odihnindu-se pe pieptul lui, o mîngîie și închise și el ochii.

18

Se înserase de mult și Matahală tot mai stătea la prora punții superioare cu mătura cu coadă în mînă, frecînd podeaua, în timp ce fluiera o melodie veselă. De cînd se întorseseră din ultima ieșire pe mare, aspirantul Pencev nu-i mai lăsa nici un răgaz să-și poată trage sufletul. Crezuse că știe de glumă, cum știe și să muncească, nu-și închipuia că ar putea fi invidios. Cînd colo, i se încurcaseră socotelile.

Ideea de a închide apa caldă la baie tocmai cînd se spăla aspirantul nu-i aparținea pe de-a întregul, dar după întîmplarea asta, toate oalele s-au spart în capul lui.

Învinețit de frig și mînios, aspirantul se oprise înaintea lui, nu-i spusese nimic, dar Matahală înțelesese că gluma asta o să-l coste cam scump. Nu știa bine nici acum dacă cineva îl informase pe Pencev că el era autorul glumei sau dacă Pencev singur și-a dat seama că numai el era capabil de asemenea născocire. Cert este însă că de atunci aspirantul nu pierdea nici o ocazie să-l pedepsească,

obligîndu-l de cele mai multe ori să spele podeaua sau chiuveta în timp ce toţi ceilalţi se odihneau. Rezemat de coada măturoiului, Matahală îmbrăţişă cu o privire tristă luminile oraşului. Numai cinci sute de metri îl despărţeau de ţărm, de ulicioarele liniştite, de fetele cu care petrecea întotdeauna aşa de plăcut. Mai erau cîteva luni pînă la terminarea stagiului şi el avea sentimentul că nu va mai părăsi niciodată nava. Nu ştia prea bine dacă pedepsele care se ţineau lanţ sau dorul de o viaţă liberă îl îndemnau să comită atîtea năzdrăvănii.

Întîmplarea cu Maleev îl scosese din centrul atenţiei. Acum, că era singur, se tot gîndea ce-ar mai putea născoci.

Un tînăr marinar care ieşise la proră şi se plimba pe zona spălată cu o ţigară în mînă, îi tulbură meditaţiile.

— Ei, Iepure, cine ţi-a permis să calci pe partea curată ? strigă Matahală supărat că iar trebuia să spele.

— Eu... o ţigară..., se bîlbîi marinarul surprins de tonul lui sever.

— Spală putina, pînă nu te mîngîi cu peria, ţipă şi mai furios Matahală.

Deodată se opri cercetîndu-l atent cu privirea :

— O, cetăţene, tu erai ? surîse el recunoscînd un concetăţean în tînărul novice. De ce nu răspunzi ? Într-atîta mi s-a acrit, că n-a lipsit mult să te arunc de pe navă. Dă-mi o ţigară.

Marinarul îl recunoscu, zîmbi şi oferindu-i pachetul de ţigări, continuă să tacă.

Nici Matahală nu se grăbea să reînceapă conversația. Scoase bricheta, cu sirene desenate pe ambele fețe și-o aprinse mîndru.

— E cu gaz ? întrebă marinarul. Ochii îi rămăseseră la brichetă.

— Am primit-o în dar de la o poloneză, făcu cu ochiul Matahală.

— De la o poloneză zici ?

— Nici nu știi ce femeie... ! închise Matahală ochii pe jumătate. Fină, picioare de milioane, un cap...

— Și vă înțelegeați ?

— Ce era de înțeles ? O privire, o ținută de arab pus în fața unei străine și totul merge ca pe roate. Iar eu, prietene, eram împăratul plajei.

Marinarul chicoti, dar înțelegînd că și-ar putea jigni concetățeanul, tăcu.

Matahală nici nu se uită la el. Îi era suficient că avea cu cine să vorbească despre el însuși. Împinse peria într-un colț, scuturâ cenușa peste bord și continuă :

— Eram salvator. Aveam și barcă proprie. Ziua la lucru, seara prin restaurante și noaptea în barcă. Dînsa, cu banii. Mă purtam ca un baron. Voia să ne căsătorim, să mă ia în Polonia. Nopți întregi mă ruga să n-o las singură. Eram un zeu, ce mai ! Și acum „amor-amor“ dă cu peria pe dunetă și nu trece zi fără să nu fac ceva anapoda. Așa e „cetățene“ cînd pierzi trenul, pe urmă nu mai prinzi nici carul cu boi.

— Ea a plecat ?

— Ba bine că nu, o să aștepte să curăț eu navele flotei din Marea Neagră. Matahală scuipă în mare. Mă arde pe dinăuntru. Tare aș mai bea ceva. Vei fi avînd tu poate, așa, ceva de bogdaproste ?

— Nu îndrăznesc.

— Cine îndrăzneşte să facă ceva, ca între oameni ? Toţi cu sfaturile. Nimeni nu vrea să audă că ţie îţi arde sufletul după cu totul altceva. Cel puţin împrumută-mă cu cîteva ţigări. E clar că şi la noapte tot în post şi rugăciuni o s-o ducem.

Văzînd pachetul deschis, Matahală împărţi ţigările pe din două şi îşi băgă partea sa în buzunarul mantalei.

— Şi acum şterge-o, pînă nu te dibuie aspirantul. Matahală îl lovi cu peria, dar pe duneta din dreapta apăru un grup întreg de marinari, aşa că cei doi nu se putură despărţi.

— Ehei, aşteptaţi ! Că n-am să spăl de o sută de ori ! Fiecare se plimbă pe punte, cînd îi trece prin cap, iar tu, Matahală, n-ai decît să freci dacă n-ai altceva mai bun de făcut. Tovarăşe maistru...

Kralev care mergea în fruntea grupului se opri lîngă scripete şi, cunoscîndu-i slăbiciunea, scoase pachetul de ţigări.

— Ai foc ?

— Dacă zici, oftă uşurat Matahală. Mă gîndeam să zic nu. N-am fumat de dimineaţă. Şi tot prietenii or să mă compromită. Am un caracter slab. Nu pot să-i supăr pe oameni, înşira el întruna.

La fel de solemn cum procedase şi cu tînărul marinar, oferi bricheta tuturor fumătorilor din grup :

— Ce v-aţi pornit toţi odată ca la miting ? întrebă el în cele din urmă, cercetîndu-i pe cei care îl înconjuraseră.

— E de rău frăţioare. S-au încurcat lucrurile de nu li se mai ştie capătul.

— Ce anume, iar n-o să se dea permisii ?

— Dacă ar fi vorba doar de permisie, apoi ar fi floare la ureche, însă mîine sau poimîine vine instructorul militar.

— Ei şi ? Ce, o să mă descoasă de cîte ori am spălat duneta ? începu să rîdă ironic Matahală. Toate poveştile astea au devenit plictisitoare. Maleev s-a dus, pentru că tot trebuia să facă cineva şi treaba asta, iar ei caută acum un ţap ispăşitor. Drum bun !

— Ascultă, Matahală ! Nu aşa stau lucrurile, interveni Spasov. Erai şi tu la magazie cînd nu l-am lăsat pe comandant să intre, iar acum vor să-l scoată vinovatul principal. Că de, e comandant.

— Iar el tace, nu spune o vorbă nimănui. Îl ştii cum e, adăugă altul.

Măgulit că intră din nou în centrul discuţiilor, Matahală începu să le acorde mai multă atenţie. Treptat regretul după oraş şi viaţa liberă cedă în faţa neliniştii marinarilor. El însuşi devenise din nou marinar cu trup şi suflet.

— Mai ales pe noi, minerii, or să ne ia la întrebări. Unul dacă scapă o prostie, şi gata, se duce totul de rîpă, îşi continuă explicaţiile Kralev.

— Nici o vorbă împotriva căpitanului Jelev, eu atîta ştiu, adăugă Spasov.

— N-o să-i putem ţine piept ăluia nou. Am auzit cum se certa aseară cu comandantul, rosti un marinar care stătea pînă atunci în umbră, mulţumindu-se numai să asculte.

— Locţiitorul ? întrebă Matahală.

— Vine din închisoare. Toţi îl ascultă. Doar cu căpitanul Jelev nu se împacă. Nu vedeţi că nu merg niciodată împreună ? E aici de trei zile şi parcă nici n-ar exista unul pentru celălalt.

— Voi vedeţi de celălalt. Pe el lăsaţi-l în seama mea, se însufleţi îndată Matahală. Îmi plac oamenii teribili, izbucni în rîs şi aruncă chiştocul în mare.

— Ce-ai de gînd să faci ? spuse Kralev, întorcîndu-se spre el.

— Îl omor ! E bine ? făcu Matahală o grimasă batjocoritoare.

— Ascultă, noi ne-am adunat să vorbim serios, nu să ne ţinem de prostii.

— Voi să vă ţineţi gura în faţa instructorului şi nu vă bateţi capul cu mine. Ce-am să fac, e treaba mea. E interesant. Punîndu-şi mătura pe umăr, le făcu semn cu mîna şi se îndreptă încet spre cabinele maiştrilor unde-l aştepta aspirantul Pencev.

Kralev trase o înjurătură în urma lui, dar văzîndu-l pe Matahală că trece mai departe fără multă ceremonie, îi adună în jurul său pe cei rămaşi şi discuţia lor se pierdu acoperită de zgomotul valurilor.

19

Ghemuită sub plapuma subţire şi decolorată, tuşa Nikoliţa tremura. De cîteva nopţi nu se mai putea încălzi. Nu ştia nici ea prea bine dacă anii erau de vină sau slăbiciunea tot mai evidentă zi de zi. Simţea cum i se răceau picioarele şi cum îi ardeau ochii.

Cîtă vreme Ana stătuse la ea, mai avea cu cine schimba o vorbă şi i se părea că viaţa nu trecuse în zadar. Dar de cînd se mutase în apartamentul cel nou şi începuse s-o viziteze o dată pe lună,

uneori uitînd-o cu desăvîrşire, se temea şi căuta alinare în muncă. Mereu era în căutarea unei ocupaţii care s-o facă să părăsească gîndurile care o frămîntau. Dacă era timp frumos se repezea pînă la vie, ca şi cum acolo şi-ar fi găsit puţină bucurie.

Sosirea lui Boev o însufleţise, speriind-o în acelaşi timp. Se obişnuise să creadă că oamenii pot dispare într-un fel sau altul, fără ca cineva să mai întrebe despre ei. Întoarcerea lui o pusese în încurcătură, pentru că Ana îi povestise odată despre neînţelegerile lui cu Dimo.

Cînd îl văzuse în noaptea aceea geroasă, nu se gîndise la ai ei, îl primise ca pe un fiu, ca altădată, dar pe urmă...

Trecuseră cîteva zile de cînd erau împreună, dar tot nu găsiseră timp să stea puţin de vorbă. Iar ea dacă-l vedea că tace, amîna discuţia.

Leşinul lui din seara aceea o sili să fie cu ochii în patru.

„Plamen e leit taică-su. Şi ochii, şi părul, gîndea ea. Dacă s-ar strînge iarăşi familia lor la un loc, îi va ierta şi pe ai noştri. Altfel...“, dar nu îndrăzni să-şi ducă gîndul pînă la capăt.

Presimţea ceva rău, însă nu avea putere să-l preîntîmpine.

„De dragul Svetlei nu trebuie să intervină nimic între ei. N-am să îngădui. Eu n-am să îngădui“, se îndîrji ea strîngîndu-şi plapuma sub bărbie şi frecîndu-şi picioarele unul de altul ca să-şi pună sîngele în mişcare.

Pe jumătate adormită revedea casa, grădina cu viţă de vie în faţă şi masa de piatră sub bolta bogată. Seara nici o curte din cartier nu era mai gălăgioasă. Boev, Jelev, Ana, Stancev...

Toţi crescuseră sub ochii ei, iar acum rămăseseră doar ei doi şi veselia fusese înlocuită cu tăcerea. Nu mai puteau sta împreună.

Tuşa Nikoliţa nu ştia cît timp dormise. O bătaie în geam o făcu să tresară şi sări desculţă lipindu-şi faţa de geamul rece.

— Cine e ?

— Mamă, deschide, auzi glasul răguşit al lui Jelev.

Bătrîna îşi simţi picioarele ca retezate. Mai zăbovi o clipă lîngă fereastră ca să-şi vină în fire, pipăi uşa pe întuneric şi răsuci cheia în broască.

— Aprinde lampa, şopti Jelev.

O aşează pe Svetla în pat. La căldură, în braţele tatălui ei, fetiţa dormea profund.

— Să rămînă la dumneata, continuă el. Am fost chemat pe navă şi acasă nu e nimeni. Dacă deseară nu mă întorc, ai grijă de ea. Ana a plecat.

— Unde ?

— Nu ştiu.

— Dar cine ştie ?

— Trebuie să plec, mamă.

— Ai întrebat la spital ?

— Nu, n-are rost.

— De ce ai învoit-o să studieze ?

— Să nu-i lipsească nimic.

— I-ar trebui un băţ.

— Să n-o duci pe Svetla la creşă pînă nu mă întorc, vru Jelev să pună capăt discuţiei, dar tuşa Nikoliţa nu renunţă aşa de uşor.

— A plecat fără să spună cel puţin o vorbă ?

— Vremea e schimbătoare şi Svetla e sensibilă. Ai grijă de ea.

— De voi cine o să aibă grijă ?

— Se îndreaptă totul, mamă.

— Eşti şi tu de vină. Pleci şi taci. Ea pleacă, tu taci în continuare. Ce e casa ta? Cazarmă? Femeia are nevoie şi de o vorbă frumoasă, nu numai să viseze şi să aştepte.

— Mamă...

— Şi mai credeţi că trăiţi.

— Nu-i uşor.

— O să fie din ce în ce mai greu. Şi nimeni n-o să vă mai poată ajuta atunci.

— Dacă aici e prea rece, puteţi merge la noi.

Cuvintele astea o jigniră pe bătrînă. Viaţa ei se derulase aici, între aceşti pereţi, fără să viseze altceva, fără să se plîngă. I-ar fi spus că aici a crescut-o pe Ana, că nu casa face căminul cald şi plăcut, ci oamenii. Înainte ca el să iasă, tuşa Nikoliţa se apropie de el şi adăugă în şoaptă :

— S-a întors Petio. E alături. Ar fi vrut să-i spună şi alte lucruri despre el, despre ei, dar îi citi pe faţă că era mai bine să tacă.

— Ştiu, răspunse el, îşi puse mănuşile şi o luă la fugă drept pe alee.

Înfăşurată într-o pătură pestriţă de lînă, Svetla se răsuci spre perete, oftă şi se adînci din nou în somn.

Tuşa Nikoliţa se aşeză pe marginea patului. Parcă i se umpluse de lume căsuţa. Şi sufletul ei devenise mai uşor, ascultînd respiraţia regulată a fetiţei.

„Dacă rămîneau la mine, alta le-ar fi fost viaţa, încercă ea să-şi pună gîndurile în ordine. Cînd are o mamă parte de linişte?“

Zgomotul şi discuţia îl treziseră pe Boev. Îşi simţea capul greu. Prin crăpăturile uşii se strecura lumina. Se ridică şi căută cu privirea carafa cu apă.

Tușa Nikoliţa nu-l auzi. Îngenunchease în faţa sobei şi sufla în jar cu ochii umezi.

Boev o văzu pe Svetla şi se opri lîngă pat. Uită de sete. Cu ani în urmă, în pătuţul ăsta, dormise Plamen.

— A venit Ana ? întrebă el.

Tuşa Nikoliţa se ridică şi-l privi mirată.

— Te-am trezit. Aşa e cînd unii vin şi alţii pleacă, zise ea evitînd un răspuns şi închise uşile sobei.

— Nu, eram şi aşa treaz. Ştii şi dumneata. Cînd dormi îţi iroseşti timpul.

Tuşa Nikoliţa nu-i răspunse nimic.

— Vezi, copiii trebuie să doarmă pentru că au înainte toată viaţa.

— Înainte sau în urmă, nu ştiu, începu puţin iritată bătrîna. Am avut şi noi copii la vremea noastră, dar am avut grijă de ei, pe cînd acum... De cum se nasc sînt aruncaţi pe mîini străine. Nici nu s-a desprins bine din pîntecele ei şi uită că e mamă. Aşa sînteţi voi, tinerii. Zburaţi, dar nu cu aripile voastre. La cel mai slab vînt, vă prăbuşiţi.

— Eşti tulburată, se aşeză Boev lîngă ea prinzînd-o de mînă.

— A plecat fără să-i spună măcar o vorbă soţului. El îmi aruncă copilul în braţe şi pe urmă pretind că trăiesc. Li se pare că toate astea sînt nimicuri. Patul lor e rece de ani de zile. Viaţă ! Nu dau doi bani pe astfel de oameni, se mînie tuşa Nikoliţa străduindu-se să-şi reţină lacrimile care îi urcau în ochi.

— Ana e o femeie cuminte, încercă Boev s-o liniştească, dar bătrîna izbucni de parcă ar fi avut-o pe fiica ei în faţă.

— Dacă aș fi știut că așa o să trăiască... Oameni cu carte și fără inimă.

— Nu depinde numai de ei.

— Dar de cine ? Dacă așa stau lucrurile de ce vă mai căsătoriți, de ce aveți copii ? și arătă cu capul la Svetla. Nu depinde numai de ei... Cel puțin de la tine nu mă așteptam la astfel de vorbe.

Boev tăcea contemplînd cu privirile pierdute fața brăzdată de riduri, mîinile uscățive. Totul i se învăluise în minte. Cînd ieșise din închisoare și pornise spre orașul portuar, se gîndea la el însuși, la obida lui, la renașterea care trebuia să se producă. Și iată că au fost suficiente cîteva zile ca să nu mai știe pe ce drum să apuce. Cuvintele tușei Nikolița nu erau oare asemenea unei sentințe mai presus de el, de Jelev, de Ana și de Stancev ? O sentință a vremii în care trăiau. Să fi fost ea singură în stare să vadă adevărul în viața asta ? Se simțea neputincios în fața acestui adevăr, în fața acuzațiilor ei. O nouă bătaie în geam îi făcu pe amîndoi să tresară.

— Căpitan de rangul doi Boev, se auzi o voce necunoscută afară.

Boev o privi nedumerit pe tușa Nikolița, apoi se duse și deschise ușa. Odată cu valul de frig, în odaie pătrunse cercetătoare privirea marinarului extenuat de oboseală.

— Alarmă ! șopti și rămase în așteptare.

— Viu ! izbuti să rostească Boev. Imediat se întoarse în odaie. O putere nouă îl împingea și nu i se putea împotrivi. Înainte de a închide ușa în urma sa, se opri, se gîndi puțin și îi spuse tușei Nikolița :

— Te rog, du-te pînă la Plamen.

Însoţit de marinar se pierdu în întunericul nopţii, iar tuşa Nikoliţa rămase în prag, privind îndelung în urma lui, de parcă n-avea să-l mai vadă niciodată.

20

În seara aceea, doctorul Stancev era nervos. Nopţile de insomnie îşi lăsaseră amprenta şi pe chipul său. Nu putea suporta capriciile copilăreşti ale pacienţilor, curiozitatea lor permanentă de a afla amănunte despre boala lor şi despre consecinţele ei. Rezistase cu greu la vizita de seară şi după aceea intră indispus în camera de gardă.

Mai fusese şi altă dată de gardă, dar acum parcă totul era pustiu şi ostil.

După ce se depărtase de Boev cu o seară în urmă, alergase la gară. Bineînţeles că dacă Ana pleca, n-o va mai vedea niciodată. Pînă acum totul i se păruse firesc, logic, n-avusese timp să-şi scruteze viaţa, să-şi judece faptele. Apariţia lui Boev îl încurcase, şi nu numai pe el, pe toţi. Parcă ar fi fost trimis anume ca să le disece sufletele şi să rîdă de slăbiciunile lor.

Stancev voia instinctiv să apere ceea ce cucerise şi alerga spre gară ca un bezmetic, iar Boev îl forţa să înţeleagă preţul dragostei sale pentru Ana. Cînd ajunse pe peron, trenul tocmai pornea încet, iar el rămase istovit şi dezamăgit că întîrziase. În clipa

aceea chinuitoare înţelesese clar ce însemna Ana pentru el.

Un gol imens în suflet şi o durere fără cuvinte erau singurii săi tovarăşi de drum.

Dragoste, pasiune...

O iubea în ciuda lui Boev şi a lui Jelev, în ciuda prieteniei dintre ei şi asta era suficient ca să-l facă s-o urmeze, să lupte pentru fericirea ei.

Dacă lipsea ea şi camera de gardă părea pustie.

„Sînt vinovat că am descoperit-o atît de tîrziu ? medita el. Dacă a greşit cînd a ales, este asta o greşeală ireparabilă ? În locul lui Dimo, dacă aş fi simţit că nu mă mai iubeşte, n-aş fi acceptat să trăiesc nici măcar o oră în plus alături de ea.

Drumurile lor se despart.

În zadar încearcă viaţa să ne constrîngă. Este drept s-o părăsesc tocmai acum cînd amîndoi am ajuns să înţelegem un adevăr pe care inimile noastre ni-l dictează ? E uşor să jigneşti un om şi să-i întinezi cinstea. Mai greu e să-l înţelegi, iar Petio să-şi vadă de treaba lui. Nu i-am spus-o încă, dar am s-o fac. O fi ştiind ce înseamnă să iubeşti ? Fiecare nu se gîndeşte de fapt decît la sine însuşi !“

Stancev îşi aminti ceva şi începu să se scotocească prin buzunare. Găsi un bileţel pe care era notat un număr de telefon. Un zîmbet îi luminä faţa. Ea scrisese numărul. Cel puţin putea să-i audă vocea. Avea să fie pentru prima dată singur împotriva tuturor. Poate o să aibă nevoie de ajutor. Se însufleţi şi îşi privi ceasul.

Ca întotdeauna, Elisaveta intră în cabinet călcînd uşor. Aşează pe masă ustensilele sterilizate. Apucîndu-se de treabă se adresă lui Stancev :

— Ana a plecat ?

— A plecat.

— Dimo o caută acasă.

— Cum se simte băiatul ? o întrebă pentru a nu ştiu cîta oară Stancev ca să schimbe firul conversaţiei, dar Elisaveta continuă de parcă nu-i auzise întrebarea.

— A slăbit..., îl privi ea pieziş. I s-au schimbat privirile, şovăie parcă...

— Ţi s-a părut, o întrerupse el. Ai aşezat toate seringile ?

— După cum vezi. Dumneata nu pleci la Sofia ?

— Eli, ce-ar fi să te odihneşti puţin ? zise Stancev.

Ea nu se clinti din loc.

— Ce vrei de la mine ? izbucni văzîndu-i expresia contrariată. Îmi pare rău, scuză-mă.

Se strădui să-şi domolească nervii. Se aşeză lîngă birou şi o fixă mai atent cu privirea.

Buimăcit de evenimentele din ultimele douăzeci şi patru de ore, uitase unul dintre principiile esenţiale ale existenţei sale — să aştepte întotdeauna în linişte evenimentele, încercînd să le pătrundă resorturile interioare. Preocupat de Ana, o întîmpinase pe Elisaveta cu indiferenţa cu care contempli un lucru inutil, iar acum era uimit să constate că tocmai ea îi împărtăşea durerea.

Păstrase în amintire o Elisavetă de care toţi se temeau, dorind-o în acelaşi timp. Nu se plîngea niciodată. Cu o seară în urmă realizase cît putea fi de neajutorată în faţa unui beţivan, iar acum avea nevoie din nou de ajutor şi înţelegere. Ce anume îi frînsese mîndria ? Ce o dezorientase în aşa măsură ? Boev sau viaţa ?

Se trudea să descifreze răspunsul pe chipul ei, în privirea aceea, de om vinovat, aflat în pragul sentinţei.

— Cît aş vrea să am iarăşi optsprezece ani, dar mintea şi experienţa de astăzi, continuă Elisaveta.

— Nu-i totul pierdut, îşi reluă cu glas tare gîndurile Stancev.

— De ce ne mințim toți ? se opri ea în fața lui fixîndu-l cu privirea, în aşteptarea unui răspuns care să dezlege toată reţeaua aceea de neliniști și întrebări.

— Ce te face să crezi asta ?

— Toţi şi toate. Nu sîntem oameni, ci cabotini şi clovni. Fiecare şi-a ales un rol şi se luptă să-şi impună masca în faţa celorlalţi, să pară cel mai iscusit actor.

— Eli, eşti obosită. Du-te să te odihneşti, îi întrerupse gîndurile Stancev văzînd cum îi tremură mîinile și cum se chircise pe scaun sub povara atîtor greutăţi care-i apăsau umerii.

— Nu-ţi place să stai de vorbă cu mine ?

— Ba da, dar...

— În curînd vei căuta şi dumneata pe cineva să-ţi descarci durerea şi toţi vor încerca să se eschiveze. Durerile străine plictisesc. Te crezusem un bun psiholog.

— De ce eşti ironică ?

— Pentru că toţi sînteţi la fel. Mai bine plec.

— Stai, o opri Stancev la uşă. Nu te supăra. Ştii foarte bine că te respect, că aş face orice pentru tine. Însă el s-a întors şi treburile s-au încurcat. Totul depinde numai de tine. Dacă îl primeşti ca înainte...

— Mai bine mor decît să ling unde am scuipat, rosti Elisaveta, eliberîndu-se din mîinile lui.

— E şi el om. Va ierta.

— Şi dacă n-are ce ierta, şi dacă eu cred şi astăzi că am avut dreptate ?

— Poate te-nşeli.

— Aş minţi dacă aş încerca să-l înduplec. Nu l-am iubit niciodată şi, după toate cele întîmplate, asta ar fi cea mai mare mîrşăvie.

— Şi dacă el totuşi te iubeşte ?

— Nu vorbi prostii.

— Am fost la el. Am stat de vorbă, zise Stancev amintindu-şi întîlnirea cu Boev.

Elisaveta făcu un pas înainte şi-l privi atent, de aproape. Chipul ei istovit de nesomn se brăzdă crispat.

— Despre mine ?

— Tu ce crezi ?

— Dacă vrei să te urăsc, să te dispreţuiesc, mai mult decît pe mine însămi, continuă să-i aminteşti de existenţa mea.

— Şi Plamen ? Te-ai gîndit la el ?

— Tu te-ai gîndit la Svetla ?

— Eli !

— Nu ţipa ! Sîntem amîndoi deopotrivă. Să nu crezi că oamenii nu văd. Acum sînteţi fericiţi, pe urmă ea o să înţeleagă că de dragul copilului va trebui să renunţe la propria ei fericire. Şi atunci ce-o să se aleagă din fericirea asta ?

Stancev tăcu. Elisaveta reluă cu voce tulburată, parcă rostindu-şi propria sentinţă :

— Ascultă-mă. Despre mine, nici un cuvînt mai mult. Iar pe Ana, las-o mai bine în pace. Cu ce ochi îl priveşti pe Dimo ? Sînteţi prieteni de atîţia

ani. Știu că e dureros. Însă smulge răul din rădăcină pînă nu e prea tîrziu.

— După tine sînt necinstit ?

— Să nu vorbim de cinste. Fiecare o înțelege în felul lui. Crede-mă, sînt mamă. Dacă o iubești pe Ana, fugi cît mai departe. Numai astfel te vei putea salva.

Stancev ar fi vrut s-o întrerupă, dar tocmai atunci sună telefonul. Fără nici o tragere de inimă ridică receptorul.

— Tocmai acum s-au găsit, strigă scos din fire. Instructor... Aici e spital, nu cabinet de instrucție. Fiecare dă ordine. Aduceți-l la camera de gardă.

Trînti receptorul în furcă, trecîndu-și mîna peste fața roșie de mînie.

— E vreun pat la secția de psihiatrie ?

— Azi s-a eliberat unul.

— Du-te să-i întîmpini. Alt nebun. Or fi existînd și oameni întregi la minte pe fața pămîntului ?

Elisaveta ieși.

Rămas singur, Stancev avu senzația că e la închisoare. Îl apăsau pereții goi ai cabinetului și gîndul că-l condamnă toți, că pînă și Elisaveta e mai tare decît el.

„Se va întoarce și totul va fi ca înainte. Nu vreau altceva decît să fim împreună, să știu că pot s-o văd oricînd."

Trase cu urechea la zgomotul de pe coridor, la pașii grei, marinărești care aminteau în noapte de bătăile timpului.

Își încheie halatul, dar nu porni imediat.

Cine avea mai multă nevoie de leacuri — bolnavul pe care îl aduceau sau el, doctorul ?

Bolnavi...

21

Cînd vîntul turbat vui tulburător peste toate navele militare, și ofițerii de cart transmiseră primele ordine după semnalul de alarmă pentru pregătire de luptă, Matahală deschise un ochi. Hotărînd că toate astea n-aveau nici o legătură cu el, începu să sforăie din nou.

Kralev trebui să-i smulgă pătura din spate și să-i strige :

— De data asta nu-ți merge. Scoală ! Alarmă !

Matahală ridică capul, privi uimit la marinarii care fugeau pe scări și abia atunci înțelese că nu era de glumit. Își coborî picioarele din hamac și slobozi un căscat interminabil spre tavanul cazărmii.

„Ce i-a apucat tocmai acum ?" își zise el și începu să se îmbrace în silă.

Privi prin luminatorul deschis. Asigurîndu-se că toți sînt pe locurile lor, scoase dintr-un buzunar al tunicii o țigară și o aprinse. Fumul se legănă și ieși afară ca și cum și el se grăbea din cauza alarmei.

La schelă stătea aspirantul Pencev. Deși mărunt de statură, arborase o mină amenințătoare și striga întruna.

— Tu, cel de colo, marinarul cel nou, ...apucă mai cu viață !... Tu de ce te prezinți așa ? îl admonestă pe un marinar a cărui ținută lăsa de dorit. Dacă ți s-a dat un chipiu, apoi nu ca să-l uiți pe masă ți s-a dat, ci ca să-l ții pe cap !

Observă imediat că lipsea Matahală :

— Unde-i maistrul militar de gradul doi Kralev ?...

Toți înțeleseră ce avea să urmeze.

— L-am trezit și s-a sculat,... zise Kralev cercetînd încăperea.

— Aștia nu sînt oameni, ci o greșeală a naturii. Voi o să mă faceți de rîs. Mi-au trecut prin mîini atîtea contingente, dar ca al vostru... Tu, de ce rîzi ? Păși spre unul din marinari. Mie îmi vine să plîng, și el... Două zile arest pentru ținută neregulamentară.

Dintr-o dată se lăsă peste magazii o tăcere ca noaptea, în cazarmă. Pe scară apăru o pereche de bocanci nelustruiți, urmată de Matahală încă somnoros.

Descoperi pe palier fața indispusă a aspirantului și rămase pe locul său, gata să suporte toate sudălmile, urmate firesc de tradiționala pedeapsă. Îi era greu să denumească exact starea în care se afla, cert este că pe față avea o umbră de indiferență. Era obișnuit să primească hotărîrile aspirantului fără emoție.

— Unde te-ai rătăcit ? întrebă Pencev.

— În cazarmă.

— Și pe urmă ?

— Tot în cazarmă.

Unii izbucniră în rîs, dar se stăpîniră repede și liniștea se restabili.

— Ești un om dificil, zise liniștit aspirantul spre stupoarea tuturor.

— Și tata avea aceeași impresie.

Părea că aspirantul își epuizase toate resursele. Tăcu un moment, aruncă o șurubelniță în lada de unelte și, fără să-l privească, ordonă :

— Treci la locul tău !

Matahală rămase surprins de această schimbare de atitudine. Se scărpină după ureche. Făcîndu-i

semnificativ cu ochiul lui Kralev, intră în rînduri.

După ce aspirantul Pencev ieşi, marinarii începură să se agite, aruncîndu-şi vorbe de duh unul altuia, dar nu dură prea mult. Pe scară apăru un pantalon de ofiţer. Toţi tăcură din nou.

Mare fu mirarea marinarilor constatînd că în faţa lor se afla căpitanul de rangul trei Boev. Îi salută şi începu să examineze cu atenţie lăzile cu muniţii.

— Totul e în ordine ? se opri el dinaintea lui Kralev, sprijinindu-se cu mîna pe masă.

— Fiecare îşi cunoaşte obligaţiile.

— E greu la voi. Munca voastră e cam amară, dar fără ea viaţa pe navă n-ar fi posibilă. Am vrut de mult să ne cunoaştem dar n-am avut timp pînă acum. Numai cu Kralev m-am întîlnit cu ocazia consfătuirilor de comsomol. Care este starea moralului ?

— Muncim, tovarăşe căpitan de rangul trei.

— Nu e uşor fără doi oameni.

— Ne-au trimis alţi doi marinari noi, nu întîrzie să-l informeze Fitilgiul. O să ne descurcăm şi fără ei, dar întîlnind privirile pline de reproş ale tovarăşilor săi se retrase într-un colţ şi nu mai scoase o vorbă.

— Chiar dacă am pleca toţi, flota ar continua să existe. Erau prieteni, nu-i aşa ?

— Şi încă ce prieteni.

— S-a primit ordin să decorăm hamacul lui Maleev, ca hamac de onoare. Nu trebuie să uităm, băieţi, că el a trăit printre noi şi că încă mai trăieşte. Eroii nu se nasc, se creează. Nimeni nu poate înlocui pe altcineva în viaţă. Ţineţi minte ! În muncă poate, în viaţă însă nu. Îl privi pe Fitilgiu care le întorsese tuturor spatele. Ah, era să uit, reluă el. Aseară mi-a

căzut în mînă un număr din ziarul judeţean. Scriu tovarăşi de-ai voştri. Scriu poezie însufleţită de idealurile noastre.

Curiozitatea învinse şi marinarii îl înconjurară. Numai Matahală rămase la locul lui, scriind ceva.

— Păi astea sînt versurile lui Radev, interveni Spasov smulgînd ziarul.

— L-au tot minţit !

— Dacă n-ar fi fost Maleev...

Spasov începu să citească cu glas tare şi Boev înţelese ce însemna Radev în ochii tovarăşilor săi. Amîndoi le erau la fel dragi.

Cînd Spasov termină de citit şi puse ziarul pe genunchi, Boev se ridică.

— Un tînăr talentat, încercă el să-i încurajeze, dar chipurile marinarilor rămaseră triste.

— Să afişaţi ziarul la panoul de agitaţie, să citească toată lumea, adăugă Boev şi dădu să plece.

— Dacă eraţi aici mai înainte, să fi văzut cum citea Maleev, interveni unul din marinari !

— Am aflat. Ce-a fost, s-a dus. Uneori amintirile frumoase ne ajută să depăşim momentele grele. Totul o să treacă băieţi. Sufletul omenesc este rezistent, zise oprindu-se în faţa lui Matahală care stătea de cîtva timp lîngă scară. Sîntem gata de luptă, aşa-i ?

— Ca-ntotdeauna, răspunse uşor ironic Matahală, fără să se clintească din loc, în timp ce Boev dispărea prin tambuchi. Apoi, fluierînd provocator, începu să comenteze : Ce linguşitor ! De unde i-a venit şi ideea cu gazeta ? Nu vă lăsaţi duşi de nas. Amabil, blînd şi dacă nu ştii că poartă o viperă în sîn te adoarme cît ai zice peşte. Ce mai şmecher.

— Matahală, n-ai de gînd să-ţi ţii gura odată ? se ridică Spasov.

— Ehe, aţi şi muşcat din momeală. Aseară parcă altfel vorbeaţi. Bine, bine. Vă puneţi bine cu stăpînirea. Eu în schimb rămîn şi de data asta în opoziţie, spuse el printre dinţi cum făcea odată, cînd se scuipa cu copiii din cartier pentru cîte cinci bănuţi.

Pe punte alergau băieţii din echipajul de pe dunetă.

Glasul gutural al secundului se auzi prin tambuchiul magaziilor şi toţi ciuliră urechile. Numai maşinile continuau ţăcănitul lor ritmic.

22

De cînd venise noul locţiitor politic al navei, locotenentul major Ranghelov mergea bărbierit, purta un costum kaki bine păstrat şi un guler alb şi curat întotdeauna.

Dorinţa lui ascunsă era să fie pe placul locţiitorului nu numai prin muncă, dar şi prin ţinută. Nu uita niciodată vorba din popor : „Cu hainele te prezinţi, cu mintea conduci“, şi de aceea se străduia să îmbine cît mai inteligent cele două calităţi.

Cum ajunse pe navă, trimise curierul să convoace secretarii de comsomol şi agitatorii. Le adresă cîteva cuvinte şi, după ce făcu o serie de recomandări, invită echipajul să execute sarcinile trasate.

Boev intră în cabină. Ranghelov se odihnea, încîntat de scrisul său frumos și de cuvintele înflăcărate, rod al imaginației sale fecunde.

— Am terminat, spuse el văzînd că locțiitorul a rămas în picioare lîngă birou.

— Asta ce-i ? întrebă Boev luînd în mînă una din hîrtii.

— Pentru stimularea competitivității, tovarășe căpitan de rangul trei.

— Nu se poate și fără asta ?

— Ba da, dar cum să vă spun, surîse Ranghelov, intuindu-i gîndul. Se poate, dar se notează cu minus.

— Ai trecut pe la grupele de luptă ? îl întrerupse Boev.

— Tocmai eram pe punctul de a...

— Treci pe acolo și vorbește cu oamenii. Ne vedem pe puntea de comandă.

Îmbujorat de emoție, Ranghelov se tot agita în jurul biroului. Ar fi vrut să-și dezvăluie gîndurile chinuitoare, să-și poată explica unele lucruri.

Pînă acum toți îl lăudaseră, ba de cîteva ori îi dăduseră de înțeles că s-ar putea să fie numit secund pe o navă, însă de cîteva zile toate i se învălmășiseră în minte.

— Și asta ? întrebă el.

— Nu-ți face griji. Du-te la băieți. Boev îl expedie din priviri.

Din cauza căldurii din magazii și cazărmi, simțea o greutate pe piept sufocîndu-l. Criza din seara trecută și inima slăbită îl nelinișteau, dar nu dorea să se gîndească la asta pentru că își amintea de închisoare. Voia să se concentreze asupra ieșirii imi-

nente în larg, asupra marinarilor pe care îi întîlnise pentru prima oară și cu care stătuse de vorbă.

„Fiecare luptă pentru viață!“ încheie el și ieși fără să mai tragă ușa. Așa cum era, cu mantaua descheiată și cu capul gol, bătu la cabina comandantului.

Nu răspunse nimeni.

Bătu din nou. În cele din urmă împinse ușa. Îl izbi mirosul de colonie. Pe lavoar zăceau nestrînse obiectele de bărbierit ale lui Jelev.

„Ca de obicei, zîmbi Boev. Și la execuție dacă l-ar duce, tot s-ar bărbieri înainte să pornească. Chestiune de caracter.“ Se retrase nemulțumit că nu-l găsise. După confruntarea cu Stancev, simțea nevoia să-l vadă pe Jelev. Poate nu era doar o dispoziție de moment, ci ceva mai mult. Boev se scotoci în buzunarul mantalei, dar, în loc de țigări, dădu peste o bucățică de hîrtie scrisă cu litere inegale, strîmbe.

„Noi ținem la comandantul navei. Nu te atinge de el, sau...“ La început nu-i veni să creadă. Își puse ochelarii și reciti cuvintele acelea misterioase. Era limpede că afară de ei doi mai erau și alții pe navă care cunoșteau raporturile dintre ei. Prevenirea asta era rezultatul acelei rezistențe tăcute care se pregătea împotriva lui și de care fusese conștient încă din prima zi.

„E posibil să fie amestecat și Jelev în treaba asta ? Se poate să fi ajuns atît de jos ?“

Enervat, se îndreptă repede spre puntea de comandă. Nimeni n-ar fi putut să-l oprească. În clipa aceea nu dorea satisfacția personală, ci apărarea ideii de demnitate ca trăsătură general umană. N-avea nimic împotrivă să fie călcat în picioare și

înjurat dacă merita. Însă şantajul era o practică atît de străină firii lui, încît îl indignă profund.

Urcă ultima scară şi-l văzu pe Jelev. Nava se înclină uşor într-o parte croindu-şi drum spre largul mării. În urma lor, una după alta veneau şi celelalte, jucînd pe faţa furtunoasă a mării ca nişte coji de nucă.

Boev se opri sufocat.

„Comandant ! Seducător ! Îşi închipuie că are o poziţie de nezdruncinat, că el e totul pe navă !“

— Cîrma pe dreapta, strigă Jelev.

Glasul se lovi de coşul de fum, se rupse în două, pierzîndu-se apoi în apa înspumată undeva în spatele cîrmei.

Boev ar fi vrut să urce pe puntea de comandă, însă picioarele nu-l ascultară. Totul începu să-i joace în faţa ochilor, să se învîrtească şi abia reuşi să nu se prăbuşească. Inima îi bătea agitată, tîmplele îi plesneau de durere. Nu putea acţiona, nu se simţea în stare să meargă mai departe.

E greu de spus ce gînd îl obseda mai tare în clipa aceea — regretul pentru mesajul pe care-l găsise sau tristeţea că poate acum ieşea pe mare pentru ultima oară cu o navă militară. Un invalid. Oare trebuia să se predea de la primii paşi ?

Jelev îl observase încă de cînd ajunsese la capul de jos al scării care urca pe puntea de comandă.

„Se poate şi fără el“ îşi zise supărat. De ce ori de cîte ori vrea omul să se rupă de nişte gînduri apăsătoare vine careva să i le amintească, trăgîndu-l veşnic de pulpană ? Oare nici aici, departe de ţărm, n-o să-şi redobîndească liniştea ?

Cu ultimele eforturi Boev ajunse pînă la el. Unul lîngă altul, în picioare, păreau fraţi. Înalţi, cu umerii

largi, doar Boev puțin adus de spate, nesigur pe poziție.

— Trebuie să stăm de vorbă într-o problemă importantă, spuse Boev cînd Jelev se întoarse spre el.

— Cum termin cu puntea de comandă, răspunse acesta.

— Asta înseamnă, abia cînd ne întoarcem la bază.

— Ia-o cum vrei.

— S-ar putea să fie tîrziu.

— Cel puțin nu ne vom irosi vorbele.

— Totuși trebuie să discutăm.

Jelev îi întoarse spatele, vrînd să-i dea de înțeles că pentru moment considera discuția încheiată, însă Boev rămase pe loc așteptîndu-l parcă să-și facă puțin timp.

— Tovarășe căpitan de rangul trei, totul e în ordine. Băieții sînt la locurile lor, raportă locotenentul major Ranghelov.

Cînd îi văzu fața palidă și buzele aproape vinete, crispate de durere, bătu în retragere și șopti speriat :

— Ce aveți ? Nu cumva...

— Nimic. Rămîi pe punte. Mă întorc imediat și puse piciorul pe prima treaptă.

Ranghelov îl urmări cu privirea și instinctiv înțelese că se va întîmpla ceva rău. Alergă la Jelev.

— Tovarășe căpitan de rangul doi, locțiitorul...

Jelev nu se întoarse și strigă puternic :

— Cu toată viteza, înainte !

— Poate are nevoie de un doctor.

— Ce doctor ? Lua-l-ar dracu ! Toată lumea la posturi, ordonă el neînțelegînd despre ce era vorba, iar Ranghelov, și mai încurcat încă, arătă cu mîna în direcția în care dispăruse Boev.

— Era alb ca hîrtia. Mai tare ca la răul de mare.
— Cine ?
— Căpitanul de rangul trei Boev.
Înțelegînd în cele din urmă sensul cuvintelor locotenentului major, Jelev se întoarse strigînd :
— Cîrma la stînga, dar gîndul la Boev puse stăpînire pe el din ce în ce mai insistent, pînă cînd nu-i mai dădu pace deloc.

23

Boev ajunse cu greu la cabină și se întinse. Criza în sine era o mare durere. Înțelese cu o luciditate necruțătoare că marea îl primea cu dușmănie. Închisoarea își spusese cuvîntul. Ce-i mai rămînea de la viață ?
În zilele și nopțile lungi petrecute în celulă se gîndea numai la ieșirea pe mare și trăia din amintiri. Mirosul algelor, apa sărată îl făceau fericit, iar furtunile — neînfricat. Se vor mai întoarce zilele acelea ?
Să stai la punte în semiîntuneric. Să asculți doar plescăitul valurilor. Ești fericit simțind că marea te întîmpină ca pe un învingător. Îi auzi amenințările cum se sparg de navă. Și aștepți ivirea zorilor. Să întîmpini împreună cu marea răsăritul și să te bucuri odată cu ea de ziua care începe.
Nu avusese cel puțin răgazul să guste din încîntarea pe care numai marinarul o încearcă la ieșirea în larg. Îl sugruma durerea, forțîndu-l să accepte ideea că e inapt, că viața lui se consumase punîndu-i

pe umeri tot ce avea mai rău, iar el nu mai era în stare să suporte, să se împotrivească. Simţea cum se înăbuşă. Mirosul de vopsea proaspătă îl îneca. Avea senzaţia că la cea mai mică mişcare se va prăbuşi fără viaţă pe podea. Pe coridor răsunară paşi. Cineva bătu la uşă.

— Deschideţi ! zise Boev şi îşi aţinti privirea pe chipul neliniştit al marinarului.

— Îl caut pe mecanic, explică el ca şi cum şi-ar fi cerut scuze.

— E vreo avarie ? întrebă Boev văzîndu-l că întîrzie.

— La tabloul de comandă al tubului lanstorpile. Urmează tragerile şi mecanicul lipseşte...

Boev se molipsi de tulburarea marinarului. Se ridică şi şopti slab :

— Ajută-mă puţin.

Marinarul îl luă de braţ şi amîndoi porniră încet de-a lungul coridorului pustiu.

Fără chipiu, cu privirea înceţoşată, Boev se opri lîngă tabloul lanstorpile, unde aspirantul se chinuia de pomană să remedieze avaria.

— Dacă nu-l găsim pe mecanic, tragerea e compromisă, zise îndreptîndu-şi privirea spre pupă.

Boev îngenunche în tăcere lîngă tabloul de comandă şi îşi trecu întîi mîna peste butoane. Încă din anii de studii manifestase un respect deosebit pentru arma torpilelor pe care ajunsese s-o cunoască bine. Cînd ieşeau la trageri se înflăcăra privind de fiecare dată urmele torpilelor.

Nici acum nu-l trădă instinctul. Apăsă pe butoane, pe rînd, reglă contactele şi cuplă. Defecţiunea fu remediată. Surprinşi toţi îl priveau cu respect.

Boev încercă să spună ceva, dar vorbele refuzau să pornească de pe buze. Marinarul îl sprijini și plecă încet înapoi. Torpilorii îl petrecură cu privirea în tăcere.

— Are rău de mare, spuse unul dintre ei.

— S-ar putea să i se tragă de la închisoare, adăugă altul și nimeni nu mai zise nimic.

Culcat, Boev nu mai era preocupat de boala lui. Pe buze îi înghețase un surîs imperceptibil. Întîlnirea cu vechii „tovarăși de luptă", tuburile lanstorpile, îl însuflețise și gîndurile îi zburară din nou în trecut.

Trecuse o oră de cînd Boev părăsise puntea. Deși ocupat, Jelev îi remarcase absența îndelungată. Cuvintele locotenentului major îl urmăreau ca o prevestire, ca o acuzare.

— A întîrziat, îl surprinse glasul lui Ranghelov.

— Din cauza mării.

— Să nu fie de la inimă ? Obosește de cîte ori urcă scările. E palid, îi ard ochii.

— Se întoarce el, zise Jelev încercînd să se autoliniștească.

— Și tușea. O tuse chinuitoare. Se străduiește întotdeauna să-și ascundă accesele. Pleacă sau își duce batista la gură și stă drept.

— Se întîmplă.

— Nu-ți vine nici să-l privești. Cînd rîde își acoperă gura. E adevărat că din cauza scorbutului, îi cad omului toți dinții ? continuă Ranghelov să întrebe.

— Termină.

— Eu sînt de vină. Dumneavoastră m-ați întrebat ceva, iar eu... Un om minunat și cît a suferit...

Jelev nu mai putu suporta.

— Căpitan-locotenent Sevilov, preluați comanda! Mă întorc imediat.

Se repezi pe scări spre cabinele ofițerilor.

Mergea, dar cu cît se apropia mai mult de cabina lui Boev, cu atît era mai stingherit. Nici el nu știa bine de ce se duce acolo. Ceva îl împingea, un sentiment uitat de mult, mai puternic decît prudența și suspiciunile. Se opri dinaintea ușii și deschise fără să bată. Boev zăcea nemișcat, cu ochii întredeschiși, cu o mînă spînzurînd din pat. Avea fața pămîntie și părul așa de încîlcit, încît dezvăluia o cicatrice mare, deasupra urechii drepte. Jelev știa de cînd avea semnul. Își aminti bine ziua cînd îl dusese în brațe pe prietenul său pe jumătate mort.

...Era într-o duminică... Ca de obicei se duseseră pe plajă în grup. Gălăgia vilegiaturiștilor devenea supărătoare. Preferau să fie singuri. De aceea se izolaseră la locul lor favorit, în spatele stîncilor denumite în glumă „Colțul suspinelor".

Timpul trecuse pe nesimțite cu jocuri și glume. Cînd soarele coborîse spre apus, toți se întinseseră pe plajă să profite de ultimele raze. Numai Elisaveta întîrziase încă în mare. Îi plăcea să rămînă de una singură. Unii socoteau asta o poză de adolescentă, alții — dorință de independență.

Deodată Boev țîșnise de la locul lui, strigînd ceva neînțeles și, fără să mai piardă vremea cu explicații, se aruncase în mijlocul valurilor.

— Un nebun, comentase cineva.

— Îndrăgostit, adăugase un altul.

— Nici să respire nu poate fără ea, dar tace.

Toți izbucniseră în rîs. Numai Jelev, ceva mai retras, se străduise să-l urmărească. Pierzîndu-și răbdarea, intrase și el în apă pînă la genunchi și abia

atunci îl descoperise dispărînd sub un val, după care apăruse deasupra apei doar capul Elisavetei.

— Uitaţi-vă ! strigase el.

Nedumeriţi, ceilalţi se îngrămădiseră lîngă el. Cu ultimele eforturi, Boev lupta s-o împingă pe Elisaveta într-un colţ mai puţin primejdios.

— Încă puţin, Petio, încă puţin ! ţipase unul dintre ei, dar glasul nu ajunsese pînă la Boev.

În cele din urmă toţi văzuseră corpul destins al Elisavetei. Din nenorocire, tocmai atunci o geamandură împinsă de valuri îl ajunsese din urmă pe Boev şi îl izbise la cap.

Amîndoi dispăruseră. Jelev nu mai zăbovise nici o clipă. Se aruncase în valuri, dar Boev fusese proiectat de valul următor într-un loc cu apă mai puţin adîncă. Strîngînd-o pe Elisaveta în braţe nu reuşise să îngîne decît :

— Ajutaţi-o !

Se prăbuşise pe nisip. Avea faţa plină de sînge. Jelev uitase de Elisaveta, îl luase şi-l transportase la cel mai apropiat punct sanitar. Nu se gîndise decît la viaţa lui, cum să facă să-l salveze.

Avea şi atunci faţa la fel de palidă.

Jelev se înfioră. Îi luă mîna în palme. Ardea.

— Petio !

— Închide uşa. Mi-e frig.

— Eşti bolnav.

— O să-mi treacă.

— Să chem doctorul ?

— N-are rost. Boev îşi întoarse ochii spre el, dar nu-l recunoscu.

— Aşteaptă, aşteaptă încă puţin, şopti Jelev şi ieşi în grabă.

24

Cu Svetla de mînă, tușa Nikoliţa mergea pe stradă spre Elisaveta și se gîndea la neliniștile care nu-i mai dădeau pace în ultimii ani.

„Cu ce am greșit ? Am rămas văduvă la douăzeci și patru de ani. Am trăit singură din cauza ei și acum nimeni nu mai are nevoie de mine.

Ana ? N-o mai recunosc. A uitat pînă și de copil. Muncă și iar muncă. Dar ceilalţi oameni cum trăiesc ? Doamne, cui i-o fi semănînd ! Cu copilul însă n-o să le permit să se joace ! Le scot ochii. Ce vină are copilul dacă ei nu văd mai departe de lungul nasului lor ?“

Cu cît se apropia de locuința Elisavetei, cu atît se simţea mai stingherită.

„Omul cînd divorţează e ca un acoperiș putred. Te crezi la adăpost și te plouă de peste tot“, încheie ea și și-i imaginä pentru o clipă pe Ana și pe Jelev despărţiţi, copilul fără părinți... vorbele oamenilor.

Dacă nu l-ar fi respectat pe Boev ca pe propriul ei fiu, n-ar fi consimţit niciodată să-i împlinească dorința. Toată viaţa a fugit de necazurile oamenilor ca să nu le trăiască și ea, iar acum... Măcar să fi știut că Elisaveta e de gardă și că acasă e numai Plamen.

În curtea casei, nici un suflet. Ajunse lîngă ușă, dar nu apăsă pe sonerie cum făcea de obicei, ci pătrunse direct în coridorul semiobscur. O izbi aerul stătut. Înţelegînd că bunica intra în casă într-un mod neobișnuit, Svetla călca în vîrful picioarelor și, din cînd în cînd, dacă încălţămintea veche a tușei

Nikoliţa făcea să răsune podeaua de lemn, ducea degetul la gură să se facă liniște.

Plamen rămase surprins de musafirii neașteptați, însă pe buzele lui înflori un surîs de bun venit. Rezemat de tăblia patului, le privi cu ochi neîncrezători. Svetla se repezi la el și-l îmbrățișă.

— Nene Plamen ! țipă ea. De ce stai în pat așa de tîrziu ? Scoală-te. De cînd nu ne-am mai jucat împreună...

Tușa Nikoliţa se strădui s-o dea la o parte, dar ea, smulgîndu-se din mîinile bunicii, îl trăgea pe Plamen.

— Tata m-a luat de la cămin și nu mă mai duc acolo. Vii la noi și mergem la grădină. Bunico, dă-mi, dă-mi...

Fetița scotoci în geanta tușei Nikoliţa, scoase cutia cu bomboane și o deșertă pe plapumă :

— Sînt toate pentru tine. Tăticu mi-a adus multe de tot.

— Mulţumesc.

— O să mergem și pe vapor, continuă ea. Tata e comandant. Bunico, Plamen are tată ?

— N-am, rosti Plamen încet și împinse una din bomboane, care se rostogolise pe podea și se opri în mijlocul camerei.

Inima tușei Nikoliţa se strînse și mai tare urmărind conversația copiilor. Cunoștea foarte bine soarta copiilor singuri, dar n-avea cum să-și certe nepoţica și nici cum să-l liniștească pe micul bolnav.

„Poate de aceea e și Ana cum e ! I-a lipsit întotdeauna ceva“, legă ea întîmplarea de niște gînduri mai vechi. O luă pe Svetla lîngă ea strîngînd-o de mînă să tacă. Fetiţei îi tremurau buzele și cum

nu înțelese ce rău a făcut, începu să plîngă ascunzîndu-și fața în haina bunicii.

— Eu mă fac bine repede ! zise tulburat Plamen. Fără doar și poate am să viu în vizită la tine. Uite ce iepuraș ți-am decupat.

Dar Svetla nu răspunse. Simțea mîna bunicii tremurînd și tăcea îndîrjită.

— Svetla o să se bucure, răspunse tușa Nikolița în locul ei. Am venit să-ți spunem că astă-seară s-ar putea să vină pe la tine un marinar. Vrea să te vadă. Să nu-ți fie frică de el. E un om bun, isprăvi ea cu greutate, strîngînd fetița și mai tare la piept. O fotografie căzută pe podea îi atrase atenția. Se aplecă s-o ridice. Din fotografie surîdea Boev tînăr. Simțind privirea lui Plamen nu îndrăzni nici s-o pună pe masă, nici să rostească vreo vorbă. Portretul parcă încheiase misiunea care o adusese aici. Se simțea și mai încurcată.

Plamen luă fotografia din mîinile ei și o așeză pe genunchi.

— Ăsta e tata, zise el uitînd ce-i spusese tușa Nikolița despre marinarul care urma să-l viziteze în aceeași seară. Îl cunoști ?

— Îl cunosc, copilul meu, îl cunosc foarte bine. Un om bun, pe care nu-l poți uita.

— Bunico, e adevărat că l-a iubit toată lumea ?

— Așa e !

— Dacă era și el aici... Dacă era în viață... Tare aș vrea să mă fac și eu marinar ca el. Era curajos, nu-i așa, bunico ?

— Curajos, băiatul meu, repetă ea vorbele lui Plamen, înțelegînd că Elisaveta îi spusese dinadins

că Boev e mort, ca să-i fie copilului mai ușor, să nu se simtă părăsit. Ce putea să mai zică? Important era că se afla în viață, că trăia. De dragul acestei ființe nevinovate l-ar fi trimis undeva, departe, dar n-avea nici puterea, nici dreptul s-o facă.

— Îmi povestești despre el, bunico? o apucă Plamen de mînă. Vreau să știu totul. Mamei îi vine greu. Mereu îmi spune că sînt încă mic. Îl visez în fiecare noapte. Vreau să-l cunosc. Nu-i nimic că nu-i cu mine.

Tușa Nikolița îl asculta vorbind și avea impresia că-l are pe Boev în față. Semănau și la chip și la voce. Ca și cum dragostea de tată și dorințele fiului s-ar fi atras, contopindu-se, și forțînd-o să creadă mai mult în fericirea lor.

— Poate nici n-a murit..., scăpă ea o vorbă.

— Cum așa..., cum să nu fi...? se ridică în genunchi pe pat Plamen, privind-o cu ochi neîncrezători.

— Totul e posibil, băiatul meu. Nu te mira, fă-te bine cît mai repede.

Îl mîngîie pe părul cîrlionțat, adună bomboanele în cutie și le așează lîngă perna lui.

— Nu te scula. Plecăm noi și singure, îi făcu ea din ochi un semn de la revedere.

Ferindu-se de bunica. Svetla întoarse capul din ușă și zîmbi. Ar fi vrut să-l vadă mereu vesel. Pentru ea toate erau bune și frumoase și se mira că unii copii nu știau să rîdă.

Plamen le petrecu cu privirea și luă din nou portretul tatălui său.

25

O injecție cu ulei camforat și Boev fu din nou pe picioare, dar puțin ostenit. În ciuda recomandărilor doctorului, nu rămase în pat. Cum sosi nava la bază coborî pe țărm. Intră în grădina raionului și se așeză pe o bancă.

Cînd își recăpătase cunoștința, Jelev nu mai era în cabină. Nu se aflau lîngă el decît medicul și locotenentul major Ranghelov. Le surprinsese privirile îngrijorate.

— Și de data asta a trecut „furtuna", — zîmbise Boev.

— Nu vorbiți ! șoptise medicul.

— E așa de grav ?

— Aveți nevoie de liniște deplină.

— Mă voi strădui. Dar acum mi-e mai bine. Mă puteți lăsa. Probabil mai sînt și alții care au nevoie de ajutor.

Medicul începuse să-și strîngă seringile și medicamentele, însă Ranghelov îl apucase de mînă :

— Încotro ? Comandantul a spus...

Auzind că era vorba de Jelev, se străduise să prindă fiecare cuvînt sau să deducă sensul vorbelor după expresia feței.

— O să mai trec pe aici.

— Dumneata știi ce înseamnă un ordin, insistase Ranghelov.

„Să fie un semn de omenie sau un gest fără importanță ?" se întrebase Boev recunoscînd că toate astea îi făceau plăcere.

— Duceți-vă, duceți-vă amîndoi. Mă descurc eu și singur.

— Comandantul o să se întoarcă, adăugase Ranghelov. A fost chemat pe punte pentru că au început tragerile. Dacă aveţi nevoie de ceva, nu vă ridicaţi din pat. Am mutat telefonul în apropierea dumneavoastră.

Faptul că Jelev fusese la el, îl obligase pe Boev să mediteze...

„Voia oare să pară rău, plin de sine ? Să nu fi fost decît o mască menită să-i ascundă starea sufletească ? Greu de spus, mai ales cînd în sufletul omului e ceva putred. Dar poate greşesc.“ Aşteptase pînă ce paşii celor doi se pierduseră cu desăvîrşire, apoi se ridicase din pat.

Avusese de luptat cu sine, cu propria slăbiciune fizică, dar în nici un caz n-ar fi admis încă o întîlnire cu Jelev în starea aceea. Se simţea jignit să fie văzut zăcînd astfel. Avea nevoie de o revedere de pe poziţii egale.

În pofida aşteptării, Jelev n-a mai venit.

Pînă la întoarcerea la bază rămăsese pe nava comandantului de escadră unde fusese chemat.

Ajunsese la concluzia că seara aceea nu era potrivită pentru discuţii. Incidentul cu biletul pierduse din importanţă, cedînd locul unor lucruri mai serioase, iar el avea nevoie de linişte, trebuia să reflecteze la ce era de făcut a doua zi...

Privea crengile dezgolite ale copacilor, faţa lucioasă a gheţii. Se întristă. Poate ar fi privit lumea cu alţi ochi dacă ar fi avut parte de puţină căldură sufletească, dacă ar fi ştiut că e util cuiva.

Gîndurile îl duseră iar la Plamen.

„Oare n-o fi ştiind nimic despre mine ? Dacă pieream în luptă era altceva, dar aşa am dispărut sub povara legilor. Poate tocmai de mine are nevoie. O

să mă recunoască ? Trebuie să-l văd. Vreau să mă încredințez că există, că fiul meu trăiește.“ Porni grăbit spre debarcader.

Nimic nu-l atrăgea pe străzile pline de viață. Nici nu-i trecu prin minte să cumpere ceva, un dar. Gîndul la Plamen îl conducea ca pe un orb și nici nu-și dădu seama cînd ajunse la locuința Elisavetei. O singură odaie era luminată. La intrare, un cîine mare de vînătoare îl examină suspicios. Bătu timid la ușă, dar nu-i răspunse nimeni. Intră fără să știe peste cine o să dea. În momentul acela nu se gîndea la Elisaveta. Avea nevoie de Plamen.

Oprindu-se în micul vestibul luminat, care comunica cu odaia, îl zări în pat cu un bloc de desen și un creion în mînă. Desena și din cînd în cînd îndepărta blocul contemplînd rezultatul.

Ținîndu-și răsuflarea, cu inima strînsă, Boev îl privea, fără să-i vină să creadă că acesta era fiul său, băiețelul acela blînd care nu-l putea pronunța pe „r“ și bolborosea întruna.

„A trecut atîta timp încît nu-mi mai recunosc copilul ?“

Ascuns în umbra vestibulului fu gata să facă cale întoarsă, numai să nu tulbure liniștea fiului său, dar ceva îl țintuia pe loc și nu-i îngăduia să plece.

„Am oare dreptul să-i complic existența ? Nu sînt inutil și pentru el ? Cine e de vină... ?“

Glasul lui Plamen îl făcu să tresară.

— Tușă Lino, vreau apă.

Boev nu se mișcă, așteptînd să apară din cealaltă cameră femeia pe care fiul său o chemase.

Trecură cîteva clipe chinuitoare, însă în jur domnea aceeași liniște.

— Nu te preface că n-auzi. Ți-am recunoscut pașii. Te rog, adu-mi apă că mi s-au uscat buzele.

Boev nu mai stătu pe gînduri. Intră în bucătărie, umplu un pahar cu apă și se duse în camera lui Plamen.

Băiatul își mai privi o dată desenul, îl puse lîngă perete, continuînd să vorbească fără să se întoarcă :

— Am gura amară. Cu siguranță din cauza pastilelor...

Nu apucă să termine, văzînd cu surprindere în locul tușei Lina un ofițer de marină, cu părul cărunt și cu o privire care nu-i era străină.

— Ți-am adus apă, șopti Boev.

Plamen nu se atinse de pahar, se așeză mai bine în pat, străduindu-se să-și aducă aminte de ceva. Omul i se părea cunoscut. Se uită sub pernă unde ascunsese de Elisaveta fotografia tatălui său și îngheță. Paharul se făcu țăndări pe podea, însă Boev nu mai auzi nimic. Simțea doar trupul cald al lui Plamen în brațele sale.

— Tăticule, șoptea copilul. Știam eu că o să te întorci, știam..., și se strînse mai tare la pieptul său.

— Băiatul meu... fiule...

Lampa pîlpîi parcă emoționată și ea, în timp ce firicelul de apă se prelinse din paharul spart spre colțul camerei.

26

Seara geroasă adunase grupuri zgomotoase la cofetăria hotelului-restaurant „Venera".

Era ziua liberă a activiștilor culturali ai clubului și majoritatea amatorilor de localuri de noapte ve-

niseră să-şi consume coniacul cu apă gazoasă. Cum ţigările erau tovarăşi nedespărţiţi ai tuturor celor prezenţi, micul ventilator nu mai făcea faţă norilor de fum.

Cel mai gălăgios dintre grupuri se instalase în apropierea tonomatului. Fetele se ridicau pe rînd, parcurgeau cu privirea lista cîntecelor înregistrate, fiecare căutîndu-şi melodia preferată. Tocmai cînd una apăsase pe buton făcînd să răsune cofetăria de acordurile noului cîntec, intră şi Boev.

Căută cu privirea un loc liber.

Fata de lîngă tonomat începuse să danseze de una singură, în ritmul melodiei, cîntînd şi ea din cînd în cînd. Boev zări într-un colţ un scaun liber şi se aşeză, fiind multă vreme incapabil să-şi amintească ce anume îl determinase să vină aici. Începenise de tot plimbîndu-se prin grădina din preajma mării. Poate frigul îl împinsese să intre în primul local întîlnit. Sau poate dorinţa de a-şi astîmpăra setea care îl chinuise de cînd plecase din casa Elisavetei.

Plamen rămăsese singur, sperînd că a doua zi vor fi împreună şi nu vor mai trebui să se despartă niciodată. Pe cine minţise ? Pe Plamen sau pe sine ? Ar fi suportat mai uşor un glonte în inimă, decît vorbele propriului său copil exprimînd speranţa revederii. Oare Plamen îl va mai iubi mîine cînd va afla că fusese minţit ? Care era limita între dragostea filială şi cea părintească ? De ce există oameni veseli, ignorînd tristeţea altora ? Nu cumva durerea este rezervată doar unora ? Boev zîmbi amar, golind pînă la fund al doilea pahar de coniac.

Grupul de lîngă tonomat devenise şi mai zgomotos. Un bărbat elegant, cu părul lung ca de femeie, o

îmbrățișase pe una dintre fete și începuse să o sărute în timp ce difuzorul îți spărgea timpanele.

Ameţit de coniac, Boev se lăsă treptat antrenat de verva tinerilor. Avea chef să cînte și el. Dacă ceilalți cîntau doar așa de plăcere, el în schimb avea motive să se bucure. După o despărțire atît de îndelungată își văzuse în sfîrșit fiul.

„Or fi știind ei ce bucurie e asta ? Sînt un om liber acum. Fiul meu s-a făcut mai mare ca mine. Cine e mai fericit ?“ se ridică și ciocni cu primul om care-i ieși în cale.

— Pentru fericire. Pentru oameni veseli...

Începu să rîdă tare, parcă ar fi rîs o altă ființă, ascunsă în spatele lui. Nu se cunoștea îndeajuns. Comandă un coniac dublu și dădu o raită prin salon. Avea privirile rătăcite. Uitase de criza de inimă, de Jelev. Mintea i se înceţoșase și simțea în piept o durere îndepărtată, usturătoare.

Umerii goi ai femeilor și rîsetele lor înfundate treziră în el dorinți pe care pînă atunci le crezuse uitate. Îi revenau puterile, i se tulbura mintea. Nimerise întîmplător într-o lume care-l obliga să uite de sine.

Se trezi pe neașteptate în față cu o femeie care-l privea provocator.

— Ei, marinarule, am trăit să ne vedem din nou, spuse ea lansînd cîteva rotocoale de fum deasupra capului.

Boev o privi nedumerit. Să-i fi ghicit intențiile așa de ușor ? Asta și dorea, să aibă o femeie alături, să fie ca ceilalți. Privi neliniștit în jur. Nici un scaun liber, dar ea nu-i dădu răgaz să caute. Îl aduse pe al său și se așeză atît de aproape de el, încît îi simțea răsuflarea.

— De ce mă privești așa ? începu ea să rîdă. Nu m-ai recunoscut ?

Boev nu răspunse. Chipul ei îi juca dinaintea ochilor și încerca o plăcere de care fusese străin ani de-a rîndul.

— Ai de gînd să taci ca în tren ? continuă femeia... Frumos. Noroc. Pentru noua noastră întîlnire.

Băură. Boev o privi cercetător. Spre surprinderea lui, nu pe ea o vedea, ci pe Elisaveta, așa cum o păstrase în amintire. Buzele îi tremurau, dar nu putu rosti nici un cuvînt. Îi luă mîna și o trase spre el.

— Ce este ?

— Am crezut că te-am uitat, dar m-am înșelat.

— Iar eu te-am recunoscut de cum ai intrat pe ușă.

— M-am străduit să te alung, să șterg orice urmă, dar inima nu vrea să asculte. Și dacă nu ascultă, înseamnă că nu-mi mai aparține.

— În cazul ăsta, e a mea, adevărat ? Se aplecă spre el atingîndu-i urechea cu buzele.

— E a ta, dar am vrut să te alung. Crede-mă. Îți jur. De ce ai venit ?

— Pentru tine.

— Aveai nevoie de mine ?

— Îmi placi.

— Mă sufoc, gîfîi el. Își lărgi nodul de la cravată și se descheie la cămașă.

— Noroc !

— Mă sufoc, repetă. Să mergem. Scoase cîteva bancnote și le lăsă pe masă.

Ea rîse pe înfundate, sporovăind fără oprire.

— Mi-am închipuit eu. Dacă e marinar, e un boem. Iubesc marinarii. Să mergem. Îl luă de braț. Făcu doar un semn cu mîna celor din grupul cu care venise și, acompaniată de țipetele acestora, ieși cu Boev.

Îi întîmpină crivățul. Ghemuindu-se lîngă el, tre mura în paltonul uzat, dar simțind în buzunar jumătate din bancnotele pe care Boev le lăsase pe masă, uită de frig.

Se opriră în mijlocul străzii. Privi în jur ca o lupoaică. Trotuarele erau pustii, aveau cale liberă. Se strînse și mai tare lîngă Boev și își lipi buzele de ale lui.

— Ce bine e cu tine, șopti el ametit.

— Și cu tine.

— Vii la noi ?

— Unde vrei.

— Pentru totdeauna.

— Cum spui tu.

Din nou îl copleși cu sărutări, adăpostită sub mantaua lui. Vîntul bătea din față împroșcîndu-l cu zăpadă înghețată. Mergeau în tăcere, fiecare cu gîndurile lui.

Din cauza frigului Boev începu să se dezmeticească. Se simțea bine cu cineva alături, trăia din nou. Oprindu-se în fața blocurilor constată plin de surprindere că lîngă el se afla o femeie pe care nu știa bine de unde o cunoștea, nici cum ajunsese în preajma lui. Părul răvășit, rujul șters de pe buze îi amintiră de unde veneau și motivul pentru care erau aici.

Încă cîțiva pași și avea să fie în pat, la adăpost de vînt și de toate.

— Încotro ? șopti ea încercînd din nou să se apropie de el.

Boev o îndepărtă privind-o încă o dată, după care o luă la fugă.

— Ehei, ce-i cu tine ? țipă surprinsă femeia. Drept cine mă ei ? Marinar, ...o mortăciune. I-ar place, dar a rupt-o la fugă. Dacă nu ești în stare, nu te-a silit nimeni, vărsa ea injurii după injurii.

Boev nu se întoarse. Se lovi de ușă și pînă să-și găsească cheile în buzunar, se pomeni cu tușa Nikolița somnoroasă, în fața lui.

— Tu erai ? Am crezut...

Nu isprăvi vorba. Nici n-o privi și intră de-a dreptul în camera lui.

— Iar se grăbește. Mereu se grăbesc...

De afară se auzeau lamentațiile femeii părăsite. Tușa Nikolița scrută întunericul, dar ochii ei miopi se umplură de lacrimi și închise ușor ușa.

Rămase multă vreme nemișcat pe scaun. Se simțea distrus. Viața pulsa din toate puterile în jurul lui, în timp ce el stătea de-o parte, refuzînd s-o accepte.

„Cine și cui pune bețe în roată ? Eu vieții, sau ea mie ?“

Nu găsi răspuns. Îi vuiau în cap mii de tobe. Căută pe întuneric paharul cu apă pe care i-l lăsa tușa Nikolița în fiecare seară, bău ca scuturat de friguri și se așeză pe pat, fără să-l mai facă.

Pe tavan jucau lumini și umbre de la focul din sobă. Zăcea nemișcat, contemplîndu-le în tăcere.

27

Elisaveta, obosită după munca de la spital, abia mai mergea. Înfățișarea și starea marinarului adus cu o seară în urmă la secția ei reușiseră s-o indispună, mai ales că totul avea legătură cu Jelev, cu Ana și cu Stancev. În toată povestea regăsea ceva din viața ei și instinctiv se ferea să se gîndească, evitînd totodată și amintirea unor zile trecute de mult.

Cercetă din nou cumpărăturile din sacoșă. Voia să-i facă o bucurie lui Plamen, oferindu-i în dimineața următoare o gustare care-i plăcea mult. Ciocolata o înfășurase separat. Se străduia să-i dea totul, după puterile ei, să nu simtă lipsuri. Visa să-l vadă medic, chirurg renumit, capabil să săvîrșească minuni, iar ea să-l asiste, sau cel puțin să stea și ea într-un colț, lîngă masa chirurgicală, de unde să poată urmări mîinile îndemînatice ale fiului ei, operînd cele mai delicate părți ale organismului omenesc, redîndu-le viața.

„Este al meu și o să mă mîndresc cu el fără doar și poate", gîndea grăbindu-se spre casă. Dar încă din stradă văzu lumină în odaia lui Plamen. O presimțire rea îi strînse inima. Grăbi pasul, urcă într-un suflet treptele și se opri extenuată în vestibul. Plamen era treaz. Încă desena. Auzind zgomot, întoarse capul și văzîndu-și mama cu sacoșa pusă jos la picioare, îi arătă desenul.

— Îți place ?

— De ce nu te-ai culcat încă ?

— Te-am așteptat.

— Crezi că gata, te-ai făcut bine ?

— M-am făcut bine, zîmbea Plamen privind-o straniu, nefiresc pentru vîrsta lui.

— Ce-i cu tine ?

— Făgăduieşte-mi că n-ai să plîngi de bucurie, şopti băiatul fără s-o piardă din ochi.

— Spune !

— Poate ştii deja ! Astă-seară a venit la mine tăticu ! E aşa cum mi l-am închipuit. Ştiam că o să se întoarcă şi uite că s-a întors. Înţelegi ? A venit !

Auzindu-i cuvintele, Elisaveta abia mai reuşi să se ţină pe picioare. Totul se năruise, antrenînd-o şi pe ea. N-avea puteri să lupte, să se smulgă. Vocea emoţionată a copilului o speria. Putea suporta orice, numai întîlnirea asta... Planurile ei de a pleca din oraş, de a merge într-un loc unde să n-o cunoască nimeni rămăseseră un simplu vis. Simţea mîna fiului ei tremurîndu-i în mînă şi căldura vorbelor care trădau o dragoste adîncă pentru tatăl său, dragoste pe care pînă acum o tăinuise cu grijă.

— Acum o să mă fac şi eu marinar şi voi fi pe aceeaşi navă cu tăticu, pe aceeaşi navă, ţipa Plamen fericit.

Elisaveta nu-l mai asculta. Odată cu sentimentul unei pierderi ireparabile, o copleşea un val de împotrivire urîcioasă. Nu spuse nimic. Îl mîngîie pe Plamen, încercînd parcă să împrumute din puterile lui, împinse sacoşa la perete şi ieşi.

— Mămico, aşteaptă, strigă el, dar Elisaveta nu-l auzi.

Casa tuşei Nikoliţa îi apăru în faţa ochilor ca o insulă mică. Încă cîţiva paşi şi ajunse la uşă, se sprijini cu spatele de perete şi bătu.

Străzile pustii, casa tăcută. Îşi auzea sufletul gemînd.

Începu să bată cu mai multă insistență. Nimeni n-ar fi reușit s-o întoarcă din drum, după cum nici ea n-ar fi fost în stare să explice cuiva ce anume o hotărîse așa, dintr-o dată, să se întîlnească cu omul pe care cu ani în urmă și-l smulsese din suflet.

Pe lîngă teama că ar putea rămîne fără Plamen, o încerca și o ură înverșunată față de Boev. Ar fi vrut să fie tare în fața lui, așa cum fusese întotdeauna. Pînă să răsucească tușa Nikolița cheia în broască, Elisaveta își smulse basmaua de pe cap. O întîmpină pe bătrînica încurcată cu o privire ascuțită.

— Tu, pe vremea asta ? șopti tușa Nikolița uitîndu-se timidă spre pătuțul unde dormea Svetla.

— E aici ? întrebă ea.

— Ce-ai hotărît ? se așeză în calea ei bătrîna.

— Unde e ?

Porni spre camera unde presupunea că s-a instalat Boev.

— Ești nebună ! Vino-ți în fire, o zgîlțîi tușa Nikolița.

Elisaveta o dădu la o parte, deschise ușa și răsuci comutatorul.

Din pat se ridică Boev. Orbit de lumină, se uită buimac la Elisaveta. În mintea lui încă tulbure se derulară pe rînd întîlnirea cu Plamen, cofetăria, tovarășa de călătorie din tren.

Fața nu tocmai proaspăt bărbierită, buzele supte îi dădeau o expresie pe cît de teribilă, pe atît de neputincioasă, vlăguită. În ochi i se citea rugămintea, sentimente care abia acum ieșeau la suprafață, după ce multă vreme nu fuseseră decît vis. Iar ea stătea ca o nălucă.

Asta era el ? Poate se înşela ? Amintirile ei erau atît de diferite de ceea ce vedea, încît nu îndrăznea să-i mai spună nimic, nici măcar scopul vizitei sale. Se pregătise pentru o luptă inegală cu un om puternic şi dăduse peste o epavă. În locul bucuriei răutăcioase se simţea copleşită de teamă. Ochii aceia, sprîncenele frîngîndu-se cercetătoare îi impuneau să uite de ea. Deşi pentru prima oară înţelegea partea ei de vină pentru starea lui de acum, realiză şi celălalt adevăr şi anume că niciodată n-ar fi putut să revină la el, să-l acepte cel puţin de milă.

— I s-a întîmplat ceva băiatului ? rosti în cele din urmă Boev.

— Mai bine te întreb eu, replică Elisaveta. Ai introdus acţiune ?

Se dezlănţui, uitînd sentimentele care, cu o clipă în urmă, o încercaseră.

— Pentru ce ?

— Să hotărască tribunalul. Pe Plamen nu ţi-l dau !

— A crescut. În curînd va fi bărbat, zise Boev ca şi cum nu i-ar fi auzit cuvintele.

— Şi pe asta te bizui, nu-i aşa ?

— E fiul meu.

— Dar eu l-am ocrotit lîngă inima mea.

— Trebuie să trăiască fericit.

— Puţin îmi pasă de fericirea ta ! nu se mai putu stăpîni Elisaveta.

Cuvintele ei îl făcură să tresară, dar nu-i căută privirile şi, fixînd locul unde cu puţin mai înainte jucau luminile focului din sobă, continuă :

— De fericirea lui îţi pasă ?

— Dacă nu renunți la intențiile tale, o să-l faci nefericit.

Răceala ei îi alungă emoția, întorcîndu-l la realitate. Fața îi era de nepătruns.

— Va fi fericit. Trebuie să fie fericit! își repetă gîndul Boev.

— Cum? Separîndu-l de mine?

— Nu m-am gîndit niciodată să-l despart pe Plamen de tine. Iartă-mi vizita. Nu m-am putut abține. Nu-mi dau seama cum s-a întîmplat. N-o să se repete. Însă el se va îmbolnăvi grav. Păzește-l. Cîndva nu vom putea trăi fără el nici unul din noi. Altă bucurie n-o să avem.

Amețită de surpriză, Elisaveta se rezemase de perete și-l privea cu ochi neîncrezători. Se aștepta la dispreț, la ironie, dar glasul lui trăda o durere neprefăcută. Nu era suferința lui mai insuportabilă decît orice răzbunare? De o mie de ori ar fi fost mai ușor pentru ea s-o disprețuiască, decît să fie preocupat de liniștea ei. Îl părăsise iubind pe altul. Înțelegea că n-avea dreptul la nici un compromis. Voia să meargă cu aceeași hotărîre pe drumul pentru care optase cu zece ani în urmă, însă el i-l închisese, obligînd-o să recunoască că pierduse mult mai mult decît căpătase. Nu voia să scormonească trecutul, însă chipul, glasul lui o forțau s-o facă și n-avea putere să se opună nici să continue convorbirea cu patima cu care o începuse. Gîndea ca și ea. Nu-i rămînea nimic de apărat.

— Acum du-te, o făcu să tresară glasul lui. Nu-l face să te aștepte prea mult.

Ca și cum i-ar fi tras o palmă. Nu-și mai revenea. Strîngîndu-și basmaua la piept, ieși din

odaie şi abia în stradă o podidiră lacrimile care o înecau.

Lampa tot mai ardea în camera lui Boev. Ţinîndu-se de marginile de fier ale patului, cu fruntea rezemată de tăblia rece, tăcea.

— Să-ţi fac o cafea ? propuse tuşa Nikoliţa.

Boev nu-i răspunse, însă ea scormoni jeraticul din sobă şi puse ibricul.

Svetla împinse plapuma cu picioarele, răsucindu-se pe burtă şi se cufundă din nou într-un somn adînc.

28

Maşina comandantului flotei trecu în zbor prin piaţa centrală a oraşului şi stopă în faţa comandamentului brusc. Obligaţiile sociale ale contraamiralului Bencev erau mai numeroase decît îşi închipuise el şi, vrînd-nevrînd, îi răpeau o mare parte din timp. Încă energic, cu părul sur şi pungi sub ochi, Bencev se străduia să-şi ordoneze cît de cît îndatoririle şi să acţioneze după cum îi dicta conştiinţa. În ultimul timp atîtea se îngrămădiseră pe capul lui, încît începuse să piardă controlul asupra timpului, neglijînd treburile flotei.

Poate că totul ar fi mers mai uşor dacă n-ar fi survenit cîteva accidente pe nave, amintindu-i că ocupaţia lui de bază era să comande.

Fără discuţie, cea mai mare lovitură fusese moartea lui Maleev şi neliniştea care plana asupra uneia din navele sale. Mai întîi fusese înclinat să rezolve

cazul pe loc, socotind că datele problemei erau cît se poate de clare, dar dificultăţile pe care le întîmpina instrucţia îl forţaseră să mai aştepte. Cu cît lua cunoştinţă mai îndeaproape de detaliile cazului, cu atît îşi dădea seama mai limpede că trebuia să fie nu numai intransigent, dar şi precaut. Se preocupa de fiecare om din flotă. Cînd era lovit pe nedrept, suferea ca în tinereţe şi nimic nu-l putea opri din drum.

Bencev intenţiona să-şi consacre toată ziua rezolvării accidentului, să scape de gîndurile apăsătoare, de sentimentul că nu s-a achitat de îndatoririle sale. Coborînd din maşină, ascultă fără multă tragere de inimă raportul ofiţerului de serviciu şi se grăbi spre biroul său. Trecînd prin dreptul uşii biroului secretarului consiliului politic, deschise şi întrebă fără să mai intre :

— E totul gata ?

— Tocmai examinam ultimele materiale, tovarăşe contraamiral. Într-o jumătate de oră, dacă se poate..., răspunse căpitanul de rangul unu Penkov.

— Te aştept.

Deşi dormise bine peste noapte, îşi simţea capul greu. Ca de obicei scoase din buzunar o pastilă şi o mestecă ca pe o bomboană. Îi făcea plăcere să-şi stimuleze voinţa cu amărăciunea pastilei. Ar fi băut o ceaşcă de cafea în camera aghiotantului dacă din fotoliul din faţa biroului său nu s-ar fi ridicat Boev. Deşi nu obişnuia să-şi înceapă discuţiile cu vizitatorii chiar din anticameră, se uită la chipul lui Boev şi rămase surprins de înfăţişarea sa îmbătrînită, de privirea aproape morbidă. Dacă nu l-ar fi cunoscut dinainte, ar fi crezut că sînt de aceeaşi vîrstă, ori între ei era o diferenţă de zece ani. Se

emoționă, dar își păstră stăpînirea de sine. Ar fi vrut să-l îmbrățișeze și să-l felicite pentru fericita întoarcere, dar tăcu, tăcu cu înverșunare privindu-l.

Cînd aflase de reabilitarea lui Boev și de reprimirea lui în rîndurile flotei, se bucurase sincer. Făcuseră parte din același detașament de partizani, iar acum unul era contraamiral, celălalt căpitan de rangul trei.

Surprins de tăcerea în care se desfășura întîlnirea celor doi, aghiotantul încercă să raporteze că Boev aștepta să fie primit, dar Bencev nu-l lăsă să intervină. Deschise ușa cabinetului și-l invită pe Boev să intre. Potrivit obiceiului, contraamiralul își agăță chipiul în cuier și se opri în fața lui Boev.

— Am aflat că te-ai întors. Aveam de gînd să te chem, dar mi-ai luat-o înainte.

— N-am avut încotro.

— Înseamnă că vii la mine în interes de serviciu.

— N-am dreptul să vă plictisesc.

— Prostii, îl corectă punîndu-i o mînă pe umăr. Nu te bucuri că te afli din nou printre ai tăi?

— Bucuria e și ea relativă.

— Totuși e unul dintre cele mai frumoase sentimente ale omului. Am îmbătrînit Monko, am îmbătrînit, i se adresă contraamiralul pe numele de partizan și amîndoi se așezară pe una din canapele.

N-am crezut niciodată că va veni o zi cînd o să mă plîng de oboseală. Știi și tu că aveam putere cu carul, iar acum abia mă mai menținpe linia de plutire — mă trage spre divan, la liniște și calm. Tot mai des mă înfrîng furtunile din viață și de pe mare. Mi-ar place să fie mai puține, dar orice vreme are furtunile și emoțiile sale. Odată cu anii

sporesc şi obligaţiile şi după cum vezi mă aflu pe ultima treaptă. Au început să-mi vorbească nu de la om la om, ci aşa cum se cuvine să-i vorbeşti unui contraamiral, înţelegi ? zise el surîzînd sceptic. Cu anii fiecare pierde cîte ceva. Uneori vrei să mai stai de vorbă cu oamenii aşa, fără prea multă ceremonie, dar ei se simt stingheriţi, îşi măsoară cuvintele parcă tu n-ai fi om, ci sperietoare. La drept vorbind, zău mi-ar place să se întoarcă zilele noastre, îţi aduci aminte, nu-i aşa ? Şi atunci să vedem cît valorează fiecare, aşa fără grade sau rang. Ne-ar veni destul de greu ce-i drept, dar cel puţin ar fi un gest util.

— Nu se ştie niciodată.

— Iar neîncredere ? Cînd ai să încetezi să mai vezi ticăloşia chiar şi în lucrurile frumoase ?

— Credeţi că ceea ce e frumos trebuie să fie şi curat în acelaşi timp ?

— Purtăm acum o discuţie veche pe care n-o s-o elucidăm niciodată, zise contraamiralul ridicîndu-se. Nici nu ne-am văzut bine şi ai început să filosofezi. Eşti distant pentru că porţi pe umeri nişte epoleţi. De ce nu accepţi faptul ăsta ca pe un lucru natural, care nu te împiedică să te porţi aşa cum îţi dictează inima. Nu ne-am văzut de atîţia ani, iar el vine în interes de serviciu. Aveam atîtea să ne spunem şi el tace preocupat să descopere limita dintre bine şi rău. Lasă asta, Monko. Partea tristă e alta. Noi ne-am schimbat. Asta e.

— Eu...

— Nu te mai justifica.

Bencev îşi duse mîna la frunte şi se aşează în spatele biroului. Abia acum simţi cît era de obosit.

Închipuindu-şi că are de lucru, Boev şovăi, neştiind dacă e momentul să-i mărturisească motivul vizitei sale sau nu.

Din anticameră răzbăteau discuţii, probabil oamenii care aşteptau să fie primiţi sau chemaţi de urgenţă, iar ei stăteau unul în faţa celuilalt, primul neputîndu-se hotărî să-şi descarce sufletul, al doilea, neputîndu-se hotărî să plece. Amîndoi tăinuiau cîte ceva în inimă şi nu erau în stare să vorbească.

— Poate n-am venit la momentul potrivit, rosti Boev în cele din urmă.

— Da' de unde ! Sînt puţin obosit. Vino astăseară la mine acasă. Sînt singur. O să avem timp şi de vorbă, şi de un păhărel. Poate facem şi o partidă de şah.

— Am venit într-o chestiune personală, se strădui Boev să-şi continue firul gîndurilor. Vă rog să mă ascultaţi.

— Iar ceva oficial ? zîmbi amar Bencev. Credeam că azi cel puţin o să discutăm ca între prieteni. Mîine s-ar putea să fie mai greu.

— Ştiţi că pentru moment sînt locţiitor politic al căpitanului de rangul doi, Jelev.

— Da, provizoriu.

— În principiu, eu sînt vinovat de toate. Dar încă nu e prea tîrziu, reluă el, străduindu-se să-şi păstreze calmul, să fie convingător. Am stat cîtva timp pe navă şi mi-am dat seama că din mine nu se mai poate face un marinar. Mi-am pierdut abilitatea. Timpul şi-a spus cuvîntul. Vă rog nu mă întrerupeţi, spuse el înţelegînd că Bencev intenţiona să-l ia la rost. Ştiu ce o să-mi spuneţi. Dacă nu ne-am fi cunoscut atît de bine, n-aş fi venit

la dumneavoastră. Am pierdut pămîntul de sub picioare. Mă poticnesc. Asta e esențial. Primiți-mi raportul de demisie cît nu e prea tîrziu.

Contraamiralul tăcea. Numai sîngele care îi năvălise în tîmple trăda dezacordul său.

— Nu fac asta de frică. Adevărul e greu de suportat, dar e mai bine să-l accept acum cînd m-am edificat perfect în ceea ce mă privește, decît să trăiesc cu speranțe deșarte și cu timpul să devin o povară pentru ceilalți.

— Ești marinar ? îl întrebă după o pauză contraamiralul.

— Am fost.

— Ești om ?

— Mă străduiesc să mai fiu.

— Reacționezi în felul ăsta din obidă ? sări dintr-o dată în picioare Bencev.

Boev își coborî pleoapele îngustîndu-și privirea. Ar fi vrut să se ia cu el la ceartă cum făceau odată, în detașament, dar se abținu. Își puse chipiul și porni spre ușă.

— Dai bir cu fugiții, nu ? tună glasul contraamiralului în urma lui.

Se opri. Bencev se apropie de el și, înfrînîndu-și mînia, continuă :

— Hotărîrea de a lucra tocmai pe nava asta e a mea. În ciuda tuturor, la Jelev o să te simți mai bine decît oriunde în altă parte.

— S-au schimbat multe.

— Și o să se mai schimbe încă.

— E o crimă să fiu pe navă cînd Jelev...

— Pleacă.

— Sînteţi convins că e vinovat ?

— Comandantul e întotdeauna vinovat. Legile marinăreşti sînt aspre, Monko. Ştii şi tu.

— Noi, oamenii, le facem aspre, chiar neomeneşti.

— Marea cere mai mult decît omenie.

— Atunci asta e lipsa lui Jelev ?

— E totuşi vinovat.

— Eu însă pot să vă asigur că, în cazul de faţă, nu e nimeni vinovat.

— Deşi e nevoie de cîţiva ani pînă să se formeze un alt comandant asemenea lui Jelev, va trebui să ne lipsim de el. Ştiu că asta ar fi o mare lovitură pentru oamenii de pe navă şi tocmai de aceea contam pe tine, pe maturitatea ta.

— Şi dacă v-aţi înşelat ?

— De vreme ce eşti în viaţă, o să te descurci.

— Vreţi să mă răzgîndesc ?

— Cred că mă exprim limpede. Mă bizui pe tine, dar teama, îndoielile astea...

Contraamiralul nu-şi duse gîndul pînă la capăt, uluit de înfăţişarea lui Boev. Observă pentru prima oară jocul nervos al buzelor, mîna albă încleştată de speteaza scaunului.

Cîteva clipe gîndurile celor doi rătăciră într-o lume necunoscută, în căutarea unei soluţii. Bencev dispunea de autoritate, Boev de dreptul de a opta.

„Vrei să mă întorci la viaţă ? Nu ţi se pare tîrziu ? Îţi dai seama că am venit aici numai pentru că am încredere în tine ? Nu am venit să te rog ceva, ci ca să te văd..., şi-şi descleştă mîna de pe scaun. Acum pot pleca.“

— Te aştept diseară, zise contraamiralul.

— Rămîn pe navă, sună ca un ecou glasul surd al lui Boev. Şi dacă n-am să rezist pînă la capăt, să ştii că n-o să fie din cauza fricii.

În picioare, lîngă birou, Bencev nu mai adăugă nimic. Numai în ochi îi licărea acea scînteie binecunoscută, impunînd supunere şi mărturisind duioşie.

Boev deschise uşa şi se lovi de secretarul consiliului politic. Privirea lui nemulţumită nu-l tulbură, după cum nu se tulbură nici la gîndul că se întîlneau în uşa acestui cabinet, fără să fi stat de vorbă în prealabil între patru ochi. În clipa aceea nici o teamă nu-l încerca. Încrederea contraamiralului îi dăduse aripi şi el nu se putea dezamăgi singur, nu putea trăda tot ce avea mai bun în el.

„Datorie".

Rămase surprins văzîndu-l în anticameră pe Jelev. Roata vieţii se învîrtea implacabilă. Pentru prima oară, de cînd revenise în flotă, i se făcu milă de el. Ştia că Jelev avea nevoie acum mai mult ca oricînd de cîteva cuvinte calde. Dar cine să i le spună? Porni spre el cu intenţia să-l încurajeze, să-i întindă mîna, însă în acelaşi moment Jelev se întoarse spre aghiotant, cu care angajă o discuţie, ignorînd parcă prezenţa celorlalţi din încăpere. Ştia motivul pentru care fusese chemat şi nu era străin nici de prietenia dintre Boev şi contraamiral.

„Mîndria ta neînduplecată nu mă supără, mărturiseau privirile lui Boev, care nu părăsi camera imediat. Iubeşti marea, te iubeşti pe tine însuţi, şi locul de muncă, dar încă n-ai aflat ce înseamnă să iubeşti oamenii. Iar ăsta e lucrul cel mai greu, prietene"...

În stradă îl întîmpină vuietul sirenei unui vapor, amintindu-i că n-avea decît un singur drum de ales, mereu același, predestinat.

Porni spre mare.

Creionul scrîșni și vîrful mic de grafit se rostogoli pe suprafața lucioasă a mesei de scris. Contraamiralul îl privi mirat, îl cîntări în palmă și îl aruncă în scrumieră.

Discuția cu căpitanul de rangul unu Penkov nu se desfășura cum trebuie. Se contraziseseră ei de multe ori și înainte, fiecare susținînd cîte un punct de vedere diferit, dar de data asta ajunseseră la o situație pentru care nici unul din ei nu găsea soluția potrivită. Se străduia să-și păstreze calmul ca să-și poată revizui părerile, în timp ce Penkov aștepta continuarea discuției ca să-și apere pozițiile.

— Clădești totul pe probele instrucției ? zise în sfîrșit Bencev.

— E o crimă la mijloc.

— Mă interesează părerea dumitale.

— Concluziile pe care vi le-am expus nu valorează nimic ?

— Oricine poate recenza un material de instrucție. Faptele le cunosc. Vreau să-mi vorbești despre oameni, Penkov, despre oameni. Munca m-a îndepărtat de ei și-mi vine foarte greu acum. Nu mă interesează o simplă consemnare a faptelor. Cînd acționez vreau să fiu convins că am dreptate.

— N-ați vorbit cu Boev ?

— După părerea lui nu există vinovați.

— Vrea să pară un suflet creștin ?

— Nu știu. Poate are dreptate. L-am chemat pe Jelev. E ceva care mă împiedică. N-am șovăit niciodată, de data asta, însă, mă tem. Cei de pe navă îl iubesc pe Jelev.

— Șovăiala e uneori mai rea decît o boală. Eu nu v-aș sfătui să vă lăsați subjugat de sentimente inutile. Interveniți pînă nu e prea tîrziu.

— Și eu îl iubesc, își continuă gîndul contraamiralul. Îmi amintește de propria mea tinerețe. E un om cinstit, Penkov.

— Cinstea e relativă. Iar dacă ne amintim de mărturia lui în cazul Boev... Dacă în spatele mărturiei aceleia căutăm interesul, încercarea de a parveni, invidia poate, pentru că prietenul său îi era superior în serviciu... Cinste... Nu putem avea niciodată o încredere absolută, sîntem oameni, avem slăbiciuni. Iar noi răspundem. Conducem.

— Da, da, conducem, răspundem, repetă Bencev. Greu de trăit fără încredere.

Apoi apăsă pe sonerie.

Pași grăbiți răsunară îndărătul ușii care se deschise. Așezat cu spatele la intrare, Penkov nu se întoarse. Raportul lui Jelev se terminase și el stătea în continuare nemișcat.

— Ia loc, Jelev, i se adresă contraamiralul.

El nu dădu curs invitației. Rămase în picioare, lîngă ușă, cu privirea rătăcită undeva. Buzele strînse i se uscaseră și involuntar mototolea cu mîna dreaptă marginea tunicii.

— Ce mai e nou? S-au odihnit oamenii după exercițiu? întrebă Boev, străduindu-se să-l destindă. Nu-l văzuse niciodată atît de tulburat deși nu o dată dăduseră piept amîndoi cu moartea, cu marea zbuciumată. „Ce ușor e să anihilezi un om, spul-

berîndu-i credința în propriile puteri", îi trecu prin minte și încercă să evite fața palidă a subalternului său.

— Oboseala nu-i înspăimîntă pe băieți, tovarășe contraamiral. Se odihnesc cînd navighează. Sînt marinari.

— Și recruții ? zîmbi Bencev.

— Au făcut față.

— Accidentul nu i-a speriat ? interveni pe neașteptate Penkov.

Contraamiralul tresări, își încruntă sprîncenele ca și cum l-ar fi lovit cineva, însă glasul lui Jelev îi alungă tulburarea.

— Moartea sperie pe toată lumea, nu numai pe recruți. E dificil s-o alungi cînd nu-și are rostul, dar teama nu e de noi.

— Vorbe, Jelev, vorbe. Viața demonstrează cu totul altceva, nu renunță Penkov. Curajul cere exemplu personal, iar tu nu ești în stare nici măcar să-ți recunoști culpabilitatea deschis și complici situația și așa destul de încurcată de pe navă.

Bencev nu se mai putu abține. Se ridică în picioare și rosti încet :

— Penkov...

În cabinet se lăsă imediat tăcerea. Se îndreptă spre Jelev, se opri în fața lui și-i spuse :

— Te-am chemat să-ți aduc la cunoștință vești nu tocmai îmbucurătoare. Nu e cazul să mă explic. Te afli în anchetă...

Cu același ton egal îi comunică tot ceea ce îi impunea funcția sa.

Sînt multe adevăruri pe lumea asta, dar nici obligațiile nu sînt mai puține.

Frămîntat din nou de gînduri dureroase reuşi să încheie întrevederea cu cuvintele :

— Eşti liber.

Jelev părăsi biroul lăsînd în urma sa o linişte apăsătoare.

Şi contraamiralul şi Penkov ştiau că nu mai au ce să-şi spună.

Pendula bătu de zece ori. Ecoul sunetelor ei pluti îndelung în aer.

29

Pînă la sosirea trenului mai era o oră bună, dar Stancev intră în sala de aşteptare şi prima lui grijă fu să se intereseze la ghişeul „Informaţii“ de itinerarul exact al trenului şi de o eventuală întîrziere. Deşi funcţionara îi dăduse toate datele care îl interesau cu multă amabilitate, Stancev era nemulţumit. Avea impresia că ceva nu mergea cum trebuie de vreme ce avea atît de mult de aşteptat.

Telegrama îi parvenise pe la prînz : „*Sosesc ora şaptesprezece, ziua zece, Ana*“.

În viaţa lui primise zeci de scrisori şi telegrame, dar niciodată nu-l emoţionaseră în măsura în care reuşiseră s-o facă cele două rînduri scurte primite acum. Nu se gîndea dacă în spatele lor se ascunde bucurie sau dezamăgire. Îi era suficient să ştie că se află în posesia telegramei expediate de Ana pe numele lui.

„Dacă a reuşit, n-am s-o mai las singură. Ştiu cît a costat-o succesul ăsta. Ea crede în rezultatele pe care le-a obţinut, dar oamenii pe care i-a întîlnit sînt veşnic predispuşi să pună totul la îndoială, recunoscîndu-şi doar propriile merite. Măcar de s-ar întoarce încurajată", se gîndea, consultîndu-şi întruna ceasul.

Cu cît se apropia mai tare momentul sosirii trenului, cu atît îşi pierdea mai mult răbdarea. Despărţirea lor îl dezorientase cu desăvîrşire. Încă nu reuşise să-şi revină. Era iubit şi la rîndul lui iubea. Suferea şi ştia că şi ea suferă. Era fericit ? N-avea decît o singură dorinţă — s-o vadă zîmbind, să descopere în privirile ei o lucire de speranţă. Pe Jelev şi-l amintea doar ca om, fără să fie capabil să şi-l reprezinte ca soţ al Anei. Nu se învinuia de asta. Iubirea primează întotdeauna în faţa prieteniei.

Concluzia asta se impusese abia în perioada de singurătate, cînd rămăsese fără ea.

În sala de aşteptare era din ce în ce mai cald. Soseau tot timpul călători, aducînd odată cu bagajele şi şubele calde, frigul de afară, însă aburii ieşiţi din hainele umede se destrămau repede în încăpere.

— Ce nerușinare ! auzi Stancev o voce emoţionată şi tresări. Şi ăsta se mai cheamă tineret.

Cineva îl trase de mînecă.

— Dumneavoastră purtaţi uniformă. Ce părere aveţi ? continua cu voce dogită o femeie în vîrstă, arătînd spre doi tineri care se opriseră într-un colţ. Se priveau în ochi, vorbind în şoaptă, iar el îi mîngîia mîinile înroşite de ger şi, din cînd în cînd, îi săruta degetele îngheţate. Îndrăzneala lor îi plăcu lui Stancev, nu-i stîrni nici o revoltă, ba dimpotrivă, cuvintele dojenitoare ale femeii îl amuzară.

— Asta e, voi îi încurajaţi, îi ocrotiţi şi pe urmă toate necazurile cad pe capul părinţilor, zise femeia cu obidă, se aplecă peste bocceaua ei şi evită să mai privească în colţul unde se aflau tinerii.

— Trenul de persoane 705 din direcţia Sofia soseşte peste cinci minute pe linia a doua, se anunţă la difuzor.

Stancev porni grăbit, uitînd de tineri şi de bătrîna moralistă. Se temea că n-o să reuşească s-o găsească pe Ana şi că n-o s-o mai vadă. Se împingea făcîndu-şi drum cu coatele prin mulţime. În cele din urmă ajunse pe peron şi îşi pironi privirile în direcţia de unde urma să sosească trenul.

Ana coborî din primul vagon şi se izolă de torentul pestriţ al călătorilor ca şi cum ar fi căutat o ieşire mai dosnică, un loc unde să se poată ascunde de cei veniţi s-o întîmpine.

La Sofia, cînd se hotărîse cum să procedeze în viitor, totul i se păruse simplu, uşor de dus la îndeplinire. În timp ce se apropia însă de sfîrşitul călătoriei, inima i se strîngea dureros, gîndurile îşi pierdeau legătura şi încrederea în propria ei judecată slăbea.

Numai cu o săptămînă în urmă avusese tot — un soţ, o familie, un serviciu, un bărbat care o iubea şi un moral care s-o susţină în viaţă. Acum ? Parcă totul fusese o simplă poveste. Răsfoise ultima pagină dintr-o carte interesantă şi rămăsese cu gustul acela dulceag, care urmează unui vis frumos, dar depărtat, irealizabil. Pe ce se bizuise ? Eforturile ei pentru un zbor independent veniseră prea tîrziu ! Tîrziu, tîrziu... ! Cuvîntul ăsta o obseda, amintindu-i că totul în viaţă era absurd, după cum absurdă era şi spe-

ranța că dragostea lui Stancev ar putea pune capăt foametei sufletești, acelei permanente nemulțumiri care o tortura.

Sofia se dovedise mai puțin primitoare decît își închipuise. Comunicările științifice se desfășuraseră dinaintea unor zîmbete îndelungate, unor ochi neîncrezători.

Se întorcea acum îndîrjită împotriva ei mai curînd decît împotriva celorlalți. Gîndurile îi zburau de la una la alta. Nimic nu-i putea restabili echilibrul. O încurca un sentiment de repulsie față de sine și unul de regret față de Stancev. Dragostea ei era subjugată de ambiții nesatisfăcute și singura perspectivă o constituia activitatea cotidiană searbădă — halate albe, gemete de bolnavi și miros de medicamente.

„Nu trebuia să-l mint așa cum m-am mințit pe mine însămi. Mai bine ne despărțim. Dar o să înțeleagă ? Nu știu, oricum trebuie să ne lămurim. Trebuie... !“

Ar fi vrut să evite întîlnirea cu Stancev, deși ea singură îl chemase la gară. Era prea obosită, dar ceva o determina să se împotrivească propriilor ezitări, o împingea înainte, forțînd-o să-l caute.

Stancev îi ieși în cale pe neașteptate. Ochii îi străluceau de emoție. Surîse și-i întinse mîna.

— În sfîrșit.

Îi luă geamantanul, o luă de braț și se grăbi s-o scoată din mulțime.

Lipindu-se instinctiv de el, Ana puse capăt gîndurilor. N-avea nici o îndoială că el credea în ea. Deși avea să-l dezamăgească, dorea cel puțin pentru cîteva clipe să uite totul. Se cuvenea să întris-

teze un asemenea om ? Cînd plecase din Sofia, Ana știa că Svetla și Nikolai erau ființele cele mai scumpe din viața ei. Copilul îi amintea de sine. Stancev de visurile ei. Cu cît se depărtau mai mult de gară și străzile deveneau mai pustii, cu atît se îndoia mai mult că Nikolai o va înțelege. Nu îndrăznea să-l privească, să nu stîrnească întrebări. Ar fi vrut să meargă pînă la capătul lumii fără să schimbe nici o vorbă. Îi era suficient să fie împreună. Ajunseră pe nesimțite acasă la Stancev. În holul semiobscur îi întîmpină frigul și un aer stătut. Nici unul din ei nu încercă să aprindă lumina. Se simțeau mai bine pe întuneric. Voiau să-și mascheze tulburarea.

Stancev așeză valiza pe masă. Continua s-o țină de mînă.

— Nu trebuia să vin aici, șopti ea.

— Ce contează unde ne aflăm, Ana... ?

Stancev o cuprinse în brațe, mîngîindu-i părul. Își trecu degetele peste obrajii ei scăldați în lacrimi.

— De ce plîngi ? Doar sîntem din nou împreună, spunea el sărutîndu-i ochii și străduindu-se să împrumute mai multă hotărîre glasului său. Mi-a fost greu fără tine. Am simțit pentru prima oară în viață coșmarul singurătății. Crede-mă, dacă mai întîrziai o zi, nu mai rezistam. E pustiu și trist fără tine. Nu te grăbi să-mi povestești. Avem tot timpul. Să te mai privesc, chiar așa pe întuneric. Ana...

Din nou îi căută buzele.

Speriată de dragostea lui și de propria ei slăbiciune, se smulse din îmbrățișare și se așeză pe un scaun.

Stancev îngenunche lîngă ea.

— Nikolai, nu se poate, nu trebuie.

— Te iubesc, înţelegi ?

Mărturisirile lui o învinuiau şi mai mult.

— Nu, trebuie să-i spun totul. N-am dreptul...

În momentul acela nu o preocupa felul în care va reacţiona el. Voia doar să se elibereze de lanţurile care zile în şir îi încorsetaseră sufletul. Visurile rămîneau visuri.

— Nikolai, stai lîngă mine, spuse ea stăpînindu-se.

Stancev se aşează docil pe scaunul alăturat :

— S-a întîmplat ceva ? întrebă după o pauză. Te-au supărat la Sofia ?

— Nu te grăbi. Înainte de toate linişteşte-te, rosti Ana căutîndu-şi batista în buzunarul mantoului. Sîntem nişte medici de provincie cu fantezie bogată.

— Mizerabilii ! Nişte cretini titraţi...

— Nu învinui pe nimeni. Ne-am amăgit crezînd că facem ceva excepţional. Ei au spus adevărul.

— Adică ce ? se însufleţi brusc Stancev. Să nu crezi că toate sentinţele se şi execută. Mai sîntem încă în viaţă. N-o să cedăm atît de uşor.

Încrederea asta în propriile sale vorbe o convinse încă o dată pe Ana de necesitatea despărţirii lor. Neînţelegerile cu Jelev, divorţul pentru care optase încă înainte de plecarea la Sofia, copilul, gura lumii, toate aveau s-o chinuie, oricît ar fi fost el de bun. Fericirea era şi ea relativă. E frumos să vorbeşti

despre ea, dar s-o trăiești, s-o porți în suflet e un lucru mult mai greu.

— Nikolai, să uităm totul, oftă Ana eliberată de ultimele fărîme de îndoială. Tu ai drumul tău, viitorul tău, eu le am pe ale mele. Mi-am dat seama că am cerut prea mult de la viață și știu că nu am dreptul să încurc pe alții. Nu obiecta. Te iubesc destul ca să înțeleg prețul fiecărui gest pe care l-ai făcut pentru mine. Nu fi supărat, trebuie să ne despărțim.

Surprins de asprimea tonului ei, Stancev o asculta, recunoscînd în spatele cuvintelor care nu-i aparțineau, strigătul vieții căutînd victime printre cei ce-și doreau fericirea, dar se întîlniseră prea tîrziu. Respingea toate normele pe care viața și societatea le impuneau. Pentru el singura adevărată era Ana. Dar cum s-o liniștească. Cu simple mîngîieri și vorbe de asigurare? Nu cumva rănise o inimă fierbinte răpindu-i pentru totdeauna echilibrul? Dacă i-ar fi stat în puteri, ar fi înlăturat cu un singur gest motivele care îi împiedicau pe oameni să fie fericiți, dar asta rămînea un simplu vis. În fața lui se afla Ana, mai tare ca niciodată, și el se simțea neputincios.

— Nu fi supărat pe mine, continuă cu voce stinsă. Oricît ne-am amăgi cu gîndul că mîine va veni o zi mai bună pentru noi, nu e adevărat. O să ne vină greu, știu..., și se opri.

Tăcerea ei, întunericul, tăcerea lui Stancev o speriară. Era ca o criminală care, săvîrșind o nelegiuire, nu se mai poate despărți de victimă, nu-și poate șterge urmele.

— Nikolai, mă auzi ?... şopti ea febril.

— De asta te-ai dus la Sofia ? murmură el.

— Nu poţi contesta adevărul.

— Sînt multe adevăruri pe lume. Depinde de cine le acceptă şi cum le interpretează.

— Adevărul nostru e unul singur.

— Omul e dator să creadă.

— În ce.

— În forţa dragostei sale. Poate nu crezi că eu...

— Ştiu. Ştiu tot. Chiar dacă ai ascunde, s-ar citi în priviri, în fiecare vorbă şi gest. Asta e îngrozitor. Tu dai totul, iar eu primesc şi nu-ţi pot răspunde. Gîndeşte-te şi ai să înţelegi că am dreptate.

— Ai dreptate. E uşor de spus, dar ce se ascunde în spatele cuvintelor ăstora ?

— Adevărul.

— Nu pot să cred că unicul tău ţel în viaţă a fost să izbuteşti în cercetările pe care le-ai întreprins, rosti Stancev ridicîndu-se în picioare brusc şi căutîndu-i ochii în întuneric.

Se zbătea între sentiment şi raţiune. Nu era un diplomat abil. Spunea totdeauna ce gîndea. Nici acum nu era în stare să procedeze altfel.

Surprinsă, Ana nu schiţă nici o mişcare. Oare Nikolai rostise vorbele acelea ? Ce ascundeau ? Îndoială ?

— Da, unicul meu ţel. Chiar aşa..., şopti ea copleşită de lacrimi.

Ridică valiza ca şi cum aici ar fi depozitat toată fericirea ei şi porni dezorientată spre uşă.

— Ana...

— Da, da, unicul meu ţel...

30

Ceața dezolantă coborîse pe neașteptate deasupra orașului și portului.

Deși nu era decît ora prînzului, toate becurile de pe străzi erau aprinse. Mașinile circulau ca orbeții și claxonatul permanent alunga pietonii pe trotuare, obligîndu-i să se uite de jur împrejur cu prudență.

În port se odihneau greoaie vapoarele încărcate. Nu primeau și nu petreceau pe nimeni. Pînă și vedeta își suspendase cursele. Tăcere profundă ca iarna într-un furnicar.

Cînd Jelev apăru pe puntea de intrare a navei, șeful de cart tresări, gata să rostească o comandă. Jelev îi făcu semn cu mîna să tacă și se grăbi spre cabina sa. În urechi îi răsuna încă glasul contraamiralului.

— Căpitan Jelev, sînteți în anchetă începînd de astăzi. În termen legal, predați comanda navei secundului și raportați verbal cele întîmplate. Luați lucrurile așa cum sînt, rămîneți ofițer pînă la capăt!

Singurul lucru pe care Jelev îl înțelesese limpede după întrevedere fusese faptul că Bencev era tulburat. Poate asta era și cauza pentru care nu pusese întrebări, nu ceruse explicații. Credea că făcuse tot ce îi stătea în puteri și de aceea gîndurile îi zburară la Boev, la vizita pe care acesta o întreprinsese.

„A venit să aţîţe focul, l-a montat și pe secretarul consiliului politic, dar a ajuns prea tîrziu. Aseară mi-a părut rău de el... M-am lăsat furat de sentimente. Sentimentalism...“

Pe punte și pe coridoare, pustiu. Toți se aflau la cazărmi văzîndu-și fiecare de treburi. Jelev simțea pulsul navei și, furat de balansul ei, ajunse pe nesimțite lîngă ușa cabinei.

Din secție, răzbătea țăcănitul mașinii de scris. Transcriau probabil dispozițiile date de cu seară. Încă mai era comandant. Dar va pleca și va veni altul în locul lui. Numele lui se va păstra doar în ordine, și timpul va șterge cu perseverența caracteristică orice urmă a trecerii sale prin fiecare colț al navei. Deschise ușa și rămase în prag. Cabina sclipea de curățenie. Stăruia un miros de lenjerie proaspăt spălată. În dulap se afla costumul lui de lucru, călcat.

„Băieții nu m-au uitat. Dacă bănuiesc ceva, au grijă să-mi facă viața cît mai ușoară. Surîse. În situația mea parcă aș fi un bolnav cu zilele numărate. Toți se străduiesc să-i facă pe plac, să-i spună vorbe de alinare deși știu foarte bine ce-l așteaptă."

Răsuci mînerul automatului.

— Ofițer de cart! Găsiți-l pe secund și transmiteți-i să se prezinte urgent la mine, ordonă el și-și netezi calm părul.

Apoi mîngîie statueta de pe călimara în formă de corabie și-i fixă îndelung ochii metalici și reci. Intraseră împreună în cabină, acum aveau să plece...

...Exercițiile de cîteva zile cu flota sovietică din Marea Neagră fuseseră istovitoare. Jelev îndeplinea temporar funcția de comandant de navă. Comanda, așteptînd zilnic sosirea titularului. Aștepta și desfășurarea exercițiilor. Nu trimiseseră pe nimeni.

Poate de aceea rămăsese și comandantul flotei pe nava sa.

Venise apoi și momentul cheie al exercițiilor — tragerile cu torpile.

De pe navele apropiate răsunau salvele. Jelev stătea pe puntea de comandă. Nu urmărea exercițiul cu binoclul, nu-l interesau rezultatele lor. Singura preocupare erau oamenii lui.

Vor rezista ? Trebuia să arate ce știau. Trebuia să iasă din rezervă și să nu mai piardă locul de frunte. Era posibil ?

— Sînteți gata, Jelev ? auzise lîngă el glasul comandantului.

— Da, să trăiți !

— Puteți merge cel puțin pînă la tuburile lans-torpile ?

— N-au nevoie de ajutor. Țintele sînt clare.

Discuția se oprise pentru că radistul recepționase comenzile. Le sosise rîndul.

— Salvă !...

— Băieți ! răsunase o voce în receptor, însă toți tăcuseră. Poate nu li se adresa lor.

Cînd se comunicaseră rezultatele, comandantul îi felicitase reținut, dar Jelev știa că-l cîștigaseră fără rezerve. Știrile următoare îl bucuraseră mai puțin deși ordinul ministrului era scurt și cuprinzător :

„Căpitanul locotenent Jelev este numit comandant de navă !“.

Atunci îi înmînaseră și călimara cu statuetă de care se sprijinea acum cu mîna. În fiecare dimineață, stînd în fața ei, își amintea de ziua aceea, de clipa care îi lega.

Acum, însă, trebuia să se despartă și nu-și va mai putea fixa privirile asupra ei, încercînd să-l regă-

sească acolo pe căpitanul locotenent Jelev, aşa cum fusese el la prima lor întîlnire.

Scoase un ziar din sertar, îl desfăcu pe birou şi înfăşură cu atenţie călimara. O aşeză într-un colţ şi se înapoie la locul său de muncă, dar totul îi era acum străin, nimic nu-i amintea de el însuşi.

În cabină intră secundul, un căpitan-locotenent slab, oacheş. Privirea iscodi locul unde fusese călimara, dar nu întrebă ce se întîmplase cu ea. Îşi cunoştea comandantul prea bine ca să înţeleagă de cum a intrat că nu era momentul potrivit pentru poveşti inutile.

Jelev tăcu, adunîndu-şi parcă puterile şi i se adresă pe neaşteptate :

— Cum merg exerciţiile ?

— După program, tovarăşe căpitan de rangul doi.

— Dar lagărele maşinii din dreapta ?

— Încă mai lucrează la ea. O să le reparăm, dar nu dispunem de timp pentru o reparaţie capitală.

— Să le mai verifice o dată mecanicul.

— E acolo, tovarăşe căpitan de rangul doi.

Jelev nu mai întrebă nimic.

— Şi acum să trecem la motivul pentru care te-am chemat, începu după o scurtă pauză. A venit vremea să ne despărţim.

Tăcu.

— Intraţi în concediu ?

— Ceva mai mult. Pregăteşte-te să primeşti comanda navei. Într-o oră ne apucăm de treabă.

— Glumiţi ?

— În clipa asta, nu.

— A spus ceva Radev ? întrebă secundul căutînd o explicaţie.

— N-are importanţă. Eu am fost comandantul navei. Mie mi-au aparţinut toate ordinele date atunci. Dar să nu mai discutăm despre asta. Peste o oră să vii în cabină.

Secundul ieşi evident dezorientat, iar faţa lui Jelev se însenină puţin cîte puţin. Parcă aruncase de pe umeri o greutate uriaşă. Pînă acum mai sperase, pierzîndu-se în supoziţii, acum totul fusese spus, totul era limpede.

„Numai de nu m-aş frînge. Brazii întîmpină furtunile în picioare."

Sentimentul că trebuia să se bizuie numai pe sine îl stimula. Voia să trăiască. Înainte nu se gîndise niciodată la aspectul ăsta. Pentru el totul se rezuma la serviciu, navă, familie. Şi restul ? Să mai existe şi altceva ?

Se trudea să întocmească planul de predare, dar gîndurile îi zburau aiurea. Amîna, amîna întruna. Ce avea întîietate pentru el ? Ordinul sau regretul că se despărţea de visurile sale ?

„Mai sînt cîteva zile şi gata. Ce uşor mi se pare. Credeam că sînt de neclintit şi zbor ca un fulg. Accidentul şi Boev au fost de ajuns să mă îndepărteze. Ştii însă «prietene» cum am ajuns pînă la cabina asta ? Poţi să realizezi drumul întortocheat, îndoielile, discuta el în gînd cu Boev şi picături de sudoare îi umeziră tîmplele. Am greşit într-adevăr faţă de tine. Dacă tu eşti un om fără pată, cum pretinzi, de ce te năpusteşti împotriva mea pe uşa din dos ? Te temi ? Nu cunoşteai teama altădată. Sau zace şi în tine ceva putred ? Dorinţele tale devin realitate. Speri să mă vezi în genunchi, implorînd iertare ? Uiţi cînd mă învăţai să cred în cinstea oamenilor, cînd mă îndemnai să nu-mi plec capul în

fața dușmanilor ? Adevărat ? Atunci cu ce îți sînt dator ? N-o să-ți fac plăcerea să mă plec la picioarele tale. Cine e de vină ? Tu sau eu ? De data asta tu !“, rosti și, ridicîndu-și capul, încremeni.

În prag se afla Boev.

Cine-l chemase ? Ce legătură avea cu gîndurile lui ? Încercă să găsească vorbe aspre cu care să-l rănească, însă Boev i-o luă înainte.

— Am vești de la spital.

Jelev se mulțumi să-l privească.

— Radev, marinarul care a tras în magaziile cu muniții, traversează o criză psihologică. Doctorii se tem...

— Tu de ce te temi ? îl întrerupse Jelev.

— Radev nu trebuie să moară, continuă Boev, evitînd un răspuns direct la întrebare.

— Și fără el, am spus totul. Nu-ți face griji. Va fi așa cum dorești.

— Eu vreau ca marinarul să rămînă în viață.

— Ai nevoie de dovezi ?

— Tu ai nevoie de el. La drept vorbind eu am venit din alt motiv, spuse după o pauză Boev. Cei de la spital se interesează de Ana. A plecat fără să anunțe cînd se întoarce. Tu nu erai...

Jelev se întorsese cu spatele, chinuindu-se să-și aprindă o țigară. Își aminti de seara aceea, de despărțirea de Ana. Pînă atunci se gîndise numai la munca lui, la anchetă și dintr-o dată descoperise în suflet un gol pe care nimeni n-avea cum să-l umple. Orice atingere era dureroasă.

— De ce taci ? Au nevoie de Ana la spital mai mult ca oricînd, izbucni Boev strîngîndu-l de braț.

— Dă-mi drumul, spuse Jelev eliberîndu-se. Încetează să-mi mai porți de grijă.

— Dimo, adăugă aproape în șoaptă Boev. E viața unui om la mijloc.
— Nu fi fățarnic !
— Ana s-a întors ?
— Nu știu.
— E la Sofia ?
— Nu știu.
— Ești nebun !
— Nu știu.
Boev făcu un gest disperat cu mîna și plecă trîntind ușa după el.
Jelev nici nu tresări. Se lăsă pe scaun și murmură din nou :
— Nu știu nimic !...

31

În cazarma marinarilor era liniște. Numai glasul locotenentului major Ranghelov se lovea de plafonul scund întorcîndu-se către marinari, pentru ca în cele din urmă strecurîndu-se prin tambuchi să ajungă pe punte.
— Codul moral al comunismului constituie crezul generațiilor viitoare, își încheie el conferința cu cîteva minute înainte să anunțe clopoțelul sfîrșitul orei. Puteți ieși, adăugă făcîndu-i semn lui Kralev să rămînă.
Cazarma se însufleți. La ultima masă, Fitilgiul îi povestea supărat ceva lui Spasko, care la rîndul lui îi flutura în fața nasului fotografia unei fete în cos-

tum de baie. Nu spunea nimic. Făcea doar semne cu ochii și chicotea.

Matahală împinse scaunele punîndu-și în gură țigara umezită de cît o schimbase dintr-o mînă în alta. Trecînd pe lîngă Ranghelov și Kralev mai zăbovi puțin și prinzînd o frîntură din conversația lor fluieră a mirare.

— Așadar, mîine trebuie să aibă fiecare notate în carnețel punctele fundamentale ale codului moral. Ne-am înțeles, nu ?

Kralev făcu semn cu capul și privi pe furiș scara pe care se îngrămădiseră marinarii. Se miră constatînd că nu pleca nimeni.

Cînd Ranghelov le dăduse liber, îl remarcase pe aspirantul Pencev în fața grupului, tăcut, prost dispus.

— Dați-mi voie să trec ! strigă Matahală. Să trag o dată din țigară. E de lucru și în pauză ?

— Tot tu ? se opri în fața lui aspirantul Pencev și Matahală se retrase.

— Ce aveți cu mine ? se justifică el. Sîntem în repaus. Vreau să-mi aprind țigara.

— N-o să mori o oră, lua-te-ar naiba, țipă aspirantul. Te mai gîndești și la altceva în afară de tine ?

Pencev înaintă căutînd parcă o victimă asupra căreia să-și descarce supărarea stîrnită de vestea proaspăt aflată.

— Tovarășe aspirant, se făcu auzit Spasov.

— Treci, acolo ! Nu te-a întrebat nimeni. Toți v-ați trezit filosofi peste noapte. Nu mai poate omul să scoată o vorbă. Pe toate le știți. De aia am ajuns cum am ajuns. Așa vreți să lăsați hamacurile ? Ce-i aici ? Aprinde-ți țigara, poftim, se repezi el din nou

la Matahală. Crezi că nu știu că fumezi și în cazarmă ? Aprinde, să-ți ard una să mă ții minte toată viața, — se ambală el din ce în ce mai mult. Dacă nu l-ar fi observat pe Ranghelov în spatele hamacurilor, cine știe ce măsuri ar fi aplicat.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă locotenentul major însă aspirantul îi făcu tulburat un semn cu ochiul, ca marinarii novici. Întotdeauna se tulbura în fața unui ofițer, iar acum mai mult ca de obicei.

— Rău.

— Altă belea ?

— Pleacă comandantul navei.

Toți se îngrămădiră în jurul lui.

— Glumești, îl privi Ranghelov neîncrezător.

— O să-l judece și, pe lîngă el, dăm și noi de dracu, își spuse necazul aspirantul, dar nu-l mai asculta nimeni.

Ranghelov stătu o clipă pe gînduri, apoi se repezi în fugă spre scară, vorbind de unul singur :

— Nu se poate, cum așa... ?

În urma lui porniră și marinarii. Aspirantul Pencev rămase singur în cazarmă cu gîndurile sale încurcate.

Pe punte îi întîmpină crivățul și ceața deasă care învăluia încet cheiul și vapoarele. Lîngă turelele tunurilor, locotenentul major Ranghelov se opri și, întorcîndu-se spre marinari, îi întrebă :

— Încotro ?

Nu-i răspunse nimeni, dar era clar că îl urmau dornici să afle adevărul, sperînd, ca și el, că totul nu fusese decît o glumă inofensivă.

— Tovarășe locotenent major, să mergem la comandant, propuse Spasov.

— Vezi să nu-ţi povestească totul de-a fir a păr, îi rîse în nas Fitilgiul.

— Piei din ochii mei, păduche ! ţipă Spasov şi ridică mîna, dar Fitilgiul, care prevăzuse ce s-ar putea întîmpla, sărise la timp, lăsînd între ei o distanţă respectabilă.

— Nu putem opri mersul lucrurilor, aşa că degeaba vă agitaţi. E mai plăcut în cazarmă decît pe ceaţa asta, şi-şi strînse înfrigurat mantaua pe lîngă trup, pornind grăbit spre tambuchi.

Nu-l urmă nimeni. Ranghelov tot mai stătea pe gînduri dacă să meargă sau nu la cabinele ofiţereşti.

— Duceţi-vă înapoi, îi invită rugător pe marinari, auzind clopoţelul care anunţa începutul orei următoare, dar toţi rămaseră pe loc. Numai Matahală şi Kralev se izolaseră şi fumau grăbiţi.

— La noapte plec în oraş, şopti Matahală.

— Ai bilet de voie ?

— Deschid biroul mecanicului.

— Nu te mai saturi de prostii ?

— Dacă prostii numeşti tu treburile serioase, sîntem de acord, încruntă Matahală sprîncenele şi aruncă chiştocul în lada de gunoi.

— Goana după femei ţi se pare o treabă serioasă ?

— În seara asta mă duc la spital la Poet.

— Măi da ! Tu... !

— El trebuie să vorbească. Căpitanul Jelev e învinuit pentru că Poetul tace, iar ei meditează şi iar meditează. Îmi aduc aminte cum l-au condamnat acum doi ani pe responsabilul grupului nostru pescăresc pentru un accident. Ăla care trebuia să spună adevărul înnebunise.

— Matahală, eşti un zeu, îl apucă de umăr Kralev. Dacă reuşeşti...

Matahală își expuse planul în continuare.

— Eu am să ies neobservat și tu o să mă acoperi pînă mă întorc. Numai să ajung eu acolo. Surorile de la spital, lasă-mi-le mie în seamă, clipi el din ochi.

Fără să mai ceară voie luă încă o țigară din buzunarul lui Kralev. Începură iar să fumeze.

Cu chipiul în mînă, Boev mergea încet, ca și cum ar fi vrut să stea cît mai mult în bătaia vîntului. Văzîndu-i pe marinari îngrămădiți și pe Ranghelov complet neajutorat, se opri.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă el.

Locotenentul major Ranghelov se întoarse imediat.

În fața lui Boev se opri Spasov. Fața îi era palidă, privirea hotărîtă :

— Am aflat că ne părăsește căpitanul Jelev. A fost dat în judecată.

Mai mult nu avu puterea să spună. Boev le înțelese emoția și hotărî să le comunice tot ce știa. Se străduia să-și aleagă cu grijă cuvintele, să fie convingător.

— E adevărat, tovarășe căpitan de rangul trei ? îl întrebă un marinar din apropierea lui.

— E adevărat că predă, băieți, dar încă nu e sigur că o să-l judece. Se mai întîmplă uneori... Comandantul e tras la răspundere pentru toți și pentru toate. El nu dă numai comenzi...

Ar fi vrut să le spună încă multe, să le întărească încrederea în dreptate, dar marinarii se îndepărtaseră pe rînd, lăsîndu-l pe punte doar pe Ranghelov.

Fusese o acțiune demonstrativă sau o ostilitate fățișă ? Ce voiau de la el ? Citise dușmănie în ochii celor mai mulți de parcă el s-ar fi făcut vinovat de

moartea lui Maleev, de înlocuirea lui Jelev şi de toată situaţia creată pe navă. Prin ce stîrnise atîta duşmănie ? Boev pipăi manşeta mantalei şi auzi fîşîitul biletului ameninţător. Să fi fost vreo legătură între una şi alta ? Dacă Jelev avea vreun amestec în redactarea biletului, în orice caz nu era în situaţia în care să poată influenţa moralul marinarilor. Oare totul să fi pornit de la el ? Se lăsase poate antrenat de problemele personale şi uitase de raţiunile pentru care se afla aici ? Nu-şi spuseseră marinarii cuvîntul ? Porni înapoi urmat de Ranghelov.

— Exerciţiile legate de pregătirea politică s-au desfăşurat în condiţii bune, deschise discuţia locotenentul major.

Văzînd că Boev nu spune nimic, continuă :

— Tema privitoare la codul moral al comunismului este interesantă, i-a antrenat pe toţi.

Boev nu se opri şi nu-i aruncă nici o privire, schiţă doar un semn cu mîna, ca şi cum ar fi vrut să destrame ceaţa apăsătoare, şi porni repede pe dunetă. Îi venea greu de unul singur, dar şi mai greu îi era să stea de vorbă cu cineva.

32

Elisaveta se afla pe treptele de la intrarea secţiei de psihiatrie, îmbrăcată într-un halat alb, cu boneta pe cap şi se gîndea de ce vine omul pe pămînt şi pleacă tocmai cînd i se pare că a devenit indispensabil.

Pînă să se întoarcă Boev, n-avusese nici o îndoială cu privire la poziţia ei în viaţă. Nu reproşa nimănui

propria ei singurătate. Optase de bună voie pentru o cale pe care o urma fără mustrări de conştiinţă sau fals sentimentalism. Însă venirea lui o dezorientase. Nu dorea să ia totul de la început. Îşi amintea de ziua în care Boev o salvase de la o moarte sigură. Jurase atunci să fie a lui. Erau însă amîndoi tineri, îşi închipuiau că e dreptul lor să fie împreună, de vreme ce unul din ei este oricînd gata de sacrificiu.

„Era frumos cînd nu-mi complicam viaţa cu tot felul de gînduri. Trăieşti în aşteptarea întoarcerii. Te crezi fericită. Eram într-adevăr fericită pe vremea aceea ? Poate... Naşterea lui Plamen m-a făcut să mă simt matură. Şi ? Aşteptarea mă contraria. Am început atunci să judec lucrurile, să analizez viaţa, discuta ea cu sine căutînd să afle unde anume greşise. L-am întîlnit pe celălalt. Nu ştiam nimic despre el şi am început să-l iubesc. Îl iubesc şi acum deşi m-a părăsit. Nu-mi pare rău. Se spune că omul iubeşte o singură dată în viaţă. Mi-a rămas copilul. Şi dintr-o dată..."

În seara aceea înţelesese că Plamen se făcuse mare, că-şi ascundea gîndurile, că avea propriile sale aspiraţii.

Ajunsese acasă în zori. El dormea, şi pe podea zăcea fotografia lui Boev. Ar fi vrut să-l trezească şi să fugă departe de oraşul acela, de oamenii care-i cunoşteau, însă între ea şi copil intervenea fotografia din care o fixau doi ochi amintindu-i întruna : „Lasă-l. Se simte bine. E fericit. Gîndeşte-te la tine."

Elisaveta cedă. Pregăti în bucătărie gustarea preferată a copilului. Aşezînd-o în apropierea patului, plecă din nou pe stradă.

„A mai îmbătrînit, îşi aminti ea de înfăţişarea lui Boev. Părul albit, faţa brăzdată de riduri, gura fără

dinți. Tresări înfricoșată și retrăi repulsia pe care o simțise mai înainte, constatînd că de aceea nu semăna cu el însuși și impunea un respect vecin cu teama. Doar ochii i-au rămas aceeași. Ce ascundea privirea lui ? Dispreț sau o fărîmă din dragostea de odinioară ?... Nu, nu, așa ceva era cu neputință. Mă urăște, mă disprețuiește. A venit să se răzbune. De aceea a trecut pe la băiat și tot de aceea nu m-a alungat pe mine. Vrea să mă nimicească, încet, dar sigur. Ăsta e esențialul. Nimic altceva", își aduna ea puterile, străduindu-se să găsească justificări, să descopere o ieșire.

Se făcuse ziuă și era tot pe străzi. Nu îndrăznise să se întoarcă la Plamen. Se temea de întrebările lui. Amîna discuția încercînd să mediteze, să-l poată face să creadă din nou numai în ea. I se făcuse frig, dar stătea în continuare pe treptele clădirii.

— O să răcești ! auzi un glas cunoscut de femeie.

— Ana...

O îmbrățișă și intrară amîndouă pe coridorul încă pustiu al spitalului.

În cabinetul medicului de gardă era frig. Se priveau pe furiș, neîndrăznind să-și spună cît de mult se schimbaseră. Elisaveta atribuia tulburarea Anei succeselor obținute la Sofia, Ana ar fi vrut să citească în ochii Elisavetei ce hotărîse să facă mai departe în viață. S-ar fi bucurat să afle că avea de gînd s-o ia de la capăt cu Boev. Amîndouă voiau să se gîndească numai la lucruri vesele, să uite eșecurile, dar tăceau și ochii li se umpleau de lacrimi.

— Plamen s-a făcut bine ? rosti într-un tîrziu Ana.

— Nu știu.

— Temperatura i-a scăzut ?

— A început să se dea jos din pat, vrea să meargă şi la şcoală, dar...

— Ce e ? îşi întoarse Ana faţa spre ea. Nu cumva ?

— Mă tem, mă tem pentru el, izbucni dintr-o dată Elisaveta în plîns, rezemîndu-şi fruntea de umărul Anei.

— S-au întîlnit ?

— Azi-noapte. S-a dus la el. Înţeleg că suferă, dar nu-şi dă seama că pentru copil e mai rău ? Noi sîntem morţi unul pentru altul. Ştie foarte bine asta, dar speră. Copilul e fericit, iar eu n-am nici o putere, nici una, Ana. Toată viaţa mea de pînă acum a fost un vis din care m-am trezit azi-dimineaţă. El nu cere nimic de la mine, în schimb mi-a transmis teama asta cu privire la copil. Ce crezi, Ana, o să-l pierd ?

Strîngînd-o în braţe, Ana avea senzaţia că îmbrăţişează trupul plăpînd al Svetlei.

„Ea pe cine iubeşte mai mult, pe mine sau pe tatăl ei ? Ce sentiment e mai puternic : dorinţa de a-l vedea, să-i spună «tăticule», sau legătura faţă de cea care a născut-o ? De ce suferă atîta Elisaveta ? Ce poate fi mai groaznic ?“ se succedau întrebările una după alta.

— Plamen te iubeşte.

— Nu-i suficient.

— Ce mai vrei ?

— Să pot crede că am de ce trăi.

— De fapt, ce s-a schimbat ?

— Totul, îşi lăsă Elisaveta neajutorată mîinile în poală, în timp ce privirea îi rătăcea de-a lungul podelei.

— Crezi că numai ţie ţi se întîmplă aşa ceva ?

— Trebuie să-mi găsesc liniştea la gîndul că sînt şi alţii în situaţia mea? îşi ridică Elisaveta brusc capul şi o undă de răutate îi licări în priviri. Am dat totul din mine. Sînt vinovată că preţuiesc clipele de fericire chiar dacă n-au fost decît clipe? În fiecare necunoscut am încercat să găsesc o fărîmă din credinţa mea şi am dat greş de fiecare dată, pentru că toţi nu sîntem decît nişte bieţi pămînteni, obişnuiţi, meschini şi fără apărare. Tăcu citind teama din ochii Anei. Îi mîngîie mîna şi continuă ceva mai calm. Păstrează cel puţin ce ai! Poţi şi eşti datoare s-o faci! Ştiu că iubeşti şi nimeni nu ţi se va putea împotrivi, dar nu-ţi încătuşa iubirea printr-un certificat de căsătorie, care fără doar şi poate vă va sili să vă vedeţi propriile slăbiciuni şi vă va ucide visele. Ţine minte de la mine! Iubirea nu trebuie să cunoască povara lanţurilor. Trebuie să te apropii de ea, să te bucuri, să te topeşti sub flăcările ei, îngăduindu-i însă întotdeauna să rămînă un vis.

Se ridică şi îşi netezi părul cu mîna.

— Eu trăncănesc şi tu te-ai întors dintr-un oraş mare, ai desigur grijile tale. Iartă-mă. Nervii. Ah, da, au adus un marinar de pe vasul lui Dimo. Trebuie să-l vezi imediat. Te-au căutat şi la Sofia. Eşti obosită, dar e un caz neobişnuit. De el depind multe.

— Dar Dimo unde e? întrebă Ana lovită de o presimţire rea.

— La bază. Du-te acum. Bolnavul e la salonul 13. Eşti medic. E mai bine să-ţi consulţi singură pacienţii, decît să-ţi explice altcineva despre ce e vorba.

Ana n-o mai întrebă nimic şi plecă.

— Aseară Svetla a venit acasă, continuă Elisaveta. E la bunica. Nu uita că te așteaptă.

— Și Plamen mă așteaptă. Îi plimbăm pe amîndoi în parc. Grăbește-te !

Văzînd că a rămas singură în cabinet, se așează pe patul de consultație.

Ana străbătu repede coridorul, grăbită să-l consulte pe marinarul bolnav. Ca și cum de el ar fi depins rezolvarea multor probleme care o preocupau. Din seara în care se despărțiseră, nu-și mai văzuse soțul, nici nu se interesase unde era sau dacă se va mai întoarce. În ultimul timp se gîndise numai la Stancev, iar acum se simțea brusc foarte singură. Jelev, de care pomenise Elisaveta, era o portiță de care uitase cam de mult și acum se repezi orbește spre ea, temîndu-se să nu piardă direcția.

Pe scară se întîlni cu un coleg care, mai înainte să-i strîngă mîna o întrebă :

— Ai fost la director ?

— Mă duc mai tîrziu.

— E neliniștit. Ai plecat pe neașteptate și e un bolnav...

— Am aflat.

— Nu te speria. Cîte nu se întîmplă în viața unui om, și trecu mai departe la fel de bine dispus.

Sesizînd dublul înțeles al ultimelor cuvinte, fu gata să-i riposteze, dar el dispăruse deja după colț.

Cu cît se apropia mai mult de etajul trei, cu atît i se părea mai departe rezerva unde fusese instalat marinarul. Niciodată nu o tulburase atîta un pacient. Cuvintele Elisavetei și ale colegului de care tocmai se despărțise, nervozitatea directorului în legătură cu soarta bolnavului și mai presus de toate

faptul că pacientul făcea parte din echipajul navei lui Dimo, toate o împingeau către presimțiri rele, lucru care nu se potrivea deloc cu calitatea ei de medic. În dreptul rezervei cu numărul 13 o' întîmpină sora de gardă și îi deschise ușa. Ana nu intră imediat. Parcă toată ceața din oraș invadase încăperea, cufundînd-o în întuneric. Singurul pat din rezervă era ocupat de un bărbat costeliv, cu bărbia sprijinită de genunchi și cu privirile ațintite la ramele patului. Deși se deschisese ușa, el nu schițase nici o mișcare. Pijamaua largă atîrna pe umerii căzuți lăsînd să se vadă pieptul păros.

— Ăsta e bolnavul ? întrebă Ana.

— Un caz grav, răspunse sora. Insomnie zece zile și zece nopți. Nu mănîncă și nu vorbește.

— Care sînt cauzele ?

— A dat foc magaziilor de muniții de pe navă și cel mai bun prieten al lui a pierit. De atunci... Ana o întrerupse.

— Și ceilalți ?

— Care ?

— Cei de pe navă.

— Nu știu. Doctorul Stancev e la curent cu acest caz. El și-a expus constatările. Marinarul va fi judecat. Trebuie cel puțin să poată vorbi, continuă încet sora, dar Ana n-o mai asculta.

„Acum zece zile, iar ei nu-i spusese nimeni, gîndi cu amărăciune. Și Nikolai... constatări, acte... I-a fost milă de mine, de el. Milă. Cui îi este necesară mila dacă nu există îndrăzneala de a spune adevărul ? I-a fost milă de mine sau intenționat a ascuns-o. Să fie atît de laș ?“

— Doctorul Stancev ați spus ? întrebă ea.

— Şi azi l-au vizitat de la Procuratură, adăugă sora evitînd un răspuns direct şi urmărind cu curiozitate faţa palidă a Anei. Bolnavul n-a vorbit. Vă aşteptau pe dumneavoastră. Poate reuşiţi.

Ana tăcea. Dădu surorii foaia de observaţie şi, fără să se mai ocupe de marinar, făcu calea întoarsă. Nici nu ajunse în dreptul scării şi-n faţa ei apăru Stancev. Se opri, lăsîndu-l să se apropie. Strălucirea care îi lumina ochii, întotdeauna, trădînd-o cînd se întîlneau, se stinsese. Se străduia să afle de una singură răspunsuri la întrebările care o chinuiau.

„E posibil să ascundă ceva de mine ? Să fie oare altfel decît mi l-am închipuit ? Ochii aceştia sînt în stare să mintă ? Sînt poate timizi, dar nu sînt cruzi. Sînt ai mei.“ Stancev îi întrerupse firul gîndurilor.

— L-ai văzut ?

— Unde sînt ceilalţi ? întrebă Ana la rîndul ei.

— E cazul cel mai grav din cîte am întîlnit pînă astăzi.

— Unde-i Dimo ? întrebă ea cu mai multă insistenţă căutîndu-i privirile.

Stancev nu răspunse. Pleoapele îi tremurară peste pupilele tulburi şi oftă încet.

— Ai ascuns totul de mine pînă acum. Ai avut grijă să-mi menajezi liniştea. Şi cîtă încredere aveam în tine, dacă ai şti, cîtă încredere...

— Ana, să nu crezi că pentru mine e mai uşor. Am făcut tot posibilul să-l salvez şi am să fac şi de acum înainte. Am vrut să te scutesc de o grijă în plus. Asta e o treabă de-a noastră, ca între bărbaţi. El e comandant. Da, da, comandant. Jur să fac tot ce îmi stă în puteri...

Stancev era capabil de orice numai s-o facă pe Ana să-l creadă. În clipa aceea n-avea nevoie decît de o privire de-a ei, plină de încredere şi devotament. Ana, însă, nu mai era cea pe care o cunoscuse el. Faţa îi era de piatră, ochii goi şi înghеţaţi.

— Mulţumesc ! articulă ea cu greutate şi, ascunzîndu-şi mîinile în buzunarele halatului, porni cu paşi nesiguri spre scară. Unde las foaia de observaţie şi rezultatele analizelor ? întrebă Ana întorcîndu-se din drum.

Stancev îi făcu semn cu mîna şi rămase nemişcat pînă ce Ana dispăru din raza lui vizuală.

33

Plamen se trezi înţepenit, cu capul greu. În primul moment nu înţelese de ce se culcase îmbrăcat, dar încetul cu încetul îşi aduse aminte. Îşi ascuţi auzul. Era linişte şi în odaia de alături, şi în bucătărie, iar în cuierul din vestibul atîrnau doar paltonul şi şapca lui. Aruncă o privire în dormitor să se convingă că mama lui nu doarme încă. De multe ori, sculîndu-se dimineaţa, se apropia tiptil de patul ei, se strecura sub plapumă unde îl întîmpina îmbrăţişarea ei caldă. Elisaveta îl strîngea la piept pe jumătate adormită, iar el nu îndrăznea să se mişte, de teamă să n-o trezească. Poate ar fi făcut la fel şi în dimineaţa asta, dar patul era gol. Nici nu fusese atins.

Plamen se întoarse în odaia lui și gustă fără nici o plăcere din bunătățile așezate lîngă pat. Altă dată o asemenea surpriză l-ar fi încîntat, dar acum nu-i era foame. Nu realiza exact ce se întîmplase. Ridică de jos fotografia tatălui său, o șterse de praf și o ascunse în buzunarul paltonului. Aruncă apoi pijamaua pe tăblia patului, se îmbrăcă și ieși pe stradă. Era a zecea zi de cînd nu mai ieșise din casă. Se zgribuli de frig, ceața îl apăsa, dar el mergea mai departe.

Mai presus de orice era hotărît să-și găsească tatăl. Îl avea tot timpul în fața ochilor, cu părul încărunțit, cu ochii gînditori și triști. Mama nu i-l descrisese niciodată și Plamen își crease o imagine despre el după singura fotografie descoperită întîmplător într-unul din sertarele scrinului.

Ea era la serviciu și el se uita la fotografie și se minuna de unde-l cunoaște pe omul acela, neputîndu-și explica plăcerea pe care o resimțea privindu-l. Nu era vorba de simpla atracție pe care uniforma de marină o exercita asupra lui. Ochii aceia parcă i se adresau, spunîndu-i „Salutare, copile".

Cînd auzise pașii mamei pe coridor, alergase s-o întîmpine, strigînd vesel :

— Uite ce-am găsit, privește ! Mămico, cine-i nenea ?

Își aducea bine aminte că ea nu-i răspunsese pe loc. Luase fotografia cumpănind ce să facă și pe urmă, pe neașteptate, intrase în bucătărie. Plamen însă nu se lăsase cu una cu două :

— Dă-mi-o. Eu am găsit-o. Și dacă o țineai în scrin, înseamnă că e om bun. Dă-mi-o.

Elisaveta lăsase fotografia pe scaun și murmurase încet :

— Altădată nu umbla unde nu trebuie.

— O pun la loc, lăsase capul în jos Plamen, cu un sentiment de vinovăție.

— Poți s-o păstrezi acum. E tatăl tău.

Plamen se așezase pe jos și multă vreme nu-și dezlipise privirile de pe chipul din fotografie. Deci așa era ? Și-l închipuise un bărbat solid, cu mustăți, inspirînd teamă. Așa trebuia să fie după el un marinar adevărat.

— Vreau să mergem la tata, spusese el deodată.

— Lasă asta ! Pune de-o parte fotografia, zise maică-sa cu glas obosit.

— Cînd vine tăticu ?

— Ai mîncat astă-seară ?

— Nu-i așa că marinarii pleacă departe și pe urmă se întorc la copiii lor ?

— El nu se mai întoarce... Spală-te pe mîini și treci la masă.

— De ce ?

— Ești prea mic ca să poți înțelege. Pune-ți șervetul în față să nu te stropești.

— Nu e om rău...

— Nu mă mai chinui. Doar ți-am mai spus, îi vorbi cu același glas stins. Tatăl tău e mort pentru noi. Cînd o să mai crești, o să-ți explic. Hai la masă !

Strîngînd fotografia la piept, Plamen se ridicase și, în loc să vină să mănînce, se dusese la patul lui și se culcase. Nu reținuse din vorbele mamei sale decît că tăticu murise. Iar acum' dintr-o dată aflase că e în viață. El, chiar bărbatul din fotografie.

„Poate a fost plecat în cursă lungă și i-a eșuat vaporul. S-o fi salvat într-o insulă pustie și abia de curînd a avut mijloace să se întoarcă. Poate a gă-

sit și o mamă. Dar o să vină la noi și n-o să ne mai despărțim", i se roteau gîndurile în minte. Singurul lucru nelămurit rămînea vizita tușei Nikolița și motivul pentru care îi ascunsese înapoierea tatălui său.

Într-un tîrziu, se opri gîfiind în fața căsuței ei. Orologiul orașului vestea ora opt. Bătu la ușă.

— Da ! răsună o voce sonoră de copil dinăuntru.

Întredeschise ușa. Din pat îl privea Svetla.

— Ești singură ?

— Singură, răspunse ea și sări jos bucuroasă de sosirea lui. Vino, vino !

Plamen se mai uită o dată în jur și se apropie de ea.

— De ce nu ești la cămin ?

— Bunica spune că sînt bolnavă.

— Ai temperatură ?

— Nu, dar n-am dormit cît trebuie. E multă gălăgie la noi.

— Dar bunica Nikolița unde e ?

— La mama. Că e doctoriță. O s-o aducă să mă vadă. Doar dacă s-a întors. Și tu te duci la cămin ? îl întrebă la rîndul ei.

— Nu, răspunse Plamen, uitîndu-se cu insistență în jur, parcă ar fi căutat ceva.

— Cu atît mai bine, zise Svetla, dîndu-și aere. Nu mai pot suferi căminele astea. Pînă și aici, la bunica, îmi place mai mult. E și ea rea uneori și mă silește să-mi țin picioarele în apă fierbinte și să beau un ceai amar, dar nu mă culcă toată ziua și nu mănînc decît ce-mi place. Și nici ei nu-i place carnea grasă, ca și mie. Nici nu știi ce rău e cînd te silește cineva să mănînci gras.

Preocupată de poveștile ei, Svetla abia băgă de seamă că Plamen se ridicase de pe pat și se îndrepta spre odaia alăturată.

— Ei, încotro ? strigă ea. Bunica nu lasă pe nimeni acolo în lipsa ei.

— De ce ? întrebă mirat Plamen.

— Odaia aia nu e a noastră ! începu Svetla în șoaptă. Locuiește acolo un marinar care îl cunoaște pe tăticu. E foarte tăcut, dar bunica mi-a spus că e om bun.

Plamen întredeschise ușa și primul lucru pe care în văzu fu o fotografie atîrnată de perete. Erau acolo tatăl său, în uniformă de marinar cu tunică albă, și Elisaveta într-o rochie înflorată.

Înțelegînd că aici locuia tatăl său, Plamen mai înaintă cu un pas și se opri din nou. Se străduia să priceapă de ce avea nevoie de altă casă, dar nu-i venea în minte nici o explicație, doar gînduri tulburi, depărtate de adevăr.

— Plamen, te rog nu intra, îl trăgea de mînă Svetla. Bunica mi-a spus că nu-i place să-i umble cineva prin odaie. Azi-noapte a venit la el o femeie. Credeau că dorm. Bunica a lăsat-o să intre la el. S-au certat, pe urmă ea a plecat. Bunica a plîns și nu s-a mai culcat pînă dimineața. Te rog pleacă de aici. Tot pe mine o să mă certe.

Însă Plamen n-o mai asculta. Înțelesese din vorbele ei că mama sa fusese aici.

— O să-ți tragă cîteva dacă se întoarce. Așa să știi de la mine. Dacă nu m-asculți... Ești și tu rău ca el. Ești rău, ești rău... !

— Taci odată, plîngăreață, îi strigă Plamen și o împinse la o parte. Să nu mai îndrăznești să spui o vorbă despre omul ăsta. E tatăl meu ! Ai auzit ?

Tatăl meu! strigă el și mai tare, în ciuda Svetlei care izbucnise în lacrimi. Apoi se așeză pe pat.

„O să se întoarcă. N-are unde să se ducă în altă parte. N-o să-i mai dea drumul. E tatăl meu," încercă el să se liniștească. Svetla plîngea din ce în ce mai tare, uitîndu-se printre degetele desfăcute să vadă dacă Plamen n-avea de gînd să părăsească odaia.

34

Ceața se destrămase cînd ajunse Matahală lîngă gardul spitalului. Coborîse de pe navă odată cu un grup care se ocupa cu aprovizionarea. După aceea nu mai avusese nici o piedică de întîmpinat. Cu biletul în buzunar, înarmat cu puțină hotărîre, cotise pe ulicioarele strîmte ale orașului pînă să ajungă la destinație.

Nu-i mai rămînea de învins decît un singur obstacol, dar cel mai greu. Nu era nici ora și nici ziua admisă pentru vizită. Se bizuia pe legăturile lui cu spitalul, dar tot drumul de la bază pînă aici fusese hărțuit de îndoieli. Aștepta deja de mai bine de o oră să se întoarcă sora pe care o trimisese să tatoneze terenul, să depisteze salonul în care era instalat Poetul.

Zări în cele din urmă silueta ei puțin adusă de spate. Se pregătea să fluiere cînd ea se opri și-i făcu semn cu mîna s-o urmeze. Matahală nu stătu mult pe gînduri. Se mai uită o dată în jur ca orice iscoadă

cu experienţă şi porni pe urmele ei cu paşi siguri, de parcă cel puţin directorul spitalului avea să-l primească în legătură cu o chestiune de viaţă şi de moarte.

— Numai un minut, spuse mergînd grăbită în faţa lui asistenta medicală. Sora e nouă şi se teme, iar bolnavul e un caz deosebit.

— Nici o grijă. Tu cel puţin mă cunoşti, se străduiesc s-o liniştească Matahală. Îmi e prieten. Am să-i comunic lucruri importante.

— Dar e nebun.

— Parcă noi sîntem mai breji. Cu toate astea circulăm liberi printre oameni. Nici o interdicţie. Fiecare cum îi trece prin minte. Poetul, nebun! Prostii!

Matahală se strecură pe intrarea din dos a spitalului lăsînd-o pe asistentă în urmă.

— Sus, şi mai încet, şopti ea. Cu încălţămintea asta, tropăi ca un cal.

— Obicei oştăşesc, Petrana! Nu te supăra! rînji el şi-i făcu în glumă semn cu ochiul, dar ea îl împinse.

— Mergi, hai mergi! Doar ai venit cu o treabă.

Matahală stătu puţin pe gînduri, dacă să profite sau nu de buna ei dispoziţie şi de scara pustie, dar îşi veni la timp în fire şi continuă să urce.

— Urs te-ai născut, urs o să mori, sporovăia asistenta, fără să-şi dea seama că tonul cu care rostise cuvintele trăda bucuria de a-l fi întîlnit.

Se strecurară neobservaţi în odaie. Petrana îi mai şopti ceva şi se făcu nevăzută. Matahală era emoţionat şi se zăpăcise. Nu se aştepta să-l găsească pe Radev în halul acela. Abia îl recunoscu. Cunoscînd

multe din trucurile pe care marinarii le foloseau ori de cîte ori doreau să iasă cu fața curată din situații încurcate, crezuse că și de data asta e vorba tot de un simplu joc. Se hotărîse să vină să vadă singur adevărul, dar ceea ce vedea îl ului.

Pentru prima oară de cînd se afla la spital Radev își ridică capul, ațintindu-l pe Matahală cu priviri inexpresive. În mintea lui mai exista încă amintirea chipurilor unor oameni pe care, însă, n-avea destulă putere să le lege de propria lui ființă. Matahală îi amintea de ceva cunoscut, dar atît de îndepărtat, încît nu reușea să-l aducă la realitate. O scînteie măruntă pîlpîi ca apoi să dispară la fel de repede cum se născuse. Matahală nu era în stare să mai suporte. Avea impresia că încă puțin și el însuși își va pierde glasul, veselia, dragostea de viață.

— Salutare, șefule! încercă el să glumească pe socoteala gradului de sergent al Poetului. Mi s-a făcut dor de tine și am venit să te văd. Nu te mai zgîi la mine de parcă acum m-ai vedea pentru prima oară.

Nu mai putu face față privirii aceleia învăluitoare și rîse forțat.

Radev nu spuse nimic. Începu doar să-și legene capul, să-și miște buzele.

— Ei, frățioare, ia vino-ți în fire! Nu cumva ți s-au înecat corăbiile. Sîntem toți bine sănătoși. Cît despre Maleev, n-ai nici o vină. Putea fi oricine în locul lui. De tine avem nevoie, omule, avem nevoie. Fără tine nu facem două parale pe navă, continuă Matahală înfricoșat că vorbea de unul singur.

Tresări încă mai speriat cînd Radev întinse mîna și începu să-i pipăie centura și catarama. Mîngîia

ancora în relief şi o privea pierdut. La un moment dat se ridică în genunchi şi parcă speriat de o pricină necunoscută se ghemui la pieptul lui.

— Toţi îţi trimit salutări, frăţioare, zise din ce în ce mai tare Matahală, gata s-o ia la sănătoasa în orice clipă. Şi căpitanul Jelev te salută. Te aşteaptă. Trebuie să scapi de-aici cît mai repede. Eşti util, mai ales lui îi eşti indispensabil, înţelegi ? atacă el subiectul pentru care venise, fără să realizeze că Radev nu putea pricepe nimic, că nu era în stare să-l ajute.

Auzind numele lui Jelev, bolnavul se sculă în picioare, se uită de jur împrejur şi spre stupefacţia lui Matahală începu să îndruge vorbe fără şir.

— Vin ! strigă din uşă asistenta şi fugi, dar Matahală nu se clinti din loc. Strîngînd mîinile lui Radev repeta întruna :

— Linişteşte-te, frăţioare, linişteşte-te. O să treacă toate, o să treacă.

— N-o să moară, n-o să moară... Căpitan Jelev, căpitan Jelev, spuse Radev. Parcă trecuse într-o altă lume, ruptă de tot ce-l înconjura.

În încăpere intră Ana însoţită de soră. Auziseră ultimele cuvinte ale lui Radev, dar cel mai mult le surprinse prezenţa lui Matahală.

Auzindu-le paşii se ridică de lîngă bolnav şi se opri în dreptul ferestrei.

— Cine v-a îngăduit să intraţi ? îl întrebă Ana.

— Eu.

— Cu ce drept ?

— Nu strigaţi, îşi reveni Matahală. Dacă în ochii dumneavoastră e un simplu bolnav, nouă, celor de

pe navă, ne este necesar. Ştiţi ce-nseamnă să laşi totul în seama unui singur om ? Altă posibilitate n-aveam. Acum înţeleg cît de disperată e situaţia, de ce trebuie să plece comandantul nostru. Dacă ar fi fost în stare să dezvăluie adevărul, lucrurile ar fi stat altfel, dar aşa...

— Aşa că ? se uită Ana fix în ochii lui.

— Maleev a murit, căpitanul Jelev merge la judecată. Poetul e nebun şi poate că nici unul din ei nu e vinovat de cele întîmplate. Scuzaţi-mă, n-am vrut să contravin ordinii dumneavoastră, dar era singura modalitate, şi Matahală ieşi fără să-l oprească nimeni.

— N-o să moară, n-o să moară, căpitan Jelev, căpitan Jelev, repeta Radev unul şi acelaşi lucru şi chipul lui se însufleţea din ce în ce mai tare.

În mijlocul încăperii Ana nu-i mai vedea nici pe bolnav, nici pe soră. Îi răsunau în urechi vorbele lui Matahală şi nu reuşea să sesizeze adevăratul lor înţeles. Simţea că şi ei îi revine o parte de vină pentru cele întîmplate, dar nu ştia ce să facă, în ce direcţie să se concentreze mai întîi. O încerca un sentiment de milă pentru soţul ei. Poate nu se deosebea de mila pe care o resimţea pentru bolnavi, însă Ana dorea din tot sufletul să nu i se întîmple nimic rău. Marinarul o ajutase să vadă lucrurile mai limpede, stimulînd-o să reacţioneze cu mai multă energie împotriva primejdiei care-l pîndea pe Jelev.

— Seringa, spuse brusc Ana.

Sora tresări, iar Radev îşi duse mîinile la piept în timp ce glasul lui tînguitor se stingea între pereţii albi ca hîrtia ai rezervei cu numărul 13.

35

Distraţi, oamenii nici nu băgară de seamă că seara se lăsase pe neaşteptate. Numai luminile din ferestre şi felinarele de pe străzi dovedeau că ziua se dusese de mult.

Stancev stătea pe întuneric, întins pe divan. Avea senzaţia că lumina îl dezbrăca sufleteşte şi fiziceşte. Cele zece scrisori adresate Anei se îngrămădeau în coş rupte în bucăţele mărunte, iar în faţa lui aştepta pagina albă destinată celei de-a unsprezecea. De fapt ce voia să-i mai spună ? Nu era totul destul de clar ? Avea dreptul s-o caute ? Dragostea lor se născuse pe neaşteptate, ca un torent dezlănţuit, smulgînd orice piedică din cale. Acum se retrăgea precum venise. O logică simplă, implacabilă. Putea cere mai mult de la Ana ? Şi totuşi era hotărît să-i scrie totul. De două ore se tortura, aplecat peste rîndurile strîmbe şi tot lipsea ceva. Ceea ce era mai important nu fusese încă spus.

Se ridică într-un cot şi parcurse prin întuneric frazele scrise. Şi de data asta îşi strînse buzele nesatisfăcut. Mototoli foaia, o azvîrli la întîmplare şi se întinse din nou.

„O fi avînd nevoie de mine, de dragostea mea ? Ce-aş putea să-i dau în plus faţă de Dimo ? Respect ? Şi dacă s-a înşelat ? Poate fi ceva mai greu de îndurat decît gîndul că te-ai înşelat, amăgind şi visele celuilalt în acelaşi timp ? Ce anume am pierdut din vedere ? Să fie totul lipsit de rost ? Cum de nu mi-am dat seama mai devreme ? Şi atunci, cum s-a schimbat, aşa, dintr-o dată ? Dacă aş putea fi

sigur că fără mine e mai liniștită, m-aș retrage. Dacă aș putea, dar așa...“ Privirile îi rătăciră pe tavan, unde becul de pe stradă proiecta jocuri de lumini.

O bătaie ușoară în ușă îl făcu să-și ascută auzul. Ridică capul, dar nu apucă bine să se scoale cînd în odaie intră Jelev. Acesta se uită de jur împrejur și aprinse lumina să se convingă dacă pe divan era întins cineva.

— Aș fi crezut orice, dar că holteii bătrîni stau ca bufnițele, nu mi-aș fi închipuit, spuse el, scoțîndu-și mănușile. Întîmplător am pus mîna pe clanță. Pe urmă m-a împins curiozitatea. De cînd nu-ți funcționează nici soneria ? Sau preferi să nu fii deranjat cînd te odihnești ?

— Ia nu mai trăncăni atîta, dezbracă-te și stai jos ! zise cu același ton glumeț Stancev, însufleținduse.

Jelev adusese cu el în odaie o undă proaspătă de viață, alungîndu-i gîndurile întunecate. Se repezi la bufetul-bar și începu să caute coniacul și paharele. Ciudat, simțea privirile lui Jelev ațintite asupra sa. Se grăbi să se întoarcă. Jelev nu se dezbrăcase, se străduia să-și aprindă o țigară.

— Ascultă, Nikolai. Am venit la tine cu o treabă serioasă. Lasă gluma și băutura pentru moment. S-ar putea să vină și rîndul lor.

Stancev stătea în fața lui cu sticla și cele două pahare.

„Rîndul lor n-o să vină niciodată. Ne despart prea multe lucruri“, se gîndea el, dar rosti cu totul alte cuvinte :

— Nu fi copil. De cînd n-ai mai dat pe la mine? Coniacul nu ne va împiedica să discutăm pînă şi cele mai serioase probleme.

Totul i se învălmăşea în minte. Nu cumva noaptea va fi asemenea zilei care abia trecuse? „Ştie totul sau altceva l-a adus la mine? Şi dacă Boev i-a şoptit ceva? Nu de la el au venit toate necazurile? Trebuie să suferim şi noi numai pentru că el a suferit? N-am să tăgăduiesc în faţa nimănui că o iubesc pe Ana. N-am să îngădui nimănui să o batjocorească. Poate e mai bine că s-a întîmplat aşa. Să se termine odată totul."

Umplu paharele, dar Jelev nu se clinti din loc. Ţigara îi tremura în mînă şi, ca să-şi mascheze tulburarea, scutură scrumul îndelung.

— Deocamdată eşti singurul meu prieten aşa că ţie pot să-ţi spun totul, începu el din ce în ce mai agitat. Cel puţin mă cunoşti şi n-am motive să mă ascund de tine! Petio şi-a atins scopul. O să fiu judecat. Ar fi nedemn să-mi contest vina. O să plec de pe navă, deşi viaţa mea în afara ei nu mai are nici un sens.

— Adică ce vrei să spui...? îl întrerupse Stancev.

— Suport totul, n-am încotro, dar astăzi a intervenit ceva neaşteptat. Uite, priveşte, şi-i întinse o hîrtie verde.

Stancev o luă tăcut, o examină, citi conţinutul precedat de cuvîntul „citaţie", scris cu litere mari şi înţelese ce se întîmplase.

— E adevărat, continuă Jelev, de la o vreme mi-am neglijat familia. Sarcini, exerciţii, ieşiri în larg. Mereu îmi ziceam că o să vină şi timpul să mă

ocup de Ana şi de Svetla. Dar au trecut zile, săptămîni, chiar luni şi am cam uitat unii de alţii.

Apăsă nervos ţigara în scrumieră.

— Acum cîteva seri ne-am certat şi eu am ridicat mîna s-o lovesc. Am ridicat mîna, prietene, pentru că una doream şi alta ieşea. Eu căutam înţelegere, ea mă ironiza. Şi totuşi nu trebuia să ridic mîna.

— E aici o neconcordanţă, repetă de cîteva ori Stancev, neputîndu-şi veni în fire.

Era uluit de încrederea lui Jelev şi mai presus de orice de purtarea Anei. Ce intenţiona ? Să rămînă singură ? Curată nebunie ! Dacă cu cîteva clipe în urmă se simţea în stare să se bată cu Jelev de dragul Anei, acum era încurcat.

— Tocmai neconcordanţa asta vreau s-o clarific, rosti Jelev emoţionat, într-un tîrziu. Dacă asprimea mea e de vină, chiar acum îi cer iertare, dar mă tem să nu greşesc. Este groaznic să-ţi ceri iertare aşteptînd ca gestul tău să-ţi aducă alinare sufletească şi pe urmă să descoperi că de fapt mărturisirile tale n-au fost necesare nimănui. Pentru asta sînt aici. Numai tu mă poţi ajuta.

— Dimo, eu cred..., se precipită Stancev însă Jelev îl întrerupse :

— Stai, stai puţin, nu te grăbi cu răspunsul. De la tine mă aştept la un cuvînt cinstit. N-ai observat şi altă cauză care s-o determine pe Ana să ia o astfel de hotărîre ? Nu mă înţelege greşit. Dacă ea vrea să fie liberă n-am dreptul s-o opresc, mai ales acum cînd sînt pe jumătate arestat.

— Dar Ana nu ştie nimic de accidentul de pe navă, sau despre tine, încercă Stancev să-i ia apărarea Anei, dar glasul nesigur îl trăda.

Înțelesese foarte bine aluzia lui Jelev.

— Poate a găsit un om mai demn de dragostea ei decît mine, respiră cu greutate Jelev. E dreptul ei. Niciodată pînă acum nu i-am impus să mă respecte. Am mare nevoie de ajutorul tău. Vreau să-mi fie totul limpede, să nu mă expun inutil la o nouă umilință.

— Vorbești de parcă n-ai iubit-o niciodată.

— Dacă iubești nu înseamnă că trebuie să înșiri vorbe dulci. Nimeni nu poate defini exact sentimentul ăsta. Noi sîntem mai duri, mai aspri, iar femeile cer mîngîieri și multă atenție. Sînt încrezătoare, de aceea iau orice gest drept un semn de dragoste, în dorința lor permanentă de a fi în centrul atenției. Nu mă pot învinui că n-am iubit-o sau că n-o mai iubesc pe Ana. I-am dat tot ce-am avut, și descrise un cerc cu mîna. Tu ești mereu în preajma ei. O cunoști mai mult ca mine. Știu că niciodată n-ai fi lăsat-o să intre într-un necaz. Ai dovedit-o de atîtea ori. Am fost întotdeauna recunoscător întîmplării care a adus-o în apropierea ta. E un medic bun, capabil și sprijinul tău nu poate fi neglijat. Ajut-o și de data asta. Îți dau cuvîntul meu de cinste că n-am s-o urăsc niciodată, pentru că nu sînt în stare. Dar dacă sînt o piedică în calea ei, prefer s-o știu pe ea fericită, decît să suferim amîndoi. Nikolai, am încredere în tine. Spune-mi adevărul. Nu te teme că ar putea fi prea dureros.

Cu mîinile pe genunchi, Stancev stătea pe pat sfredelind podeaua cu privirile.

„Ce-ar fi să-i spun că o iubesc pe Ana cel puțin tot atît de mult ca el, deși eu n-am acest drept? Să-i mărturisesc adevărul sau să-mi sacrific propria

fericire ? Dar Ana... Ce-are de gînd ? Discuţia noastră în lipsa ei ce sens are ? Ne întoarce spatele amîndurora, fuge ? De ce n-o înţelege nimeni ? Şi dacă nu e în stare să aleagă, dacă ne iubeşte pe amîndoi, cine are mai multe drepturi ? El, fără îndoială. Cine altul ? Am fost orb, orb...“

— Te iubeşte, rosti el în cele din urmă.

— M-a iubit.

— Nu, te iubeşte mai mult ca oricînd, spuse Stancev agitat, ca şi cum ar fi încercat să se convingă singur de justeţea vorbelor sale. Nu dorea să-şi mai plece urechea la glasul inimii, înţelegînd foarte bine că el va găsi o cale, pe cînd Jelev n-o avea decît pe asta. Ana vorbeşte tot timpul de tine. Nu trăieşte decît pentru că exişti tu şi copilul. În ultimul timp însă a trecut prin multe, probabil n-a avut cînd să-ţi povestească. Studiul căruia i-a dedicat atîţia ani de muncă a fost respins acum cîteva zile. Traversează o criză sufletească pe care n-o poţi neglija. Poate şi ea s-a gîndit la fel : să nu-ţi fie o piedică. Asta pare unica justificare a gestului ei. Caut-o. Suferă, încheie Stancev sleit de puteri, incapabil să mai continue discuţia.

Chipul lui Jelev se însufleţi. Ar fi vrut să creadă cuvintele prietenului său, înţelegînd că puteau fi adevărate sau mincinoase în aceeaşi măsură. Avea nevoie de încredere, de aceea nu mai întrebă nimic. Puse citaţia la loc în buzunar şi ieşi la fel de tăcut precum intrase.

Stancev nu-l conduse. Stinse doar lumina şi odată cu lumina parcă se stinse şi el.

Din apartamentul de sus se auzea muzică. Se sărbătorea o zi de naştere la care fusese şi el invitat.

36

Deşi numai cu cîteva ore în urmă jgheaburile cîntau pe întrecute, însufleţite de adierea caldă a austrului, acum se opriseră brusc, amorţite şi încruntate, iar pe olanele lunecoase şi pe pervazurile ferestrelor începură să lucească cristale mărunte şi tari de gheaţă.

Schimbarea asta bruscă de temperatură nu impresiona grupul care tocmai ieşea din cazinou cîntînd şi strigînd. Nişte chitarişti ciupeau strunele ritmic şi ceilalţi intonau dezordonat una şi aceeaşi melodie. Cîteva perechi începură să danseze pe trotuarele asfaltate. Toţi păreau să fi uitat de cei doi care veneau în urma grupului.

— Vanea, strigă un tînăr blond apropiindu-se de ei. Mă recunosc învins. Trei ani mi-am pierdut cu tine şi de pomană, pe cînd el a nimerit din prima lovitură. Fericitul ! În sănătatea voastră ! şi bău o gură din sticla pe care o aveau în mînă.

— Încolo sau încoace ? întrebă altcineva din grup.

— Drept înainte, de vreme ce sîntem în căutarea unui naş, interveni al treilea. Oamenii cumsecade sînt la ora asta pe alei. Nu ne trebuie o cloşcă, ci un om de ispravă. Oprindu-se, clipi semnificativ din ochi către cel de lîngă el.

Căpitanul de rangul doi Jelev stătea la umbra unui castan şi numai ţigara aprinsă trăda prezenţa lui acolo. Părăsise grăbit locuinţa lui Stancev din dorinţa de a păstra cel puţin o noapte speranţa care strălucise în ultimele lui cuvinte. Se simţea întotdeauna puternic cînd credea în ceva, cînd avea posibilitatea să spere. Sunetul chitarelor şi cîntecele

îl surprinseseră. N-avea timp să înțeleagă ce se întîmplă. Grupul vesel înconjurase banca.

— Bună seara, tovarășe căpitan, îl salută un tînăr din grup care îl remarcase sub castan. Sîntem încîntați de cunoștință, și îi întinse mîna. Numele meu e Sașa, montator la Atelierul de reparații auto.

— Jelev. Pentru ce motiv mă bucur de atenția dumneavoastră, întrebă el rigid, observînd sticlele pe care le aveau cu ei unii.

— Perfect. Alegerea e minunată, rîse tînărul. Logodnă, căpitane. Vanea și Asen s-au logodit în seara asta. S-au logodit, dar nu au naș, adăugă el împingînd-o în față pe tînăra emoționată. Totul a fost fulgerător. Se iubesc, naivii, ăsta e purul adevăr. Ne-au spus-o tuturor și noi am hotărît : logodna întîi, facem rost de un naș și peste o săptămînă nunta.

— Mă bucur, cu toate astea tot nu înțeleg nimic, rosti Jelev. Felicitări. Surîse pentru prima oară după atîtea zile de amărăciune.

— Și ne-am fixat la dumneavoastră, zise una din fete.

— Să fiți naș, se rugă a doua.

Jelev îi privi surprins, neștiind ce să răspundă. Dacă ar fi putut să vadă ce era în sufletul lui, ei singuri ar fi renunțat la propunerea lor, dar așa se bucurau cu inocență atît de stăruitoare, încît se simțea emoționat. De ce nu era și Ana cu el acum ? Niciodată n-ar fi refuzat. Îi plăceau ideile spontane pentru realizarea cărora se făcea luntre și punte și era fericită. Iar el ezita. Unde va fi după o săptămînă ? N-ar fi mai corect să nu-i inducă în eroare ? Mai bine să-l considere lipsit de bunăvoință sau prea mîndru, decît să fie dezamăgiți.

— Nu trebuie să vă preocupaţi de nimic, relua tînărul care i se adresase cel dintîi. Pentru că ajunge gestul, dorinţa. O să facem nunta. Sînteţi de acord nu-i aşa ? îl întrebă întinzîndu-i o sticlă de vin alb. În sănătatea logodnicilor, în sănătatea naşului, strigă şi ciocniră.

Aleea răsuna de zarva tinerilor.

Se schimbară în grabă adrese şi urări ca prin vis şi Jelev rămase din nou singur.

„Naş. Cei fericiţi nu cunosc oprelişti, îşi spuse petrecîndu-i cu privirea. Noi parcă n-am fost la fel ? Ne-am hotărît dintr-o dată să ne căsătorim şi ea m-a dus acasă. N-avea decît optsprezece ani. Mai purta încă cozi, dar stătea dîrză în faţa maică-si. Au urmat apoi zile lungi de aşteptare şi nopţi scurte şi fericite. A vrut să-şi urmeze studiile. N-am oprit-o. M-am străduit întotdeauna s-o văd veselă şi fericită. Apoi a venit Svetla pe lume. Ce priviri triste avea cînd s-a îmbolnăvit copilul pentru prima oară. Nopţi în şir n-am dormit, n-am vorbit, frămîntaţi de acelaşi gînd. Suferinţa ne-a dublat forţele, a sporit respectul între noi. Ne respectam într-adevăr. Poate mă aşteaptă şi acum, aşa cum de atîtea ori am găsit-o adormită pe canapea. Poate..." şi iuţi pasul alungat din urmă de zăpadă.

Pe scara blocului domnea tăcerea. Jelev întredeschise încet uşa de la intrare. De afară i se păruse că zăreşte veioza aprinsă. Se uită la ceas. Miezul nopţii. I-ar fi plăcut s-o găsească în cămaşă de noapte, aşteptîndu-l pe gînduri, la fereastră.

„Dacă aşa stau lucrurile, la ce bun să mai vorbesc, se gîndea el. Ce altceva îmi mai trebuie ? De vreme ce mă aşteaptă, înseamnă că are nevoie de mine. Noaptea va şterge toate neînţelegerile."

Se dezbrăcă fără zgomot, dar cînd deschise uşa holului înţelese că s-a înşelat. Îl întîmpină un aer stătut şi întunericul destrămat de lumina palidă a becului din stradă. Tulburarea lui se prefăcu în indiferenţă. Era gata să se întoarcă, dar îi era sete. Pipăi cu mîna peretele. În cele din urmă găsi comutatorul. Şuvoiul de apă ţîşni din robinet lovind paharul şi stropindu-l, dar el nu se feri. Bău, deşi apa mirosea infect a ţeavă şi avea un gust neplăcut.

Se întoarse căutînd cu privirea pachetul de ţigări pe masă, pe bufet. Abia acum observă că Ana dormea într-unul din paturi. Respira egal, şi genele lungi, întunecate erau parcă desenate cu creionul pe faţa ei ovală, palidă.

Jelev uită ce căuta. Îi venea să izbucnească în rîs de bucurie. În ciuda tuturor, ea era aici, erau împreună, singuri.

Dădu la o parte draperia glasvantului, ca şi cum l-ar fi împiedicat s-o vadă mai bine, dar, temîndu-se să n-o trezească, nu se mai mişcă. O invidia pentru somnul ei liniştit, fără să bănuiască că numai cu cîteva clipe în urmă, veioza fusese într-adevăr aprinsă, că Ana era trează, la pîndă, şovăind în aşteptare, neştiind nici ea singură prea bine ce anume o împingea spre el şi ce o făcea să-l respingă. Cînd dorea să-l aibă pe Jelev lîngă ea, să-i simtă dezmierdarea stîngace a îmbrăţişării, cînd îl visa pe Stancev în locul lui, mîngîind-o timid, sărutîndu-i mîinile, umerii şi gîtul ca abia la sfîrşit să-i caute buzele. Să fie asta totul ? De ce alături de Jelev era crispată, îşi măsura cuvintele, gîndindu-se totdeauna la ce urma să spună, pe cînd lîngă Stancev se simţea relaxată şi calmă ?

„Și cu unul și cu celălalt sînt singură. Aici nu mi se oferă destul, acolo nu sînt eu în stare să ofer cît trebuie. Mereu lipsește cîte ceva. Acum e nefericit ? Are nevoie de mine ? Dacă cel puțin aș putea fi sigură de asta, mi-ar veni mai ușor. Nu-i întîlnesc privirile. I se citește în ochi dispreț, oboseală sau indiferență ? Poate tocmai de aceea nu realizează că în ultimul timp eu nu mai sînt cum eram. O să-l judece și el tace. Înseamnă că nu mă simte apropiată.“ Își strînse pleoapele, ținîndu-și răsuflarea să nu se demaște că e trează.

Jelev își așeză hainele pe un scaun și, fără să-și mai caute pijamaua, stinse lumina. Dar în loc să se ducă la Ana, se strecură în patul alăturat. N-avea destulă îndrăzneală s-o trezească. Dacă o jignea cu prezența lui, dacă trebuia să dea explicații ? ...Fără să vrea îi veniră în minte cuvintele lui Stancev : „În ultimul timp e foarte obosită.“

„Dormi, dormi..., îi ură în gînd Jelev, sînt aici, lîngă tine. Odihnește-te, o să stăm mîine de vorbă.“

„Dacă te culci lîngă mine, poate se schimbă totul. Așadar n-ai nevoie de mine ? Atunci de ce nu mi-ai spus de la început că singura ta dragoste e marea ? Tu ești vinovat. Acum înțeleg de ce nu m-ai împiedicat niciodată de la nimic, de ce nu mi-ai refuzat nimic, de ce nu ești gelos pe nimeni. M-a atras răceala ta, care te deosebea de ceilalți. Am acceptat-o ca pe un semn de putere, de bărbăție, pe cînd tu ești mai lipsit de viață ca o piatră.“

„Ana, trezește-te, Ana. Mă simt groaznic. Vreau să-ți spun atîtea lucruri. Ana, ești trează ?“

„Ține minte, asta e ultima noastră noapte. N-ai fost în stare să mă înțelegi. În seara asta eram

gata de orice, dar tu ai nimicit-o. Decît să aştept întruna, mai bine singură...“

„Eşti obosită, ştiu. Dar mă întrebi cîte nopţi n-am dormit ? Visam, într-o totală dăruire de sine, te-am uitat pe tine şi pe Svetla şi totul s-a năruit. Acum nu vă mai am decît pe voi. Sînteţi ale mele. Voi nu sînteţi vis, sînteţi adevărate. N-o să vă mai las singure. Chiar dacă-ar fi să merg la închisoare, am să rămîn alături de voi, mă auzi, Ana, alături de voi...“

Împins de dorinţa de-a o simţi aproape, Jelev se ridică, străduindu-se să-i descifreze faţa pe perna albă. Încă puţin şi-i va simţi răsuflarea fierbinte.

„Lîngă mine eşti neliniştit, nu-i aşa ? gîndea Ana cu o undă de răutate. De mîine nu mă mai vezi. Oricît m-ar durea, n-o să regret. Ai să mori cu mîndria ta îngheţată. Să nu crezi că eşti mai tare ca mine. Mă descurc eu şi singură. Spune lumea că ai necazuri. Se înşală. Nici bucuriile, nici necazurile nu te impresionează. Nu-i aşa ? De ce te apleci deasupra mea ca un inchizitor ?“.

Îi venea să strige, dar se abţinu.

Tremurase puţin, imperceptibil. „Mi-e frig cînd te apropii de mine. Mi-e frig...“

Afară se declanşase furtuna, dar nici Ana, nici Jelev n-auzeau vuietul vîntului. În noaptea asta parcă lumea din afară nu mai exista pentru ei. Abia după ce cîteva maşini de pompieri trecură cu zgomot pe stradă, şi cînd undeva, în apropiere, se auzi zornăitul geamurilor sparte, Jelev se ridică. Privind-o neliniştit pe Ana, se apropie de fereastră.

Cădea o ploaie amestecată cu gheaţă. Strada şi trotuarele erau inundate de apa mereu în creştere, ca şi cum marea ieşise din maluri şi cuprindea

orașul în îmbrățișarea ei înghețată. Din nou zgomotul de geamuri sparte și Ana, gemînd, se răsuci în pat. Lîngă ea, Jelev, îi luă mîna și fără să-i dea drumul o acoperi cu plapuma. Sună telefonul. O dată, de două ori, de trei ori...

Cu receptorul ridicat, Jelev auzi o voce răgușită.

— Uragan pe mare! Prezentați-vă urgent pe navă!

— Pornesc! zise încet Jelev. Ezită un moment, apoi luă carnețelul așezat pe masă și scrise cu litere mari :

„Cred că citația e o neînțelegere.
După ce trece uraganul, mă întorc. Așteaptă-mă! Știi că te iubesc,

Dimo.“

Puse citația deasupra și se îmbrăcă grăbit. Nu se mai uită la Ana, îi simțea încă în palme căldura mîinilor și se temea că dacă ar mai privi-o o dată s-ar întoarce încălcînd ordinul primit.

Ieși fără să mai stingă lumina, fără să observe că Ana se sculase în capul oaselor în pat, consternată și speriată de uragan și de singurătate. Alergase după el, strigîndu-l, dar Jelev era deja în stradă.

În hol văzu citația și biletul. Citi de cîteva ori în fugă rîndurile și se așează pe canapea.

„Oare să aibă și el inimă?“ se întrebă. Pentru prima oară după atîta timp, îi lipsea. Se simțea groaznic. Întinzîndu-se din nou în pat, se înfășură cu plapuma, în așteptarea dimineții.

Afară uraganul făcea ravagii. Fiecare bubuitură răsuna dureros în inima Anei, silind-o să se chircească de teamă.

37

De cîte ori revenea acasă seara, contraamiralul Boncev își îmbrăca hainele de lucru și se ocupa de florile care umpleau holul spațios al apartamentului. Cîteva ghivece enorme cu ficuși și filodendroni umbreau uriașa fereastră cu arcadă. Alte ghivece cu begonii pestrițe, pulmonaria officinalis, acacii, cactuși și palmieri pitici transformau încăperea într-o adevărată seră.

Înconjurat de flori, contraamiralul simțea cum grijile zilnice se estompau treptat. Se bucura pentru fiecare floare sau frunză nou apărută.

„Comori" — așa le spunea el, uimit de frumusețea, de naturalețea și dragostea lor de lumină. De cîte ori se referea la vreo virtute umană, se străduia să găsească o modalitate de a o asocia cu florile.

Și în seara asta încerca să se elibereze de gîndurile care îl chinuiseră în tot cursul zilei, însă degeaba. Discuția cu secretarul consiliului politic îl indispusese. Îl solicitase încă o dată să mai analizeze materialele privind moartea lui Maleev, dar parcă îl vedea pentru prima oară într-o lumină atît de nefavorabilă. Știa că și un accident excepțional rămîne tot accident și că întotdeauna există un culpabil, dar în cazul de față se punea problema gradului de vinovăție al unuia sau al altuia. De ce să se facă mai mult zgomot decît trebuia ?

„Concluziile sînt tragice", își aminti cuvintele de încheiere ale secretarului consiliului politic.

„Iar aceasta e nava cu care ne mîndream" continuă în gînd contraamiralul controversa...

„S-a comis o greşeală, iar greşelile se analizează nu se mușamalizează."

Nu mai suporta să-și amintească, i se făcea rău pur și simplu.

Îl chemase să stea de vorbă ca de la om la om, și el...

„Sau se teme de ceva, sau nu l-am cunoscut mai înainte", se gîndea îndurerat și brusc își aminti de Boev, căpitanul de rangul trei, instalat în fotoliu înaintea sa. Regreta că-l invitase la el. Poate dacă nu s-ar fi întors prietenul său, dacă ar fi rămas o simplă amintire copleșită de uitare, nici el n-ar fi scormonit în căutarea zilelor acelora, trecute de mult. Căci astăzi lega inconștient orice gest al său de viața de atunci, de tot ce făcuse odată, era și va mai dăinui. Filosofa despre sine și despre ceilalți. De aceea cîntărea cu atîta atenție și împrejurările morții lui Maleev.

„E ușor să dai un ordin", îi spusese el secretarului consiliului politic. Dacă accidentul s-ar fi petrecut cu o lună în urmă, probabil că n-ar fi cercetat cu atîta dureroasă meticulozitate ce anume era drept și ce nu. Avea subalterni datori să relateze adevărul. Pentru prima oară le spusese concluziile unei analize care provocase anumite divergențe de concepție între el și căpitanul de rangul unu Penkov.

— Știți cîți ani au ? îl întrebă în cele din urmă pe Boev, arătînd spre doi cactuși enormi.

— Sînt frumoși, zise acesta fără să-și desprindă ochii de la ei.

— Nouă ani. I-am primit cadou cînd m-am întors de la Academie și am luat comanda flotei. Erau mici ca niște pui, abia ieșiți din găoace, și acum vezi ce uriași au crescut. Dacă aveau mai mult spațiu, se

făceau ca-n basme. Fiecare are în viaţă nevoie de drum liber, de teren pe care să-şi poată desfăşura forţele. Restul nu e decît fantezie, vorbe goale, reveni din nou la comparaţiile sale preferate.

— Vă amintiţi, în 1943, cînd cu marşul la Stara-Planina, de ghioceii pe care i-aţi găsit în spatele unor troiene de zăpadă? adăugă Boev însufleţindu-se.

— Au rîs toţi de mine atunci. Ba m-au poreclit „Cucoana", continuă contraamiralul la fel de serios. Eu însă m-am bucurat cînd i-am găsit, m-am bucurat cu adevărat. I-am luat cu mine, deşi trăsesem împotriva ălora cu cîteva ore mai înainte. Pe vremea aceea eram curaţi, prietene, era loc în sufletele noastre şi pentru ghiocei... Îi mai păstrez şi astăzi. Scoase din buzunarul hainei de lucru un carneţel uzat şi-l deschise. Între paginile îngălbenite se aflau trei ghiocei uscaţi. Nu mă despart de ei niciodată. S-au uscat de mult, dar amintirea lor mi-a redat de multe ori încrederea în viaţă.

Boev luă un ghiocel, îl aşeză în palmă, privindu-l îndelung.

— Sînt atîţia ani de atunci, rosti ca pentru sine.

— Întotdeauna rămîne în inima omului cîte ceva.

— Fiecare păstrează în sinea lui puţin din ceea ce a fost. De aceea nici nu te-am crezut azi-dimineaţă cînd ai venit cu cererea la mine.

— E greu.

— Ştiu. Cel mai uşor lucru pe lume e să capitulezi. Dar nu aşa sîntem învăţaţi să procedăm. Noi n-avem voie să ne plîngem. De ce te-ai întors în flotă? Nu ca să-ţi dovedeşti dreptatea? se opri înaintea lui Bencev săgetîndu-l cu privirea.

— Dacă e să vorbim sincer, în parte e adevărat.

— Asta a fost temeiul ?

— Sînt marinar.

— Tocmai pentru că eşti marinar şi pentru că niciodată n-ai să pierzi sîmburele de cinste care te caracterizează, n-am cedat şi nu voi ceda niciodată. Să nu crezi că dacă am ajuns contraamiral, am uitat ce-am fost. Oamenii mă respectă, mă bucur de consideraţia lor, însă la rîndul meu îi respect şi îi stimez. Mă justificam prin lipsa de timp, prin răspunderile impuse de serviciu. Mă străduiam să fiu apropiat cu oamenii, dar mereu era ceva care lipsea. Şi ceea ce e încă mai important, simt că şi celorlalţi le lipseşte ceva, împiedicîndu-i să fie sinceri şi drepţi cu mine. M-am închis de la o vreme ca într-o carapace. Iată defectul nostru şi, dacă generalizezi puţin, defectul epocii noastre.

— Defecte, cîte vrei.

— Acesta este însă capital şi n-avem dreptul să cedăm. Am dreptate ?

— Şi da şi nu, şovăi Boev.

— Te încăpăţinezi. Vrei să ne contrazicem.

— Nu, nu-mi arde acum de harţă. Nu ştiu cum aş putea să vă explic, dar în seara asta mă simt deopotrivă stînjenit şi la largul meu. Pot vorbi deschis, nu-i aşa ?

— De ce te temi ? se aşează contraamiralul lîngă el punînd pe masă stiletul cu care răscolise pînă atunci ghivecele.

— De mine însumi.

— N-ai încredere în oameni ?

— Aş vrea să pot avea. Mi-ar veni foarte uşor dacă aş fi avut încredere deplină în ei, aşa cum altădată nu ne îndoiam unul de celălalt.

— Dar sîntem și acum aceiași. Au existat întotdeauna oameni lași, ceea ce nu înseamnă că trebuie să vezi lumea în negru.

Boev se opri puțin. Fața lui cînd se înroșea ca focul, cînd pălea devenind de nepătruns.

— Vreau să vă spun că nu mai sînt cel pe care l-ați cunoscut, rosti el dintr-o suflare, nepermițîndu-i lui Bencev să-l întrerupă. Cînd am ieșit din închisoare nu mă gîndeam nici la mare, nici la datoria mea. N-aveam decît un gînd, să mă răzbun. Înțelegeți ce-nseamnă asta ? Răutate, amărăciune și toate la un loc. În primele zile mă simțeam singur, inutil. Aș fi vrut să mușc. M-ați repartizat alături de Jelev. Știți cum eram noi, ce s-a întîmplat și ce am acum în suflet pentru el. Se ridică în picioare, rezemîndu-se cu spatele de cămin. Aștepta să-l întrerupă contraamiralul cu vreo obiecție, însă acesta stătea tăcut pe canapea, contemplîndu-și vîrfurile papucilor de casă... Cînd am aflat de necazul care s-a abătut pe capul lui m-am bucurat, continuă Boev. Voiam să cunoască și el durerea pe care am cunoscut-o eu, dar azi el e mai tare. Are încredere în el. E comandant, marinar, e un om adevărat. Oamenii îl iubesc pentru că a crescut sufletește, s-a schimbat. Iar din mine n-a mai rămas nimic decît o răutate întoarsă împotriva mea. Acum știți mai exact cine sînt și de ce sînt în stare.

— Asta e tot ?

— Nu-i de ajuns ? Aseară cînd marinarii au aflat de înlăturarea lui Jelev m-au întîmpinat pe covertă. Am citit în ochii lor ce însemna el pentru ei. M-am simțit inutil, nimeni nu dorea să mă asculte. S-au retras în tăcere în cazărmile lor. Asta nu denotă o simplă simpatie, ci dragoste. Și acum, ori-

cît aș dori eu să-și spună cuvîntul dreptatea, sînt convins că Jelev n-are nici o vină care să justifice trimiterea lui în judecată. Fără mine pe navă se poate, fără un comandant ca el, ar fi greu.

Tăcu, apoi dădu peste cap dintr-o dată coniacul din paharul pe care-l avea în față încă de cînd sosise și reluă :

— N-am uitat că am o datorie. Am fost de acord cu dumneavoastră că locul meu e pe navă, dar dacă trebuie să alegeți între mine și Jelev, nu șovăiți. Pedepsiți-l disciplinar, oricît de aspru, dar nu distrugeți un ofițer înnăscut. Eu merg oriunde dispuneți. Să nu vă închipuiți că aceste gînduri mi-au venit bursc. Cele cincisprezece zile petrecute aici mi-au deschis ochii în multe privințe. Viața a mers înainte și în absența mea. Sînt prea mărunt ca să mă așez de-a curmeșizul. Nu mă includeți în socotelile dumneavoastră, lăsați-mă să-mi revin, să mă bucur de munca oamenilor, să-mi găsesc singur locul potrivit.

— Cuminte ! exclamă contraamiralul, invitîndu-l mai aproape de el. Ai dezvăluit numai una din laturi și ai trecut sub tăcere restul. Te înăbuși, nu-i așa ?

— Restul nu are nici o legătură cu datoria, nici cu încrederea mea în adevăr. Vina principală tot mie îmi revine.

— Asta aduce a capitulare ! adăugă agitat Bencev. Vrei să treci ca un mort prin viață ? Cine o să-ți îngăduie luxul ăsta ? Ani de-a rîndul te-ai zbătut să-ți dovedești buna credință și cînd vine momentul să te bucuri, să-ți cauți un drum în viață, tu cedezi, împarți în stînga și în dreapta ceea ce ți-a rămas, cochetînd cu propria ta generozitate. Mul-

ţumesc ! şi se ridică în picioare. Ai înţeles ce reprezintă Jelev pentru oamenii săi. Cum o să mă convingi că ai dreptate cînd nici tu singur nu crezi în propria ta experienţă ? Cu ce zălog mă poţi determina. Să-mi asum riscul ? Cuvîntul tău de onoare ? Dragostea ta de muncă ? Încrederea în oameni ? Nu, dragul meu, nu spui adevărul cînd te opui distrugerii altora, de vreme ce, în cazul tău, soluţia ideală la care socoteşti că merită să apelezi e moartea.

— Şi dacă n-am altă soluţie ?

— Cît timp trăieşte, omul poate găsi şi altă soluţie, continuă ceva mai calm contraamiralul. Să discutăm ca între bărbaţi. Ştiu ce se petrece în sufletul tău. Nu mă îndoiesc că tot ce mi-ai spus e adevărat. Asta nu înseamnă că trebuie să te plasezi în afara acestui adevăr. Locul tău e pe navă, lîngă Jelev. Cînd omul se află într-o situaţie grea, are nevoie în jurul său de prieteni. S-ar putea să nu te accepte în întregime, tu însă reacţionează aşa cum îţi dictează inima şi o să te convingi dacă tot ce mi-ai povestit despre el e adevărat sau nu. Nu te lăsa niciodată covîrşit de disperare. Cîtă vreme respiri, eşti util. Asta e tot ce-ţi pot spune.

Bencev umplu din nou paharele şi tăcu.

— Dar ce uragan, zise, tresărind, şi se apropie de fereastră. Nu-ţi vine să crezi.

— Eu trebuie să plec, spuse Boev ridicîndu-se şi el.

— Pe o vreme ca asta ?

— E totuna. N-am mai mers pe ploaie de atîţia ani..., încearcă să zîmbească îmbrăcîndu-şi mantaua.

— Sper că întîlnirea asta n-o să fie și ultima, începu să rîdă și contraamiralul. Mîine trec pe la voi.

— O să vă așteptăm ! făcu Boev semn cu capul și dispăru învăluit în perdeaua de ploaie.

— Boev, Boev, mașina e aici ! își aminti dintr-o dată Bencev, dar Boev nu-l mai auzi. Alerga pe stradă, biciuit de ploaie.

În piață, în loc să se îndrepte spre casă, porni spre bază.

38

Toată ziua Plamen nu se întoarse acasă. Înainte trăise cu gîndul că dacă ar fi avut un tată, totul ar fi decurs altfel. Acum tatăl lui era aici, avea în cine să-și pună speranțele. Un singur lucru îl nedumerea. De ce nu locuia la ei, ce gîndea mama ? Poate puneau la cale o surpriză ?

„Or fi crezînd că pot să mă înșele, să mă păcălească ? De data asta n-au nimerit-o“, zîmbi el încîntat de descoperirea făcută și începu să fugă spre comandamentul flotei.

De multe ori privise ofițerii ieșind din serviciu și cum nu se îndoia că și tatăl lui trebuia să fie aici, hotărî să-l ia prin surprindere. Se opri pe trotuar în fața clădirii și așteptă cuprins de o emoție de care pînă atunci fusese străin.

În birourile de la parter, oamenii se puseseră în mișcare, așa că el se ascunse în spatele unui copac de la marginea drumului, fără să scape din ochi pe nimeni dintre cei care ieșeau. Inima îi bătea

grăbită, tulburată. Deodată văzu un grup întreg de ofițeri, și în fața ochilor începură să-i joace figurile lor de-a valma. Se sperie că s-ar putea să-l scape și începu să alerge după ei, dar se opri curînd dezamăgit. Nu se mai ascunse. Scara era pustie. Din cînd în cînd ieșea cîte un ofițer întîrziat și din nou aceeași tăcere insuportabilă. Obosit de așteptare, Plamen se așeză pe bordura trotuarului. Rămase acolo pînă seara.

„Unde să-l găsesc ? De ce n-a venit așa cum mi-a promis ?“

Într-un tîrziu se ridică, își curăță paltonul de noroi și intră fără șovăire în comandamentul flotei. Se opri în fața ghișeului ofițerului de serviciu.

Un locotenent major, mărunt, redacta o informație. Nu-i dădu nici o atenție. Plamen se emoționă de indiferența cu care era întîmpinat, însă era prea dornic să afle ceva despre tatăl său, așa că bătu cu insistență în geam.

Locotenentul major îl privi nedumerit. Deschizînd ferestruica îl întrebă :

— Ce s-a întîmplat, băiete ?

— Bună seara, nu uită Plamen să salute în primul rînd. Vreau să vă întreb, puteți să-mi spuneți unde se află căpitanul de rangul trei Boev ?

Ofițerul de serviciu îl măsură din nou în tăcere și reluă :

— Ce te interesează mai precis ?

— Sînt fiul lui, spuse Plamen răspicat. Am nevoie de el. S-a întors de curînd. El..., și brusc se opri fără să mai dea alte explicații. Îl speriau cuvintele pe care era cît pe ce să le rostească.

— Nu-l cunosc, încheie discuția locotenetul major gata să închidă ferestruica, dar Plamen își trecu mîna peste pervaz și țipă cît îl ținea gura :

— Căpitanul de rangul trei Boev, căpitanul de rangul trei...

Simțind hotărîrea din gestul copilului, ofițerul îi luă mîna ușor și adăugă ceva mai prietenos :

— Vezi la bază. Poate e pe navă, și împinse ferestruica aplecîndu-se din nou deasupra notei pe care o redacta.

Plamen mai întîrzie puțin pe scară. Porni fără chef spre casă. Era așa de copleșit de tristețe că abia se stăpînea să nu izbucnească în plîns.

O rafală puternică de vînt îl izbi în obraz și-i zbură șapca. Fugi după ea, dar vîntul o împingea spre mare și el se opri la capătul puterilor. Se uită după șapcă pînă ce o pierdu din ochi, pe urmă, abia mergînd de oboseală, își continuă drumul spre casă.

Cînd ajunse pe strada lor, încetini pasul. Nu-i venea să intre în casă. Ce-o să-i spună mamei ? Cum să înceapă ? Se rezemă cu spatele de un stîlp de telegraf, își lăsă capul în piept și oftă mulțumit că găsise cel puțin un loc unde să se mai odihnească. Tresări auzind pași lîngă el și un glas cunoscut șoptindu-i :

— Nu te simți bine ? îl întrebă Elisaveta încercînd să afle din ochii lui unde fusese și ce i se întîmplase.

Plamen își ridică capul, o privi și nu spuse nimic.

— Haide, îl invită la fel de încet ea.

Sprijinindu-se de brațul mamei, Plamen se străduia să nu se mai gîndească la nimic. Era atît de

bine s-o simtă lîngă el, numai că în momentul acela nu asta era esențialul. Voia să știe ce se întîmpla în jurul lui, de ce îl chinuiau. Ea singură putea să-i spună unde era tata și de ce nu venise să stea cu ei. Se ghemui lîngă ea, temîndu-se parcă să nu o piardă. Ea se aplecă, îl sărută pe cap și deschise poarta dinspre stradă.

Toate luminile erau aprise la ei ca în zi de sărbătoare. Plamen nu spuse nimic, dar fără să observe Elisaveta se uită peste tot. Tot mai spera să-l găsească pe taică-su aici, pe undeva. Nu-l întîmpină nimeni. Numai podeaua scîrțîia îndelung sub picioarele Elisavetei. Pierdut în gînduri, nu observă înfățișarea obosită a mamei sale. Era de nerecunoscut : adusă de spate, cu fața trasă, cu o lucire rece în ochii ocoliți parcă dintotdeauna de căldură. Se mișca mecanic, sub impulsul singurei ei dorințe, de a-i oferi băiatului tot ce putea. Fericită îl avea din nou lîngă ea, umbla fără rost prin odaie, pentru ca, în cele din urmă, să se oprească lîngă el să-l mîngîie.

— Ai înghețat, murmură ea.

— Mamă...

— Numai de n-ai răci din nou, continuă să vorbească Elisaveta presimțind parcă ce tăinuia Plamen și ce ar fi vrut să afle.

— Mămico, zise el apucînd-o de mînă și căutîndu-i privirea. Unde e tăticu ?

Ea nu răspunse.

— A spus că vine azi. L-am căutat la tușa Nikolița și la comandament...

— Pune-ți puloverul peste pijama, se strădui ea cu ultimele puteri să abată discuția.

Plamen nu renunță cu una cu două :

— De ce stă în altă parte, mămico ?
— Tatăl tău a plecat !
— Tăticu ?
— Și nu se mai întoarce ! șopti Elisaveta. Nu te mai gîndi la el.
Se ridică și o privi întrebător :
— Tu l-ai alungat ? întrebă pe neașteptate.
— Du-te și te culcă ! ridică ea glasul străduindu-se să schimbe vorba.
Era capabilă de orice numai să-l țină lîngă ea, să-l facă să se gîndească numai la ea, să creadă numai în ea.
— De asta ai fost azi-noapte la el ? continuă Plamen. De asta a venit să mă vadă în lipsa ta ? Nu-l vrei, nu-i așa ? Dacă tu îl urăști, eu îl iubesc pentru că e tatăl meu ! Îl iubesc ! și se repezi spre ușă.
Elisaveta îi bară drumul la timp.
— Încotro ? strigă ea ridicînd mîna și lovindu-l peste față.
Plamen împietri în loc. Mîngîindu-și obrazul lovit se așeză tăcut pe pat. Lacrimile îi țîșniră din ochi. Nu le putea ascunde.
Elisaveta rămase neclintită. Mîna o durea de lovitură. Își simțea sufletul cu desăvîrșire pustiu.

39

Maistrul de gradul doi Kralev lenevea pe scăunelul de la ieșirea magaziilor de muniții și fredona o melodie veselă. Pe moment se simțea

complet detaşat de tensiunea care domnea pe navă. Se gîndea la primele zile de serviciu, la teama pe care i-o stîrnea marea şi la frigurile aspre ale marinarilor şi ale comandanţilor vîrstnici. Atunci îşi spusese că nu va fi în stare să reziste trei ani în marină, dar zilele se scurseseră una după alta, fără să bage de seamă, şi acum era în preajma lăsării la vatră.

Tinerii marinari îl priveau surprinşi de buna lui dispoziţie, încercau să găsească o explicaţie, dar nimeni nu îndrăznea să-l ia peste picior.

— Ai primit vreun răvaş ? riscă o aluzie Spasov, ochindu-l cu o hîrtie mototolită.

— Dar ce, numai răvaşele aduc fericire omului ?

— Dacă te priveşte cineva, îşi închipuie că te însori cu miss-litoral, începu să rîdă Spasov şi îi făcu semn cu ochiul marinarului de lîngă el. N-ar strica să punem la cale o nuntă, nu-i aşa ?

— Să spună şi se face !

— Ei bine, spun, zise Kralev ridicîndu-se. Să nu credeţi că mă speriaţi. Cu un kil de vin vă fac pe toţi să umblaţi în patru labe, şi de la mine pînă acum încă n-a băut nimeni.

— Gulmeşti ? se apropie Spasov de el.

— Cîtuşi de puţin. În prima săptămînă după lăsarea la vatră fac nuntă, o nuntă marinărească. Atunci să vă văd. Aici bem cît ne ţine punga, dar acolo, fraţilor, nu mai e scăpare. O să bem cu căldarea. Iar vouă vă trimit invitaţii speciale.

— Dacă nu ne vrea mireasa ? se interesă unul din marinari.

— Nu-ţi face griji cu mireasa. Lasă-mă pe mine să mă descurc cu ea. Ştiţi şi voi că noi, marinarii,

nu ne lăsăm influenţaţi cu una cu două. Dacă spunem o vorbă, apoi e lege.

— Aşadar, în prima săptămînă după lăsarea la vatră.

— După cum se vede, i s-a făcut dor de femeie, interveni un altul.

Kralev nu se simţi ofensat de glumele făcute pe socoteala sa. Se mulţumi să-i privească provocator şi adăugă :

— Doar n-o să rămînem burlaci toată viaţa. Ce părere aveţi ? Femeile trebuie să doarmă şi ele undeva.

Toţi se puseră pe rîs. Singur Kralev rămase serios, înciudat de efectul vorbelor pe care le rostise. Cînd nu era Matahală în magazii, se simţea stăpîn pe situaţie. Numai în faţa lui ceda, cînd era vorba de poveşti. Amintindu-şi de Matahală, se uită la ceas. Trebuia să se întoarcă de două ore şi pînă acum nici urmă de el. Începu să se agite, căutîndu-l neliniştit din priviri pe Spasov, dar tocmai atunci se auziră tropăituri pe scară şi, mai înainte să bănuiască cine putea fi, apăru Matahală.

Cu ţigara în gură, cu basca marinărească dată pe ceafă, Matahală le zîmbea provocator :

— Trîndăviţi, ai ? Păi dacă n-aveţi altceva mai bun de făcut, trîndăviţi, zise slobozind un rotocol de fum.

Postat ca un uriaş în faţa lui, Kralev îl măsura din cap pînă-n picioare, incapabil să sesizeze ce avea de făcut.

— Vine furtuna, o furtună îngrozitoare..., dădu din mînă Matahală fără să tresară sub privirile

acuzatoare. Bine că nu sîntem pe drum. Aveţi noroc, broaşte ţestoase de uscat, mai adăugă el descheindu-şi cu o mişcare bruscă mantaua şi tunica.

— Ai fost la Radev ?

— Ce folos ?

— Doar pentru asta ai plecat, pentru...

— Tţ-tţ, nu te grăbi că nimereşti alături, ridică mîna Matahală, prăbuşindu-se pe scaunul gol.

Abia atunci văzură toţi că era ud leoarcă şi din manta i se perlingeau şiroaie de apă tulbure.

— Radev, nu mai e Radev, zise trecîndu-şi mîna peste faţă ca şi cum ar fi încercat să alunge gîndurile neplăcute care-l năpădiseră.

— Dacă eşti beat, du-te şi te culcă, se simţi jignit Kralev şi o porni spre locul lui, însă Matahală îl opri măsurîndu-l îndelung în tăcere.

— Radev, nu mai e Radev, repetă el ca pentru sine. Pînă acum n-am mai văzut atîta suferinţă. Fără judecată a primit cea mai grea osîndă. Cînd i-am pomenit căpitanului Jelev, s-a apucat să plîngă. Vă daţi seama, aşa nebun cum e el, dar plînge ; nebun, dar ştie ce ne-a făcut la toţi şi chiar lui însuşi. Îmi venea şi mie să mă pun pe urlete.

— Şi pe urmă ?... se precipită Kralev.

— Pe urmă, ce ? Nu-l mai poate ajuta nimeni. Se duce în curînd. Iar tu nu mai ţipa şi nu te grăbi să jigneşti omul, se întoarse spre Kralev. Am băut, am băut de necaz. Oameni ca ăştia să se irosească. Nimeni nu-i poate împiedica. Avea dreptate tata cînd spunea uneori că există o soartă.

Matahală tăcu şi nimeni nu îndrăzni să-i mai pună vreo întrebare.

Stăteau toți tăcuți și gînditori la locurile lor. Pînă și Fitilgiul, care avusese de cîteva ori de gînd să meargă la ofițerul de serviciu să raporteze că Matahală coborîse iarăși pe țărm fără aprobare, se ghemuise într-un colț, ascuns în spatele celorlalți să-și șteargă lacrimile.

— Ești ud, vorbi în cele din urmă Kralev. Du-te și te schimbă. Încearcă să dormi.

Matahală se ridică. Fără să mai privească pe nimeni îi părăsi. Pe punte îl întîmpină aceeași ploaie rece. Nu se feri. Își aplecă capul peste braț, aprinse o țigară și rămase așa, contemplînd umbrele care învăluiseră navele, una cîte una, străduindu-se să le smulgă din legături. De la proră și de la pupa punții superioare răzbătea zvon de glasuri precipitate. Aspirantul Pencev se lovi de el, înjură fără adresă și continuă să fugă spre magaziile de muniții. Nervozitatea lui nu-l sperie pe Matahală. Îl supără doar faptul că-i căzuse țigara. Începu să meargă, dar nu spre cazarmă, ci spre dunetă unde se agita un grup masiv de marinari.

În același timp, pe puntea de comandă domnea o și mai mare încordare. Căpitanul de rangul doi Jelev tocmai sosise și asculta explicațiile secundului. Gestul era inutil, pentru că vedea și singur în ce situație erau navele. Cu fiecare minut care trecea, pericolul de a se izbi între ele devenea tot mai iminent. Jelev însă stătea și asculta. Asculta și se hotăra.

— Situația e complicată, tovarășe căpitan, încheie secundul. Vîntul a smuls cîteva plute și bărci din legături și nimeni nu știe în ce direcție le-a mînat.

— Aţi solicitat aprobare de la operativ pentru ieşire în larg ? întrebă Jelev.

Pentru prima dată de cînd urcase pe punte îl privi în faţă pe secund. Se bucura că nu se terminase predarea vasului. Suplinitorul său uitase că avînd încă o singură semnătură, el ar fi fost comandant astăzi. Îl privea şi aştepta ordin.

— Ieşirea în largul mării ! zise dintr-o dată Jelev.

— Şi ordinul de sus ?

— Executaţi, tovarăşe căpitan-locotenent, ordonă şi mai tăios Jelev. Nimeni n-o să se intereseze mîine dacă a existat un ordin sau nu.

Secundul renunţă la orice împotrivire. Se duse la microfon şi glasul lui răsună în toate secţiile.

— Pregătiţi nava de marş şi luptă !

Atît şi nimic altceva. Marinarii zburau unul peste altul, grăbiţi să-şi ocupe locurile. Nu fusese uşor pentru Jelev să ia o asemenea hotărîre, dar era limpede că n-avea altă soluţie. Vasul lui era în centru. Plecînd, salva toată escadra de abordare.

„Numai să reuşim, numai să reuşim“, repeta el concentrîndu-şi auzul la maximum.

— E ruptă ancora dreaptă, ajunse pînă la el glasul secundului şi zări de după gluga din pînză cauciucată doi ochi scăpărînd de tensiune.

— Continuaţi, tovarăşe căpitan, rosti cu dinţii strînşi Jelev, deşi ştia foarte bine ce însemna o navă fără o ancoră.

Ploaia se transformase în ninsoare şi îl izbea în faţă, dornică parcă să se răzbune pentru înverşunarea lui.

— De ce se mai întîrzie ? strigă el pierzîndu-şi calmul. Nava e încă înnodată.

Secundul nu ripostă. Îşi şterse apa de pe faţă mai mult de nervi decît pentru că era cazul şi o porni spre pupa navei.

Aplecată pe o parte sub presiunea furtunii, nava se apropia de nava vecină, încet, dar înspăimîntător de sigur. Încă puţin şi amîndouă aveau să se izbească una de cealaltă. Iar la pupă, treaba era mai complicată ca oricînd. Odgoanele îngheţate erau tari ca fierul şi nimeni nu reuşea să le dezlege, să elibereze nava de baba.

Marinarii nici nu băgaseră de seamă că sosise căpitanul de rangul trei Boev. Se strecurase pînă la odgoanele îngheţate şi, înţelegînd exact cum stau lucrurile, strigă :

— Securile. N-avem altă soluţie !

Tot atunci venise la pupă şi Matahală, mai mult din curiozitate decît din dorinţa de a ajuta. Auzind vocea lui Boev şi ordinul acestuia, avu o tresărire.

„Ordonă. Uşor de zis, tăiaţi-le ! Dar greu e să le dezlegi. Ordonă. Asta pot să fac şi eu.“ se certa el în gînd cu Boev. Împingîndu-i pe marinari, ieşi înaintea locţiitorului politic.

— Unde sînt securile ? strigă Boev. Mai repede ! dar Matahală îl opri.

— Aşteptaţi ! Pe urmă...

Smulse mănuşile unui marinar, se ghemui lîngă una din babale şi îşi înfipse degetele în odgon.

Surprins de hotărîrea lui, Boev se repezi spre cealaltă baba şi, alături de cîţiva marinari, începu

o luptă inegală cu odgoanele înţepenite. După puţin se auzi căzînd în apă unul din odgoanele desprinse de Matahală, urmat de strigătele de bucurie ale marinarilor.

— Încă două ! anunţă cineva.

Boev se retrase grăbit, surprins de cît de repede cedase odgonul. Mănuşile i se rupseseră şi îi curgea sînge din mîinile rănite. Cînd Boev sărise de la baba, alţi marinari sosiţi în ajutor de la bordul liber, desprinseseră ultimul odgon. Văzîndu-l pe Matahală aşezat pe dunetă, Boev se opri şi-l ajută să se ridice în picioare. Avea şi el mîinile rănite.

— Ce mai aştepţi ?

Matahală nu răspunse nimic şi încercă să se aşeze din nou.

— Să mergem ! îl sprijini Boev de braţ şi-l conduse spre lazaret.

Fără să mai aştepte raportul comandantului echipajului de pe dunetă, secundul se repezi spre puntea de comandă.

Vîntul îl răsucea, izbindu-l de „parîma ţin-te bine", dar reuşi să-şi păstreze echilibrul.

Simţind că nava se eliberase, Jelev întoarse capul ferindu-şi faţa de zăpada viscolită şi strigă :

— Încet, înainte !

Motoarele suprasolicitate se înăbuşeau, dar învingînd împotrivirea vîntului, puseră stăpînire pe navă.

— Dreapta, cîrma !

Glasul lui Jelev se pierdea în vuietul furtunii, iar secundul stătea lîngă el tăcut şi bucuros că şi acum erau împreună.

40

De ani de zile orașul de coastă nu-și mai amintea de o asemenea vijelie. Nu rămăsese nici un acoperiș întreg, nici un gard în picioare. Ziua începuse mocirloasă și întunecată. Furtuna izbucnise dimineața în zori, odată cu crivățul. Ziua murise. Pămîntul și cerul se contopiseră. Străzile erau aglomerate de mașini abandonate, iar oamenii se adăpostiseră prin case. Din cînd în cînd mai apărea cîte un cap la geam, privind uimit și speriat afară.

Ghemuită la gura sobei, tușa Nikolița privea limbile roșii ale focului apărînd din timp în timp prin crăpătura ușiței și asculta vaietele vîntului.

— Vine potopul, adevărat potop, șoptea ea, strîngîndu-și capetele basmalei negre. Dacă nu mai există armonie între oameni, Dumnezeu pedepsește, nu uită. Fiecare vrea să fie mai deștept decît ceilalți și toți se mănîncă între ei, se mint și-și închipuie că trăiesc, că sînt oameni.

Își făcu semnul crucii.

— Dă-le, Doamne, minte. Sînt rătăciți. Nimeni nu mă ascultă pe mine. Ei nu văd nimic, nu văd mai departe de lungul nasului, o ținea ea una și bună.

La fiecare trosnitură mai puternică privea spre ușă. Toată noaptea stătuse nemișcată în același loc. Nici Dimo, nici Ana nu se întorseseră. Reumatismul o chircise de tot și nici măcar pe Svetla n-o putea lua în brațe. Cît despre Boev, asta era a doua noapte de cînd nu venise acasă. În fiecare dimineață îi curăța soba și în fiecare seară îi făcea focul. Mereu spera să vină cineva, să-i mai încălzească sufletul.

De aceea lăsase uşa deschisă peste noapte la camera lui, ca nu cumva adormind, să nu-l simtă cînd trece pe lîngă ea. Se făcuse însă ziuă şi uşa stătea tot larg deschisă, patul gol, apa din cană neatinsă.

O durea pentru toţi, pentru Boev şi Elisaveta, pentru Ana şi Dimo. Instinctiv îl lega pe Stancev de neliniştile ei de mamă, dar în primul rînd îşi dojenea fiica, pe care o crescuse de cînd era numai o mînă de om şi căreia îi cunoştea caracterul hotărît şi încăpăţînarea. Nu numai că se ruşina pentru ea, dar îi era şi teamă.

Bătrîna nu se mai gîndea acum că era părăsită. Svetla îi amintea de truda anilor ei de văduvă şi se îngrozea la gîndul că ar putea fi lipsită de părinţi, cu sufletul sfîşiat în două. Cît timp era la ea, nopţile treceau mai uşor, dar acum se simţea mai singură şi mai neajutorată ca oricînd. Se străduise din toate puterile să salveze puţinul care mai rămăsese şi ştia că nu se poate bizui pe nimeni. În ochii ei toţi erau nişte copii.

Se ridică, se duse pînă la odaia lui Boev, dar nu trecu pragul. O chinuia inactivitatea. „Oriunde m-aş duce, voi fi ascultată, voi obţine promisiuni, dar o să mă liniştesc în felul ăsta ? Una sînt vorbele, alta gîndurile. Nu vreau să-mi văd fata decăzînd. Doamne, ajută-mă ca cel puţin ea să mă înţeleagă ! Ce vrea mai mult ? I-a dat un cămin, a făcut din ea un om cu carte. Drept mulţumire, o să-l facă de rîsul lumii. Mai uşor m-aş lepăda de ea, decît să se uite vecinii batjocoritor la mine.“

Tuşa Nikoliţa se lipi cu fruntea de geam, scrutînd cu privirea cerul întunecat. Deodată, desprinse

din perete vechiul ei șal negru și, fără să mai stea pe gînduri, ieși din casă. Vîntul o împingea din toate direcțiile, dar ea mergea înainte. Slăbită, abia mai trăgîndu-și răsuflarea, se opri în fața apartamentului Jelevilor. Mîna îi tremura în așa hal, că abia mai nimeri cheia în broască. Pătrunse în vestibul. În hol lumina era tot aprinsă. Înțelegînd că era cineva acasă, bătrîna împinse ușa camerei și se uită. Ana stătea lîngă masă, așa cum rămăsese după plecarea lui Dimo. O privi pe maică-sa cu ochi inexpresivi, în tăcere. Nu se gîndea pe moment la nimic. Numai tușa Nikolița îi amintea că există, că și alți oameni se gîndeau la ea.

— Nu e prea devreme pentru serviciu, o întrebă maică-sa neștiind ce să-i spună.

— E devreme. E timp. Pentru toate e timp, rosti Ana ca pentru sine și își strînse decolteul cămășii de noapte acoperindu-și umerii goi.

— Ești singură ? examină tușa Nikolița neliniștită dormitorul, încercînd să înțeleagă ce se petrece cu Ana. Fiecare lucru era la locul lui dintotdeauna, iar aerul era stătut.

— A fost aici, spuse Ana după o pauză. L-au chemat. Știi doar cum e munca lui. Deseară, însă vine din nou. Poate ar fi bine să stai cîteva zile la noi. E obosit. Eu o să fiu de gardă, de noapte, vorbea ea ca prin vis, de parcă singură ar fi vrut să se convingă că toate erau cum trebuiau să fie. Are nevoie de îngrijire. E mult de cînd n-a mai dat pe la noi.

Văzînd citația și biletul pe masă, Ana le luă și le mototoli, dar tușa Nikolița băgă de seamă gestul.

— E de la Dimo ? întrebă ea.

Nu primi nici un răspuns. Se aplecă şi luă citaţia. Nu vedea prea bine, dar reuşi să descifreze literele mari şi înţelese despre ce era vorba.

— Cine a vrut una ca asta : el sau tu ?

Ana tăcea.

— Tu ai luat hotărîrea şi ai pus-o în aplicare fără să mă consulţi ? continuă s-o bombardeze cu întrebări.

— Ce s-a întîmplat mă priveşte numai pe mine ! rosti surd Ana.

— Aşa crezi ?

Ana n-o asculta. Simţi că îi fuge pămîntul de sub picioare. Îşi îmbrăţişă mama şi izbucni în plîns. Plîngea ca un copil dezorientat. Ca şi cum exact de lacrimi ar fi avut nevoie ca să evite întrebările pe care privirile tuşei Nikoliţa le trădau.

Bătrîna se zăpăci. I se făcu milă de Ana. Bună, rea, era copilul ei. Nu mai avea putere s-o dojenească. Ana stătea în faţa ei aşa cum o făcuse. I se umeziseră şi ei ochii de lacrimi, dar se abţinu. Înţelegea că trebuie să fie foarte tare dacă dorea să cunoască adevărul, adevărul întreg. O mîngîie pe Ana care plîngea din ce în ce mai tare.

— De ce te-ai dus după celălalt ? o întrebă tuşa Nikoliţa.

— El nu e vinovat, şopti Ana înecîndu-se de lacrimi.

— Bărbaţii nu sînt vinovaţi niciodată. Aşa a orînduit Dumnezeu. Pot fi mîrşavi sau potlogari, dar pentru că sînt bărbaţi, nu le cere nimeni socoteală. Să nu crezi că o să-ţi fie mai bine cu el.

— Lasă-l pe el în pace ! El nu e..., își lăsă gîndul neterminat Ana.

— Nu cumva e și altul ? Doamne ferește !...

— Al treilea, al patrulea, al cincilea.., pentru mine n-are nici o importanță, adăugă Ana și se așează pe canapea. Poți să mă bați, mi-e egal de-acum înainte. Doar dacă o să ajung pînă acolo, să știi că ai și tu partea ta de vină.

— Am trăit s-o aud și pe asta ! murmură tușa Nikoliță. Asta e mulțumirea că te-am făcut mare dintr-o mînă de om.

— Nu aștepta mulțumiri de la nimeni. Cînd eram mică, mă învățai să fiu modestă și respectuoasă, mă sfătuiai să visez, să trăiesc cu visele acelea. Am crescut și am încercat să cred nu numai în tine, dar și în ochii mei, să fac fapte care să-mi aducă mulțumire, să trăiesc ca ceilalți oameni. Să am tot ce au și ei. N-am avut destule puteri. L-am întîlnit pe Dimo. Era totul pentru mine. Nu se dădea în lături de la nimic numai să mă facă fericită.

— Și te-a făcut ! îi întrerupse firul gîndurilor tușa Nikoliță.

Ana continuă :

— M-a făcut om. Credeam că-l iubesc. Trăiam cu gîndul ăsta și mă simțeam bine. L-am așteptat zile și nopți de-a rîndul. Sufeream ! Așa au trecut cele mai frumoase clipe din viața mea. Să ai pe cine aștepta. Dimo a fost pentru mine un vis și așa a rămas. Apoi a intervenit Nikolai. Te rog, mamă, nu gîndi nimic rău despre el. Dacă este vreo lașitate la mijloc, atunci la mine trebuie căutată. De

la Dimo voiam, speram să obţin ceea ce-mi lipsea mie şi n-am reuşit. Nikolai mi-a dat totul, pînă şi cercetările lui de ani de zile, şi eu tot nemulţumită eram.

— Ajunge, fetiţo ! şopti tuşa Nikoliţa înecată de suferinţă.

Ana nu se mai putea opri.

— I-am încurcat. Numai că nu i-am pus faţă în faţă. Dar tot nu mă pot regăsi. Tu eşti vinovată că m-ai crescut aşa. Am vrut totul şi am rămas singură.

— Şi Svetla ?

— Era mai bine să nu se fi născut !

— Ana, fata mea, vino-ţi în fire ! Vino-ţi în fire ! O să treacă timpul şi o să te potoleşti. Gîndeşte-te la Svetla ! O viaţă mai fericită decît cea de care ai avut tu parte, n-o să-i poţi oferi dacă rămîi singură. Fiecare greşeşte cînd alege. Unul mai mult, altul mai puţin. Să nu crezi că există pe lumea asta bucurie deplină. Întotdeauna lipseşte ceva. Ţi-o spun eu care am trăit de două ori mai mult ca tine. Ana se ridică din nou şi-şi smulse cămaşa de noapte. Corpul ei gol se înfioră de frig, dar Ana nu se grăbi să se îmbrace. Frigul îi stimula muşchii, amintindu-i că era vie.

— Nici Dimo nu poate trăi fără tine, adăugă deodată tuşa Nikoliţa.

— Ştiu.

— Jură că n-o să-i mai încurci. Iar asta, ridică tuşa Nikoliţa citaţia, rupe-o în bucăţi chiar acum. Nu da oamenilor prilej de vorbă. Iar eu, dacă e vorba de Dimo, rămîn aici. Oricît de neplăcut ţi-ar fi, nu mă mişc de-aici pînă nu văd că te-ai făcut o femeie cuminte.

— Şi dacă n-o să mă fac ?
— Te blestem !
— Şi dacă nici atunci n-o să mă fac ?
— Te blestem şi pe tine, şi ziua în care te-ai născut.
— Mamă !
— Să n-aştepţi milă ! Femei ca tine nu sînt cruţate nici de mamele lor. Am fost şi eu tînără şi am iubit, dar..., şi tuşa Nikoliţa se întoarse cu spatele la fiica ei, să nu i se citească în ochi focul care izbucnise la amintirea bărbatului pe care îl iubise... Dar el a murit încă din primul an de căsătorie.

Şi Nikoliţa se sacrificase ca să păstreze focul celor mai scumpe zile din viaţă. Altădată nu şi-ar fi răscolit durerea tăinuită ani şi ani, dar acum simţea impasul propriului ei copil.

„Dacă m-ar înţelege", se gîndea neliniştită în timp ce-i întindea jacheta.

— Îmbracă-te ! Nu vezi ce potop e afară ?

Ana îşi încheie mantoul, gata de plecare, deşi era încă prea devreme pentru serviciu. Auzind numele lui Dimo, îşi amintise de marinarul bolnav, de ochii lui mereu întrebători. În clipa aceea, parcă el era singurul care avea nevoie de ajutor. Era nodul de care depindea viaţa ei de acum înainte.

„Am să încerc totul ! Trebuie să trăiască ! Dacă va fi cazul, am să risc !" îşi zise oprindu-se la uşă ca şi cum ar fi pus la cale propria ei salvare.

— Ţi-ai uitat geanta ! i se adresă din nou tuşa Nikoliţa.

Ana o luă fără să se întoarcă.

„O să încerc. Trebuie...", şi plecă grăbită.

41

Epuizată de insomniile care o chinuiau şi de căutarea lui Plamen prin oraş, Elisaveta adormi imediat ce-şi culcă băiatul. Regreta că-l lovise, dar era în acelaşi timp mulţumită. Era la ea şi numai moartea i-l putea smulge din braţe. Realizase în ziua aceea ce însemna să fii părăsită şi singură. Era gata de orice sacrificiu, în schimbul speranţei că Plamen va fi alături de ea. Cînd alergase pe străzi înnebunită, nemaiştiind încotro s-o apuce sau pe cine să întrebe de copil, Elisaveta ar fi făcut orice numai să-l găsească. De aceea, cînd îl văzuse, uitase de toate neliniştile ei şi-l îmbrăţişase. Pe urmă, tot de teama să nu-l piardă, îl lovise.

Plamen era culcat. I se uscaseră de mult lacrimile de pe obraji. Pentru prima dată o văzuse pe mama sa cu faţa descompusă şi cu privirile atît de înfricoşătoare. Parcă intrase într-o casă străină, unde nu putea afla nimic despre tatăl său, unde nu îi era îngăduit să viseze la mare.

„Ce s-a întîmplat? se străduia să-şi pună ordine în gîndurile învălmăşite. Nu e el tatăl meu bun? A plecat! De ce mă amăgeşte? Cui mă lasă dacă mă iubeşte? N-a plecat! Nu putea să plece. Şi dacă e la bază, aşa cum mi-a spus ofiţerul de serviciu? Dacă mama m-a minţit numai ca să mă liniştească?“ Se aşeză pe pat în capul oaselor şi îşi ascuţi auzul. „Am să-l găsesc, eu! Oriunde ar fi plecat, tot o să-l găsesc!“ decise Plamen şi începu să se tîrască încet pe podea. Zgomotul paşilor lui se pierdea în vuietul furtunii. Ajunse în odaia mamei. Uşa era deschisă. Elisaveta dormea profund, cu

capul pe spate, afundat în pernă. Oftă adînc în somn şi se răsuci pe o parte. Lui Plamen i se opri inima pe loc. Trebuia să se grăbească pînă n-o trezea. Se îmbrăcă, îşi căută şapca, dar amintindu-şi că i-o aruncase vîntul în mare, îşi ridică gulerul paltonului şi apăsă încet clanţa uşii. Era încuiat şi de cheie nici urmă. Şovăi. Întredeschise fereastra dinspre terasă şi, dintr-un salt, se trezi pe scări. Mergea pe stradă absent, gîndindu-se la tatăl lui. Îşi închipuia cum o să-l întîmpine marinarii şi cum îi vor spune toţi că-l cunosc, deşi nu era pe navă decît de cîteva zile. Îl vor primi, fără doar şi poate. Apoi unul dintre ei îl va conduce, pînă ce vor ajunge în cele din urmă la nava pe care serveşte căpitanul de rangul trei Boev. Ba mai mult, Plamen nici nu putea crede că tatăl lui navighează pe o navă mică ca o corabie. Îl considera cel mai bun marinar, cel mai bun om, respectat şi iubit de toţi din jur.

„Cu siguranţă că nu doarme. Noaptea, comandantul trebuie să fie treaz, să vadă tot", îşi amintea el scene din cărţile unde citise despre actele de vitejie ale marinarilor şi căpitanilor de nave mai ales. Nu ştia nici el prea bine de ce, dar întotdeauna şi-l imaginase pe tatăl său ca pe un comandant de navă cu binoclul în mînă, neînfricat, care nu cunoaşte obstacole.

„Cu siguranţă nu doarme, gata întotdeauna să iasă în larg să execute cele mai ingrate sarcini."

La o intersecţie, vîntul îl răsuci, aproape să-l răstoarne la pămînt. Plamen înjură cum îi auzea pe marinarii din port şi, ca să demonstreze că e la fel de neînfricat ca taică-su, începu să fugă contra

vîntului. Ploaia îl biciuia peste faţă, picioarele îi tremurau, dar el continua să meargă înainte cu înverşunare, să nu piardă direcţia spre bază. Nu ştia nici el cît mersese, dar cînd se opri în faţa barierei pestriţe de la raionul de cazărmi şi se înfăţişă la ghişeul punctului de control, nu mai era în stare să articuleze o vorbă. I se înţepeniseră buzele de frig şi simţea cum i se îngroşase limba. Abia se mai ţinea pe picioare. Încotoşmănat într-o uriaşă manta de ploaie din pînză cauciucată, marinarul de santinelă păşi spre el şi îl cercetă mişcat :

— Cum ai nimerit aici ? întrebă el.

Plamen se strădui să răspundă, dar numai ochii lui care se lărgeau şi se îngustau, trădau intenţia de a povesti ce-l adusese pînă aici.

— Încotro pe furtuna asta ? strigă mai tare santinela, aplecîndu-se deasupra lui, să-i audă mai bine răspunsul.

— La tătucu, abia reuşi să îngîne Plamen.

Incapabil să înţeleagă ceva, santinela bătu la ghişeu, arătîndu-l cu mîna pe Plamen.

Dinăuntru ieşi un aspirant mărunt de statură, îl cercetă mirat şi, fără să spună nimic, îl introduse în cameră.

— De unde ai picat în halul ăsta ? Nu-i un loc uscat pe tine, ofta întruna, aspirantul uitîndu-se la înfăţişarea lui. Ce timp afurisit ! Încălzeşte-te, încălzeşte-te, vom discuta pe urmă.

Îl împinse spre soba fierbinte, înţelegînd că ar vrea să-i explice ceva.

Plamen se opri lîngă patul soldăţesc de fier. Simţi cum i se destinde tot trupul vlăguit de puteri. Se lupta cu somnul. Mai avea puţin.

„Numai de-ar fi aici. Trebuie să fie aici. Niciodată n-ar fi plecat fără să-mi dea de veste", își repeta el, temîndu-se să nu uite scopul venirii sale sau să nu cedeze oboselii.

— Și șapca unde ai pierdut-o ? îl privi aspirantul, străduindu-se să-i cîștige simpatia.

— Mi-a luat-o vîntul.

— Bine c-a fost numai atît. Să umbli pe stradă pe o vreme ca asta... Minte de copil. Își iau lumea în cap de nebuni și se îndreaptă încotro văd cu ochii, iar părinții n-au decît să-și bată capul. Ehei, o să te prăjești ! Ți s-a făcut somn, așa-i ? rîse el și-l conduse spre masă unde era mai multă lumină. Acum spune ce vînt te-aduce pe la noi pe o vreme ca asta ?

— Vreau să merg la tăticu, murmură Plamen.

— Al cui băiat ești ?

— Al căpitanului de rangul trei Petăr Boev. E aici de curînd.

— Al locțiitorului politic ? îl cercetă aspirantul cu interes sporit.

Plamen nu-i înțelese cuvintele. Știa că tatăl său e marinar. Poate că aspirantul îl confunda cu altcineva.

— Tăticu e ofițer, reluă puțin ofensat. Pe nava cea mai mare.

Ar fi continuat cu explicațiile, dacă aspirantul nu l-ar fi prins în brațe, zîmbind amuzat de figura lui amărîtă.

— Îl cunosc. Am servit împreună cu ani în urmă.

— E aici acum, nu-i așa ? zise Plamen privindu-l în ochi, însuflețit de speranța că va ajunge la el în curînd.

— Desigur. Unde ar putea fi dacă nu aici. Marinari ca el se numără pe degete, băiete.

— Vreau să-l văd. Duceţi-mă la el.

Aspirantul îi mîngîie părul ud şi după o scurtă tăcere spuse :

— Ai să-l vezi, negreşit ai să-l vezi. Numai că, în momentul de faţă, nu e aici. Au ieşit în larg.

— Se întoarce ?

— Chiar mîine, băiete. El e aici, la noi. Nu-i mai dăm drumul, îşi aminti aspirantul de zilele petrecute împreună demult, apoi de zvonurile care au circulat pe socoteala lui şi a soţiei.

Brusc, Plamen îşi aminti de mama lui. Hotărî să se întoarcă acasă imediat. I se făcuse dor de ea. Se eliberă din mîinile aspirantului şi se opri în uşă.

— Vă mulţumesc. Vin mîine iarăşi.

— Şi acum, încotro ? se miră aspirantul.

— Plec, mama..., nu-şi duse gîndul pînă la capăt. Nu ştia cum să-i explice. Marinarul îi devenise apropiat, dar era totuşi un om străin şi se putea să nu-l înţeleagă.

— Trebuie să mă întorc imediat, izbuti să adauge.

Mîna solidă a aspirantului nu-i îngădui să iasă din odaie :

— Nu te grăbi. Afară e furtună şi tu eşti îngheţat pe jumătate, îi vorbi el părinteşte. Cum se luminează de ziuă, trimitem pe cineva la maică-ta. Nu te nelinişti ! Vino.

Aspirantul îl duse lîngă pat, îi scoase pantalonii uzi. Acoperindu-l cu o pătură, continuă :

— Prin cîte furtuni am trecut cu tatăl tău ! Eram ca un singur om. Ce i-aş putea spune mîine dacă ţi-aş da drumul pe vijelia asta şi s-ar întîmpla ceva,

doamne ferește, cu tine. Nu mi-aș ierta-o toată viața. Semeni cu el. Îi apăsă nasul cu degetele. O să iasă din tine un marinar să se ducă vestea. Căpitan de navă. Acum, însă, e timpul să dormi.

Încălzindu-se sub pătura groasă, Plamen nu mai auzi ultimele cuvinte. Îl doborîse somnul.

42

În noaptea aceea nici contraamiralul Bencev nu se putuse odihni. Era tocmai gata de culcare cînd sunase telefonul alarmant. Ridicase receptorul. Ofițerul de serviciu de la comandamentul flotei îi raportă :

— Navele sînt amenințate de abordare. Căpitanul de rangul doi Jelev a ieșit în larg fără autorizație. Datele pe care le deținem confirmă continuarea furtunii. Încă n-am prins legătura cu Jelev.

— Și ceilalți ?

— Sînt la locurile lor, tovarășe contraamiral.

— De teamă, nu-i așa ?

— N-am ordin, tovarășe contraamiral. Dacă trebuie...

Bencev renunță ca să nu dea loc la interpretări.

— Vin imediat. Căutați să stabiliți legătura cu Jelev !

Puse receptorul în furcă și întîrzie cîteva momente lîngă telefon, meditînd la ce avea de făcut. Procedeul lui Jelev îl tulburase.

„Procedase așa din încăpățînare sau pentru că apreciase exact situația. La vreme de primejdie mai e omul în stare să reflecteze la ce va urma, la ispășirea greșelilor comise ? E marinar sau funcționar ? M-am rupt de oameni. Aș vrea să am încredere în toți, mai ales în subalterni, aș vrea să fiu liniștit, și cînd colo... Măcar de nu m-aș înșela în privința lui Jelev.“

Își ascuți auzul. Sosise mașina.

Afară vuia vîntul. Mai aruncă o privire prin încăperea unde domnea o liniște de seră, zîmbi ironic și pentru prima oară simți nevoia să stingă lumina, să se detașeze de decorul acela. Nu era momentul potrivit pentru încîntare. Își aminti de ghiocei, dar, atunci era și el în pericol. De aceea și duioșia își avea rostul ei, pe cînd acum simțea că n-are dreptul să fie liniștit sau să se înduioșeze în timp ce ceilalți înfruntau moartea.

Se îmbrăcă și ieși. Șoferul îl aștepta în fața ușii principale. De cum îl văzu se repezi și deschise portiera. Îi venea să-i spună contraamiralului să se zorească să nu-l ude ploaia, dar se opri văzîndu-l cum scrutează cerul și cum se îndreaptă calm spre mașină. Stropii mărunți de ploaie i se prelingeau pe față în timp ce vîntul îi umfla poalele mantalei. Înconjură mașina și se instală pe bancheta din față. La comandament domnea liniștea. Sobele abia aprinse duduiau. Ofițerul de serviciu îl urma ca o umbră.

— A venit și secretarul consiliului politic, raportă el în timp ce urcau scara, însă Bencev nu-l mai auzi.

— S-a stabilit legătura cu Jelev ? întrebă el.

— Încă nu. Toate posturile ascultă fără oprire. Ni s-a raportat de la bază că nava a ieşit fără o ancoră şi fără rezervă de alimente.

— Şi ofiţerii ?

— O parte sînt pe ţărm.

— Să vină şeful transmisiunilor la mine ! ordonă contraamiralul şi se îndreptă pe coridor spre biroul său.

În biroul aghiotantului îl aştepta secretarul consiliului politic. Cum îl observă, se opri, îşi scutură apa de pe chipiu şi întrebă :

— Ceva nou ?

— Iarăşi Jelev.

— Ştiu. Ce propui ?

— Eu v-am spus de atunci. Situaţia în care se află nu-i îngăduie să se achite de obligaţiile sale de comandant. Păcat că a intervenit furtuna. Nu trebuia să-l surprindă pe navă.

— Ceva mai concret ai ?

— Numai de-am reuşi să intrăm în legătură cu nava, tovarăşe contraamiral. Cred că există acolo şi oameni conştienţi. Să luăm legătura cu ei. Îi putem conduce de aici. E suficient să înţeleagă că ne gîndim la ei.

— Eu sînt de părere că ar fi mai bine să nu ştie ce gîndim, replică Bencev şi se aşeză lîngă el pe canapea. Ce-i cu dumneata în ultimul timp, Pencev ? Nu te mai recunosc.

Secretarul consiliului politic rămase surprins de întrebarea neprevăzută a contraamiralului, dar îşi păstră calmul.

— Nu-mi dau seama la ce vă referiţi, spuse el aşteptînd să i se explice.

Bencev nu dădea semne de nerăbdare. În cele mai grele momente se străduia să-şi păstreze echilibrul sufletesc, să nu se lase copleşit de sentimente. Şi acum, în ciuda dorinţei lui Penkov de a se lansa într-o discuţie care să-i dea posibilitatea să-şi apere poziţia, căuta o cale către o conversaţie caldă, eficientă. Îşi aprinse o ţigară, răsuci în palmă bricheta şi abia atunci îşi reluă firul :

— Să lăsăm de o parte raporturile de serviciu. Nu e momentul să ne reproşăm o lipsă sau alta. Sîntem oameni. Nu se poate să nu greşim. De la o vreme mă frămîntă unele lucruri pe care aş vrea să ţi le împărtăşesc. Ne cunoaştem demult. Împreună am făcut faţă la destule necazuri. Şi acum sîntem obligaţi să facem faţă unei situaţii foarte complicate. Nu ştiu care e părerea ta, dar mă tem că astăzi, pentru prima dată de cînd colaborăm, nu gîndim la fel. Mă frămîntă răceala dumitale, lipsa de interes faţă de starea sufletească a oamenilor, chiar dacă ar fi vorba de nişte criminali.

Făcu o scurtă pauză, cu privirea fixată asupra capătului aprins al ţigării, şi nu remarcă paloarea chipului primului său locţiitor. Nu-l interesau simptomele exterioare ale emoţiei. Voia doar să-i mărturisească obiectul neliniştilor sale.

— Pe una dintre nave a murit un marinar. Altul a înnebunit. Există vinovaţi şi nu-i vom ierta. Dar în afară de ancheta de serviciu şi de o şedinţă de partid, n-ai considerat că era cazul să discuţi cu vinovaţii, cu oamenii de pe navă. N-ai venit la mine să-mi comunici impresiile dumitale, ci doar datele rezultate din anchetă. Îmi vine uşor să semnez un ordin, Penkov, nu-i mare lucru să propun spre ju-

decată un om, oricine ar fi el, pentru că ăsta e dreptul meu, dar acum, mai mult decît în orice alte împrejurări, aveam nevoie de ajutorul şi sfatul dumitale şi nu le-am primit.

— Consideraţi că am procedat superficial ? profită Penkov de scurta pauză.

— Nu superficial, ci fără inimă. Şi asta mă dezamăgeşte.

— Şi pe mine mă dezamăgesc, tovarăşe contraamiral, constatările dumneavoastră, zise Penkov, ridicîndu-se în picioare, gata să părăsească încăperea. Ştiu că se fac multe presiuni pentru ca Jelev să nu fie deferit justiţiei, dar de data asta nu voi ceda. Păcat că vă induce şi pe dumneavoastră în eroare farsa lui de marinar model, de comandant inegalabil. Uitaţi însă permanenta lui străduinţă de a se adapta. Ştiţi foarte bine cazul Boev.

— Nu erau inutile temerile mele, ridică privirile contraamiralul şi-l cercetă pentru prima oară de cînd începuseră conversaţia. N-ar fi mai indicat să nu scormonim trecutul şi să-i lăsăm să se înţeleagă singuri ?

— Cum să interpretez cuvintele dumneavoastră ?

— Cum crezi de cuviinţă. Eu nu mă tem.

— Şi încălcarea activităţii de partid, şi tendinţa lui ascunsă de a se sustrage oricărei răspunderi ?

— Ascultă, Penkov, multe zicale înţelepte a născocit poporul nostru şi ar fi cazul să mai învăţăm şi noi cîte ceva din ele. O să-ţi spun eu una ! „Nu fi mai catolic decît papa !“

— Permiteţi-mi să rămîn la părerile mele personale, şi dacă o să fie necesar, o să le declar unde voi crede de cuviinţă, încheie Penkov şi se pregăti să plece, dar glasul contraamiralului îl reţinu :

— Niciodată şi pentru nimic în lume nu te-aş împiedica de la una ca asta, dar am crezut că o să mă înţelegi. Omul rămîne tot om, chiar dacă ar trece prin nu ştiu cîte închisori. Mai rău e că noi nu-l vedem.

Nu-şi termină bine fraza cînd în încăpere intră şeful transmisiunilor şi Bencev uită parcă cu desăvîrşire de prezenţa lui Penkov.

— Aţi aflat ceva ? i se adresă el.

— Doar un semnal. Şi ei ne caută. Toate aparatele sînt acordate pe lungimile de undă dată. Cred că vom stabili legătura. Jelev o să facă tot posibilul. La bază e linişte. Navele au scăpat de orice pericol.

— Puteţi pleca ! Să mă ţineţi la curent cu fiecare semnal.

Contraamiralul trecu în spatele biroului. Ar fi vrut să mai adauge ceva, dar uşa se trînti şi se auziră paşii lui Penkov depărtîndu-se.

43

Dimineaţa în zori, un marinar îmbrăcat într-o manta cauciucată de ploaie se opri în mijlocul străzii, în căutarea numărului de care avea nevoie. În minte îi mai stăruia chipul lui Plamen, cufundat în somn, auzea frînturile de cuvinte pe care le rostea în delirul lui şi apoi povestea aspirantului despre tatăl lui, despre viaţa lor.

Nu se putuse hotărî să-l trezească, fruntea îi ardea de febră. Pomenea întruna numele mamei. Marinarul venise s-o liniştească, s-o asigure că băiatul

se află între prieteni și că imediat ce se potolește furtuna se va întoarce acasă. Zări numărul în mijlocul portiței albe și intră în curte fără șovăială. Pe peretele de lîngă scară era fixată cutia poștală cu numele Elisavetei și al lui Plamen. Marinarul se bucură, dar înfățișarea stranie a locuinței îi atrase atenția. Ușa de la intrare era deschisă și vîntul izbea ritmic una din ferestre, în care nu mai rămăseseră decît cioburi de geam. Pătrunse în coridor și cercetă timid odăile goale. Pe jos zăceau în dezordine haine și cărți. Numai în bucătărie, robinetul deschis șiroia monoton dovedind că, pînă nu demult, fusese cineva aici. Ezită urcînd pe scări. Își aminti de femeia care se ciocnise de el pe una din străzile apropiate. Era în capul gol, cu mantoul aruncat în grabă pe umeri și cu o expresie de spaimă cuibărită în priviri.

„Nu cumva era ea ? se gîndi el fără să știe încotro să apuce. Ce-o să le spun aspirantului și băiatului ?“

Se îndreptă necăjit spre bază. Coti după prima intersecție. Numai o stradă îl despărțea de Elisaveta care alerga ca o nebună. Înconjura cartierul rotindu-se în cerc și nu se putea opri, nu știa unde să se ducă. Un singur gînd o chinuia — lipsa lui Plamen. Nimic altceva pe lume nu mai avea importanță. Voia să-l vadă înaintea ochilor, numai pe el, deși n-avea nici o îndoială că-l pierduse definitiv. Șuvițe ude de păr îi cădeau peste ochi. Alergă prin mijlocul străzii pînă se trezi pe țărm. Picioarele i se înfundau în nisipul ud de pe plajă. Tresări. Se opri și se uită în jur ca un copil uimit de crestele albe ale valurilor dezlănțuite.

— Plamen, Plamen..., repeta întruna. Marea zbucimată îi stîrnea gînduri deprimante, atrăgînd-o spre

adîncuri, odată cu valurile și amăgind-o cu o putere irezistibilă. Elisaveta se împotrivea cu disperare.

— Ehe — e — e — i ! se auzi de pe țărm un strigăt de alarmă.

I se păru glasul lui Plamen. Încercă să răspundă, dar vîntul îi transformă strigătele într-un zvon nelămurit.

„E Plamen... S-a întors și mă caută... Nu poate fără mine. Știam eu că fără mine nu poate.“ Trase aer în piept ca un înecat scos la mal. În jur era pustiu. Porni din nou la întîmplare. Se miră descoperind în fața ei înălțîndu-se — martori muți — noile blocuri de locuințe din jurul casei tușei Nikolița. Streașina joasă, coșcovită, ușa de stejar ornamentată de mîinile îndemînatice ale unui meșter cioplitor în lemn îi atraseră atenția și fără să vrea se opri dinaintea ei. În spatele acestei uși se desfășuraseră primele ei zile frămîntate de soție și mamă. Aici auzise pentru prima dată glasul copilului, glasul acela care cu puțin în urmă o smulsese din vraja mării amăgitoare.

Cu degetele înțepenite de frig apăsă pe sonerie. Nu-i răspunse nimeni.

— E aici, e aici..., șoptea ea agitată, lovind ușa cu pumnii.

44

„Să fie toate iubirile fără minte ? Oare iubirea îl privează pe om de o judecată sănătoasă și-l face să trăiască din vise, rupte de realitate și irealizabile

toate şi cele îndrăzneţe, şi cele mai domoale ? Am rîs totdeauna pe socoteala îndrăgostiţilor fără minte, acuzîndu-i de lipsă de tărie de caracter, considerîndu-i capabili doar de acţiuni sentimentale. Poate mi-am irosit şi eu o parte din judecată ? Ziua o caut, vreau să fiu lîngă ea, deşi sînt conştient eu singur de absurditatea şi nebunia dorinţelor mele. Nopţile mai bine n-ar mai exista. Nu mai sînt în stare să mă gîndesc la nimic altceva în afară de Ana. Poate pentru că totul e aşa de complicat şi încurcat. Poate pentru că ştiu sigur că şi ea mă iubeşte. Voi putea îndura despărţirea ? Va fi peste puterile mele ? Dacă îi spuneam adevărul lui Jelev, acum totul era limpede. Fiecare din noi şi-ar fi ştiut locul şi drumul în viaţă. Singur am ridicat un zid şi acum sufăr. Nu e leac pe lume să-mi recapăt liniştea. Nu e leac...", se derulau în fugă gîndurile lui Stancev. Se opri în colţul străzii şi privi îndelung fereastra luminată a Jelevilor. Uită şi motivul pentru care venise pînă aici. Nu-şi mai amintea cuvintele contraamiralului cu care se întîlnise pe scări. Ba da, îl întrebase dacă îl mai socoteşte prieten pe Jelev. Tăcuse apoi, dar înainte de a se despărţi adăugase privindu-l stăruitor :

— Dacă scapă teafăr din furtuna asta, îl trimit la dumneata. Răspunzi personal de sănătatea lui. A ieşit în larg fără autorizaţie. Se află acum în necunoscut.

De la comandamentul flotei venise direct la ea. Să-i alunge singurătatea sau să scape de golul din sufletul lui ? Totuna era, odată ce se afla aici !

Fără să-şi ia ochii de la fereastra luminată traversă strada. La intrare, vîntul îl împinse vrînd parcă să-l oprească, să-i arate că nu ăsta era dru-

mul lui. El însă rămase neînduplecat. Urcă scara în fugă și înainte de a suna, apăsă pe clanță. Spre mirarea lui, ușa nu era încuiată. Se opri în mijlocul holului neștiind ce să facă.

Așezată lîngă masa din salon, tușa Nikoliță îl privea. Alături, pe canapea, zăcea capotul Anei, pe care Jelev i-l cumpărase cu un an în urmă de ziua ei de naștere.

— Era deschis. Poate vîntul... Eu..., se zăpăci Stancev. Văzînd că tușa Nikoliță rămînea la fel de tăcută și că o hotărîre ciudată luase locul durerii din privirile ei, tăcu și el, gata să se retragă și renunțînd să mai spună de ce venise.

— O cauți pe Ana ? întrebă ea.

— Da. Nu era bine aseară. Voiam...

— S-a dus la spital, îl întrerupse bătrîna. E perfect sănătoasă. N-are nevoie de ajutor medical, și se îndreptă cu pași mărunți spre bucătărie. Apoi se întoarse brusc. Numai pentru asta ai venit ?

Niciodată nu mai văzuse Stancev o privire atît de acuzatoare. Ca și cum i-ar fi strigat în obraz : Nu te simți vinovat cu nimic ?

Nu era în stare să-i răspundă. Nici un cuvînt nu i se părea destul de cuprinzător să poată exprima tulburarea pe care o încerca în acele momente. De ce trebuia să-și justifice dragostea ? Cine putea înțelege puterea unui sentiment atît de frumos ?

— Nu te judec, continuă surd tușa Nikoliță cu voce tremurătoare, dar trebuie să înțelegi că ai întîrziat și ești inutil, iar omul inutil e ca o buruiană într-un strat de flori.

— Eu o să plec de aici.

Nevenindu-i să creadă, tușa Nikoliță se apropie de el.

— Te-ai hotărît acum ?
— Nu. Venisem să ne luăm rămas bun.
— Mai bine că n-ai găsit-o acasă.
— Mai bine. Poate e mai bine. La revedere.
Tușa Nikoliţa însă nu-l lăsă să plece.
— Stai ! Făgăduieşti-mi că n-o vei mai căuta la spital.
— Făgăduiesc.
— Mulţumesc, fiule. Du-te acum sănătos şi uită de casa asta, adăugă ea tîrîndu-şi papucii spre încăperea alăturată.

45

Jelev nu văzuse ieşirea navei din port. Numai experienţa lui de comandant încercat îl asigura că se aflau în largul mării. Direcţia fusese dată. Rămînea de stabilit de ce anume dispunea şi ce rămînea de făcut în continuare. Lîngă el, secundul nu îndrăznea să curme tăcerea. Înfăţişarea lui Jelev îl speria, iar fapta lor de peste noapte era departe de ideile lui privind fermitatea şi curajul unui comandant. Nu se mai gîndea, ca în seara trecută, că peste cîteva zile va lua în primire nava. Era mulţumit că se afla lîngă comandantul său, de la care mai avea încă multe de învăţat.
— Cum stai cu ţigările ? întrebă Jelev aruncînd pachetul lui ud în mare. Nu pot să le aprind niciodată, zise el servindu-se din pachetul adjunctului şi aplecîndu-se peste flacăra brichetei. Se întu-

necase la față, ochii i se înfundaseră în orbite lipsiți de strălucire, dar păstrîndu-și agerimea nealterată.

„La ce s-o fi gîndit acum ? se întreba secundul. De atîția ani pe o navă și dintr-o dată să-l destituie. Nu cumva de necaz acționase cu îndrăzneala aceea nechibzuită ? Poate voia să verifice încă o dată în aceste ultime zile de serviciu dacă era sau nu un marinar deosebit. Poate îi venea mai ușor să suporte evenimentele dacă știa că se putea bizui pe sine, pe propriile sale posibilități. Și tace. Oricare altul în situația lui ar fi tăcut. Și eu tac. E și firesc de vreme ce amîndoi ne gîndim la același lucru...“

— Așa-i că ne-am strecurat ? rîse Jelev. Ai văzut vedeta aia ? S-a frecat cu carapacea ei murdară de bord, dar nu s-a sfărîmat. Au aruncat-o valurile ca pe o cochilie goală. Dar cînd ne-a răsărit în față cargoul ? Era „Pescărușul“, nu ? Atunci mi-am zis că s-a sfîrșit cu predarea. Dar și nava noastră nu-i de colo. S-a strecurat pe sub nasul lui la numai cîțiva centimetri. Nu știu ce-ai simțit tu, dar eu abia după ce ne-am depărtat mai bine mi-am dat seama că eram lac de sudoare.

— A fost riscant. A apărut pe neașteptate, diavolul, rosti secundul fără să-și poată explica schimbarea de dispoziție a comandantului său. Pînă acum Jelev nu-și comentase niciodată faptele.

Îl mai mira încă ceva. Discuta cu spatele la el de parcă ar fi fost singur pe punte.

— Riscant, repetă Jelev după o scurtă pauză. Ar fi fost rușinos să... Sîntem marinari de atîția ani, și așa deodată să ne înecăm în port ca un stîrv. De aceea am transpirat... Un lucru să ții minte. Mîine cînd o să iei nava în primire, încearcă să te suges-

tionezi că e a ta, că face parte din tine însuți. Să nu confunzi niciodată teama cu datoria. O singură dată am comis greșeala asta și cît voi trăi n-am să mi-o pot ierta, spuse el amintindu-și de ancheta cazului Boev.

Nu intenționa să se justifice. Simțea nevoia să stea de vorbă. Acum își putea îngădui una ca asta. Nu mai avea rost să tacă.

— Știi ce înseamnă să ucizi ? Să-ți ucizi prietenul ? întrebă el și pentru prima oară de cînd începuse discuția se întoarse în așteptare spre secund.

— Se întîmplă ! începu căpitanul-locotenent tulburat de întorsătura stranie a conversației. Așa a fost și pe navă. Maleev și Radev erau nedespărțiți.

— Nedespărțiți, chiar așa, rosti Jelev răspicat. La ei, cel puțin, s-a rezolvat mai simplu. Unul e mort, celălalt, nebun. Dar cînd amîndoi sînt vii, e cu totul altceva. Se privesc în ochi. Unul iartă, învinuindu-se, celălalt învinuiește, scuzîndu-se. Cînd de fapt nici unul nu e de vină.

Țigara aprinsă îi arse degetele întrerupîndu-i pentru o clipă firul gîndurilor. O aruncă și-l măsură pe secund, pe care vorbele sale îl uimiseră peste măsură.

— Nu te aștepta la ceva interesant sau amuzant în povestea asta. Ard două suflete și în loc să se stingă, focul devine tot mai aprig, chinul generează răutate și răutatea, sete de răzbunare, în timp ce durerea rămîne durere.

Jelev se scutură înfiorat. Realiza perfect că o ieșire în larg pe o furtună ca aceea echivala cu o adevărată nebunie, că trebuia să facă față multor necunoscute fără certitudinea unui final fericit la înapoiere. Poate tocmai de aceea simțea nevoia să-l știe

pe Boev alături. Cel puțin în ultima clipă să spună exact ce gîndește.

Uitase pentru moment de prezența secundului. Îl furau amintirile... Era o noapte ca cea de acum, atît doar că în locul navei de război era un vas școală, un veteran. Îl surprinsese furtuna. Și atunci tot el era comandantul unității de luptă, iar Boev locțiitor. Nu era de glumit cu furtuna. Îi sălta de pe un val pe altul și vasul scîrțîia din toate încheieturile. Puteau pieri în orice clipă înghițiți în adîncuri. În momentul cel mai critic, Jelev simțise lîngă el o prezență străină. Se întorsese și îl recunoscuse cu greutate pe Boev.

— O să rezistăm! îi strigase un glas puternic.

— Trebuie.

— Ei, băiete, ce te-ai ghemuit așa? Ploaia asta a fost parcă anume trimisă pentru tine, se adresase unuia dintre marinarii care se aplecase peste turela unui tun. Stai drept, să te mai spele puțin. Și așa n-ai mai făcut o baie ca lumea de mai bine de o lună...

Boev îl ajutase să se ridice rîzîndu-i în față.

Ceilalți marinari se puseseră în mișcare uitînd parcă furtuna și gîndurile negre. Iar Boev o tot ținea pe același ton:

— O vreme minunată, ce părere aveți?

Marinarii făceau zarvă înveseliți, iar el se așezase lîngă Jelev și-i șoptise încet:

— Dacă rezistăm, o să fie ca în poveștile cu pirați.

— Ți-e frică?

— Ce mai întrebare! Și fricoșii devin uneori eroi.

— Dincolo cum stăm?

— Prost ! Facem tot ce se poate. Dar dacă o fi să pierim, mi-ar place să ne găsească împreună, și se pornise din nou pe rîs, văzînd că doi din marinari se luaseră la luptă. Cu băgare de seamă, pehlivanilor. Terenul e alunecos ! Apoi trecuse neobservat mai departe...

Să fi avut din nou anii de atunci. Tinerețea nu cunoaște piedici. Încurajeaz-o puțin și e în stare să săvîrșească minuni.

„Au trecut chiar atît de mulți ani sau am îmbătrînit înainte de vreme ? se întreba Jelev. Domnește atîta liniște pe navă de parcă n-ar exista nici un supraviețuitor. Vom reuși sau am ajuns la mila sorții ? Trebuie să fie aici. De data asta, eu doresc să fim împreună dacă pierim. Și poate că așa ar fi cel mai bine.“

Un talaz uriaș izbi nava inundînd puntea. Jelev abia reuși să-și mențină echilibrul. Își reveni imediat sub picăturile sărate care îi biciuiseră fața.

— Șoimule, aici Uliul... Șoimule, aici Uliul. Dacă mă auzi, răspunde. Dacă mă auzi, răspunde. Trec pe recepție ! repetă radistul, cine știe pentru a cîta oară, același text la stația radio.

O mică insulă plutitoare. Nouăzeci pe zece. Nici mai mult, nici mai puțin. Desprinsă de lume. În jur, marea dezlănțuită și cerul jos, deasupra talazurilor, gata parcă în orice clipă să se contopească cu ele.

Ca să pună capăt gîndurilor întunecate, Jelev se străduia să-și imagineze ce făcea Ana. O să-l înțeleagă sau era prea supărată pe el ca să-l ierte vreodată ? Gîndul îi trecuse prin minte pe neașteptate și pieri la fel de repede, odată cu imaginea Anei. Așa se întîmpla întotdeauna. Pe mare uita tot ce era legat de viața lui personală.

„Sînt ud pînă la piele“, se dojeni din nou amintindu-şi brusc că lîngă el se mai afla secundul.

— Să se pregătească un dejun consistent, iar la prînz ţineţi seama de norma alimentară, ordonă el simţind dintr-o dată cum îşi recapătă moralul. Diviziunea timpului să fie strict respectată. Verificaţi spiritul combativ al unităţilor de luptă. Orice nereguli existente să fie înlăturate. Să nu stea nimeni degeaba. Pînă la noi dispoziţii, ofiţerii să rămînă în mijlocul marinarilor. Fiecare va lua masa de prînz la unitatea de luptă de care aparţine. E clar tovarăşe căpitan-locotenent ?

Dezorientat de starea ciudată a comandantului, secundul se îndreptă spre cazărmi şi spre posturile de luptă. Ştia că în noaptea aceea căpitanul de rangul doi Jelev nu dormise nici o clipă, după cum n-ar fi putut preciza nici cînd luase ultima masă şi nici dacă intrase în careul ofiţeresc de curînd sau nu. Ar fi vrut să se întoarcă, nu ca să-l roage, ci pur şi simplu ca să-l oblige să se odihnească cel puţin cîteva ore, dar ştiindu-i năravul, renunţă amărît. Îl acceptase întotdeauna în calitate de comandant, dar ca om, cu necesităţi firești tuturor oamenilor, nu.

— Şoimule, aici Uliul... Şoimule, aici Uliul, te aud foarte bine. Să vină la microfon Şoimul 10... Tovarăşe căpitan de rangul doi, strigă radistul strălucind de bucuria izbînzii, parcă temîndu-se că n-o să-l audă comandantul navei. Am luat legătura. La microfon e Şoimul 10, dar n-a apucat să spună ce avea de comunicat.

Auzind de legătura cu uscatul, Jelev se repezi pe scări, smulse receptorul şi începu agitat :

— La microfon Uliul. Am ieșit în larg cu bine. Moralul efectivului e bun. Vom rezista!

Altceva n-avea ce spune. Glasul contraamiralului răsuna la microfon, dar Jelev prindea doar cuvinte disparate. Făcu semn cu mîna radistului să noteze și lăsă jos receptorul coborîndu-și pleoapele.

Avea nevoie de o clipă de odihnă ca să aibă destule forțe pentru ceea ce-l aștepta de-aici înainte.

46

Între timp, la infirmeria navei era liniște. Căpitanul de rangul trei Boev stătea lîngă Matahală și nu-l slăbea din ochi. Mîinile marinarului erau sfîrtecate de odgoanele înghețate. Semănau cu două pachete de carne tocată.

Pensele alergau grăbite îndepărtînd murdăria și rănile dispărură complet sub albul imaculat al bandajelor.

— Dacă au rezistat ele la odgoane, apoi înseamnă că pot face minuni, zise Boev căutîndu-i privirea. Iar tu nu mai face atîta caz că servești pe nava asta. Eu și nea Ivan, taică-tu, sîntem prieteni vechi. Și el are niște mîini... Dacă te apucă nu-ți mai rămîne nici un loc întreg.

— De el să nu-mi pomeniți, se încruntă Matahală amintindu-și de zilele cînd, în vîrstă de numai zece ani, hotărîse să fugă de acasă și să se lipsească de mîngîierile acelor prea bine cunoscute mîini puternice.

— Caracter, continuă să-l studieze Boev cu curiozitate. Nici taică-tu nu îngăduía să-ţi bagi nasul în treburile lui. Orice ai face, cu el semeni. Marinar, pînă în măduva oaselor. Te doare, nu-i aşa ?

— Nu simt nimic.

— Cînd m-ai îmbrîncit de lîngă baba, te-am înjurat şi cu siguranţă te-aş fi pedepsit pentru grosolănia gestului, dar acum, cu mîinile astea nici de pedeapsă nu eşti bun. Noroc cu întîmplarea asta, glumea Boev, dar Matahală tăcea complet absent.

Cu capul într-o parte se uita la sîngele care i se prelingea pe mînecă. Cînd văzu că venea de la mîna lui Boev, se strîmbă : „Erou". Cercetînd mirat obrajii lui palizi continuă cu glas tare :

— Arătaţi-i doctorului şi mîinile dumneavoastră. Nu-s cu nimic mai prejos de ale mele.

Îşi şterse cu mîneca sîngele de pe manta. Deşi se străduia să rămînă ostil, locţiitorul politic îi devenea din ce în ce mai simpatic. Cu atît mai mult cu cît nu se impunea prin autoritatea sa ca şef, ci sufleteşte, silindu-l să-şi cîntărească fiecare cuvînt şi fiecare gest cu atenţie. Observîndu-i mîinile rănite îşi aminti că în timp ce el îi venise de hac unuia din odgoane, locţiitorul politic reuşise să dezlege alte două. Îndemînarea şi agerimea lui îl înverşunaseră pe Matahală. Se repezise furios la celelalte şi le dezlegase. Era la egalitate cu Boev şi de aceea, aşa rănit cum era, avea satisfacţia că se putea considera egalul lui.

Deodată observă chipul lui Boev crispîndu-se de durere. Se întristă pentru el.

„El chiar că a fost marinar ! îşi spuse Matahală. Şi încă ce marinar ! Şi eu care credeam că deţine

doar așa, o funcție onorifică. Are o privire caldă în care poți avea încredere."

— Lasă, la mine e un fleac, îl liniști Boev pe doctor care, văzînd că sîngerează, îl lăsase pe Matahală cu bandajul pe jumătate neterminat și începuse să se ocupe de el. Isprăviți pansamentul. Mă descurc eu și singur. Ridicîndu-se se apropie de masa cu instrumente medicale și începu să-și curețe rănile de la una din mîini. Se așezase cu spatele la ceilalți înadins, ca să nu-i poată vedea expresia feței. Încercă să se bandajeze mai repede, dornic să mai stea de vorbă cu Matahală, dar doctorul nu-i îngădui.

— Mai întîi să văd în ce stare sînteți, și dădu jos bandajul încă nelegat. La dumneavoastră e ceva mai complicat. S-ar putea să fie nevoie de o mică intervenție chirurgicală.

— Fără amănunte, doctore, începu Boev să rîdă. Trece și asta. Pansează-mă, însă repede, că mai avem destulă treabă.

— Doare ? întrebă Matahală privindu-l la rîndul lui curios.

— Nu simt nimic, îi repetă Boev cuvintele, încercînd să-și miște degetele.

În sinea lui Matahală se recunoscu învins. De lîngă ușă observă tăcut mișcările îndemînatice ale doctorului și silueta puțin adusă a locțiitorului politic. Se străduia să-și amintească ceva legat de chipul acesta cunoscut. Pe dinaintea ochilor îi trecea mereu biletul pe care îl scrisese el singur, ca să i-l strecoare apoi în buzunar. Cît despre text nu mai voia să-și amintească nimic. Îi privea fața înțelegînd că în spatele ei nu s-ar putea ascunde niciodată un laș, un om demn de dispreț. Îi era rușine la

gîndul că se luase la întrecere cu el şi că locţiitorul îl considera poate egalul lui, un om adevărat.

Se pregătea tocmai să plece, dar Boev îl opri :

— Stai, sînt şi eu gata de-acum. Mergi la magaziile de muniţii ? adăugă potrivindu-şi mantaua.

Matahală nu-i răspunse, făcu doar un semn afirmativ cu capul. Boev observă schimbarea lui de atitudine :

— Ţi-e rău ? îl întrebă.

— Mă înăbuş, zise Matahală, ieşind pe coridor.

— Haide ! Afară o să ne răcorească zăpada. Îl împinse înainte, urmîndu-l şi el cu greutate. Parcă îi pusese cineva sare pe răni.

Pe teugă îi întîmpină viscolul. Totul era îngheţat şi puntea sclipea ca un ochi uriaş de pisică în mijlocul talazurilor răzvrătite. Abia reuşiră să se prindă de „sparge-valuri", să-şi mai tragă puţin răsuflarea.

— Du-te în cazarmă ! ţipă Boev la urechea lui Matahală străduindu-se să întreacă vuietul furtunii, dar acesta se prefăcu că nu înţelege.

Se apropie şi el de Boev strigîndu-i :

— Dacă vă mărturisesc ceva o să mă înţelegeţi ?

— De vreme ce e o mărturisire...

— Sînt un om fără căpătîi chiar dacă am părinţi. Dar aici, continuă el bătîndu-se cu palma peste piept, port şi eu ceva.

— Hai la cazarmă. Ţi se udă pansamentul.

— La naiba, se poate trăi şi fără mîini. Vreau să vă fac o mărturisire şi dumneavoastră o ţineţi una şi bună cu pansamentele.

— La ordin, începu Boev să rîdă.

— Nu vă puteam suferi ! începu să răcnească Matahală. Poate v-aş fi făcut destule neplăceri. Eu

v-am strecurat în haină și biletul acela, vă amintiți despre ce bilețel vă vorbesc, nu-i așa ?

— Nu știu nimic, rîdea Boev în continuare, deși bilețelul se afla încă în manșeta mînecii de la manta.

Matahală cu sinceritatea lui îl cîștigase și i-ar fi făcut rău să-l amărască.

— Cu atît mai bine. În cazul ăsta sîntem chit. Pentru mine sînteți un marinar adevărat, mai spuse Matahală. Strecurîndu-se pe lîngă un „sparge-val", coti spre cazarma marinarilor.

Boev nu-l urmă. Matahală, de care reușise să se apropie, îl făcuse să-și recapete încrederea în oameni, în viață. Marinarii și ofițerii alergau pe lîngă el ca niște umbre. Se bucura că se află în mijlocul lor. Se desprinse de „sparge-val" și se îndepărtă grăbit. În cabină îl aștepta locotenentul major Ranghelov cu capul în mîini. La început Boev crezu că îi era rău ca și altora din efectiv, dar cînd acesta sări în picioare privindu-l cu ochii speriați, înțelese că era numai tulburat, încurcat. Îi era greu să ghicească adevăratul motiv, intuia însă că se întîmplase ceva.

— Băieți minunați, marinari adevărați ! începu el referindu-se la marinarii echipajului de pe dunetă, dar Ranghelov îl privea în continuare inexpresiv de parcă n-ar fi înțeles nimic din cuvintele lui. Pune-ți mantaua de ploaie și hai pe la secții. N-avem ce face în cabină. Avem destule motive să vorbim cu marinarii.

— Sînteți rănit ? întrebă Ranghelov incapabil să-și desprindă privirile de la mîinile bandajate ale căpitanului.

— O nimica toată. Niște zgîrieturi, continuă Boev la fel de bine dispus.

— Aţi aflat, îl întrerupse Ranghelov emoţionat.

— Ce s-a întîmplat ?

— Rezervele de apă dulce sînt pe terminate. Una din camerele frigorifice are depuneri, iar pîine nu mai e decît pentru prînz, alimente — de nici un fel.

— Ei şi ?

— Dacă furtuna mai durează ?

— O să rezistăm.

— Şi dacă ne scufundăm ? Toţi se gîndesc la asta. Nici unul nu se lasă convins, şi-au pierdut încrederea. Mai mult de jumătate din efectiv suferă de rău de mare...

— Şi tu ai venit aici să te ascunzi ? Ai fugit de ceilalţi ?

— Nu, mie nu mi-e teamă. V-am căutat. Niciodată n-am fost atît de neputincios. Eu sînt gata de orice, mă înţelegeţi, de orice.

— Decît să te gîndeşti la moarte, mai bine te-ai preocupa de viaţă, îl aduse Boev înaintea sa, străduindu-se să-i pătrundă în suflet cu privirea. Du-te la oglindă, îndreaptă-ţi hainele. Îl aşteptă să termine. Aşa, şi acum hai la staţia radio. Organizează un concert festiv pentru tot efectivul. Eu trec pe la secretarii de comsomol. Acum e vremea noastră, frăţioare. Niciodată nu trebuie să ni se isprăvească resursele. N-avem dreptul să demobilizăm. Du-te.

Ranghelov rămase cîteva clipe zăpăcit de cuvintele lui, salută şi ieşi. Cineva fugea pe coridor interesîndu-se de mecanic, pe urmă totul se linişti din nou. Numai în sufletul lui Boev nu era încă pace. Ştia bine că n-avea dreptul să-l dojenească pe Ranghelov în felul acesta. Oamenii sînt deosebiţi unul de altul.

„Omul e o navă. Cînd ancorele sînt solide, nava poate acosta oriunde, se adăpostește, rezistă furtunilor, dar cînd una din ele se rupe și rămîne la fund, nava lipsită de sprijin devine victima valurilor. Iar omul ? Condiția lui fizică și fermitatea lui sufletească nu sînt ca două ancore ? Cînd amîndouă sînt solide, furtunile vieții nu reușesc să-l răstoarne. Cînd una cedează, pierde și el pămîntul de sub picioare. Ce s-a făcut cu ancorele mele ? Zac undeva la fundul apei sau pot salva încă nava ? Au ruginit lanțurile, verigile s-au șubrezit, dar ancorele... unde sînt ?“ Își aminti deodată că Jelev se afla pe navă. Se simțea atras spre punte. Își luă mantaua de ploaie și stinse lumina.

Dinspre puntea inferioară, de la stația radio se făcea auzit glasul lui Ranghelov acoperit uneori de șuieratul vîntului, dar prezent, adresîndu-se marinarilor. Boev coti spre puntea de comandă, cît pe ce să se ciocnească de secund.

— Unde-i comandantul ?

— Pe punte.

— O furtună minunată, nu-i așa ? strigă după el locțiitorul politic.

— Nici vorbă.

Boev încetini pasul. Zărise de departe umerii largi ai lui Jelev, gluga mototolită a mantalei sale de ploaie. Era emoționat.

Semnalizatorii de cart stăteau tăcuți, severi, o adevărată gardă în jurul comandantului lor.

„Fără îndoială sînt calmi, de vreme ce el e în mijlocul lor.“

Auzind pași pe scară, Jelev se întoarse și îl recunoscu surprins pe Boev.

— Nu știam că ești aici, nu se putu reține.

— Știi acum, nu-i așa ?

— Știu și văd pe deasupra. Îți mai amintești de furtuna care ne-a surprins la bordul vasului școală ?

— Îmi amintesc. Unele lucruri se țin minte, altele se uită, ca o ancoră căzută în adînc.

— Îmbătrînim de-acum, Petio.

— Îmbătrînim ? Ce vorbă-i asta ?

— Cu toată viteza înainte ! ordonă Jelev.

De la stația de radio răsunară primele măsuri din marșul lui Vareag.

— SFÎRȘIT —

Auzind pași pe scară, Jelev se întoarse și îl recunoscu, surprins, pe Boev.

— Nu știam că ești aici.

— Știi acum, nu-i așa?

— Știu și văd pe deasupra. Îți mai amintești de furtuna care ne-a surprins la bordul vasului-școală?

— Îmi amintesc. Unele lucruri se țin minte, altele se uită, ca o ancoră căzută în adînc.

— Îmbătrînim de-acum, Petio.

— Îmbătrînim? Ce vorbă-i asta?

Cu toată viteza înainte! ordonă Jelev.